YLEINEN ALLEKIRJOITUSPROSESSI

Yleinen allekirjoitusprosessi Pöytäkirja: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta pöytäkirja 10.05.2022 (A) on allekirjoitettu Visma X-Sign -palvelussa. Prosessin tunnus on 59dee01a-9bbf-46c4-8501-612c68441b80.

ALLEKIRJOITUKSET

Allekirjoittaja	**Immonen Anna**
Allekirjoitusaika	13.05.2022 12:41
Allekirjoittaja	**Rämö Eve Marjukka**
Allekirjoitusaika	13.05.2022 13:37
Allekirjoittaja	**Rehnström Karl Kristian**
Allekirjoitusaika	13.05.2022 16:16
Allekirjoittaja	**Lehmuskallio Paula LH**
Allekirjoitusaika	15.05.2022 18:50

ASIAKIRJAT

Asiakirjat	Pöytäkirja_2504556.PDF

SISÄLLYSLUETTELO

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta pöytäkirja 10.05.2022

Pöytäkirjan kansilehti ... 1

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus/ KK ... 3

2 § Pöytäkirjan tarkastajien valinta/ KK ... 4

3 § Asiantuntijoiden selvitykset ja ajankohtaiset asiat/ KK ... 5

4 § Tiedoksi merkittävät asiat/ KK ... 6

5 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset/ KK ... 7

6 § Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vuoden 2022 ensimmäinen osavuosikatsaus/KK ... 8

- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vuoden 2022 ensimmäinen osavuosikatsaus 1.1-30.4.2022 ... 9

- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vuoden 2022 sitovien tavoitteiden raportointi ajalta 1.1-30.4.2022 ... 11

- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vuoden 2022 tuloskortin raportointi ajalta 1.1-30.4.2022 ... 15

- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan talousraportti ajalta 1.1.-30.4.2022 ... 20

7 § Kulomäen opetuspisteen tilamuutos ja peruskorjaustyöt, hankesuunnitelman hyväksyminen / KK ... 21

- Kulomäen opetuspiste, hankesuunnitelma, lisäselvitys ... 23

- Kulomäen opetuspiste, tilamuutos ja peruskorjaustyöt, hankesuunnitelma ... 26

8 § Kansainvälisen koulun tilamuutosten tarveselvitys-hankesuunnitelman hyväksyminen/KK ... 62

- Kansainvälisen koulun tilamuutosten tarveselvitys-hankesuunnitelma ... 64

9 § Vaskivuoren lukion laajennuksen, tilamuutosten ja osakorjauksen hankesuunnitelman hyväksyminen/KK ... 106

- Vaskivuoren lukion laajennuksen, tilamuutosten ja osakorjauksen hankesuunnitelma 22.4.2022 ... 108

10 § Varhaiskasvatuksen palvelusetelin sääntökirjauudistus 1.8.2022 alkaen / MM ... 154

- Muutokset sisältävä luonnos varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjasta 1.8.2022 ... 157

11 § Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2022 alkaen/MM ... 181

- Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022 ... 183

Muutoksenhakuohje 1/ Oikaisuvaatimus §:t 10-11 ... 267

Muutoksenhakuohje 3/ Oikaisuvaatimus-/ valituskielto §:t 6-9 ... 268

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan kokous

Aika 10.5.2022 klo 17:00–18:04
Paikka Kaupungintalo, valtuustosali, Asematie 7, 01300 Vantaa

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	**Varajäsenet**	Läsnä
Lehmuskallio Paula, puheenjohtaja	paikalla	Kallionpää Petri	
al-Taee Hussein, varapuheenjohtaja	paikalla	Heinonen Risto	
Bibani Gashaw	paikalla	Demiri Funda	
Happonen Aapo	paikalla	Mäkipernaa Aki	
Kaiju Susanna	poissa	Altug Oona	poissa
Phull Manav	poissa	Karpin Tiia	poissa
Rehnström Kristian	paikalla	Halonen Solveig	
Rämö Eve	paikalla	Majanto Annukka	
Räsänen Minna	poissa	El Issaoui Naima	paikalla
Saarinen Tanja	paikalla	Lihavainen Antti	
Saini Gurmann	paikalla	Vähälä Markus	
Sainio Jari	paikalla	Hakanen Tero	
Stirkkinen Matilda	paikalla	Viljasalo Päivi	
Tikkanen Eeva	paikalla klo 17:05–18:04	Järvinen Jussi	
Veltheim Erika	poissa	Kivistö Annette	paikalla
Kaupunginhallituksen edustaja		**Kaupunginhallituksen varaedustaja**	
Kaukola Ulla	poissa	Vesa Tiina	paikalla
Nuorisovaltuuston edustaja		**Nuorisovaltuuston varaedustaja**	
Salmi Anni	paikalla	Amoah Vida	

Muut osallistujat		Läsnä
Katri Kalske, apulaiskaupunginjohtaja	esittelijä §:t 1–9	paikalla
Ranki Ari, toisen asteen koulutuksen johtaja		paikalla
Kalo Ilkka, perusopetuksen johtaja		paikalla
Vikström Anders, ruotsinkielisten palveluiden johtaja		paikalla
Mäkelä Mikko, varhaiskasvatuksen johtaja	esittelijä §:t 10–12	paikalla
Tiihonen Raakel, talous- ja hallintopäällikkö		paikalla
Velasco Satu, tiedottaja		paikalla
Papinaho Tony, lakimies		paikalla
Immonen Anna, hallintoasiantuntija, pöytäkirjanpitäjä		paikalla

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Paula Lehmuskallio

Pöytäkirjanpitäjä Anna Immonen

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 13.5.2022 klo 12 mennessä

Kristian Rehnström Eve Rämö

Pykälä 2 tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 16.5.2022 Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi

1 § **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus/ KK**

Kuntalain 103 §:n 2 momentin mukaan on kunnan muu toimielin kuin valtuusto päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Lautakunnan jäsen Minna Räsänen on ilmoittanut olevansa työn, matkan tai henkilökohtaisen syyn vuoksi estynyt saapumasta lautakunnan kokoukseen.

Kokouskutsu ja esityslistan asialuettelo on toimitettu lautakunnan jäsenille, kokoukseen osallistuville varajäsenille, kaupunginhallituksen edustajalle ja varaedustajalle torstaina 5.5.2022, jolloin esityslista liitteineen ja asiakirjoineen on tallennettu extranetiin.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 1

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) todeta läsnä olevat lautakunnan jäsenet ja muut kokoukseen osallistujat
b) todeta kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi
c) että kokouksen läsnäolomuutokset kirjataan tähän pykälään.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Lisäksi merkittiin, että

- Eeva Tikkanen saapui kokoukseen asian 3 käsittelyn aikana klo 17:05.

2 § **Pöytäkirjan tarkastajien valinta/ KK**

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 2

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) valita pöytäkirjan tarkastajiksi Kristian Rehnström ja Eve Rämö
b) tarkastaa pöytäkirja viimeistään perjantaihin 13.5.2022 klo 12.00 mennessä.

Tämä pykälä tarkastetaan heti.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

3 § **Asiantuntijoiden selvitykset ja ajankohtaiset asiat/ KK**

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 3

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Merkitään seuraavat asiantuntijoiden esittelyt ja kokouksessa ajankohtaisista asioista saatavat selvitykset tiedoksi:

- Palvelualuejohtajat: Tilannekatsaus: Miten lakko sujui?
- Talous- ja hallintopäällikkö Raakel Tiihonen: Tikkurilan alueen päiväkotiverkkoselvitys 2021
- Ruotsikielisten palveluiden johtaja Anders Vikström: Tilannekatsaus - Håkansbölen ruotsinkielisen päiväkodin rekrytointihaasteet
- Perusopetuksen johtaja Ilkka Kalo: Kivistön alueen koulutilaratkaisut

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

4 § **Tiedoksi merkittävät asiat/ KK**

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 4

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään merkitä seuraavat asiat tiedoksi:

Sisäisen tarkastuksen vuosiraportti
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala tuo lautakunnalle tiedoksi kaupunginhallituksen päätöksen 11.4.2022 § 9 Sisäisen tarkastuksen vuosiraportti. Päätös on nähtävillä paatokset.vantaa.fi -sivulla ja lautakunnan extranetissä.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

5 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset/ KK

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnalle on kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat päätökset:

Kasvatuksen ja oppimisen ruotsinkielisen jaoston pöytäkirja 26.04.2022/Svenskspråkiga sektionen inom nämnden för fostran och lärande pöytäkirja 26.04.2022 17:00

Perusopetuksen johtaja Ilkka Kalo
§ 18 Neuropsykiatrisen osaamisen vahvistamiseen liittyvän koulutuskokonaisuuden hankinta lukuvuodelle 2022-2023

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 5

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan käsiteltäväksi esittelyosassa mainittuja päätöksiä.

Käsittely:
Apulaiskaupunginjohtaja täydensi esitystään seuraavilla päätöksillä:

Apulaiskaupunginjohtaja Katri Kalske
§ 9 Perusopetuksen järjestäminen Vantaalla lakon aikana 3.–9.5.2022
§ 10 Varhaiskasvatuksen asiakasmaksun perimättä jättäminen lakon ajalta 3.–9.5.2022

Varhaiskasvatuksen johtaja Mikko Mäkelä
§ 30 Toimipisteiden tilapäinen sulkeminen varhaiskasvatuksen palvelualueella lakon aikana 3.5.-9.5.2022

Ruotsinkielisten palveluiden johtaja Anders Vikström
§ 27 Den svenskspråkiga småbarnspedagogikens daghem som tillfälligt stänger under strejken 3.5-9.5.2022

Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

6 § Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vuoden 2022 ensimmäinen osavuosikatsaus/KK

VD/4529/02.01.02.00/2022

Vuoden 2022 ensimmäinen osavuosikatsaus tehdään ajalta 1.1.2022-30.4.2022. Osavuosikatsaus laaditaan huhtikuun 2022 toteumien ja huhtikuussa tehtävän ennusteen pohjalta.

Toimialan laatima osavuosikatsaus liitetään osaksi kaupungin osavuosikatsausta, joka käsitellään kaupunginhallituksessa 23.5.2022. Osavuosikatsauksessa keskitytään koko kaupungin näkökulmasta toimialan toiminnan ja talouden asioihin. Osavuosikatsauksessa annetaan arvio talousarvion toteutumisesta.

Sitovat tavoitteet ovat kuntalain 110 §:n tarkoittamia valtuuston asettamia toiminnallisia vuositavoitteita, jotka on johdettu valtuustokauden strategiasta. Sitovien tavoitteiden raportointi liitteessä on tehty toimialaa koskevien tavoitteiden osalta 30.4.2022 toteumatilanteen mukaisesti.

Toimialan tuloskortin raportointi 30.4.2022 tilanteen mukaisesti raportoitu liitteessä.

Talousarvion toteumaraportti jaetaan kokouksessa, koska huhtikuun osalta kirjanpito valmistuu vasta perjantaina 6.5.2022. Liitteenä osavuosikatsaustekstissä selvitetty ennustetut poikkeamat talousarviosta sekä toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset.

Irtaimen omaisuuden määrärahan ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään merkitä kasvatuksen ja oppisen toimialan vuoden 2021 toinen osavuosikatsaus tiedoksi.

Liitteet:
- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan osavuosikatsaus 1/2022
- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan talousarvion toteutuminen 1-4/2022 (jaetaan kokouksessa)
- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan tuloskortin raportointi ajalta 1.1-30.4.2022
- Sitovien tavoitteiden toteutumisen raportointi toimialan osalta ajalta 1.1-30.4.2022

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Talouspalvelut

Muutoksenhakuohje: Ei muutoksenhakuoikeutta / Kuntalaki § 136

Lisätiedot:
Hannu Pessa, 050 314 5447, Raakel Tiihonen, 040 515 8831, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan 1. osavuosikatsaus (1.1.-30.4.2022)

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuottojen ennakoidaan kasvavan 2,5 milj. euroa tukien ja avustusten osalta, kun valtio myönsi koulutuksellisen tasa-arvon edistämisen erityisavustusta 12.4.2022 6,28 milj. euroa. Vantaa käyttää avustuksen lukuvuonna 2022 – 2023.

Toimintakulujen arvioidaan ylittyvän 3,2 milj. euroa johtuen pääasiassa valtion myöntämästä koulutuksellisen tasa-arvon avustuksesta sekä koronan vuoksi tehdyistä lisäsiivouksista. Lisäksi kaksi hanketta käynnistyneet alkuvuoden aikana, joista toimintatuottoja ja -kuluja noin 160 000 euroa. Ateriapalvelutuottajien hinnankorotukset aiheuttavat myös painetta talousarvion ylitykseen.

Ukrainasta saapuvien oppilaiden valmistavan opetuksen uusien ryhmien (13 kpl) kustannukset eivät ole talousarviossa, eli tältä osin elokuun 2022 lopulla Vantaalla olevien ukrainalaisten määrän perusteella voidaan arvioida tästä johtuva lisärahoitustarve.

Perusopetuksessa joudutaan 1.8.2022 alkaen perustamaan viisi uutta vammaisopetuksen ryhmää mm maahanmuuton ja Suomen sisäisen muuttoliikenteen vuoksi. Vammaisopetuksen ryhmissä työskentelee sekä opettaja että 3-5 koulunkäynninavustajaa ja/tai oppilashoitajaa riippuen ryhmän tuen muodosta.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön haasteellisen saatavuuden ja lisääntyneiden avustajatarpeiden vuoksi on palvelujen tarvitsemaa vajetta aikaisempien vuosien tapaan paikattu ostopalveluilla. Talousarvion toteumassa tämä näkyy henkilöstökulujen alituksena sekä palvelujen ostojen ylityksenä vastaavana summana. Palveluntuottajien hinnankorotuksilla ja syksyllä voimaantulevalla lapsen tuen lakimuutoksella on merkittävä vaikutus talousarvion lopulliseen toteumaan.

Lukioiden laatu- ja saavutettavuushanke on saanut hankerahaa 223 000 euroa (omarahoitusosuus 10 %). Koronatoipumissuunnitelman mukaista rahaa on käytetty opetuksen määrän lisäämiseen. Lukioihin on palkattu koronarahalla kaksi määräaikaista erityisopettajaa.

Lukioissa on aloittanut yksi Ukrainasta Suomeen tullut nuori ja palvelualueelle on hieman alle kymmenen kyselyä opiskelupaikoista. Osa opiskelupaikkaa kysyneistä ovat aloittaneet opintonsa perusopetuksen valmistavan opetuksen ryhmissä.

Varian kustannukset näyttävät alkuvuoden toteuman ja ennusteen perusteella hieman alittuvan. Ennusteen mukaan alittuminen kohdistuu enimmäkseen palvelujen ostoihin sekä aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin. Tuottojen osalta ennakoidun ulkopuolisen hanke- ja projektirahoituksen arvioidaan alittuvan, koska useita hankkeita on päättynyt eikä uusia hankerahoitushakuja ole ollut tarjolla ennakoidun mukaisesti. Varia on hakenut OKM:n vuoden 2022 ensimmäisessä lisäsuoritehaussa 2,127 milj. euroa opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen. Päätös saadaan huhtikuun lopulla.

Opiskeluhuollon osalta talousarvion toteutumisessa alitusta on henkilöstökuluissa johtuen psykologien rekrytointivaikeuksista. Muualla kuin Vantaalla opintojaan suorittavista oppilaista on tullut aiempia vuosia enemmän maksuja liittyen psykologi- ja kuraattoripalvelujen käyttöön. Kokonaisuudessaan talousarvio toteutuu suunnitellusti.

Irtaimen omaisuuden määrärahan ennustetaan toteutuvan suunnitelman mukaisesti.

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Uuden kaupunkistrategian toimeenpanosuunnitelmaa on jalkautettu palvelualueilla.

Ukrainasta Vantaalle saapuneiden oppilaiden valmistavan opetuksen aloittamiseksi on perustettu 13 uutta valmistavan opetuksen ryhmää. Ryhmässä työskentelee opettaja sekä koulunkäyntiavustaja. Näitä kustannuksia ei ole ollut mukana perusopetuksen vuoden 2022 talousarviossa.

Varhaiskasvatuksessa on 32 lasta enemmän kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna. Kunnallisissa päiväkodeissa lapsimäärä on kasvanut (+96), perhe- sekä ryhmäperhepäivähoidossa vähentynyt (-70). Yksityisen varhaiskasvatuksen lapsimäärä on samalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin (+6). Kotihoidon tuella olevien lasten määrä on laskenut 315 lapsella.

Kaiken kaikkiaan varhaiskasvatusikäisten lasten määrä (10kk-6v.) on laskenut Vantaalla 442 lapsella edelliseen vuoteen verrattuna. Palvelujen peittävyys oli 83,1 % alkuvuonna 2022, joka on 2,5 % korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana aikana.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuudessa on edelleen suuria haasteita. Päiväkotien aukioloaikoja on jouduttu supistamaan 130 kertaa alkuvuonna. Avoimia varhaiskasvatuspalveluita on jouduttu myös sulkemaan usein. Länsimäen päiväkoti aloitti toimintansa 4.4.2022.

Lukioiden uuden opetussuunnitelman käyttöönottoa on jatkettu. Varian uuden strategian 2022-2025 keskeisimpiä toimenpiteitä ovat jatkuvan haun ja henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen prosessien uudistaminen asiakaslähtöisemmiksi ja selkeämmiksi sekä tiimimäisen toimintamallin rakentaminen. Kehittämistoimenpiteet on käynnistetty kevään 2022 aikana. Varia tavoittelee opiskelijavuosien hallittua kasvua. Lisäksi valmistaudutaan Tuva-koulutuksen aloitukseen syksyllä 2022. Varia on mukana Vantaa-Keravan työllisyyden kuntakokeilussa.

Ruotsinkieliselle palvelualueelle palkataan uusi kehittämispäällikkö 1.8. lähtien. Uuden kehittämispäällikön myötä palvelualueen johtamisjärjestelmää päivitetään. Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen kasvatushenkilöstön vaje voi johtaa määräaikaisiin palveluverkkomuutoksiin syksyn aikana.

Ruotsinkielinen Tuva-koulutus (HUX-utbildning) järjestetään yhteistyössä Helsingin, Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vantaan kuntien kanssa. Ammattioppilaitos Prakticum vastaa koulutuksen toteutuksesta. Prakticumin yhteistyö on keväällä 2022 tiivistynyt lukioiden kanssa. Lukiot valmistautuvat ottamaan vastaan Tuva-opiskelijoita, jotka haluavat kokeilla ja/tai suorittaa lukio-opintoja Tuva-koulutuksen aikana.

Ruotsinkielinen palvelualue vastaa kaupungin kaksikielisyystyön koordinoinnista. Vantaan kaupungin kaksikielisyysohjelma päivitettiin tänä keväänä ja ohjelman toteutumisaika on 2022–2025. Ohjelman konkreettisia toimenpiteitä ja jalkauttamista tarkennetaan vielä tämän kevään aikana ja ohjelman toteutus alkaa syksyllä. Kaksikielisyysohjelman työn etenemisellä ei aikaisemmin ole ollut selkeää aikajanaa ja määräpäivää.

Talous- ja hallintopalveluissa on käynnistynyt kouluruokailun hiilineutraalisuutta ja osallisuutta tukeva Ympäristöministeriön rahoittama hanke.

Opiskeluhuollossa 12 uutta kuraattoria aloitti työnsä 1.1.2022 sitovan mitoituksen tultua voimaan. Psykologien saatavuudessa on ollut edelleen suuria vaikeuksia vakanssien täyttöasteen olleessa 68 %. Kuraattorien ja psykologien osalta on tehty valmistelutyötä liittyen siirtymiseen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen.

Vantaa

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite vuodelle 2022	Mittari	Lähtötaso v:n 2020 loppu	Tavoitetaso 2022	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 30.4.2022	Mittarien tilanne 1.1. - 30.4.2022	Tavoitteen toteutumisarvio	Tila
Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki								
10. Vantaalaisen työelämän vaatimuksiin vastaava ammatillinen koulutus	Valmistuvien sijoittuminen työelämään	Työelämän ulkopuolelle jääneet, (opiskelijoiden päättökyselyn tieto – työtön) 6 %.	Työttömänä 4 %	Katri Kalske	Kiinnitetty erityistä huomiota joustavaan valmistumiseen.	3 %	Tavoite toteutunee täysin.	Toteutuu täysin
11. Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta	Suunnitelma laadittu	Suunnittelua ei aloitettu	Suunnitelma hyväksytty	Katri Kalske	IB Career Related -ohjelman haku on edennyt suunnitellusti ja IBO:lle on jätetty "Application for Candidacy" -hakemus	Suunnittelu ja toteuttaminen aloitettu IB CP -ohjelman osalta.	Tavoite toteutunee täysin.	Toteutuu täysin
Hyvät asukaslähtöiset palvelut								
16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustarjontaa ja parannetaan harrastusten saavutettavuutta	Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle)	4. ja 5. -luokkalaisista 88 % (2019), 83,7 % (2021, koko Vantaa) 8. ja 9. -luokkalaisista 95,2 % (2019), 93,8 % (2021, koko Vantaa)	4. ja 5. -luokkalaisista kohdealueella 90 % (kysely 2022) 8. ja 9. -luokkalaisista kohdealueella 95 % (kysely 2022)	Riikka Åstrand (raportointivastuu) ja Katri Kalske				Ei tietoa
17. Oppivelvollisuuden	Perusopetuksen opiskelijoiden	13 perusopetuksen	Kaikki perusopetuksen	Katri Kalske	On luotu rakenteita ja tehty toimialarajat	Ilman toisen asteen	Tavoite toteutunee	Toteutuu

laajennuksen tarjoamat väylät tavoittavat vantaalaiset nuoret	sijoittuminen 2. asteen opintoihin	keväällä 2020 päättänyttä opiskelijaa ei ole jatkanut opintoja (tilastointipäivä 20.9.2020).	päättäneet ovat jatkaneet opintoja toisella asteella tai TUVA-koulutuksessa.		ylittävää yhteistyötä 1.8.2022 alkavaan tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA) liittyen.	koulutuspaikkaa oleville on osoitettu koulutuspaikat.	täysin.	täysin
Eriarvoistumisen estäminen								
22. Nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluita	Odotusaika opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien sekä nuortenkeskus Nupin palveluihin pääsyyn	Yksilökohtaisen työn lakisääteiset määräajat kouluikäisten ja toisen asteen psykologien osalta: 22,5 % asiakkaista ei ole saanut palvelua määräajassa. Nuortenkeskus Nuppi: 43 vrk (keskimäärinen odotusaika)	Opiskeluhuolto: 7 koulun työpäivää Nuortenkeskus Nuppi: keskimääräinen odotusaika palveluun enintään 10 vrk	Katri Kalske ja Timo Aronkytö	Opiskeluhuollon palveluissa (psykologi, kuraattori ja terveydenhoitaja) on pilotoitu tiimityömallia, jonka tavoitteena on nopeuttaa palveluun pääsyä.	Perusopetuksessa opiskeluhuollon psykologien palveluihin pääsyssä ei toteutunut määräajassa 23.4 %:a ja toisella asteella 18.0 %:a.	Tavoite toteutunee osittain.	Toteutuu osittain
	Nuorten antama palaute palvelusta (esim. NPS)	Palautetta ei ole kerätty.	Palautetta kerätään ja nuorten tyytyväisyys palveluihin kasvaa.		Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattorityön asiakaspalautteeseen ollaan kehitetty menetelmää, joka otetaan käyttöön elokuussa 2022.	Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattorityön asiakaspalautetta kerätään elokuusta 2022 alkaen menetelmän valmistuessa.		Toteutuu osittain
	Koulupsykologien tehtävien täyttöaste	81,4	100		Psykologityöstä on tehty rekryvideo, tarjottu hakijoille rekrytoinnin yhteydessä ammatillista	68,0		Toteutuu osittain

					koulutusta, oppilaitosvierailuista on sovittu ajankohtia, kolmelle opiskeluhuollon psykologiharjoittelijalle on myönnetty täyttölupa syksyksi 2022.			
25. Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen	Varian keskeyttämisprosentti kaikki	Toteuma 2020: 20,6 %	Keskeyttämisprosentti on enintään 10 %.	Katri Kalske	Keskeyttämisestä kohtaamiseen -hankkeessa kehitettyjä toimintatapoja on otettu käyttöön. Annie-järjestelmää on pilotoitu tukitarpeiden tunnistamiseen liittyen.	5,0 %	Tavoite toteutunee täysin.	Toteutuu täysin ■
	Varian keskeyttämisprosentti alle 20-vuotiaat	Toteuma (alle 20 v.): 13,6 %	Keskeyttämisprosentti (alle 20 v.) on enintään 8 %.		Keskeyttämisestä kohtaamiseen -hankkeessa kehitettyjä toimintatapoja on otettu käyttöön. Annie-järjestelmää on pilotoitu tukitarpeiden tunnistamiseen liittyen.	4,5 %		Toteutuu täysin ■
	Lukuseula, 2 luokat vakioituna S2-oppilaiden mukaan	Lukutaidon arviointi Lukuseula-testillä: 2. lk lähtötaso -Suomi äidinkielenä oppimäärä 23 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % -Suomi toisena	Kaikissa 2. luokan oppilaissa suoritustasoltaan alimpaan 20 % kuuluvien joukko vähenee.			Raportointi voidaan tehdä vasta toukokuun -22 jälkeen.		Ei tietoa ☐

		kielenä oppimäärä 69 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 %						
	School day -sovelluksen tuottama data oppilaiden hyvinvoinnista	Lähtötasoa ei ole. Koulukiusaamista koskeva mittaus lisätään sovellukseen tammikuussa 2022.	Tavoitteena on, että kokemus kiusaamisesta vähenee vuoden 2022 aikana. 4. lk oppilaiden kokemus kiusaamisesta vähenee 7. lk kokemus kiusaamisesta vähenee vuoden 2022 aikana			Ensimmäinen tulosten yhteenveto käsitellään 5/22		Ei tietoa ☐
Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa								
Kukoistavat kaupunkikeskukset								
Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella								

Kasvatus ja oppiminen

Toimialan tavoitteet

Tavoite	Mittari	Lähtötaso v:n 2020 loppu	Tavoitetaso 2022	Liittyy tavoitteeseen	Vastuuhenkilö(t)	Toteuma 4/2022	Tila
Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki							
Työn muutoksiin vastaava ammatillinen koulutus	Valmistuvien sijoittuminen työelämään	Työelämän ulkopuolelle jääneet, (opiskelijoiden päättökyselyn tieto – työtön) 6 %.	Työttömänä 4 %		Ari Ranki	3%	Toteutuu täysin
Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta	Suunnitelma laadittu	Suunnittelua ei aloitettu	Suunnitelma hyväksytty		Ari Ranki, Ilkka, Kalo, (Mikko Mäkelä)	Suunnittelu ja toteuttaminen aloitettu IB CP -ohjelman osalta.	Toteutuu täysin
Hyvät asukaslähtöiset palvelut							
Henkilöstön kieli- ja kulttuuritietoisuus lisääntyy	Henkilöstön kieli- ja kulttuuritietoisuuskoulutuksiin osallistuminen	Opetus ja kasvatushenkilöstön kieli- ja kulttuuriosaaminen vaihtelee	Koulutustilaisuuksia järjestetään 1-5 palvelualuen koosta riippuen		Ari Ranki, Anders Vikström, Mikko Mäkelä ja Ilkka Kalo	TAKO: lukion opettajille on järjestetty kieli- ja kulttuuritietoisuutta käsittelevä koulutus. SVE: ruotsinkielisellä palvelualueella suunnitellaan kielistrategian laatimista alkaen syksystä 2022 POPE: perusopetuksen opettajille järjestetty hankkeiden varoista useita eri koulutuskokonaisuuksia; S2-oppija luokassa kurssille osallistunut noin 60	Toteutuu täysin

						opettajaa, Laurean pitkäkestoiseen koulutukseen on osallistunut 40 opettajaa sekä lisäksi Mielenterveystaitoja maahanmuuttajille koulutukseen on osallistunut noin 50 opettajaa. VAKA: Kaikille varhaiskasvatuksen työntekijöille kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoiseen varhaiskasvatukseen johdatteleva koulutus touko-kesäkuussa. Lisäksi syventävää koulutusta tarjolla loppuvuonna. Saman aikaisesti Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjan ja kehittämisen kriteerien sekä KieliPeda-työvälineen esittelyjä on toteutettu eri varhaiskasvatusyksiköissä. Kielikiito-kehittäminen, joka on pitkäkestoista kehittämistä kielitietoisuudesta, on tavoittanut tähän mennessä yli 200 henkilöstön jäsentä. Uusi Kielikiito 3 ryhmä on	

						aloittamassa toukokuussa. Lisäksi kielitietoisuus on ollut mukana mm. Lumoudu lukemisesta -hankkeen tilaisuuksissa, kuten työpajoissa.	
Oppivelvollisuuden laajennuksen tarjoamat väylät tavoittavat vantaalaiset nuoret	Perusopetuksen opiskelijoiden sijoittuminen 2. asteen opintoihin	13 perusopetuksen keväällä 2020 päättänyttä opiskelijaa ei ole jatkanut opintoja (tilastointipäivä 20.9.2020)	Kaikki perusopetuksen päättäneet ovat jatkaneet opintoja oppivelvollisuuslain mukaisessa koulutuksessa, kuten toisella asteella tai TUVA-koulutuksessa.		Ari Ranki, Anders Vikström ja Ilkka Kalo	Ilman toisen asteen koulutuspaikkaa oleville on osoitettu koulutuspaikat.	Toteutuu täysin
Oppijoiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia omaan arkeen kehitetään	Yksiköiden toimintasuunnitelmissa on otettu huomioon osallisuuden kehittäminen	Tämän hetkisessä suunnitelmissa osallisuutta ei ole riittävästi otettu huomioon	Kaikissa yksiköiden toimintasuunnitelmissa on otettu huomioon osallisuuden kehittäminen		Ari Ranki, Anders Vikström, Mikko Mäkelä ja Ilkka Kalo	TAKO + SVE + POPE: osallisuuden kehittäminen on otettu huomioon laadittaessa seuraavan lukuvuoden toimintasuunnitelmien pohjia. Vaka + SVE: Toimintayksiköiden toimintasuunnitelmien tavoitteiden asetannan pohjana hyödynnetään lapsiryhmien toimintasuunnitelmia. Lasten osallisuuden tukeminen on sisäänrakennettuna lapsiryhmien toimintasuunnitelmissa.	Toteutuu osittain
Esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön palvelulupauksen	Uusien palvelulupauksen mukaisten yhteistyömallien käyttöönoton taso	Palvelulupauksen mukaisia yhteistyömalleja ei	Uudet palvelulupauksen mukaiset		Anders Vikström, Mikko Mäkelä ja Ilkka Kalo	Vaka ja pope: Palvelulupaus on laadittu ja pilotit (3) käynnistyneet.	Toteutuu osittain

toimeenpano		ollut	yhteistyömallit otetaan käyttöön			Palvelulupaus kaikille lapsille otetaan käyttöön ja pilotointi laajenee 8/2022 lähtien. SVE: Ruotsinkielisen palvelualueen esi- ja alkuopetuksen yhteistyömalli laaditaan.	
Varmistamme lasten ja nuorten palveluiden sujuvaa toimintaa hyvinvointialueuudistuksen valmistelussa	Opiskeluhuollon siirtymä on suunniteltu	Opiskeluhuollon siirtymisen vaikutuksia prosesseihin ei ole suunniteltu	Yhteisöllisen opiskeluhuollon prosessit ovat toimivia		Palvelualuejohtajat ja SOTE/VATE	Yhteisöllisen opiskeluhuollon sisällöstä ja tavoitteista on keskusteltu yhdessä sote-toimijoiden kanssa eri yhteyksissä. Tulevan hyvinvointialueen ja kuntaan jäävän opetuksen järjestäjän edustajille on suunniteltu yhteistä työskentelyä sisältäen myös yhteisöllisen opiskeluhuollon varmistamisen hyvinvointialueen käynnistyessä. Vammaisten lasten päivä- ja lomatoiminnan järjestämisestä ei ole valtakunnan tasolla päätöstä.	Toteutuu osittain
Eriarvoistumisen estäminen							
Alueellista eriarvoisuutta ehkäistään laajentamalla myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa	Ohjelma rakennettu	Kaupunkitasoista ohjelmaa ei ole	Ohjelma perustuu toimialojen ja palvelualueiden tiiviiseen yhteistyöhön		Ari Ranki, Anders Vikström, Mikko Mäkelä ja Ilkka Kalo	Ohjelman rakentaminen on aloitettu.	Toteutuu osittain

Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen	Varian keskeyttämisprosentti kaikki _____ Varian keskeyttämisprosentti alle 20-vuotiaat	toteuma 2020: 12,6% _____ (alle 20v): toteuma 9,7	Keskeyttämisprosentti on korkeintaan 10% _____ Keskeyttämisprosentti (alle 20v) on korkeintaan 8%		Ari Ranki	Kaikki 5% Alle 20-vuotiaat 4,5%	Toteutuu täysin
Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa							
Kohti ilmastovastuullista ruokailua Vantaalla	Ruokalistan kehittäminen, lasten ja nuorten ruokavalintojen ohjaaminen tiedolla sekä Hiilidiili-merkillä ympäristöyställisemmäksi ja hävikkiruuan määrän vähentäminen	Ateriapalveluiden hiilijalanjälki 11 316 t CO2-ekv./a	Hiilijalanjälki pienenee 4 %		Ari Ranki, Anders Vikström, Mikko Mäkelä ja Ilkka Kalo	Osaamista ja osallistumista -ruokailun kehittämisen hanke on alkanut. Lisäksi yhteistyötä ateriapalvelutuottajien kanssa ylläpidetään ruokailun kehittämisen toimintaohjelman toimenpiteiden kautta. Ateriapalveluiden hiilijalanjälki on tarkoitus laskea syksyllä 2022.	Toteutuu osittain
Kukoistavat kaupunkikeskukset							
Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella							
Korontilanteesta kuormittuneen henkilöstön tukeminen ja eteenpäin luotsaaminen	Sairauspoissaolojen kehittyminen, Kunta10-tulokset	Kunta10 tulokset 2020 (työpaineet ja kuormitus)	Kunta 10 tulokset 2022 parantuneet		Palvelualuejohtajat	*[Kunta10-tulokset julkaistaan 12/2022]*	Toteutuu osittain

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan talouden toteuma ajalla 1.1.-30.4.2022

* 1 000 EUR		Tilinpäätös 2021	Talousarvio yhteensä 2022	Kum. toteuma 1-4/2022	Kum. toteuma % 2022	Ennuste 2022	TA - TOT	TA - Ennuste
Kasvatus ja oppiminen	TOIMINTATUOTOT	38 282	33 702	23 183	68,8	36 757	10 519	-3 055
	TOIMINTAKULUT	-483 465	-495 957	-153 957	31,0	-499 349	-342 000	3 392
	TOIMINTAKATE	-445 182	-462 255	-130 774	28,3	-462 592	-331 481	337
Kasvatus ja oppiminen, brutot yhteensä	TOIMINTATUOTOT	36 658	31 798	22 983	72,3	34 853	8 815	-3 055
	TOIMINTAKULUT	-445 807	-455 546	-141 819	31,1	-458 938	-313 726	3 392
	TOIMINTAKATE	-409 150	-423 748	-118 837	28,0	-424 085	-304 911	337
Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta	TOIMINTAKULUT	-85	-90	-23	25,4	-90	-67	
	TOIMINTAKATE	-85	-90	-23	25,4	-90	-67	
Johto ja yhteiset palvelut	TOIMINTATUOTOT	436	667	262	39,2	692	405	-25
	TOIMINTAKULUT	-9 082	-10 949	-3 399	31,0	-10 974	-7 550	25
	TOIMINTAKATE	-8 647	-10 283	-3 137	30,5	-10 283	-7 145	
Perusopetus	TOIMINTATUOTOT	17 707	13 319	11 160	83,8	16 276	2 158	-2 957
	TOIMINTAKULUT	-214 180	-214 766	-69 571	32,4	-218 451	-145 194	3 686
	TOIMINTAKATE	-196 474	-201 447	-58 411	29,0	-202 175	-143 036	729
Varhaiskasvatus	TOIMINTATUOTOT	16 483	15 884	9 483	59,7	15 740	6 401	144
	TOIMINTAKULUT	-181 723	-187 301	-55 684	29,7	-186 725	-131 618	-576
	TOIMINTAKATE	-165 240	-171 418	-46 201	27,0	-170 986	-125 217	-432
Svenskspråkiga servicen	TOIMINTATUOTOT	544	606	222	36,6	687	385	-80
	TOIMINTAKULUT	-13 343	-13 639	-4 211	30,9	-13 730	-9 428	91
	TOIMINTAKATE	-12 800	-13 033	-3 989	30,6	-13 044	-9 044	11
Suomenkielinen lukiokoulutus	TOIMINTATUOTOT	1 489	1 323	1 856	140,3	1 459	-533	-136
	TOIMINTAKULUT	-27 394	-28 800	-8 932	31,0	-28 967	-19 868	166
	TOIMINTAKATE	-25 905	-27 477	-7 076	25,8	-27 508	-20 402	30
Kasvatus ja oppiminen netot yhteensä	TOIMINTATUOTOT	1 624	1 904	201	10,5	1 904	1 704	
	TOIMINTAKULUT	-37 657	-40 412	-12 138	30,0	-40 412	-28 273	
	TOIMINTAKATE	-36 033	-38 507	-11 937	31,0	-38 507	-26 570	
Ammatillinen koulutus	TOIMINTATUOTOT	1 624	1 904	201	10,5	1 904	1 704	
	TOIMINTAKULUT	-37 657	-40 412	-12 138	30,0	-40 412	-28 273	
	TOIMINTAKATE	-36 033	-38 507	-11 937	31,0	-38 507	-26 570	

7 § Kulomäen opetuspisteen tilamuutos ja peruskorjaustyöt, hankesuunnitelman hyväksyminen / KK

VD/2577/10.03.02.01/2022

Kulomäen opetuspisteeseen tarvitaan terveelliset, turvalliset opetuksen tilat ja tehdään opetussuunnitelman ja pedagogisen suunnitelman mukaiset toimenpiteet. Tarve on vuonna 1981 rakennetun talon tilamuutoksille ja tekniselle peruskorjaukselle. Hankkeen kustannusennuste on 2 590 000 euroa (alv 0 %). Kulomäen opetuspisteen hankesuunnitelma on laadittu yhteistyössä kasvatuksen ja oppimisen sekä toimitilajohtamisen edustajien kanssa.

Kulomäen opetuspiste eli nykyisen Vierumäen koulun Metson opetuspiste sijaitsee Korson kaupunginosassa osoitteessa Maauuninpolku 3. Kulomäen opetuspisteen hanke kuuluu kaupunkitasoiseen palveluverkkosuunnitelmaan 2018–2027. Korson suuralueen koulukiinteistöjen investointitarpeita ja aikatauluja tarkasteltiin Boost Brothers Oy:n toimesta vuonna 2015.

Hankkeen laajuus:
- yhteensä noin 1 400 brm2 (928 hym2)
- tontti on 27 000 m2

Hankkeesta on tehty Korson koulujen yhteinen tarveselvitys 20.9.2017, hyväksytty opetuslautakunnassa 2.10.2017 § 21, teknisessä lautakunnassa 3.10.2017 § 5, kaupunginhallituksessa 10.10.2017 § 19.

Kaupunkivaltuuston hyväksymässä vuosien 2021–2030 investointiohjelmassa Kulomäen opetuspisteelle on osoitettu investointivaraus 2 400 000 € (alv. 0 %) vuosille 2023–2024.

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 10 § 4 kohdan 2 mukaan kaupunkitilalautakunta tehtäväalueellaan päättää toimintaan liittyvien 1 000 000–3 000 000 euroa (alv 0 %) maksavien hankkeiden tarveselvitysten (kustannusennusteineen) ja yli 1 000 000 euroa (alv 0 %) maksavien hankesuunnitelmien (tavoitehintoineen) hyväksymisestä lukuun ottamatta useampaa toimialaa koskevien ja kaupunkitasoista linjausta vaativien investointihankkeiden tai teknisten perusparannushankkeiden hankesuunnitelmia.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 15.3.2022 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunkitilalautakunnalle Kulomäen opetuspisteen 1.3.2022 päivätty hankesuunnitelma ja tavoitehinta 2 590 000 euroa (alv 0 %).

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Toimitilajohtaminen on laatinut lisäselvityksen resurssiviisauden huomioon ottamisesta Kulomäen opetuspisteen hankesuunnitelmassa ja toteutussuunnittelussa (liite).

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 7

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunkitilalautakunnalle Kulomäen opetuspisteen 1.3.2022 päivätty hankesuunnitelma ja tavoitehinta 2 590 000 euroa (alv 0 %).

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Kulomäen opetuspisteen 1.3.2022 päivätty hankesuunnitelma liitteineen
- Selvitys resurssiviisauden huomioon ottamisesta Kulomäen opetuspisteen hankesuunnitelmassa ja toteutussuunnittelussa

Asiakirja:
- Vierumäen koulun pedagoginen suunnitelma on tallennettu lautakunnan extranetiin

Täytäntöönpano: Valmistelu- ja lakiasiat
- ote toimitilajohtaminen

Muutoksenhakuohje: Ei muutoksenhakuoikeutta/ Kuntalaki 136 §

Lisätiedot:
Katri Kalske, 040 620 5080, Satu Turunen, 043 827 1740, Jussi Hyvärilä, 040 621 1482 (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

SELVITYS
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN LAUTAKUNNALLE

RESURSSIVIISAUDEN HUOMIOON OTTAMINEN KULOMÄEN OPETUS-PISTEEN HANKESUUNNITELMASSA JA TOTEUTUSSUUNNITTELUSSA

Taustaa/

Hankesuunnitelma on ollut Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ja Vantaan Kiinteistöt ja tilat / Toimitilajohtamisen valmistelussa loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022. Hankesuunnitelma oli Kaupunkiympäristön lautakuntatyön koordinointiryhmän esittelyssä 1.3.2022 sekä Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa 15.3. Ennen lautakuntakäsittelyä pyydettiin lisäselvityksiä seuraaviin kysymyksiin:

1. *Miten hankesuunnitelmassa on huomioitu resurssiviisauden tiekartan toimenpiteet ja Vantaan hiilineutraaliustavoitteet?*
2. *Miten hankesuunnitelmassa on huomioitu peruskorjauksen energiatehokkuus ja ekologisuus?*
3. *Tilakeskuksen mukaan aurinkopaneeleita voidaan asentaa uudisrakentamisen sekä perus-korjauksien yhteydessä. Miten hankesuunnitelmassa on huomioitu mahdollisuus aurinko-paneeleihin ja energiaomavaraisuuteen? Vantaan karttapalvelun mukaan koulun katto soveltuu erinomaisen hyvin aurinkopaneeleille.*

Toimitilajohtaminen antoi vastaukset yllä oleviin kysymyksiin. Hankesuunnitelma jätettiin Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa pöydälle ja lautakunta haluaa selvityksen, miten resurssiviisaus on otettu huomioon peruskorjauksen suunnittelussa.

Suunnittelun ohjaus/

Vantaan toimitilarakentamisessa hanke- ja toteutussuunnittelua ohjaa ´Ohjeita suunnittelijoille´, joka on viimeksi päivitetty 28.2.2020 (liite). Ohje on luettavissa myös Vantaan kaupungin nettisivuilla: https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/149718_Kiinteistot_ja_tilat_ohjeita_suunnittelijoille_yleisohje_2020-02-28.pdf

Tätä ohjetta noudatetaan uudisrakentamiskohteissa ja perusparannuskohteissa lisäksi huomioidaan seuraavia periaatteita:

- käyttäjän esittämät tilamuutostoiveet
- kuntotutkimusten mukaiset korjaustoimenpiteet

- energiatehokkuustoimenpiteet tapauskohtaisesti
    - IV-järjestelmän uusiminen
        - lämmöntalteenottokyky paranee nykyisten määräysten tasolle
    - valaistuksen uusiminen
        - energiatehokas LED-valaistus
    - aurinkosähköjärjestelmä (liite)
        - asentaminen jos/kun mahdollista
    - maalämpöjärjestelmä
        - peruskorjauksissa lähinnä öljylämmityskohteissa
        - mahdollinen myös tapauskohtaisesti
- Kaupunginvaltuuston hyväksymän investointisuunnitelman mukainen hankekohtainen budjetti

Kulomäen opetuspisteen ratkaisut/

Nykytilanne:

Olevan rakennuksen säilyttäminen itsessään on resurssiviisas ratkaisu. Tilatarpeet on optimoitu niin, että nykyinen koulu voidaan säilyttää. Peruskorjauksessa pääpaino on opetus- ja pedagogisen suunnitelman mukaisten tilamuutosten lisäksi ilmanvaihdossa. Rakennukseen on laadittu kosteus- ja rakennustekninen sekä sisäilmatekninen kuntotutkimus vuonna 2021. Tutkimuksen mukaan rakennuksen runkoon ei kohdistu merkittäviä toimenpidetarpeita.

Rakenteet:

Energiatehokkuustoimenpiteinä on jo aiemmin tiivistetty rakenneliittymiä ja ikkunat on uusittu. Rakenteiden rakennusfysikaalista toimintaa parannetaan tässä hankkeessa mm. parantamalla rakenteen kuivumismahdollisuutta lisäämällä julkisivun alaosaan tuuletusreitit ja parantamalla veden ohjautumista pois rakenteesta ikkunapellitykset uusimalla. Energiatehokkuutta parannetaan ulkoseinärakenteiden liittymien tiivistyskorjauksilla.

Rakennus on liitetty Vantaan Energian kaukolämpöverkkoon ja maalämpöratkaisu ei ole tarkoituksenmukaista, koska hankekoko on verrattain pieni ja hybridiratkaisu ei näin ollen ole taloudellisti järkevä. Alkuperäinen lämmönjakokeskus uusitaan hankkeen yhteydessä. Resurssiviisauden tiekartan mukaan Vantaan Energian rooli hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa on merkittävä, sillä kaukolämmön tuotannosta syntyy nykyisin 31 % koko Vantaan päästöistä. Tiekartassa on esitetty Vantaan Energian suunnitelmissa olevat toimenpiteet. Vantaan Energia on sitoutunut luopumaan kivihiilen poltosta, ja yhtiön tavoitteena on, että sähkön ja lämmön tuotanto ei aiheuta merkittävästi ilmastopäästöjä.

Lämpö/Vesi/Ilma/Automaatio/Sähkö:

Hankkeessa tehdään täydellinen LVIAS-peruskorjaus. 40 vuotta vanha ilmanvaihtojärjestelmä tullaan uusimaan energiatehokkaalla järjestelmällä sekä keittiön laitteita uusitaan lämmön talteenottaviin malleihin. Toimenpiteiden johdosta lämmön talteenoton (LTO) hyötysuhde paranee huomattavasti.

Valaistus tullaan uusimaan kauttaaltaan. Nykyiset LED-valaisimet ovat energiatehokkaita. Energiatehokkuus huomioidaan myös valaisimien ohjauksissa, valaistusohjauksia voidaan toteuttaa käyttämällä mm. valoisuusantureita, läsnäolotunnistimia ja himmentimiä.

Aurinkopaneelit:

Rakennus on 40 vuoden ikäinen ja rakennuksessa on kolme yläpohja- ja vesikattotyyppiä, jotka on korjattu vuonna 2012. Mikäli rakennus halutaan varustaa aurinkosähkövoimalalla erillisen rahoituksen turvin, on selvitettävä ja varmistuttava siitä, että ko. katon osa kestää aurinkosähkövoimalan painon. Kyseessä on tasakatto, jolloin tulee varautua max. 40 kg/m^2 lisäpainolle.

Rakennuksen yläpohjan kantava rakenne on mitoitettu 180 kg/m^2 lumikuormalle. Nykyisin mitoitetaan yläpohjat eurocode -mitoituksella ja ko. mitoituksen mukaan lumikuorma on noin 220 kg/m^2. Aurinkopaneelien lisäkuorma yhdessä eurocode -mitoituksen mukaan merkitsee kantavien vaakarakenteiden (ontelolaatat) vahvistamista tai kantavan rakenteen uusimista. Molemmat edellä mainitut toimenpiteet ovat kustannuksiltaan merkittävät.

Liikuntatilan kohdalla yläpohjan kantava rakenne on liimapuupalkit. Vesikatto on mitoitettu 180 kg/m^2 lumikuormalle. Aurinkopaneelien lisäkuorma yhdessä eurocode -mitoituksen mukaan merkitsee kantavien rakenteiden vahvistamista.

Katolle sijoitettava aurinkosähkövoimala olisi teholtaan luokkaa 15 kWp. Voimalan sähkönsyöttö ja laitteiden sijoittuminen tulee suunnitella ja sähköpääkeskuksen laajennustarve selvittää suunnittelun aikana.

Erillishanke aurinkosähkövoimalan toteuttamiseksi maksaisi arviolta 20 000 €. Rahoituksella katettaisiin voimala, sen asentaminen sekä sähkötekninen suunnittelu, mutta ei rakenneteknisiä muutostöitä.

Aurinkosähkövoimalan tuotantoaikana kesäaikaan (vuosittain 15.3 - 30.9) voimalan sähköntuotanto kattaisi rakennuksen kuluttaman sähkön pohjakuorman, kun mitoituksessa ei huomioida tulevaisuudessa mahdollisesti asennettavaa sähköautojen latausasemaa.

Rakennus on matala, 1-kerroksinen, jolloin aurinkosähkövoimalan asentamiseen sisältyy tässä kohteessa huomattava ilkivallan riski.

Aurinkosähkövoimala on periaatteessa mahdollista sijoittaa katolle. Kuntoarvion mukaan katolla on käyttöikää vielä noin 20 vuotta. Kokonaistaloudellisesti arvioiden aurinkopaneelit on järkevä asentaa samalla, kun kattorakenne on elinkaarensa päässä ja se joudutaan uusimaan. Tuolloin tehdään myös aurinkopaneelien vaatimat rakennevahvistukset. Taloudellisesti kannattavaa voimalan sijoittaminen on vähintään 20 vuoden ajaksi.

Liitteet | Kaupunkiympäristön toimiala, Kiinteistöt ja tilat, Toimitilajohtaminen:

Aurinkosähkövoimalan suunnittelu- ja toteutusohje (v2.3), 25.3.2022

Ohjeita suunnittelijoille, 28.2.2020

KULOMÄEN OPETUSPISTE

(VIERUMÄEN KOULUN METSON OPETUSPISTE)

OPETUSSUUNNITELMAN JA PEDAGOGISEN SUUNNITELMAN MUKAISET TILAMUUTOS- JA PERUSKORJAUSTYÖT

Hankesuunnitelma 1.3.2021

Vantaa
Vanda

LIITE: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.05.2022 / 7 §

SISÄLLYSLUETTELO

1 HANKETIETOKORTTI.....5

2 YHTEENVETO.....6

3 HANKKEEN PERUSTEET.....6

3.1 Palvelustrategiset linjaukset / liittyminen palveluverkkosuunnitelmaan.....6

3.2 Väestöennuste / suhde kokonaistarpeeseen.....7

3.3 Esiselvitykset / muiden palvelutarpeiden yhdistäminen (toimitilaverkkoselitykset).....7

3.4 Kuntoarvio, sisäilma-, kosteus-, haitta-aineselvitykset.....7

3.5 Aiemmat päätökset ja selvitykset.....12

4 RAKENNUKSEN KUNTO.....12

5 TILOJEN TOIMINNAN KUVAUS, TILAOHJELMA JA TILOJEN VAATIMUKSET 18

5.1 Tilojen toiminnan kuvaus.....18

5.1.1 Eri toimintojen tila.....18

5.1.2. Yhteiset tilat.....19

5.1.3 Henkilökunnan tilat.....19

5.1.4 Pesu- ja wc-tilat.....19

5.1.5 Keittiötilat.....19

5.1.6 Siivoustilat.....20

5.1.7 Jätehuollon tilat.....20

5.1.8 Väestönsuojatilat.....21

5.1.9 Pihan vaatimukset.....21

6 RAKENNUS.....23

6.0 Yleiset tavoitteet ja vaatimukset.....23

6.0.1 Elinkaari- ja energiatehokkuustavoitteet.....25

6.0.2 Tilatehokkuustavoite.....25

6.0.3 Muuntojoustovaatimus.....26

6.0.4 Ääniolosuhteet 26
6.0.5 Palotekniset vaatimukset....26
6.0.6 Sisäilmatavoitteet....26
6.1 Arkkitehtoniset tavoitteet 26
6.2 Esteettömyystavoitteet 26
6.3 Rakennetekniset tavoitteet....26
6.4 LVIA-tekniset tavoitteet....28
6.5 Sähkötekniset tavoitteet 29
6.5.1 Aluesähköistys ja liittymät 30
6.5.2 Sähkönjakelu ja keskukset....30
6.5.3 Maadoitukset ja potentiaalin tasaukset:....30
6.5.4 Johtotiet....30
6.5.5 Johdot ja niiden varusteet 30
6.5.6 Valaistusjärjestelmät 30
6.5.7 Yleiskaapelointijärjestelmä (atk, puhelin, videovalvonta)....30
6.5.8 Yhteisantennijärjestelmä 31
6.5.9 Äänentoisto-, kuulutus- ja AV-järjestelmät:....31
6.5.10 Keskuskellojärjestelmä....31
6.5.11 Avunpyyntöjärjestelmä 31
6.5.12 Soittokellot ja sisäänpyyntölaitteet....31
6.5.13 Taloautomaatiojärjestelmä 31
6.5.14 Murtoilmaisujärjestelmä....31
6.5.15 Videovalvontajärjestelmä 31
6.5.16 Merkki- ja turvavalaistusjärjestelmä....32
6.5.17 Palohälytysjärjestelmä....32
6.5.18 Sprinkleri- ja savunpoistojärjestelmä....32
6.5.19 Koneet, laitteet ja erityisjärjestelmät....32

7 TONTTI JA RAKENNUSPAIKKA....32

8. HANKKEEN LAAJUUSTAVOITE....33

9. VÄISTÖTILATARVE....33

10. KUSTANNUKSET....33

10.1 Rakennuskustannukset....33

10.2 Käyttökustannusennuste 33

10.3 Ensikertaisen kalustamisen ja varustamisen kustannusennuste.....33

11 RAHOITUS, TOTEUTUS JA AIKATAULU 33

12 TYÖTURVALLISUUSASIAT.....34

13 RISKIT.....34

14 HANKESUUNNITTELUTYÖRYHMÄ.....35

Liitteet:

- Liite 1: sijaintikartta
- Liite 2: ilmakuva
- Liite 3: asemakaavaote ja määräykset
- Liite 4: tonttikartta
- Liite 5: tavoitehintalaskelma

Oheismateriaalit:

- Vantaan kaupungin tilakeskuksen ohjeita suunnittelijoille
- Vantaan kaupungin tilakeskuksen LVIA- suunnitteluohjeet
- Pedagoginen suunnitelma (Kason asiakirja, opetustilat)

1 HANKETIETOKORTTI

VD/2577/10.03.02.01/2022 / 2022

Kohteen nimi: Kulomäen opetuspiste (Vierumäen koulun Metson opetuspiste)						
Tarpeen kuvaus: Opetus- ja pedagogisen suunnitelman mukaiset tilamuutokset ja tekninen peruskorjaus.						
Liittyminen muihin hankkeisiin ja selvityksiin: Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma 2018–2027, Korson suuralueen koulukiinteistöt, investointitarpeiden ja aikataulujen tarkastelu 2015, Boost Brothers Oy. Vierumäen koulun pedagoginen suunnitelma.						
Tarpeen perustelut: Toiminnan, turvallisuuden ja ylläpidon kannalta välttämättömät korjaustoimenpiteet ja tilamuutokset.						
Käyttäjätoimiala(t): Kasvatus ja oppiminen						
Kaupunginosa: 81 kaupunginosa	**Kiinteistötunnus:** 92-81-1-7			**Tontin pinta-ala:** 27 000 m^2		
Osoite ja tontti: Maauuninpolku 3, 01450 Vantaa	**Kaavatiedot:** YO II, 5500			**Rakennusoikeus:** 5500 m2		
Tilatarve, suuruus ja kustannukset (ALV 0%)				**Investointikustannus**		
	brm^2	**htm^2**	**hym^2**	**€**	**€ / brm^2**	**€ / htm^2**
Valmistunut 1981	1400	1378	928	2 590 000	1 850	1880
Muutos / peruskorjaus						
Hankkeen oppilasmäärä 118						
Investointikustannus tilapaikkaa kohden				21 950 € / tilapaikka		
Väistötilan tarve: On tarve väistötiloille (noin vuosi).						
Määrärahavaraus investointiohjelmassa: 2,4 M€						
Hankkeen toteutusaikataulu: 2022–2024, rakentaminen 01/24-12/24, valmis 01/2025						
Ylläpitokustannukset € / v (alv 0 %): 79 869 €						
Toimintakustannukset käyttäjätoimialalle € / v (alv 0 %): Ei muutoksia						
Ensikertainen kalustaminen ja varustaminen € (alv 0 %): -						
Vuokra-arvio käyttäjätoimialalle: Korjaustöistä aiheutuva pääomakustannusten lisäys.						
Tuleva vuokra on 271 152 €/vuosi				16,40 € / m^2 / kk (alv 0 %)		
Vuokravaikutus	22 596 € / kk			271 152 € / v		
Vuokravaikutus/tilapaikka	2 298 € / kk					
Laatija (t): Satu Turunen, Saija Lauriala (Jussi Hyvärilä)				**Päivämäärä:** 1.3.2022		

2 YHTEENVETO

Hankesuunnitelmassa on kuvattu Kulomäen opetuspisteen eli nykyisen Vierumäen koulun Metson opetuspisteen nykytila ja tavoitteet opetus- ja pedagogisen suunnitelman mukaisten tilamuutosten ja korjausten suhteen.

Koulurakennus on valmistunut 1981 ja siinä toimii nykyisin luokat 1–3 sekä iltapäiväkerho. Opetuspisteen nykyiset tilat ovat pienimuotoisilla tilamuutoksilla kehitettävissä enemmän uutta toimintakulttuuria palvelevaksi ja tehokkaammiksi oppimistiloiksi. Jo tarveselvityksessä (20.9.2017) rakennuksen on todettu olevan peruskorjauksen tarpeessa. Hankesuunnitelman yhteydessä kohteesta laadittiin ”*kosteus- ja rakennetekninen sekä sisäilmatekninen kuntotutkimus*”. Rakennus on yleisesti ottaen hyväkuntoinen. Rakennuksen ulkoseinät, katto ja alapohja ovat hyvässä kunnossa ja rakenneratkaisut ovat toimivia. Rakenteisiin kohdistuvia korjaustarpeita tuli esille vain vähän. Merkittävin korjaustarve kohdistuu ilmanvaihtojärjestelmään sekä märkätilojen uusimiseen.

Pedagogisessa suunnitelmassa on nostettu viisi muutostarvetta: 1.) kolme oppimisaluetta, jokaisella luokka-asteella oma 2.) erillinen ruokasali, sillä tällä hetkellä ruokalinjasto sijaitsee käytävällä ja oppilaat syövät luokissa 3.) henkilökunnan oma virkistystaukotila, nykyisin tilat ovat myös opetuskäytössä 4.) kellari hyötykäyttöön 5.) ulkovälinevarasto.

Opetuspiste peruskorjataan ja sen myötä tehdään tilamuutokset. Töiden ajaksi tarvitaan väistötilat.

3 HANKKEEN PERUSTEET

3.1 Palvelustrategiset linjaukset / liittyminen palveluverkkosuunnitelmaan

Kulomäen opetuspiste on osa Vierumäen koulua. Kulomäki on alakoulu (1.–3. luokat), joka kuuluu Vantaan kaupunkitasoiseen palveluverkkosuunnitelmaan 2018–2027. Kulomäen opetuspisteen oppilaat tulevat pääosin Kulomäen alueelta, joka kuuluu Vierumäen kaupunginosaan.

3.2 Väestöennuste / suhde kokonaistarpeeseen

Vierumäen kaupunginosan vuonna 2020 syksyllä toteutunut perusopetusikäisten määrä ylittää vuonna 2017 ennustetun määrän (Vantaan virallinen väestöennuste 2017–2027 sekä 2020–2030). Vierumäen koulun oppilasmäärä on kasvanut noin 25 oppilaalla syksyllä 2020 ja kasvua selittää jo pelkästään Vierumäen kaupunginosan perusopetusikäisten väestökehitys. Vuoden 2020 jälkeen Vierumäen alakouluikäisten määrän ennustetaan kääntyvän laskuun. Vantaan oppilasennusteen 2021–2030 mukaan Vierumäen perusopetusikäisten lasten määrä vähenee noin 85 lapsella ennustekauden aikana. Myös Korson suuralueella alakouluikäisten määrän ennustetaan laskevan ennustekaudella (virallinen väestöennuste 2021–2031). Kulomäen opetuspisteen tilamuutosten myötä mahdollistetaan uuden opetussuunnitelman mukainen oppimisympäristö ja tuetaan uuden oppimiskulttuurin syntymistä.

3.3 Esiselvitykset / muiden palvelutarpeiden yhdistäminen (toimitilaverkkoselitykset)

Vierumäen koulu kuuluu kaupunkitasoiseen palveluverkkosuunnitelmaan 2018–2027. Korson suuralueen koulukiinteistöjen investointitarpeita ja aikatauluja tarkasteltiin Boost Brothers Oy:n toimesta vuonna 2015. Hankkeesta on tehty Korson koulujen yhteinen tarveselvitys 20.9.2017.

Vierumäen koulun pedagoginen suunnitelma on laadittu 2017 ja päivitetty 2021.

3.4 Kuntoarvio, sisäilma-, kosteus-, haitta-aineselvitykset

Kohteesta on laadittu kosteus- ja rakennetekninen sekä sisäilmatekninen kuntotutkimus peruskorjauksen lähtötiedoiksi 28.10.2021. Tutkimuksen tavoitteena oli määrittää aistinvaraisin menetelmin, mittauksin, rakenneavauksin sekä näytteiden analysoinnin avulla tekijät, jotka on korjattava ja huomioitava peruskorjauksessa. Kohteesta tehtiin myös jäte- ja sadevesiviemäreiden tv-kuvaus sekä salaojakuvaus.

Tutkimusten mukaan alapohja- ja välipohjarakenteet ovat kosteusteknisesti toimivia eikä niihin kohdistu tällä hetkellä merkittävää toimenpidetarvetta lukuun ottamatta

ikääntyneitä pesutiloja, jotka suositellaan uusimaan tulevassa perus-korjauksessa. Mikäli kellaritilojen käyttötarkoitus muuttuu, tulee materiaali-valinnoissa huomioida se, että alapohjarakenteeseen kohdistuu ainakin paikoin maaperän kosteusrasitusta. Nykyinen pinnoite on vesihöyryä läpäisevä ja kosteusrasitusta kestävä eikä nykyisellä käyttötarkoituksella vaadi toimenpiteitä. Ryömintätila on havaintojen mukaan kunnostettu ja olosuhteet ryömintätilassa hallitut. Ryömintätilaan asennettujen viemäriputkien kannakoinnit olivat paikoin pettäneet ja putket rikkoontuneet. Jo tutkimusten yhteydessä kiireellisimpiä vuotokohtia korjattiin ja kohteessa toteutettiin putkistojen kuntotutkimus (Vahanen Rakennusfysiikka Oy, 11/2021), jossa selvitettiin putkistojen kunto ja niiden korjaustarpeet.

Rakenneliittymiä (ikkuna-ulkoseinäliittymät, ulkoseinä-alapohjaliittymät, välipohja-väliseinäliittymät, yläpohja-seinäliittymät sekä yläpohjan ontelolaattojen saumat) on tiivistetty noin 10 vuotta sitten samalla, kun ikkunat on uusittu. Pistokoeluonteisella otannalla todettiin, että tiivistykset on toteutettu pääpiirteittäin suunnitelmien mukaisesti. Tiivistykset olivat hyväkuntoisia ja merkkiainekokeissa todettiin vain pieniä yksittäisiä ilmavuotokohtia. Ilmavuotojen merkitys sisäilman laadulle on kokonaisuudessaan vähäinen, sillä ulkoseinien mineraalivillaeristeet sekä väestön-suojan kevytsoratäyttö todettiin sekä rakenneavauksista aistinvaraisesti tarkasteltuna, että materiaalinäytteille tehtyjen mikrobianalyysien avulla (16 kpl) puhtaiksi. Vain yhdessä sokkelin päältä otetussa näytteessä oli mikrobeja, mikä selittyy paikallisella kosteusrasituksella.

Bitumikermikatot todettiin toimiviksi ja niille on tehty korjauksia vuonna 2012 laadittujen suunnitelmien mukaisesti. Vesikatto- ja yläpohjarakenteisiin kohdistuu lähinnä yksittäisiä huoltokorjaustarpeita, kuten kattokaivojen puhdistus lehti-roskasta. Merkittävin sisäilman laatuun vaikuttava tekijä kohteessa on alkuperäinen, 40 vuotta vanha ilmanvaihtojärjestelmä. Koneiden yleiskunto on välttävä tai osin heikko ja niissä on kuitulähteitä. Ilmanvaihtokoneiden vaatimaton tuloilman suodatuksen taso sekä tuloilmasuodattimien ohivirtaus päästävät merkittäviä määriä ulkoilman epäpuhtauksia sisäilmaan. Luokkatiloja palvelevan tuloilma-koneen tuloilman lämpötila on tarpeettoman korkea, minkä vuoksi tuloilman sekoittuminen ei ole välttämättä optimaalista ja ilma voidaan kokea tunkkaisena. Sisäilman olosuhteet (lämpötila, suhteellinen kosteus ja hiilidioksidipitoisuus) eivät pääosin aiheuta toimenpiteitä.

Luokkatilojen ilmamäärät eivät ole kaikilta osin tasapainossa, eivätkä suunnitelmien mukaisia. Seurantapäiväkirjojen perusteella osassa luokkatiloja tuloilmamäärä ei ole riittävällä tasolla suhteessa tilojen henkilökuormitukseen, mikä näkyi myös hiilidioksidipitoisuusmittauksissa. Ilmamäärät suositellaan säätämään ja tasapainotettamaan mahdollisuuksien mukaan.

Ilmanvaihtokoneiden sisäosissa havaittiin sisäilman laatua heikentäviä puutteita, jotka suositellaan mahdollisuuksien mukaan korjaamaan ennen koneiden uusimista tulevassa peruskorjauksessa. Suositeltavaa olisi määrittää ilmanvaihtojärjestelmien korjausten sisältö kokonaistaloudellisesti järkevinä kokonaisuuksina.

Tutkimusten pohjalta tehtiin tilojen altistumisolosuhdearvio. Altistumisolosuhde on mahdollinen luokkatilassa 1.65 tilan suuren käyttäjämäärän vuoksi, jolloin hiilidioksidipitoisuus nousee yli toimenpiderajan. Lisäksi altistumisolosuhde on mahdollinen muutamassa kellaritilassa, jossa on ilmayhteys maaperään. Muissa tiloissa altistumisolosuhde on epätodennäköinen.

Tutkimusten yhteydessä otettiin asbestinäytteitä mm. pintamateriaaleista (muovimatto, kvartsivinyylilaatoitus, keraaminen laatoitus) yhteensä 9 kpl. Näytteissä ei todettu asbestia.

Rakennus on noin 40 vuotta vanha. Tyypillisesti rakennusten peruskorjausväli on noin 25–30 vuotta, riippuen rakennusosasta tai taloteknisestä järjestelmästä. Peruskorjausta suunniteltaessa tulisi valita sellaisia korjausmenetelmiä ja materiaaleja, joilla voidaan saavuttaa vähintään peruskorjausvälin tavoitekäyttöikä. Tutkimusten mukaan merkittävin korjaustarve kohdistuu ilmanvaihtojärjestelmään sekä märkätilojen uusimiseen. Muita merkittäviä rakennusosakohtaisia korjaustarpeita ei tutkimuksissa todettu.

Lisäksi terveydensuojeluviranomainen on säännöllisen valvonnan tarkastuksissa vuosina 2018 ja 2021 huomauttanut puutteellisesta ilmanvaihdosta, jota voidaan pitää terveyshaittana. Viranomainen on suositellut, että kiinteistöomistaja ryhtyy toimenpiteisiin ilmanvaihdon korjaamiseksi. Toimenpiteet on tehtävä seuraavaan tarkastukseen mennessä, mikä on parin, kolmen vuoden kuluttua.

Yhteenveto tärkeimmistä suositelluista toimenpiteistä sekä niiden kiireellisyysjärjestys:

Huolto- ja kunnostustyöt ennen peruskorjausta:

1. Ilmanvaihtokoneiden perushuollon suorittaminen:
    - Suodattimien vaihto sekä ilmanvaihtokoneiden suodatinkehikkojen ja suodattimien välisten tiivisteiden asennus mahdollisuuksien mukaan
    - Ulkoilma- ja jäteilman sulkupeltien toimilaitemoottoreiden toimintakunnon tarkastus, tarvittaessa niiden uusiminen sekä sulkupeltien säätö.
    - Koneiden huolellinen puhdistus sisäpuolelta (imurointi, nihkeäpyyhintä, LTO-kuutioiden, äänenvaimentimien ja lämmityspattereiden paineilmapuhdistus sekä puhaltimien puhdistus)
    - Huoltoluukkujen kiinnitysmekanismien korjaus tarvittavilta osin sekä huoltoluukkujen tiivisteiden uusiminen tarpeen mukaan
    - LIK-3 ulkoilmakammion sekä LIK-1 ja LIK-3 äänenvaimennusyksiköiden pellitys tai sivelykäsittely (kuitukorjaukset)
    - Tuloilmakanavistoihin asennettujen polyesterin palojen poistaminen
    - Ilmanvaihtokanaviston puhdistus ja ilmamäärien säätö suunnitelmien mukaisiksi, mikäli se on teknisesti mahdollista
    - LIK-3 tuloilman lämpötilan säätöarvon asetus 2…4 ºC sisäilman lämpötilaa alhaisemmaksi.
2. Kastuneiden akustolevyjen uusiminen tiloissa 1.05 ja 1.26
3. Ryömintätilaan asennettujen viemäreiden korjaukset sekä maatäytön uusiminen vuotokohdilla
4. Talotikkaiden asentaminen vesikatolle
5. Kattokaivojen putsaus lehdistä ja huolto
6. Yläpölyjen siivoaminen mahdollisten kuitujen poistamiseksi
    - Liikuntasalin korkealla sijaitsevan puuritiläseinän puhdistus pölyistä ja samalla puupalkin valumajäljen tarkastus

Rakennuksen peruskorjauksessa huomioitavia asioita:

1. Ilmanvaihtokoneiden, ilmanvaihtokanaviston ja päätelaitteiden uusiminen.
2. Putkistojen ja salaojien kuntotutkimuksessa suositeltavat toimenpiteet (Vahanen Rakennusfysiikka, raportti 11/2021)
3. Mikäli olemassa olevaa ilmanvaihtokanavistoa päätetään hyödyntää:

- Kanaviston tiiveyskokeet ja ilmavirtojen säätömahdollisuuksien kartoitus ja tarvittaessa säätöpeltien / ilmavirtasäätimien lisääminen sekä mahdollisesti ilmavirtojen muuttuessa kanaviston virtaustekniset simuloinnit

4. Märkätilojen peruskorjaus, jossa tiloihin asennetaan nykyaikainen nestemäisenä siveltävä vedeneriste.
5. Alaslaskettujen kattojen akustointilevyjen uusiminen ja samalla alakattotilojen puhdistaminen pölystä ja avoimista mineraalivillapinnoista.
6. Yksittäisten alapohjaläpivientien tiivistäminen.
7. Luokkatilan 1.20 lattian kosteusvaurion korjaus sekä tyttöjen pukuhuoneen 1.50 seinän kosteusvauriokorjaus
8. Rikkoutuneen kattoikkunan lasikuvun vaihtaminen ja kattokuvun kiinnitysruuvien suojatulppien asentaminen.
9. Julkisivulla sokkelin vesipellin korjaus.
10. Ikkunoiden ulkopuitteiden huoltokorjaus

Mikäli tilapintoja uusitaan, nykyiset tiivistykset rikkoontuvat, joten suunnittelussa tulee huomioida uudet rakennetiivistykset.

Aiempia korjauksia ja tutkimuksia:

• 2002 uusittu salaojat, AP maanvaihto/uusintasoritus, parannettu AP tuuletusta
• 2003 kellarissa tehty pintakosteusmittauksia
• 2004 kosteuskartoitus koulussa
• 2004 tehty asbestikartoitus, seinälaatoissa ja lattialaatoissa ei asbestia
• 2007 LVIRS-tekninen kuntoarvio (Tekmanni Service)
• 2011 Lämpökuvaus, Thermo Sun Eco Oy
• 2011 Korjaustyöselostus, tiivistyskorjaukset, Vahanen Oy
• 2012 Korjaustyöselostus, vesikattojen korjaus, Vahanen Oy
• 2012 Vahanen Oy tehnyt ilmanvaihtoteknisen kuntotutkimuksen
• 2012 IV-kuntotutkimus (ASB-yhtiöt)
• 2012 Sisäilmatutkimus (ASB-yhtiöt)
• 2013 TTL tehnyt rakennusteknisen kosteusvauriokuntoarvion
• 2018 Yke-tarkastus: poistoilmanvaihto oli ollut pois päältä osassa luokista
• 2020 mitattu Radonit, ei ongelmia.

3.5 Aiemmat päätökset ja selvitykset

Hankkeesta on tehty Korson koulujen yhteinen tarveselvitys 20.9.2017, hyväksytty Opetuslautakunnassa 2.10.2017 § 21, Teknisessä lautakunnassa 3.10.2017 § 5, Kaupunginhallituksessa 10.10.2017 § 19.

4 RAKENNUKSEN KUNTO

Yksikerroksinen pilari-palkkirunkoinen tiiliverhoiltu rakennus on valmistunut 1981.

Perustukset, salaojat ja ryömintätila

Rakennus on perustettu maanvaraisesti betonirakenteisten pilarianturoiden varaan häiriintymättömälle perusmaalle. Väestönsuojan kohdalla on jatkuvat maanvaraiset betoniset anturaperustukset. **Perustukset ovat kunnossa**.

Rakennus on salaojitettu. Salaojat ovat muoviputkea ja salaojakaivot betonirengaskaivoja. Suurimmalta osaltaan salaojat ovat alkuperäisiä. Salaojitusta on osittain uusittu vuonna 2002. Ryömintätilassa on kaksi perusvesipumppaamoa sekä kaksi, ilmeisesti v.2002 rakennettua salaojalinjaa. Salaojien kuntoa on tutkittu vuonna 2021.

Tutkimuksissa havaittiin muodonmuutoksia (sisäänpainumia ja soikeanmuotoista putkea). Osassa salaojia putkien reiät olivat tukossa. Paikoin salaojissa on soraa ja lietekertymiä sekä pieniä vaurioita. Kuvausten perusteella salaojat ovat rakenteellisesti vaihtelevassa kunnossa. Tutkimuksen mukaan salaojajärjestelmä on todennäköisesti toimivassa kunnossa koska salaojissa ei ole seisovaa vettä.

Salaojien rakenteellisen kunnon perusteella uusiminen tulee ajankohtaiseksi 5–10 vuoden kuluttua. Tutkimuksen tv-kuvausten perusteella 50 % salaojalinjoista (7/14 linjaa) on KL5 (toiminnallisesti hyväkuntoinen). Kuntoluokassa 4 (KL4=tyydyttävässä kunnossa, ei välitöntä uusimis- ja korjaustarvetta) on 36 % (5/14 linjaa) salaojalinjoista. Yksi salaojalinjan kuntoluokka on KL3 (välttävä kunto, painehuuhtelu tai korjaustarve lähivuosina) ja yksi salaojalinjan kuntoluokka on KL1 (Jäljellä olevaa käyttöikää ei voida määrittää). Salaojien tekninen käyttöikä on 30–50 vuotta. Ryömintätilassa olevien pumppaamojen toiminta tarkastettiin tutkimuksessa ja pumppaamot todettiin toimiviksi. Pumppaamoiden paineputkia ei ole kannakoitu alapohjarakenteeseen. **Salaojat vaativat huolto- ja kunnostus-toimenpiteitä.**

Perustusten päältä rakenne jatkuu sokkelielementein, joiden rakenne on ulkoapäin: betoni (100 mm), lämmöneriste; solumuovi N (100 mm) ja kantava betonipalkki.

Sokkeleissa on yksittäisiä halkeamia. Rakennuksen sokkeleihin ei kohdistu kiireellisiä korjaustarpeita. Sokkelin yksittäiset halkeamat suositellaan korjattavaksi peruskorjauksessa. **Sokkelit vaativat kunnostustoimenpiteitä.**

Rakennuksessa on suurella osalla ryömintätila, joka on koneellisesti tuuletettu. Ryömintätilaan asennettujen viemäriputkien kannakoinnissa on ollut puutteita. Kiinnityspuutteita on jo osin korjattu. Kuntotutkimuksen havaintojen ja mittaustulosten mukaan ryömintätilan olosuhteet ovat rakenteiden kannalta toimivat eikä rakenteellisia toimenpiteitä tarvita. **Ryömintätilassa ei ole rakenneteknisiä kunnostuksia/korjauksia.**

Alapohja

Rakennuksessa on kaksi maanvaraista alapohjatyyppiä. Lisäksi on kolme ontelolaattarakenteista kantavaa, koneellisella tuuletuksella varustettua alapohjaa.

Maanvarainen alapohja

Kellarin lattian rakenteet ylhäältä alaspäin vanhojen suunnitelmien mukaan: pintamateriaali, teräsbetonilaatta (80 mm), sitkeä suojapaperi, lämmöneriste; solumuovi R (50 mm) ja tiivistetty sora (>200 mm). Väestönsuojan lattian rakenteet vanhojen suunnitelmien mukaan ylhäältä päin: pintamateriaali, tasausbetoni (40 mm), teräsbetonilaatta (150 mm), sitkeä suojapaperi ja tiivistetty sora (>200 mm).

Kellaritilojen maanvastaisten alapohjarakenteiden pinnat on maalattu ja lattiapinnassa olevat halkeamat tiivistetty todennäköisesti injektoimalla. Maalaus on ulotettu myös ylösnostona seinälle noin 100 mm:n korkeuteen. Lattiapinnat eivät ole alkuperäisiä vaan ne on korjattu, korjaukset on todennäköisesti tehty noin vuonna 2013 tiivistyskorjausten yhteydessä.

Ryömintätilallinen alapohja

Koneellisesti tuuletetun ryömintätilan kohdalla olevan alapohjan kantava rakenne on ontelolaatat (h=265 mm). Ontelolaattojen yläpuolella on tasausbetoni (35 mm) ja ontelolaattojen alapinnassa on lämmöneriste; solumuovi N (85 mm) ja koneellisesti tuuletettu alustatila.

Keittiön kohdalla alapohjan rakenteet ylhäältä päin: pintamateriaali, teräsbetonilaatta (60 mm), suojalaasti (20 mm). muovikelmu (0.2 mm), vedeneristys, tyyppi G, liimattu alustaan bitumilla, ontelolaatta (265 mm) ja koneellisesti tuuletettu alustatila.

Liikuntasalin lattian rakenteet ylhäältä päin: parketti (20 mm), vinolaudoitus (22 mm), puukoolaus 75x50 k600 + mineraalivilla, puukoolaus 22x100 k750, puuklossit 22x100, muovikalvo (ei yhtenäinen), tasausbetoni (35 mm), ontelolaatta (265 mm), lämmöneriste; solumuovi R (85 mm) ja koneellisesti tuuletettu alustatila.

Tuuletetun alustatilan päällä olevien alapohjarakenteiden pinnat on käytävillä ja luokkatiloissa pääosin kvartsivinyylilaattapintaisia. Kvartsivinyylilaatat ovat ikäänsä nähden suhteellisen hyväkuntoisia ja ehjiä.

Märkätilat, pukuhuoneet, sosiaalitilat ja osa wc-tiloista on päällystetty keraamisella laatalla. Pukuhuoneissa on lattialämmitys. Laatoitus on nostettu yhden laattarivin verran seinälle. Alkuperäisellä keraamisella laatalla päällystetyissä märkätiloissa seinä- ja lattialiittymissä on jälkikäteen asennettu paksu silikonisaumaus, jolla on yritetty joko parantaa rakenteen ilmatiiviyttä tai vedeneristävyyttä. Keraaminen laatta oli monin paikoin irti alustastaan (kopoa).

Yksittäisten wc-tilojen ja varastotilojen lattiapäällysteenä on alkuperäinen, seinäpinnoille nostettu märkätilan muovimatto. Liikuntasalissa on parkettilattia ja kuumennuskeittiössä massalattia. Opettajanhuoneen hyväkuntoinen tekstiilimatto on asennettu muutama vuosi sitten.

Kuntotutkimuksessa tarkasteltiin alapohjan läpivientejä sekä kellarissa että käyttötiloissa. Isompia läpivientejä oli koteloitu. Koteloissa on tarkastusluukut, joista pääsee tarkastamaan kotelorakenteen ja putkiläpivientien kunnon. Osassa läpiviennit ovat avoinna alapohjarakenteeseen. Ilmavirtaukset koteloinneissa olivat vähäisiä ja pääosin rakenteeseen päin.

Tutkimusten mukaan alapohjarakenteet ovat kosteusteknisesti toimivia, eikä niihin kohdistu tällä hetkellä merkittävää toimenpidetarvetta lukuun ottamatta ikääntyneitä pesutiloja ja läpivientien tiivistämistä. Tiivistämättömät läpiviennit alustatilaan tulee tiivistää. **Alapohjarakenteissa on kunnostus-/uusimistarpeita.**

<u>Maanvastaiset seinärakenteet</u>

Kellarikerroksessa on kaksi maanvastaista seinärakennetta.

Väestönsuojan kohdalla ulkoseinärakenne on sisältäpäin: paikalla valettu teräsbetoniseinä (300 mm) ja 1x kosteudeneristys.

Kellarin ulkoseinä muualla kellarissa, rakenteet sisältäpäin: pintakäsittely (maali tai tiilikuorimuuraus), teräsbetoniseinä, 1xkosteuseristys, lämmöneriste mineraalivilla ja solumuovi R (100 mm).

Kellaritiloissa on maanvastaisia seinärakenteita väestönsuojatiloissa sekä portaikon alla. Tutkimuksen mukaan, aistinvaraisesti tarkasteltuna seinäpinnat olivat hyvä-kuntoiset eikä niissä havaittu viitteitä vaurioitumisesta**. Maanvastaisissa seinä-rakenteissa ei kunnostustarpeita.**

Kantavat pysty- ja vaakarakenteet

Rakennuksen kantavan pystyrungon muodostavat teräsbetoniset elementtipilarit ja kantavan vaakarungon teräsbetoniset elementtipalkit ja ontelolaatat. Kantavat rakenteet ovat kunnossa. **Ei kunnostustarpeita.**

Ulko- ja väliseinät

Rakennuksen ulkoseinät ovat pääosin täystiiliseiniä, rakenteet ulkoapäin: tiili (130 mm), lämmöneriste; mineraalivilla (150 mm) ja tiili (130 mm).

Liikuntasalin ikkunoiden alapuolen ulkoseinärakenne vanhojen suunnitelmien mukaan ulkoapäin on: tiili (130 mm), bituliittilevy (12 mm), koolaus 150x50 k600 + lämmöneriste; mineraalivilla (150 mm), koolaus 50x50 k600 + lämmöneriste; mineraalivilla (50 mm), höyrynsulkumuovi (0.2 mm), koolaus 75x35 k625 + mineraalivilla (30 mm) ja verhouslaudoitus. Liikuntasalin ikkunoiden yläpuolella höyrynsulun ja vaimennusverhon välissä on lujalevy (11 mm).

Iv-konehuoneen ulkoseinän rakenteet ovat vastaavat kuin liikuntasalin ulkoseinän rakenteet. Poikkeuksena lämmöneristeen paksuus, joka on 150 mm ja höyryn-sulkumuovin sisäpuolella on lujalevy (11 mm) ja vaimennusvilla (50 mm).

Väliseinät ovat joko kantavia teräsbetoniseiniä, muurattuja tiiliseiniä (130 mm) tai metallirankaisia kipsilevyseiniä. Märkätiloissa seinäpinnat on laatoitettu ja myös käsienpesualtaiden takana on keraaminen laatoitus, muuten seinäpinnat ovat pääasiassa maalattuja tai tasoitettuja ja maalattuja.

Ulko- ja väliseiniin on tehty tiivistyskorjaussuunnitelmat vuonna 2012 (Vahanen Oy). Niiden mukaan ulkoseinien ilmatiiviyttä on parannettu kaikissa muissa tiloissa, paitsi liikuntasalissa. Ala- sekä yläpohjan ja seinien väliset liittymät ja ikkunaliittymät, alapohjan läpiviennit ja ulkoseinien halkeamat on tiivistetty vedeneristysmassa-kaistamenetelmällä. Ikkunoiden välisten leveiden peitelevyjen taustat on tiivistetty kalvolla. Väliseinien lattialiittymien tiivistyksessä on käytetty myös joustavaa massaa.

Kuntotutkimuksessa havaittiin, että tiilimuurauksessa ei ole tuuletusrakoa, vaikka sellainen oli esitetty vanhoissa suunnitelmissa. Julkisivun puolella havaittiin tiilipinnassa paikoin tummentumaa lähinnä seinien alaosassa sokkelipellityksen

lähellä. Sokkelin vesipelti oli melko vaakatasossa ja sen pinnalla oli paikoin havaittavissa sammaloitumista. Muutamassa kohdassa oli nähtävissä graffitien puhdistusjälkiä. Ikkunoiden vesipeltien kallistukset olivat riittävät ja massaus vesipeltien ympärillä oli pääsääntöisesti joustava ja kohtuullisen tiivis.

Liikuntasalin ikkunoiden alapuolisessa puuritiläverhoillussa seinässä oli merkittäviä pölykertymiä. Muuten ulkoseinien sisäpinnat olivat siistit eikä niissä havaittu aistinvaraisesti poikkeavaa. Tiilimuuratut väliseinät olivat myös pääsääntöisesti hyväkuntoisia. Tyttöjen pukuhuoneen juomapiste on vuotanut ja aiheuttanut maalattuun seinäpintaan paikallisen kosteusvaurion. Pesutiloissa ei ole käytetty vedeneristystä rakentamisajankohdan perusteella ja alkuperäiset keraamiset laatoitukset olivat monin paikoin irti alustasta.

Kuntotutkimuksen havaintojen mukaan ulkoseiniä ja väliseiniä on tiivistetty ympäröiviin rakenteisiin Vahanen Oy:n vuonna 2012 laadittujen suunnitelmien mukaisesti poiketen vain hieman esitetystä laajuudesta ja materiaaleista. Tiivistykset olivat havaittavissa peitelistoja irrottamatta ikkunoiden ja ikkunalautojen ympärillä. Kuntotutkimuksessa ulkoseinän eristetilaan tehtiin hetkellisiä kosteus-mittauksia sisäpuolisten rakenneavausten yhteydessä. Mittausten perusteella eristetila oli kaikilta mitatuilta osin kuiva.

Ulkoseinärakenteet olivat tehtyjen tutkimusten perusteella hyväkuntoiset. Ilmatiiviys todettiin varsin hyväksi ja tiivistykset olivat edelleen toimivia (tiivistyksillä ikää noin 9 vuotta). Todetut ilmavuodot olivat heikkoja ja niiden merkitys sisäilman laadulle on hyvin vähäinen, sillä lämmöneristeet olivat havaintojen ja analyysien mukaan hyväkuntoiset. Lisäksi rakennuksen painesuhteet olivat arkipäivisin pääsääntöisesti lähellä tasapainotilaa, jolloin ilmavirtaukset rakenteista ovat hyvin pieniä tai niitä ei tapahdu lainkaan. Ulkoseinien sisäkuoren ilmatiiviys on tällä hetkellä kokonaisuutena varsin hyvä, sillä sisätilojen tasoitettu ja maalattu seinäpinta on itsessään tiivis ja liitoskohdat lattiaan, kattoon sekä seiniin on tiivistetty.

Ulkoseinärakenteesta ei ole tuuletusrakoja ja tuuletusväli on paikoin ahdas, mutta pistokoeluonteisten havaintojen mukaan tästä ei ole ollut haittaa rakenteelle. Puhtaaksimuuratuissa tiiliseinissä tapahtuu ilmavirtauksia, vaikka varsinainen tuuletusväli toimisi heikosti. Seinän alaosassa tulisi olla seinärakenteen tuuletusta ja poisjohtamista varten reitti, joka on suositeltava toteuttaa seuraavassa julkisivun peruskorjauksessa.

Julkisivulla sokkelien vesipellit keräävät kaltevuuspuutteiden takia kosteutta seinän alaosaan. Ulkoseinän alaosan vedenohjauskermi sokkelin päällä todennäköisesti estää kosteuden pääsyn ulkoseinän sisärakenteisiin, mutta seinän alaosassa oleva

mineraalivilla voi paikoin olla alttiina kosteusrasitukselle. **Ulkoseinät vaativat kunnostustoimenpiteitä.**

Ikkunat

Rakennuksen ikkunat, pois lukien liikuntasalain puuikkunat, ovat kuntotutkimuksen mukaan todennäköisesti uusittu 2012–2013 ennen kuin ikkuna-ulkoseinäliittymien tiivistyskorjauksia on tehty. Havaintojen perusteella liikuntasalin puuikkunan ulkopuite vaikutti vanhemmalta kuin muut ikkunat. Ikkunoiden ulkopuitteille suositellaan huoltokunnostusta. **Ikkunat vaativat kunnostustoimenpiteitä.**

Yläpohja ja vesikatto

Rakennuksessa on kolme yläpohja- ja vesikattotyyppiä. Vesikatot on korjattu vuonna 2012 Vahanen Oy:n korjaussuunnitelmien mukaisesti.

Rakennuksen vesikaton rakenteet suurimmalta osalla vesikattoa: Yläpohjan kantava rakenne on ontelolaatat (h=200 mm). Yläpohjassa ontelolaatan yläpuolella olevat rakenteet ovat: höyrynsulku (muovikelmu) 0.2 mm, lämmöneriste (kevytsora) 350…600 mm, kevytsorabetonilaatat (h=60 mm), vedeneristyskermit ja suojakiveys. Yläpohjan tuuletus on järjestetty tuuletusraoilla räystäiltä. Kevytsorakerroksessa on lisäksi räystäille asti ulottuvat tuuletusputket. Katolla on sisäinen vedenpoisto 1:80 kallistuksilla ja kuparisilla 100 mm:n kattokaivoilla. Katolla on neljä kattoikkunaa, kaksi viemäreiden tuuletusputkea ja yksi poistoilmanvaihtokone.

Korjaussuunnitelmien (2012) mukaan bitumikermikatteen päälle on asennettu uusi paineentasauskermi ja pintakermi. Kupu-kattoikkunoiden ja poistopuhaltimen jalustat, ylösnostot ja räystäät on korjattu ja suojakiveys uusittu. Kattoikkunoiden höyrynsulut sekä sisäpuolinen verhous on uusittu.

Liikuntasalin katon kantava rakenne on liimapuupalkit (700 x 90). Rakenteet alhaalta ylöspäin liimapuupalkista lähtien: verhouslaudoitus, puukoolaus 35 x 75 k600 + min.villa 30 mm, lujalevy 11 mm, höyrynsulku (muovikelmi 0.2 mm), puukoolaus 200 x 50 k1800 + 2 kpl 100 x 50 k 600 välissä + 200 mm lämmöneriste (min villa), puukoolaus 150 x 50 k900 + lämmöneriste 50 mm (min.villa) + lämmöneriste 30 mm (min.villa), tuuletustila, raakapontti 23 x 95, vedeneristys. Katon alaräystäällä on räystäskouru ja kaksi syöksytorvea. Räystäskouru on asennettu kiinteästi vesikaton aluskermin ja kahden ylemmän kermin väliin. Korjaussuunnitelmien (2012) mukaan räystäskouru ja syöksytorvet on uusittu, räystäsalueella asennettu uudet alus- ja pintakermit.

Sisääntulokatosten yläpohjarakenteet ovat puurakenteiset ja bitumikermieristetyt. Vedenpoisto on toteutettu ulosheittäjillä. Korjaussuunnitelmien (2012) mukaan katoksille on suunniteltu kallistuskorjaukset ja katoksille on asennettu uudet kermit. Ylösnostot ja räystäät on korjattu.

Vuonna 2013 korjattu bitumikermikatto on hyväkuntoinen eikä edellytä toimenpiteitä yksittäisiä huoltotoimenpiteitä lukuun ottamatta. **Vesikatto vaatii huoltotoimenpiteitä.**

5 TILOJEN TOIMINNAN KUVAUS, TILAOHJELMA JA TILOJEN VAATIMUKSET

5.1 Tilojen toiminnan kuvaus

5.1.1 Eri toimintojen tila

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan kaikkia koulun opiskelukäyttöön soveltuvia tiloja, paikkoja, kalusteita, yhteisöjä ja toimintakäytänteitä, palveluita, välineitä sekä materiaaleja, jotka tukevat oppilaan yksilöllistä oppimista. Oppimisympäristöt edistävät Vierumäen koulussa vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Oppimisympäristöistä tehdään helposti muokattavia ja saatavilla on toiminnallisen oppimisen mahdollistavia välineitä. Turvallisuuteen, esteettömyyteen, ergonomiaan ja esteettisyyteen liittyvät näkökulmat sekä oppilaiden erilaiset tavat työskennellä ja oppia otetaan huomioon oppimisympäristöjen suunnittelussa ja niissä tapahtuvan työskentelyn toteuttamisessa. Luovuutta ja oppimisen iloa edistäviä oppimisympäristöjä käytetään vastuullisesti yhdessä sovitulla tavalla.

Oppimista tapahtuu myös koulurakennuksen ulkopuolella - pihalla, metsässä, ulkona sekä erilaisissa retkikohteissa. Virtuaalisia oppimisympäristöjä sekä viestintätekniikan mahdollisuuksia hyödynnetään säännöllisesti ja monipuolisesti. Koulumme julkiset oppimisympäristöt on jaettu toimintakulttuurin mukaan kolmeen teemaan: ***Puistoon, Majaan sekä Koloon.***

Puisto = yhdessä monipuolisesti oppien, julkinen, aktiivisen työn tila.
Maja = puolijulkinen, aktiivisen ryhmätyön tila
Kolo = yksityinen, intensiivisen yksilötyön tila. Kolo on hiljaisen ja ensisijaisesti yksilötyöskentelyyn tarkoitettu alue, joka mahdollistaa keskittyneen ja

itsenäisen työskentelyn.

5.1.2. Yhteiset tilat

Kulomäen opetuspisteessä opiskelee oppilaita 1–3. vuosiluokilla ja luokka-aste on aina kaksisarjainen. Tästä syystä Kulomäessä on järkevää muodostaa kolme oppimisaluetta. Jokaisella oppimisalueella toimii yksi luokka-astepari, mutta käytävätilat ovat kaikkien yhteistä aluetta.

Kulomäen opetuspisteessä käytävätilat ovat puisto-aluetta, luokkatilat maja-alueita, joista kuitenkin löytyy myös rajatumpia kolo-alueita. Jokaisen oppimisalueen ns. luokkatilat muodostavat yhtenäisen oppimisalueen ja tilat ovat joustavasti muunneltavia monitoimioppimistiloja. Äänieristetyt liukuovet, erilaiset, helposti siirrettävät ja pinottavat kalusteet toimivat tilan jakajina. Tilojen muunneltavuus mahdollistaa monipuolisten opetusmenetelmien sekä työtapojen käytön, jolloin tilat soveltuvat monipuolisesti eri oppiaine- ja aihekokonaisuuksien opiskeluun. Myös erityisopetuksen kolot ovat kiinteästi yhteydessä oppimisalueeseen.

Naulakot ja kenkätelineet ovat sijoitettu heti ulko-ovien läheisyyteen. Muuten käytävät on varattu tuntien aikana opiskelulle ja tilaan on sijoitettu puolijulkisia opiskelupisteitä.

5.1.3 Henkilökunnan tilat

Tällä hetkellä henkilökunnalla ei ole omaa virkistystaukotilaa, sillä tilat ovat myös aktiivisessa opetuskäytössä. Koulun toive ja tilamuutosten tavoite on toteuttaa henkilökunnalle ”opettajien huone”, jonka yhteydessä on taukokeittiövarustelu sekä wc-tilat.

5.1.4 Pesu- ja wc-tilat

Puku- ja pesutilojen katto, seinä- ja lattiapintojen uusiminen kalustaminen. Vesikalusteiden uusiminen. Lattiakaivojen tarkastaminen ja osin uusiminen. Ovien uusiminen.

Puku- ja pesutilojen pinnat alkuperäisessä kunnossa. Pukutilojen penkit ja naulakot vanhat ja kuluneet. Lattia- ja seinäpinnat alkuperäiset. Pinnat kaipaavat uusimista. Lattiakaivot ja kaivojen kasiosat suihkutiloissa vanhat. Suihkulaitteet vanhat. Wc-tilojen pinnat ja kalusteet alkuperäiset. Muovimatot tulee wc-tiloista poistaa ja lattiat laatoittaan. Vesikalusteet ja hygieniavarusteet uusitaan. Käsienpesualtaiden taustat laatoitetaan. Valaistusta uusitaan.

5.1.5 Keittiötilat

Ateriapalvelun tavoitteet

Keittiö toimii tällä hetkellä palvelu/jakelukeittiönä. Keittiöön ruoka tuodaan valmiina.

Koululla ei ole ruokasalia, vaan buffet-linjasto on käytävällä. Lapset syövät luokissa. oppilaita on n.120 + henkilökunta.

Koululle toivottaisiin yhtenäistä ruokailutilaa, jossa voitaisiin ruokailla kahdessa vuorossa. **Ruokasalin tulisi olla n. 80m2.**
Keittiön sosiaalitilat ovat muun henkilökunnan sosiaalitilojen yhteydessä.
Keittiöhenkilökunnalle varattava 2 kpl kaksiosaisia pukukaappeja.
Keittiön rullakko/laatikkovarasto säilytetään kunto ja riittävyys tarkistettava

<u>Korjaustarpeet keittiötiloissa</u>

- keittiön lattiat uusitaan kokonaisuudessaan
- sisäkatto ja valaistus uusitaan
- molemmat kylmähuoneet puretaan, tilalle 700 L kylmäkaapit
- huuvat puretaan (ilmavaihto tarkistetaan)
- laiteuusimiset;
    - uuni vaihdetaan huuvalliseen malliin, sijoitus entiseen perkaustilaan
    - astianpesukone vaihdetaan lämmön talteen ottavaan malliin
    - ruokasaliin asennetaan buffetlinjasto (viemäröinti- ja vedentäyttöliitännät)
- kalusteet uusitaan rosterisiin
    - esipesupöytä vaihdetaan
    - siivouskaappi mallia rosterinen
    - liesi poistetaan, tilalle pöytätasoa
    - nykyinen emännän toimisto muutetaan kuiva-ainevarastoksi
    - Ikkunan edessä oleva lavuaaripöytä poistetaan ja tilalle emännän toimisto
- keittiön käsipesuallas vaihdetaan rosteriseen ja sen yhteyteen, asennetaan lattianpesulaite.

5.1.6 Siivoustilat

Siivouskeskukseen uusitaan kaikki pinnat ja varusteet. Hankkeeseen lisätään teollisuuspyykinpesukone ja kuivausrumpu integroidulla nukka-altaallisella jalustalla. Laitteet asennetaan tilaan ahtauden vuoksi poikkeuksellisesti torniksi. RST-allas laskutasolla uusitaan ja varustetaan riittävän pitkällä juoksuputkella ja käsisuihkulla. Altaan eteen hiekanerottelukaivo, koneiden puhdistusta- ja vedentäyttöä varten. Altaan yläpuolelle haitarikuivausteline ja oven sisäpuolelle kiinnityspinta. Vanhat lastulevyhyllyt uusitaan sovella lankahyllyihin, alimmat koreja siivousliinoille ja mopeille. Bruns- välineteline, neljällä saksikoukulla. Pistorasiat koneiden latausta varten. Käsipaperi, käsisaippuatelineet, sekä roska-astia seinäkiinnityksellä uusitaan. Tilan ilmanvaihdon tulee olla hyvä. Altaan yläpuolelle haitarikuivausteline. Oven sisäpuolelle kiinnityspinta ja seinälle Bruns-välineteline 4:ä saksikoukulla.

5.1.7 Jätehuollon tilat

Jätetilan nykyinen sijainti ja kulku jätetilaan ei ole hyvä. Jätehuolto hakee ja tyhjentää jäteastiat keittiön katoksen kautta. Kulkureitti on jätteenkuljetukselle ahdas ja haasteellinen. Nykyinen jätetila on muutoinkin sijainniltaan paloturvallisuusriski. Jätetilan tulee sijaita 8 m kiinteistöstä tai jätetilan tulee muutoin täyttää paloturvallisuusmääräykset. Tätä palomääräystä ei nykyisen jätetilan sijainti ja rakenteet täytä.

Jätetila poistetaan ja tilalle syväkeräyssäiliöt. Säiliöiden asennuspaikkaa muutetaan. Syväkeräyssäiliöt seuraaville jätejakeille; sekajäte 5m3, biojäte 800 l, kartonki 3m3, jaettu säiliö 3m3 (josta muoville 1,5m3 ja pienmetallille 1,5 m3). Säiliöiden kasiosien tulee olla riittävän suuret. Suuaukosta pitää sopia 150 l jätesäkki, niin ettei säkkiä tarvitse painaa. Kansiosiin tulee lukitus kiinteistön sarjaan ja lukkojen päälle kumiläpät jäätymisen estämiseksi.

5.1.8 Väestönsuojatilat

Väestönsuojatilat sijaitsevat kellarissa eikä niihin kohdistu muutostarpeita.

5.1.9 Pihan vaatimukset

Koulun piha-alue sijoittuu rakennuksen pohjoispuolelle. Pienen leikkipihan lisäksi pihasta iso osa on luonnontilaista kalliota. Tontin pohjoislaidalla on iso hiekkakenttä. Pihaa ja kenttää hyödynnetään päivittäin oppimistilana eri oppiaineissa ja ne antavat mahdollisuuksia monipuoliselle pedagogiselle toiminnalle.

Tällä hetkellä pysäköintipaikat sijaitsevat koulun eteläjulkisivun vieressä, poikkeustilanteissa koulun pohjoispuolella pääovien vieressä sekä tontin itälaidalla olevalla pysäköintialueella.

Piha-alueelle on tehty korjauksia vuonna 2003 samalla, kun alustatilaa on kunnostettu ja salaojat uusittu.

Piha-alueisiin ei kohdistu kiireellisiä korjaustoimenpiteitä. Maanpintojen tulee lähtökohtaisesti olla rakennuksesta poispäin kaltevia. Nykyohjeistuksena on, että maanpintojen kallistusten tulisi olla rakennuksen vierellä kolmen metrin matkalla vähintään 1:20 (noin 15 cm). Vaikka kohteen maanpintojen kaltevuus on paikoin nykyohjeistusta loivempi, ei siitä todettu tutkimuksessa tehtyjen havaintojen perusteella olevan haittaa rakenteille. Kuntotutkimusten perusteella suositeltavaa on, että seuraavan piha-alueeseen kohdistuvan peruskorjauksen yhteydessä tarkastellaan maanpinnan muotoilutarvetta uudelleen.

Länsisivulla julkisivun vierustalla viherkasvillisuus lisää kosteusrasitusta rakenteille,

joten rakennuksessa kiinni oleva kasvillisuus on suositeltavaa poistaa ja asentaa vastaavanlainen sepelikaistale kuin rakennuksen etelä- ja itäjulkisivulla on.

Koulun nykyiset pysäköintipaikat sijaitsevat hajautetusti koulun tontilla. Pysäköintiä voidaan lisätä järjestelemällä ja hieman laajentamalla itäistä pysäköintialuetta. Hiekkakentän laidalle rakennetaan pieni ulkovälinevarasto (punainen merkki kuvassa).

Koulun pysäköintipaikkoja voidaan lisätä pari järjestelemällä niitä uusiksi. Tarkoitus on lopettaa satunnainen pysäköinti koulurakennuksen sisäänkäynnin läheisyydessä ja ohjata pysäköinti itäiselle pysäköintialueelle.

Hiekkakentän laidalle rakennetaan pieni ulkovälinevarasto.

6 RAKENNUS

6.0 Yleiset tavoitteet ja vaatimukset

Rakennuksessa tehdään tilamuutokset liitteenä olevan tilakaavion ja ateria-palvelujen, puhtauspalvelujen, rakennesuunnittelun, sähkö- ja lvia-suunnittelun mukaisesti. Rakennukseen tuodaan mm. uusia ilmanvaihtokoneita, jotka sijoitetaan keittiön viereen ja katolle. Lisäksi kellarin säilytysjärjestelmiä ja varastotilaa tehostetaan uusilla säilytystilajärjestelmillä, jotka tarkentuvat suunnitteluvaiheessa.

Suunnitteluvaiheessa tarkastellaan tilojen käyttö sekä kalustus, varustus ja laitteet ja varmistetaan toimiva kokonaisuus.

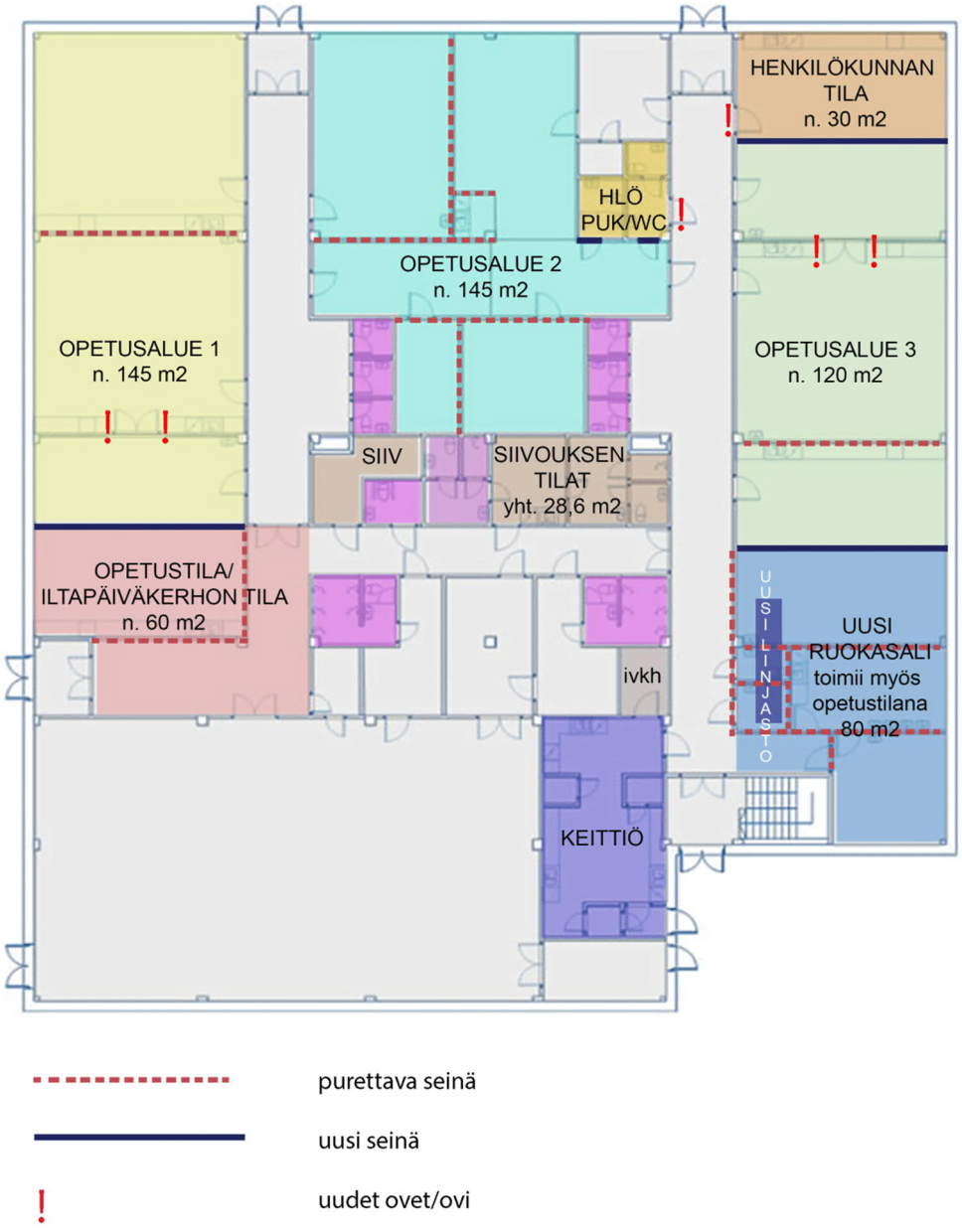

Opetusalueella yksi puretaan yksi luokkien välinen seinä ja siinä olevat kiintokalusteet käännetään toiselle, käytävän vastaiselle seinälle. Kalusteiden kunto tarkistetaan ja niitä uusitaan tarvittaessa. Purettavan seinän tilalle asennetaan paljeovi, esim. FP-tuotteelta huopapinnalla, dB 36. Olemassa olevat oviaukot käytävälle säilyvät. Lattioille asennetaan kokolattiamatot (palaratkaisu). Suunnitteluvaiheessa tarkentuu, voidaanko matot asentaa suoraan olemassa olevan lattian päälle, joka on kuntotutkimuksissa todettu tiivistyksiltään ja muilta ominaisuuksiltaan hyväkuntoiseksi. Opetusalueelle tehdään eriyttämistila, mitä varten kiintokalusteita järjestellään uusiksi ja luokkahuoneiden väliseen seinään rakennetaan pariovet, joissa on riittävä ääneneristys ja ikkunaratkaisu, josta voidaan tarvittaessa peittää näkyvyys (ratkaisu tarkentuu suunnitteluvaiheessa). Seinät maalataan.

Opetusalueella kaksi puretaan väliseinä. Taukokeittiövarustelu poistetaan ja vesipiste siirretään uuden henkilökunnan sosiaalitilojen vastaiselle seinälle. Käytäville olevat ovet säilytetään, mutta wc-tiloihin olevat ovet levytetään umpeen. Seinät maalataan. Rakennetaan eriyttämistila, jonka seinä on lasia jotta tilaan saadaan kattoikkunan lisäksi valoa myös ikkunoista. Eriyttämistilaan on kaksi ovea molemmista laidoista. Seinän keskikohtaan laitetaan himmennyskalvo tms. antamaan näköestettä ja oppimisrauhaa. Lattioille asennetaan kokolattiamatot (palaratkaisu). Suunnitteluvaiheessa tarkentuu, voidaanko matot asentaa suoraan olemassa olevan lattian päälle, joka on kuntotutkimuksissa todettu tiivistyksiltään ja muilta ominaisuuksiltaan hyväkuntoiseksi.

Opetusalueella kolme puretaan yksi luokkatilojen välinen seinä ja siinä olevat kiintokalusteet siirretään mahdollisuuksien mukaan käytävän vastaiselle seinälle. Kalusteiden kunto tarkistetaan ja niitä uusitaan tarvittaessa. Purettavan seinän tilalle asennetaan paljeovi, esim. FP-tuotteelta huopapinnalla, dB 36. Lattioille asennetaan kokolattiamatot (palaratkaisu). Suunnitteluvaiheessa tarkentuu, voidaanko matot asentaa suoraan olemassa olevan lattian päälle, joka on kuntotutkimuksissa todettu tiivistyksiltään ja muilta ominaisuuksiltaan hyväkuntoiseksi. Opetusalueelle rakennetaan eriyttämistila, mitä varten kiintokalusteita järjestellään uusiksi ja luokkahuoneiden väliseen seinään rakennetaan pariovet, joissa on riittävä ääneneristys ja ikkunaratkaisu, josta voidaan tarvittaessa peittää näkyvyys (ratkaisu tarkentuu suunnitteluvaiheessa, ovet kokoa 10x21 tai pariovet 2x9x21). Seinät maalataan. Olemassa olevat ovet käytävälle säilytetään.

Henkilökunnan tilat rakennetaan rakennuksen koillisnurkkaan sisäänkäynnin viereen. Olemassa olevat kiintokalusteet hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan ja tila varustetaan taukokeittiökalusteilla. Henkilökunnan tilojen läheisyydessä,

käytävän toisella puolella, tulee sijaitsemaan uudet henkilökunnan pukuhuonetilat. Näistä wc-tiloista uusitaan pinnat ja kalusteita ja tilaan tuodaan pukukaappeja. Sekä henkilökunnan tila, että henkilökunnan pukuhuone/wc-tila tarvitsevat uudet ovet, jotka rakennetaan käytävän varrelle.
Ruokasali rakennetaan rakennuksen kaakkoiskulmaan. Väliseiniä puretaan ja alta purettavien wc-tilojen viemäri- ja vesiliityntöjä hyödynnetään uuden keittiölinjaston ja käsienpesualtaan sijoittelussa. Jotta ruokasali toimisi myös rauhallisena opetus-tilana, tätä varten käytävälle asennetaan yksi uusi pariovi.

Keittiön vierestä vapautetaan tilaa **ilmanvaihtokoneelle**.

Siivouksen tilat uusitaan puhtauspalvelujen suunnitelmien mukaisesti, samoin kaikki wc- ja pesuhuonetilat.

Iltapäiväkerhon tällä hetkellä käytävällä olevia tiloja laajennetaan ottamalla heille tilaa luokkahuoneesta. Iltapäiväkerhon tila on aamupäivisin normaalissa opetus-käytössä. Tämän sisäänkäynnin yhteyteen rakennetaan uusi kenkäsäilytys, kuten muissa tuulikaapeissa tällä hetkellä on (seinässä kiinni olevat metallihyllyt). Tilassa olevat kiintokalusteet hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan ja ne siirretään kouluterveydenhoitajan tilan vastaiselle seinälle. Iltapäiväkerho tarvitsee vesipisteen.

Kouluterveydenhoitajalle rakennetaan tilat länsiseinustalle. Näiden tilojen mitoitus tarkistettava suunnitteluvaiheessa. Tärkeää huomioida mm. koululaisille tehtävän näöntarkastuksen vaatima tila. Samaa tilaa hyödynnetään mm. koulukuraattorin työtilana. Tilassa olevat kiintokalusteet hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan. Kouluterveydenhoitaja tarvitsee vesipisteen.

Käytävien seinät maalataan, lattiapinnat uusitaan. Alakatot uusitaan tarpeen mukaan.

Kellaritilojen säilytysjärjestelmiä tehostetaan varastotilojen lisäämiseksi.

Pihalle hiekkakentälle rakennetaan kevytrakenteinen ulkoiluvälinevarasto. Keittiön sisäänkäyntiä ja jätteiden säilytystä uudistetaan edellä mainitun puhtauspalvelujen mukaisesti. Ruusukasvillisuus poistetaan seinustan viereltä ja sisäänkäynnin läheisyydestä. Pysäköintiratkaisua tehostetaan ja itälaidalla olevalle pysäköinti-kentälle pyritään lisäämään kaksi autopaikkaa.

6.0.1 Elinkaari- ja energiatehokkuustavoitteet

Ei muutoksia nykytilanteeseen.

6.0.2 Tilatehokkuustavoite

Ei muutoksia nykytilanteeseen.

6.0.3 Muuntojoustovaatimus

Opetus- ja pedagogisen suunnitelman mukaisesti tilamuutokset tukevat uutta toimintakulttuuria ja oppimisympäristöä palvelevaksi.

6.0.4 Ääniolosuhteet

Sisätilojen ääniolosuhteet suunnitellaan RakMK C1 mukaan.

6.0.5 Palotekniset vaatimukset

Ei muutoksia nykytilanteeseen.

6.0.6 Sisäilmatavoitteet

Tavoitteena on saada tiloista turvalliset, terveelliset ja hyvin huollettavat.

6.1 Arkkitehtoniset tavoitteet

Vantaan kouluinventoinnin 2016–2017 mukaan Kulomäen koulu luokitellaan ryhmään V eli vaatimaton eikä sillä ole rakennusperintöarvoja.

6.2 Esteettömyystavoitteet

Kellaria lukuun ottamatta koulun tilat sijaitsevat yhdessä tasossa. Koulun tilat ovat suht esteettömät kulkea pyörällisellä apuvälineellä; sisäänkäynneillä on pientä tasoeroa kynnyksistä. Lähinnä liikuntasalia oleva ulko-ovi toimii myös iltakäytön sisäänkäyntinä. **Sisäänkäynnin tasoero luiskataan.**

6.3 Rakennetekniset tavoitteet

Vaatimuksia muutostöille.

Noudatetaan rakentamisajankohdan rakentamismääräyskokoelman osan D3 - Ympäristöministeriön asetus rakennusten energiatehokkuudesta vaatimuksia ilmanpitävyyden osoittamisessa. Ilmanvuotoluvun tulee olla < 4.0 m3/ (h m2).

Rakenneratkaisuissa noudatetaan RakMk:n, RIL ry:n ja Ympäristöministeriön määräyksiä ja ohjeita sekä Vantaan kaupungin suunnitteluohjeita.

Rakennukseen suunnitellaan toteutuskelpoiset detaljit rakennusfysikaalisesti toimivina. Erityistä huomiota on kiinnitettävä rakenteiden ja rakennus-materiaalien pysymiseen kuivina koko rakennustyön ajan.

Pintamateriaalivalinnoissa huomioidaan sisäilman hyvään laatuun vaikuttavat tekijät.

Rakenteet ja detaljit suunnitellaan rakennusfysikaalisesti toimiviksi ja toteutuskelpoisiksi.

Muutostyöt käsittävät tilamuutoksia. Olemassa olevia pintarakenteita puretaan, olemassa olevia ei kantavia väliseiniä puretaan. Uusia pintarakenteita, mm. märkätilat, rakennetaan. Uusia ei kantavia väliseiniä rakennetaan.

Talotekniikan nousukuilut minimoidaan ja keskitetään, pyritään käyttämään olemassa olevia nousukuiluja.

Rakennuksen paloluokka on P2.

Muutosrakennustöiden puhtausluokka on P1.

Toimenpiteet

Perustukset, salaojat ja ryömintätila

Perustukset ei toimenpiteitä.

Salaojat uusitaan.

Sokkelin ulkopintaan asennetaan vedeneristys ja patolevy.

Sokkelin yksittäiset halkeamat korjataan.

Länsisivulla julkisivun vierustalla oleva viherkasvillisuus poistetaan ja rakennetaan vastaavanlainen sepelikaistale kuin rakennuksen etelä- ja itäjulkisivulla on.

Alapohja

Pintarakenteet uusitaan. Alapohja-ulkoseinä tiivistykset uusitaan. Pesutilojen pinta-rakenteet ja vedeneristeet uusitaan. Tiivistämättömät läpiviennit alustatilaan tiivistetään poikien pukuhuoneessa (tila 1.50) ja sähköpääkeskuksessa (tila 0.02).

Ulko- ja väliseinät

Ulkoseinän alaosaan avataan tuuletusta ja poisjohtamista varten reitti (esim. toiseksi alin joka 3. pystytiilisauma avataan).

Ulkoseinän liittymät alapohjaan, yläpohjaan, ikkunoihin ja oviin tiivistyskorjataan.

Julkisivulla ikkunoiden kohdalla olevat sokkelien vesipellit uusitaan. Pellitysten kallistusta parannetaan.

Ikkunat

Ikkunat huoltokunnostetaan.

Yläpohja ja vesikatto

Rikkinäinen kattoikkunakupu (käytävän 1.05 kohdalla) uusitaan. Ikkunakupujen kiinnitysruuvien suojatulpat asennetaan. Kattokaivot puhdistetaan. Uudet turvalliset tikkaat katolle rakennetaan.

Uusien IV-kanavien vaatimat muutokset kantaviin rakenteisiin; mahdolliset uudet läpivientireiät.

Uuden IV-konehuoneen kuormitustarkastelu rakenteille. Uudet lattia-, seinä- ja yläpohjarakenteet IV-konehuoneelle.

6.4 LVIA-tekniset tavoitteet

Kulomäen koulu on valmistunut vuonna 1981. Alustatilat ja salaojat on kunnostettu vuonna 2002. Ilmanvaihtokanavat on nuohottu ja ilmamäärät on säädetty vuonna 2010. Rakennus koostuu opetustiloista, keittiötiloista ja liikuntatiloista. Rakennuksessa on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä. Rakennus on liitetty kunnalliseen vesi- ja viemäriverkostoihin ja Vantaan Energian kaukolämpöverkostoon.

Lämmityslaitteet:
Rakennuksella on oma kaukolämmön alakeskus, joka sijaitsee rakennuksen kellarikerroksessa. Tuulikaapeissa on sähköiset kiertoilmakojeet. Alkuperäinen kaukolämmön alakeskus on välttävässä kunnossa ja se on uusittava tulevan peruskorjauksen yhteydessä. Lämpöjohtoverkoston putket ja lämpöpatterit, sulku- ja säätöventtiilit sekä patteriventtiilit ovat välttävässä kunnossa ja ne on uusittava kokonaisuudessa tulevan peruskorjauksen yhteydessä.

Vesijohtolaitteet:
Käyttövesiputket ja sulku- ja säätöventtiilit sekä vesijohtokalusteet ovat välttävässä kunnossa ja ne on uusittava kokonaisuudessa tulevan peruskorjauksen yhteydessä.

Viemärilaitteet:
Rakennuksen sisä- ja ulkopuoliset muoviset jätevesiviemärit sekä keittiön viemärit ovat välttävässä kunnossa ja ne on uusittava kokonaisuudessa tulevan peruskorjauksen yhteydessä.
Salaojat ovat osittain alkuperäisiä ja osittain uusittu ja ne on uusittava kokonaisuudessa tulevan peruskorjauksen yhteydessä.

Ilmanvaihtolaitteet:
Rakennuksen ilmanvaihto on toteutettu tulo- ja poistoilmakoneilla (3kpl), jotka sijaitsevat iv-konehuoneessa juhlasalin yläpuolella. Vesikatolla on erillinen huippuimuri (1kpl).
Ilmanvaihtokoneet ovat välttävässä kunnossa, mutta teknisesti täysin toimivia ja ne on uusittava kokonaisuudessa tulevan peruskorjauksen yhteydessä. Rakennusten kanavistot ja päätelaitteet ovat välttävässä kunnossa, mutta täysin toimivia nykyisissä järjestelmissä ja ne on uusittava kokonaisuudessa tulevan peruskorjauksen yhteydessä.

Säätö- ja valvontalaitteet:
Rakennusautomaatio on toteutettu laitekohtaisilla yksikkösäätimillä. Nykyinen järjestelmä on mallinsa ja ikänsä puolesta välttävässä kunnossa ja se on uusittava kokonaisuudessa tulevan peruskorjauksen yhteydessä.

6.5 Sähkötekniset tavoitteet

Kulomäen opetuspiste on valmistunut vuonna 1981, kiinteistön sähköjärjestelmiä on uusittu useassa vaiheessa. Seuraavassa kooste remonteista:

- Keramiikkauunin lisäys 2007
- Perusparannus 2004
- Koulun väliaikaiset lisätilat 2003
- Muutokset 2002
- WC- tilat opetustiloiksi 2001
- Alapohjan valaistus 2001
- Muutos 2000
- Lämmityskattiloiden vaihto 1999
- Teknisentyön tila, koneohjausmuutos 1998
- Muutos 1989
- Muutostyöt 1979
- Sähkötekniset muutostyöt 1978

Rakennuksessa tehdään rakennus- ja LVIA-muutoksista aiheutuvat sähkötyöt. Havaittavat vialliset sähköasennukset korjataan tai uusitaan.
Sähköteknisten laitteiden valinta- ja hankintaperusteissa tulee tavoitella energiatehokkuutta, kestävyyttä, helppokäyttöisyyttä ja laadukkuutta.
Laitevalinnoissa tulee pyrkiä valitsemaan yleisesti saatavilla olevia laitteita ja käyttämään tunnettuja laitetoimittajia.
Suunnittelun tulee olla laadukasta ja pohjautua tilaajan ja käyttäjien kanssa neuvoteltuihin ratkaisuihin, laskelmiin ja kokemukseen. Suunnittelijan on voitava perustella suunnitteluratkaisut yllä mainittujen kriteerien perusteella.

6.5.1 Aluesähköistys ja liittymät

Rakennusten nykyiset liittymät säilyvät ennallaan.

6.5.2 Sähkönjakelu ja keskukset

Rakennuksen nykyinen pääkeskus ja ryhmäkeskukset uusitaan. Huomioitava. että paviljonkien sähkönsyötöt tulevat pääkeskukselta.

6.5.3 Maadoitukset ja potentiaalin tasaukset:

Maadoituksen tarkoitus on estää vaarallisten kosketusjännitteiden muodostuminen sähkölaitteiden vikatapauksissa. Maadoitukset takaavat sähköverkon vikavirralle luotettavan reitin ja varmistavat suojalaitteiden luotettavan ja nopean toiminnan. Maadoitusverkon kunto ja riittävyys, arvioidaan suunnitteluvaiheessa ja parannetaan tarvittavin osin. Potentiaalintasausta täydennetään tarvittaessa.

6.5.4 Johtotiet

Rakennuksien nykyisiä johtoteitä hyödynnetään pääosin. Uusia johtoteitä asennetaan vaan tarpeen mukaan. Uusissa asennuksissa käytetään tehdasvalmisteisia metallirakennetta olevia kaapelihyllyjä, johtokanavia ja valaisinripustuskiskoja. Johtoteiden suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota ääni- ja paloteknisiin eristyksiin. Näkyvillä osuuksilla johtotiet ovat valkoiseksi maalattua mallia. Pistorasiapylväiden tarve selvitetään suunnitteluvaiheessa.

6.5.5 Johdot ja niiden varusteet

Asennettaviin kaapeleihin tulee päästä käsiksi kohtuudella tilamuutoksen jälkeen esim. väliseinissä ei käytetä putketonta asennusta. Läpiviennit tulee tiivistää hyvin ja kylmien sekä lämpimien tilojen välisiä läpivientejä tulee välttää.

6.5.6 Valaistusjärjestelmät

Valaisimet ja pistorasiat uusitaan.
Tilojen valaistutasojen mitoituksissa tulee pääsääntöisesti noudattaa standardin SFS-EN 12464-1 suosituksia. Valaistusohjaukset toteutetaan sisätiloissa paikallisesti valokytkimillä, painikkeilla ja liike/läsnäolo tunnistimilla.

6.5.7 Yleiskaapelointijärjestelmä (atk, puhelin, videovalvonta)

Atk-rasiat uusitaan.
Yleiskaapelointitelineet asennetaan omiin erilliseen lukittaviin teletiloihin.

Järjestelmä palvelee mm. tietoliikennettä, info-tv- ja av-järjestelmää ja video-valvontaa.

6.5.8 Yhteisantennijärjestelmä

Järjestelmään tehdään tilamuutosten edellyttämät muutostyöt.

6.5.9 Äänentoisto-, kuulutus- ja AV-järjestelmät:

Nykyinen kuulutusjärjestelmä uusitaan.

6.5.10 Keskuskellojärjestelmä

Nykyinen aikakellojärjestelmä uusitaan.

6.5.11 Avunpyyntöjärjestelmä

LE–WC- tilat varustetaan tilakohtaisella hälytysjärjestelmällä. Lisäksi henkilökunnan huoneeseen asennetaan rinnakkaishälytyskoje.

6.5.12 Soittokellot ja sisäänpyyntölaitteet

Rakennuksen pääsisäänkäynnit, keittiön ja opettajienhuone
yms. sisäänkäynti varustaan soittokellojärjestelmällä. Rinnakkaiskellojen tarve selvitettävä suunnitteluvaiheessa.
Yksitoimistohuone/rehtorinhuone varustetaan sisäänpyyntöjärjestelmällä (”liikennev alot”). Nykyinen järjestelmä uusitaan tarvittaessa.

6.5.13 Taloautomaatiojärjestelmä

Rakennus varustetaan taloautomaatiojärjestelmällä, jolla ohjataan taloteknisiä laitteita, kerätään mittauksia ja välitetään hälytystietoja. Yhteishälytys johdetaan vartiointiliikkeelle murtohälyttimen välitinlaitteen kautta.

6.5.14 Murtoilmaisujärjestelmä

Rakennus on varustettu murtoilmaisujärjestelmällä, järjestelmä uusitaan.
Järjestelmä on toteutettu kuorisuojauksena liikeilmaisimilla. Hälytystoiminto liitetään vartiointiliikkeeseen langattomasti. Laitteet (Hedegren HHL) ja niiden asennus tilaajan erillishankinta.

6.5.15 Videovalvontajärjestelmä

Rakennus on varustettu IP-pohjaisella videovalvontajärjestelmällä. Kameroita asennettu valvomaan rakennuksen ulkoseinustoja ja osin piha-alueita. Lisäksi koulun käytäville ja auloihin asennetaan dome-tyyppisiä kameroita. Laitteet ja niiden asennustyöt tilaajan erillishankinnassa.

Kaapelointi toteutetaan osana yleiskaapelointiverkkoa.

6.5.16 Merkki- ja turvavalaistusjärjestelmä

Nykyinen merkki- ja turvavalaistusjärjestelmä uusitaan.

6.5.17 Palohälytysjärjestelmä

Rakennus varustetaan automaattisella osoitteellisella analogisella paloilmoitinjärjestelmällä, jota ei liitetä hätäkeskukseen, ellei rakennusluvan ehdot muuta edellytä. Kts. Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017 luku 7. Järjestelmän laitteina käytetään automaattisen osoitteellisen paloilmoitinjärjestelmän laitteita (kuten Schneider FXM NET).

6.5.18 Sprinkleri- ja savunpoistojärjestelmä

Rakennuksen varustetaan savunpoistojärjestelmällä, jos rakennusluvan ehdot sitä edellyttävät.

6.5.19 Koneet, laitteet ja erityisjärjestelmät

Märkätilat varustetaan lattialämmityksellä (mukavuuslämpö, kuivatus). Lämmitysmuodon valinta tarkasteltavana kokonaisuutena suunnitteluvaiheessa.
Kattokaivojen, räystäiden ja syöksytorvien sähkölämmityksiä tulee välttää. Toteutetaan vain, jos henkilöturvallisuus ja/tai sadevesien johtaminen sitä ehdottomasti edellyttää.
Kotitalous, fysiikan / kemian ja biologian luokkien sähkölaitteiden / pistorasioiden sähkösyötöt varustetaan tilakohtaisilla merkkilampullisilla avainkytkimillä.
Kädentaitotilat varustetaan lukittavilla hätä-seis-painikkeilla.
Pyykinpesu-/kuivauskoneille (sekä keittiön lämpövaunuille) asennetaan 3-vaiheliitäntä (400V). Pistorasiaksi valitaan erikoispistorasia (kombirasia), joka soveltuu 1-, 2- ja 3-vaihekäyttöön. Lvi-laitteille asennetaan sähköliitännät.

7 TONTTI JA RAKENNUSPAIKKA

Vierumäen koulun Metson opetuspiste eli entinen Kulomäen opetuspiste sijaitsee osoitteessa Maauuninpolku 3, 01450 Vantaa. Kiinteistötunnus 92-81-1-7. Sijainti 81 kaupunginosa.

Tontti on Vantaan kaupungin omistuksessa.

Kaavatiedot: YO, opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue, sallittu kerroskorkeus II (kaksi). Tontin pinta-ala 27 000 m2, rakennusoikeus 5500 m2.

8. HANKKEEN LAAJUUSTAVOITE

Oppilasmäärä ei ole kasvamassa, laajuustiedot eivät muutu.

9. VÄISTÖTILATARVE

Väistötila tarvitaan noin vuoden ajaksi, alustavaksi esitetään Korson koulua, täsmentyy suunnittelun aikana.

10. KUSTANNUKSET

10.1 Rakennuskustannukset

Investointikustannukset, tontista aiheutuvat kustannukset eriteltynä
21 950 € / tilapaikka (alv 0%).
Väistötilakustannukset tarkentuvat suunnittelun aikana.

10.2 Käyttökustannusennuste

Ylläpitokustannukset (sis. vuokra, siivous, huolto); 271 152 €/v (lisäys).
Toimintakustannuksiin ei ole tulossa muutoksia.

10.3 Ensikertaisen kalustamisen ja varustamisen kustannusennuste

Ei ole.

11 RAHOITUS, TOTEUTUS JA AIKATAULU

Rahoitus investointiohjelmassa; hyväksytyssä talousarviossa vuodelle 2022 ja sen investointiohjelmassa vuosille 2022-2031 hankkeelle on varattu 2,4 M€, KL 103.

Aikataulu (määrärahavaraus ja vuodet); valmisteilla olevaan talousarvioon esitetään investoinneille kustannusluokan korotusta.

12 TYÖTURVALLISUUSASIAT

Rakennuttajan suunnitteluvaiheen työturvallisuuskoordinaattorina toimii rakenneinsinööri Jukka Tuhkanen. Työturvallisuustehtävien tarkistuslista on käyty läpi tarveselvitysvaiheessa. Hankkeesta on laadittu Havat-riskikartta.

Rakentamisvaiheessa toteuttaja ja rakennuttaja huolehtivat kohteen työturvallisuustehtävistä. Suunnitteluvaiheessa täytetään Vantaan kaupungin tilakeskuksen turvallisuusohjeiden mukaisesti tarvittavat asiakirjat.

13 RISKIT

Perusparannuksiin liittyvät rakenteelliset ja tekniset epävarmuudet, jotka saattavat nostaa kustannuksia oleellisesti.

Lisäksi jo korjatut tilat voidaan joutua purkamaan ja tästä aiheutuu kohtuuttomia kustannuksia ja turhaa työtä.

14 HANKESUUNNITTELUTYÖRYHMÄ

Jukka Ihalainen, Vierumäen koulun Metson opetuspisteen rehtori
Suvi Hautajoki, Vierumäen koulun Metson opetuspisteen apulaisrehtori
Satu Turunen, talous- ja hallintopalvelut, toimitila-asiantuntija

Toimitilajohtaminen
Anne Valkeapää, puhtauspalveluasiantuntija
Jukka Tuhkanen, rakenneinsinööri
Tarja Aaltola, keittiöasiantuntija
Jonna Rosenblad, sähköinsinööri
Ari Hällström, lvi-insinööri
Jussi-Pekka Sojakka, kunnossapitopäällikkö
Marika Suotula, pihavastaava
Saija Lauriala, hankekehitysarkkitehti
Jussi Hyvärilä, rakennuttaja-arkkitehti
Eija Kivineva, hankepäällikkö
Piia Markkanen, sisäilmakoordinaattori
Leena Stenlund, sisäympäristöasiantuntija
Petri Kokkonen, kustannusinsinööri
Sirpa Viinikari-kauria
Janne Heikkilä
Sirpa Möttönen
Ilkka Rekonen
Jukka Mölsä, Jouni Koivisto työsuojeluvaltuutettu
Janne Leander
Tuomas Eronen
Heikki Väänänen

8 § Kansainvälisen koulun tilamuutosten tarveselvitys-hankesuunnitelman hyväksyminen/KK

VD/4277/10.03.02.01/2022

Kansainväliseen koulun tilamuutoksia ja tilatiivistyksiä tarvitaan oppilaiden määrän kasvun takia. Koulua hallitsee VTK Kiinteistöt Oy. Tilamuutokset toteutetaan kesien 2022 ja 2023 aikana. Hankkeen tavoitehinta on 1,03 milj. euroa (alv 0%, KL 113,5).

Kansainvälisen koulun tilamuutoksen tarveselvitys-hankesuunnitelma 22.4.2022 on laadittu yhteistyössä Kansainvälisen koulun, kasvatus- ja oppimisen toimialan asiantuntijoiden ja kaupunkiympäristön toimialan toimitilajohtamisen kesken.
Kansainvälinen koulu on valmistunut vuonna 2002 ja tiloja on muokattu vuonna 2012, jolloin talomiehenasunto muutettiin eriytysopetustilaksi noin 82 m2. Tontilla oleva päiväkoti on rakennettu vuonna 2021. Kohteen osoite on Hagelstamintie 1, 01520 Vantaa. Koulu on 8790 brm^2 ja tilamuutosten laajuus on noin 1904 brm^2 (1753 htm^2).

Hankesuunnitelma koskee koulurakennuksen tilamuutosta ja osakorjauksia, mutta samassa yhteydessä on selvitetty uuteen oppimisympäristöön ja opetussuunnitelmaan liittyviä tilatiivistyksiä ja -muutoksia sekä niistä aiheutuvia rakennusteknisiä muutoksia.

Hankesuunnitelma ei koske päiväkotirakennusta eikä piharakennelmia.

Opetuslautakunnassa on tehty päätös englanninkielisen opetuksen oppilasmäärien lisäämisestä Kansainväliseen kouluun, Kaivokselan kouluun ja Rekolanmäen kouluun (Opetuslautakunta 11.6.2018 § 13). Kyseiset oppilaat voivat hakea opiskelemaan kansainväliseen kouluun 7. vuosiluokalle ilman pääsykoetta syksystä 2022 lähtien. Tästä syystä Kansainväliseen kouluun muodostuu lisätilantarve erityisesti yläkouluikäisten määrän kasvaessa. Tilamuutosten ja osakorjausten myötä tiloista tulee turvalliset ja terveelliset käyttäjilleen.

Kansainvälisen koulun toiminnan aloittamisesta on tehty viranhaltijanpäätös 18.2.2003 § 53. Koulun oppilaspaikkamäärä on 546 oppilaspaikkaa. Oppilaiden määrä oli tarkasteluhetkellä 582, ja tavoitteena on muutostöiden myötä saavuttaa koulun oppilasmaksimimäärä 656 oppilasta. Englanninkielisen opetuksen oppilasmääriä on lisätty Vantaalla viime vuosina. Vuodesta 2022 alkaen Kansainvälisen koulun pääsykokeet on poistettu käytöstä. Oppilaaksiottoalueena on koko Vantaa sekä myös ympäröivät kunnat.

Toimitilajohtamisen tarveselvitys-hankesuunnittelussa on laskettu 21.4.2022 päivätty kustannusennuste 1 030 000 € (alv 0 %), KL 113,5. Hanke toteutetaan kesällä 2022 ja 2023. Kiinteistöä hallitsee VTK kiinteistöt Oy.

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 10 § 4 kohdan 2 mukaan kaupunkitilalautakunta tehtäväalueellaan päättää toimintaan liittyvien 1 000 000–3 000 000 euroa (alv 0%) maksavien hankkeiden tarveselvitysten (kustannusennusteineen) ja yli 1 000 000 euroa (alv 0%) maksavien hankesuunnitelmien (tavoitehintoineen) hyväksymisestä lukuun ottamatta useampaa toimialaa koskevien ja kaupunkitasoista linjausta vaativien investointihankkeiden tai teknisten perusparannushankkeiden hankesuunnitelmia.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 8

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunkitilalautakunnalle hyväksyttäväksi Kansainvälisen koulun 22.4.2022 päivätty tarveselvitys-hankesuunnitelma ja sen tavoitehinta 1 030 000 € (alv 0%, KL 113,5) suunnittelutyön pohjaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite: Kansainvälisen koulun tilamuutosten tarveselvitys-hankesuunnitelma 22.4.2022 liitteineen.

Täytäntöönpano: Valmistelu- ja lakiasiat
- ote toimitilajohtaminen

Muutoksenhakuohje: Ei muutoksenhakuoikeutta / Kuntalaki 136 §

Lisätiedot:
Rakennuttaja-arkkitehti Josée Courtemanche, puh 040 549 0059, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)
Palveluverkkoasiantuntija Satu Turunen, puh. 043 827 1740, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

TARVESELVITYS-HANKESUUNNITELMA

KANSAINVÄLISEN KOULUN TILAMUUTOSHANKE

Hagelstamintie 1, 01520 Vantaa

22.4.2022
VD/4277/10.03.02.01/2022

Vantaa
Vanda

LIITE: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.05.2022 / 8 §

SISÄLLYSLUETTELO

1. HANKETIETOKORTTI 4

2. YHTEENVETO....5

3. PERUSTELUT TARPEELLE....6

4. RAKENNUKSEN KUNTO 8

5. TOIMINNALLISET, TILALLISET JA TEKNISET TAVOITTEET SEKÄ MITOITUSPERUSTEET....11

6. TONTTI JA RAKENNUSPAIKKA 29

7. VÄISTÖTILATARVE....29

8. KUSTANNUKSET 30

9. RAHOITUS JA AIKATAULU 30

10. HANKKEEN KÄYTTÖTALOUSVAIKUTUKSET JA TOIMINTAKUSTANNUKSET....31

11. TYÖTURVALLISUUSASIAT 31

12. RISKIT 31

13. TYÖRYHMÄN JÄSENET 33

1.1. Sidosryhmät....34

Vantaan kaupunki / Kaupunkiympäristön toimiala / Kiinteistöt ja tilat palvelualue / Toimialajohtamisen palveluyksikkö / Hankevalmistelu 22.4.2022
Rakennuttaja-arkkitehti Josée Courtemanche

LIITE: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.05.2022 / 8 §

Liitteet

Liite 1: sijaintikartta
Liite 2: ilmakuva
Liite 3: asemakaavaote ja kaavamääräykset
Liite 4: johtokartta
Liite 5: tilaohjelma
Liite 6: tavoitehintalaskelma

Oheismateriaali:

1. Kansainvälisen koulun, tilamuutosten tilakaaviot 23.3.2022
2. Erillisiä teknisiä tutkimuksia, ks. kohta 3.4
3. Vantaan kaupungin perusopetuksen tilakortit
4. Vantaan kaupungin tilakeskuksen LVIA- suunnitteluohjeet
5. Vantaan kaupungin tilakeskuksen ohjeita suunnittelijoille

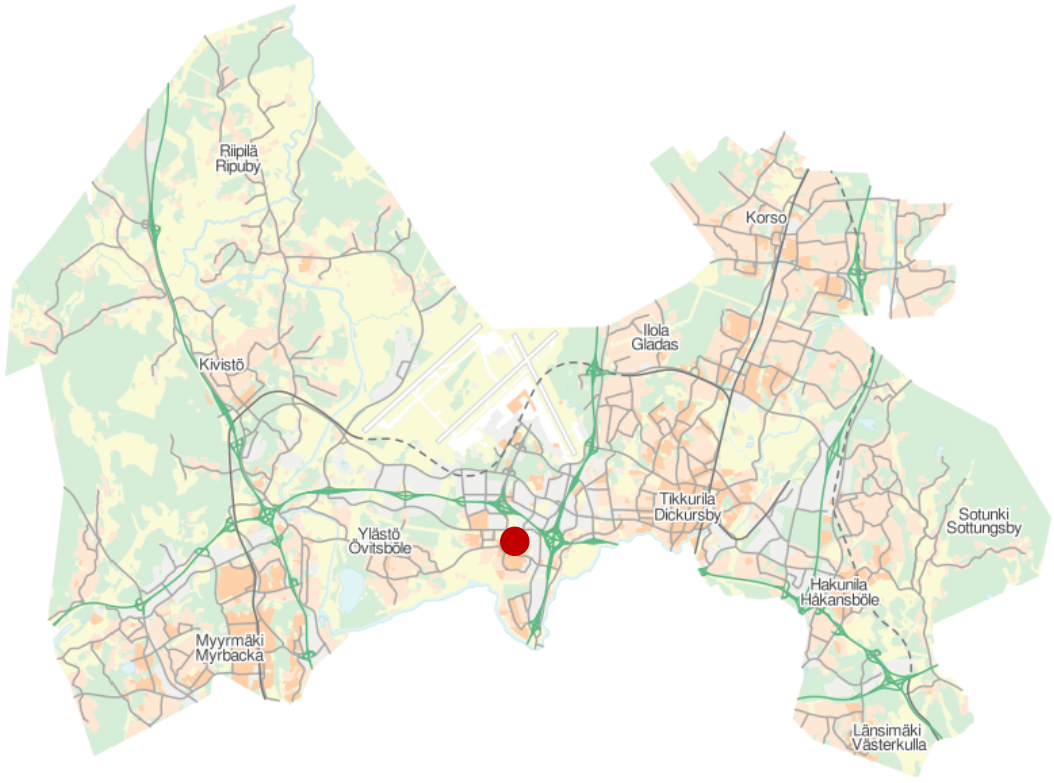

Kuva 1: Kansainvälisen koulun sijainti, Hagelstamintie 1, Pakkala, Vantaa

1. HANKETIETOKORTTI

VD/4277/10.03.02.01/2022

Kohteen nimi: Kansainvälinen koulu						
Tarpeen kuvaus: Kansainväliseen kouluun tarvitaan tilatiivistystä/muutoksia uuden oppimiskäsityksen mukaan sekä tilojen teknisiä kunnostuksia ja välttämättömiä osakorjauksia.						
Liittyminen muihin hankkeisiin ja selvityksiin: Vantaan kaupungin opetuslautakunnan päätös englanninkielisen opetuksen oppilasmäärien lisäämisestä kansainvälisen kouluun (Opetuslautakunta 11.6.2018 § 13).						
Tarpeen perustelut: Tilamuutosten ja osakorjausten myötä tiloista tulee turvalliset ja terveelliset käyttäjille. Toiminnan, turvallisuuden ja ylläpidon kannalta tarpeelliset muutokset.						
Käyttäjätoimiala: Kasvatus ja oppiminen (KASO)						
Kaupunginosa: 51 Pakkala	Kiinteistötunnus: 92-051-0157-0001			Tontin pinta-ala: 26 823 m^2		
Osoite ja tontti: Sorvatie 16, 10480 Vantaa	Kaavatiedot: Asemakaava 51157 (2004) Y-tontti.			Rakennusoikeus: 15000 m^2 II-kerrosta rakennettu 10 187 m^2		
Tilatarve, suuruus ja kustannukset (ALV 0%)	brm^2	htm^2	hym^2	Investointikustannus €	€ / brm^2	€ / htm^2
Uudisrakennus	-	-	-			
Laajennus / lisärakennus	-	-	-	-	-	-
Muutos / osakorjaus	1904	1753	1602	1,03 milj.	505	588
Hankkeen tilapaikkamäärä: 600 oppilasta (elokuu 2022)						
Investointikustannus tilapaikkaa kohden				1 717 € / tilapaikka		
Väistötilan tarve: ei väistötilatarvetta						
Määrärahavaraus investointiohjelmassa: 1,1 milj. €. (KL 103)						
Hankkeen toteutusaikataulu: Valmistuu kesällä 2023 (VTK-hanke)						
Ylläpitokustannukset: 101 604 euroa/v						
Toimintakustannukset käyttäjätoimialalle: 260 000 euroa						
Ensikertainen kalustaminen ja varustaminen: tarkentuvat suunnitteluvaiheessa						
Vuokra-arvio käyttäjätoimialalle (hankkeen aiheutuva lisäys):						
Tuleva vuokra				9,94 € / htm^2 / kk		
Vuokravaikutus	119,26 € / kk			209 052 € / v		
Vuokravaikutus / tilapaikka				29 € / kk		
Laatija(t): Josee Courtemanche, Satu Turunen, Petri Kokkonen				Päivämäärä: 24.4.2022		

2. YHTEENVETO

Kansainvälinen koulu on valmistunut vuonna 2002 ja on muutettu vuonna 2012 (talomiehenasunto muutettu eriytysopetustilaksi noin 82 m^2). Tontilla oleva päiväkoti on rakennettu vuonna 2021. Kohteen osoite on Hagelstamintie 1, 01520 Vantaa.

Hankesuunnitelma koskee koulurakennuksen, tilamuutosta ja osakorjauksia, mutta samassa yhteydessä on selvitetty uuteen oppimisympäristöön / opetussuunnitelmaan liittyviä tilatiivistyksiä ja -muutoksia sekä niistä aiheutuvat rakennustekniset muutokset.

Hankesuunnitelma ei koske päiväkotirakennusta eikä piharakennelmia.

Opetuslautakunnassa tehtiin päätös englanninkielisen opetuksen oppilasmäärien lisäämisestä kansainvälisen kouluun, Kaivokselan kouluun ja Rekolanmäen kouluun (Opetuslautakunta 11.6.2018 § 13). Kyseiset oppilaat voivat hakea opiskelemaan kansainväliseen kouluun 7. vuosiluokalle ilman pääsykoetta syksystä 2022 lähtien. Tästä syystä Kansainväliseen kouluun muodostuu lisätilantarve erityisesti yläkouluikäisten määrän kasvaessa. Tilamuutosten ja osakorjausten myötä tiloista tulee turvalliset ja terveelliset käyttäjilleen.

Tavoitteena on:

- luoda uudet opetustilat vajakäyttöisiin tiloihin
- laajentaa ja pidentää tilojen käyttö muokkaamalla monikäyttöiseksi
- mahdollista oppimiskeskuksen oppimistilan ottamisen käyttöön 2–3 ryhmälle koko päiväksi
- nopeuttaa aterianpalvelua, aterioiden saamista ja astianpalautusta
- parantaa hygienia lisäämällä vesipisteitä ja WC-tilat nykyisten määräysten mukaisesti
- korjata terveellisyyden ja turvallisuuden puutteita (mm. lämpökuorma)
- parantaa tilojen akustiikka (melun alentaminen, opetuspuheen kuuluvuus)

Hankesuunnitelman mukaan tavoitehinta on 1 030 000 € (alv 0 %), KL 113,5.
Hanke toteutetaan kesien 2022 ja 2023 aikana.
Koulu hallitsee VTK kiinteistöt Oy.

3. PERUSTELUT TARPEELLE

3.1 Palvelustrategiset linjaukset / liittyminen palveluverkkosuunnitelmaan

Kansainvälinen koulu sijaitsee Pakkalan kaupunginosassa Aviapoliksen suuralueella. Kansainvälinen koulu on vuosiluokkien 1.–9. yhtenäiskoulu, ja se kuuluu Vantaan kaupunkitasoiseen palvelu- verkkosuunnitelmaan 2018–2027. Peruskoulun lisäksi rakennuksessa toimii alueen kirjastona sekä englanninkielinen päiväkoti.

Kansainvälinen koulun opetuskieli on englanti. Vantaalla on kaksi muuta alakoulua (Kaivoksela ja Rekolanmäki), joissa on vuosiluokkaa kohden yksi luokka, jonka opetuskielenä on englanti. Nämä koulut syöttävät vuodesta 2022 alkaen oppilaita Vantaan kansainvälisen koulun 7. luokalle.

Vantaan kansainväliseen kouluun oppilaat valitaan kielikokeen kautta, mutta vuoden 2022 syksystä lähtien kansainvälisen, Rekolanmäen ja Kaivokselan koulun englanninkielellä opiskelevat oppilaat voivat hakea kansainväliseen kouluun ilman pääsykoetta. Kansainväliseen kouluun tulee oppilaita koko Vantaan alueelta sekä muista kunnista. Kansainvälisen koulun oppilaat tulevat pääosin Vantaalta, ja noin puolet koulun oppilaista tulevat Aviapoliksen alueelta.

3.2 Väestöennuste / suhde kokonaistarpeeseen

Vantaan virallisen väestöennusteen 2021–2031 mukaan Pakkalan alueella lasten määrä laskee 529 oppilaalla, mutta englanninkielisen opetuksen tarve kasvaa koko ajan Vantaalla. Kansainvälisen koulun yläkouluikäisten määrää kasvatetaan poistamalla pääsykokeet Vantaalla englanninkielellä opiskelleilta oppilailta. Tilamuutoksilla luodaan lisää oppimistiloja koululle.

3.3 Esiselvitykset / vaihtoehtoiset tilanhankintatavat / muiden palvelutarpeiden yhdistäminen (toimitilaverkkoselitykset)

-

3.4 Kuntoarvio, sisäilma-, kosteus-, haitta-aineselvitykset,

- Vesikaton kuntotarkastusraportti, Kattotutka, 14.11.2018
- Julkisivututkimusraportti, Rakennuskonsultointi Treuthardt Oy, 29.5.2018
- Kuntoselvitys, Talokeskus, 27.11.2017
- Kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus, Sweco Asiantuntijat Oy, 8.11.2017

3.5 Aiemmat päätökset ja selvitykset

Opetuslautakunnassa tehtiin päätös englanninkielisen opetuksen oppilasmäärien lisäämisestä kansainvälisen kouluun, Kaivokselan kouluun ja Rekolanmäen kouluun (Opetuslautakunta 11.6.2018 § 13).

4. RAKENNUKSEN KUNTO

Kansainvälinen koulu on valmistunut vuonna 2002 ja on muutettu vuonna 2012 (talomiehenasunto muutettu eriytysopetustilaksi noin 82 m^2). Tontilla oleva päiväkoti on rakennettu vuonna 2021. Kohteen osoite on Hagelstamintie 1, 01520 Vantaa. Kohde on hyvässä kunnossa.

Koulurakennus on kaksikerroksinen paalutettu rakennus.

Tarveselvitys-hankesuunnitelma koskee vain koulurakennuksen.

Tässä tarveselvitys-hankesuunnitelmassa rakennusosaan kohdentuvat toimenpiteet rajataan koskemaan pääosin tilamuutoksista johtuvia toimia.

RAKENNE

Rakennus on kaksikerroksinen vuonna 2002 valmistunut koulurakennus, jossa on pilari-palkki-runko ja ontelolaatat väli- ja yläpohjissa. Ulkoseinät ovat pääosin betonielementtejä, joiden ulkopinnassa on puhtaaksi muurattu tiili. Rakennuksessa on kolme väestönsuojaa (pinta-ala yhteensä 296,6 m^2) ja rakennuksen rakenteellinen paloturvallisuusluokka on P1.

Rakennuksen perustamistapa on paalutus. Rakennuksen perustukset ovat pääosin teräsbetonisia pilarianturoita. Väestönsuojan kohdalla on jatkuvat teräsbetoniset anturat. **Perustukset ovat kunnossa.**

Perustusten päällä on sokkelielementit, joiden kantava sisäkuori ja ulkokuori ovat betonia, kuorien välissä on lämmöneriste. **Sokkeleille ei toimenpiteitä.**

Rakennuksessa on kantava ryömintätilallinen (ryömintätilan korkeus 800 mm) alapohja, jonka kantava rakenne on ontelolaatat (h=320/400 mm). Kantavaran rakenteen alapinnassa (ryömintätilassa) on lämmönerite (30 mm) ulkoseinä- ja välitukialueilla. Varsinainen alapohjan lämmöneriste (b=175 mm) on kantavan rakenteen yläpuolella. Lämmöneristekerrosten päällä on betoninen pintalaatta (h=70 mm). Väestönsuojan kohdalla on kantava tb-laatta (h=200…240 mm). **Alapohjan kantavat rakenteet ovat kunnossa.**

Sokkelielementtien päällä on ulkoseinä, jonka sisäpuolinen rakenne on betoninen kuorielementti (b=100 mm). Kuorielementin ulkopuolella on lämmöneristekerrokset (yhteensä 150 mm). Uloin lämmöneristekerros toimii tuulensuojana. Ulkoseinien pintarakenne on paikallamuurattu tiilimuuri (b=135 mm). Tiilimuurin ja tuulensuojaeristeen välissä on tuuletusrako (b=40 mm). **Ulkoseinärakenteille ei toimenpiteitä.**

Rakennuksen välipohjan kantava rakenne on ontelolaatat (h=320/400 mm). Kantavan rakenteen päällä on pintabetoni (50 mm) ja pintamateriaali. Väestönsuojan kohdalla välipohjassa on kevytsora tai hiekkakerros ja pintalaatta. **Välipohjien kantavat rakenteet ovat kunnossa.**

Rakennuksen kantavat pystyrunkorakenteet ovat betonitäytteiset liittopilarit ja kantavat vaakarunkorakenteet teräspalkit. Teräspalkit on palosuojattu R60 palonkestoluokkaan. Rakennus on jäykistetty hissikuilulla ja jäykistävillä betoniseinillä ja osittain mastojäykistyksellä. Rakennuksen kerroskorkeus on 3600 mm ja vapaa korkeus 3230 mm. **Kantavat runkorakenteet ovat kunnossa.**

Rakennuksen yläpohjan kantava vaakarakenne on ontelolaatat (h=320 mm), joiden päältä lähtevät puiset kattoristikot (k900). Osittain yläpohjan kantavina rakenteina toimivat puiset kattoristikot (k900) sekä liimapuupalkit. Vesikatto on mitoitettu 200 kg/m^2 lumikuormalle. Rakennuksen vesikatto on varsin monimuotoinen. Vesikatto on pääosin muodoltaan harjakatto, mutta vesikatolla on myös loivia vesikattokohtia. Harjakatto-osuudella vesikaton pintamateriaali on kattotiiltä tai saumattua peltiä. Loivilla vesikatto-osuuksilla on vedeneristeenä bitumikermi. Vesikatolla on ollut vuotoja, jotka on korjattu. **Vesikattorakenteille ei toimenpiteitä.**

Koulun keittiön kunto on tyydyttävä. Katso lisää tietoa kohta 5.2.

Koulun sisätilat pintarakenteiltaan hyvässä kunnossa.

POHJARAKENNE

Rakennus on salaojitettu. Salaojat ovat muovisia salaojaputkia ja tarkastuskaivot ja -putket muovisia valurautakansilla varustettuja kaivoja.

Rakennusaikaisen salaojapiirustuksen mukaan salaojalinjoja kulkee myös rakennuksen sisäpuolella. Salaojien tekninen käyttöikä on RT- kortin (RT 18-10922 Kiinteistön tekniset käyttöiät ja kunnossapitojaksot) mukaan-noin 40-50 vuotta, joten salaojat ovat käyttöikänsä puolessa välissä. Salaojien huoltoväli (painehuuhtelu ja salaojakaivojen sakkapesien tyhjennys) on 5 vuotta. **Salaojille suositellaan huoltotoimenpiteitä**.

LVIA

Uusien tilojen käyttöönotto ja oppilasmäärän kasvu edellyttää ilmoituksen tekemistä
terveydensuojeluviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan tulee tehdä ympäristökeskukselle terveydensuojelulain 13 §:n mukainen ilmoitus toiminnan olennaisesta muutoksesta. Ilmoituksen liitteenä tulee olla ajantasainen pohjapiirustus sekä ilmanvaihdon mittauspöytäkirja, jotta ilmanvaihdon riittävyyttä voidaan arvioida. Ilmoitus voidaan tehdä sitten, kun tilamuutokset ovat valmistuneet.

Ks. kohta 5.9.1

Sähkö

Rakennuksen sähkötekniikka on pääosin alkuperäistä 2002 valmistunutta tekniikkaa. Sähkön pääjakelujärjestelmät ovat käyttöiältään noin puolessa välissä. Valaisimien ja elektroniikkaa sisältävien laitteiden käyttöikää on jäljellä noin 10 vuotta. Alkuperäisen valaistuksen uusiminen on suositeltavaa energian säästösyistä.

LED: hanke: Vantaan kaupunki ei ole toteuttanut LED-vaihtoja kaupungin LED-hankkeessa VTK:n kohteisiin.

5. TOIMINNALLISET, TILALLISET JA TEKNISET TAVOITTEET SEKÄ MITOITUSPERUSTEET

5.1 Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet ja opiskelijoiden osallistuminen:

Oppilasmäärän kasvu 2018–2024:

450 oppilasta elokuu 2018

Yli 600 oppilasta elokuu 2022

Muutos 33 %

Kansainvälisen koulun toiminnan aloittamisesta on tehty viranhaltijanpäätös 18.2.2003 § 53. Päätöksen mukaan koulun tiloihin on suunniteltu noin 500 oppilaspaikkaa. Oppilaiden määrä oli tarkastushetkellä 580.

Lautakunnan asettama oppilasmäärän maksimi on 656 oppilasta, joka toteutuu ennusteiden mukaan vuonna 2024. Oppilaaksiottoalueena on koko Vantaa sekä myös ympäröivät kunnat.

Uuden oppimisen mukaiset tavoitteet uusien tilojen ja tilamuutosten suunnittelulle:

Opiskelutilat ja -välineet tulee suunnitella ja järjestää siten, että ne mahdollistavat monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käytön. Opetuksessa tulee käyttää oppiaineelle ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja, joiden avulla tuetaan ja ohjataan oppilaan oppimista. Työtapojen tehtävänä on kehittää oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja, työskentelytaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista (Opetussuunnitelman perusteet 2014).

Opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Uusi opetussuunnitelma edellyttää koulun tiloilta

muuntojoustavuutta niin digitaalisten mahdollisuuksien kuin tila- ja kalusteratkaisujen osalta. Opiskeluympäristöjen tulee olla vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä sekä itsenäistä työskentelyä tukevia, ja ratkaisuissa tulee ottaa huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Opetuksen uudenlaisen toimintakulttuurin myötä kouluihin tarvitaan perinteisten oppimistilojen lisäksi myös ryhmätyöskentelyn ja rauhoittumisen alueita sekä kokeellisen toiminnan ja hiljaisen työskentelyn tiloja. Tilaratkaisujen avulla on tarkoitus tukea opiskelijoiden itseohjautuvuutta sekä uuden opetussuunnitelman mukaista laaja-alaista opiskelua.

Opiskelu tapahtuu pääasiassa digitaalisissa ympäristöissä, joten riittävä sähkö- ja verkkokapasiteetti sekä ajantasainen ja muuntojoustava esitystekniikka ovat myös keskeisiä tarpeita nykyaikaisissa opiskeluympäristöissä.

Nykyisissä tiloissa tehtävät toiminnalliset muutokset tehdään teknisten, taloudellisten ja arkkitehtonisten reunaehtojen puitteissa. Tilatarpeet toteutetaan olemassa olevaan koulurakennukseen tilamuutoksilla.

Toiminnan näkökulmasta opetustiloja oli tarpeen laajentaa, sillä nykyiset opetustilat oli todettu opiskelijamäärään nähden liian pieneksi ja ahtaaksi.

Opiskelijoita osallistetaan hankkeessa laajennuksen kalustamisen valintojen yhteydessä.

Tavoitteena on:

- luoda uudet opetustilat vajakäyttöisiin tiloihin
- laajentaa ja pidentää tilojen käyttö muokkaamalla monikäyttöiseksi
- mahdollista oppimiskeskuksen oppimistilan ottamisen käyttöön 2–3 ryhmälle koko päiväksi
- nopeuttaa aterianpalvelua, aterioiden saamista ja astianpalautusta
- parantaa hygienia lisäämällä vesipisteitä ja WC-tilat nykyisten määräysten mukaisesti
- korjata terveellisyyden ja turvallisuuden puutteita (mm. lämpökuorma)
- parantaa tilojen akustiikka (melun alentaminen, opetuspuheen kuuluvuus).

Toimenpiteet sisältävät:

Ateriapalvelun tavoitteet:

- Ruokasalin uudelleen järjestely
- vesipisteiden lisäyksiä (4 kpl) ruokasalin ja astian palautuksen alueelle
- Keittiön läpiantolinjasto poistetaan, lisätään seinä salin puolelle dieettipiste
- Kahvio puretaan tilalle vesi- ja leipäpiste, sekä 2 kpl jääkaappia toinen iltakäytönkaappi.
- ruokasalin linjasto rakennetaan kaksipuoleiseksi pilareitten oikealle puolelle. (kylmä ja lämmin, ei tarjottimia)
- astianpalautusta laajennetaan 1–2 koripaikkaa lisää (voiko laattaseinän purkaa linjastojen välistä?)
- biojäteastia siirretään salin puolelle ja ritiläseinä poistetaan.
- ruokasalin oikeanpuoleiselle seinälle lisätään vesi- ja leipäpiste
- ruokasaliin pyritään lisäämään istumapaikkoja
- ruokasalin avotilan ripustetun katon poisto (140,3 m^2), uudet valaisimet, akustisia ja pinnan käsittelyn (esteettisiä) parannuksia. (387 m^2)

Keittiön tarvittavat lisät saneeraukset, jotka eivät ole sisälletty tässä tarveselvitys-hankesuunnitelmaan.

- Kansainvälisen koulun (Point) keittiö on valmistuskeittiö. Nykyisin muutettu kuumennuskeittiöksi. Pääateriat tulevat kohteeseen kylmänä Kaurialan keskuskeittiöstä. Koulussa on n.580 opiskelijaa+ henkilökunta n. 60. Päiväkodissa on 180 lasta + 20 henkilökuntaa. Lisäksi uloslähtevät ateriat Pehtorin päiväkotiin on n.70 ateriaa. Yhteensä ateriamäärät 910 kpl päivässä.
- koulun keittiötilat ovat nykyiseen toimintaan soveltuvat.
- keittiön ilmanvaihto en erittäin huono, Huuvien sisäpinnoille muodostuu kondenssivettä, ilmavaihto korjattava.
- keittiön sisäkaton levyt ovat hyvin kulunut rasvaiset, uusittava.
- keittiön valaistus heikko, lamput huuvien sisällä eivät toimi, uusitaan.
- koulun keittiön monet laitteet ovat alkuperäisiä kuten padat, uunit (2002). Uusittava.
- keittiön raepesukonetta (patapesukone) ei pysty enää korjaamaan, vaan se on uusittava.
- kylmiöt ja pakastehuoneen koneikot on uusittava. Keskimmäisen kylmiön vanhan koneikon suojus ei pysy enää paikoillaan ja pakastimen koneikko vuotaa.

Oppimiskeskuksen alueelle:

- akustisten väliseinien lisäyksiä, muun muassa ruokasalin reunalla (225,1 m^2)
- muita akustisia parannuksia (seinille, alakatolle)

Muille alueille (1 krs):

- väestönsuojan muokkaaminen varastotila 1132 opetustilaksi (33,5 m^2)
  Ilmanvaihto: +25/-25 (8 l/s/henkilö = 4:lle käyttäjälle), ikkunatontila.
  Käyttöönottoa kannattaa harkita suunniteluvaiheessa.
- tekninen luokka 1017 muokkaaminen monikäyttöiseksi opetustilaksi (83,9 m^2)
- WC-tilojen lisäyksiä, 4 kpl tilaan 1103b ja sen viereiseen käyttävään.
- varastotilan lisäys pääaulan portaiden alle.

Hallinto alueille (2. krs):

- neuvottelutilan 2026 oven lisääminen käytävälle 2001 ja tilan muokkaaminen myös opetuksen käyttöön. (23 m^2)
  Ilmanvaihto: +135/-135 (8 l/s/henkilö=16-17 käyttäjää).

Opetustiloille (2. krs):

- akustisia parannuksia, lämpökuorman alentamiselle toimenpiteitä (esim. asentamalla kalvoja ja verhoja ikkunoille) korkeille opetustiloille 2033 (99,1 m^2) ja 2090 (94,9 m^2)
- ilmanvaihto/lämpökuorma parannuksia opetustilalle 2096 (24,7 m^2):
  Ilmamäärä +80/-80 (?) l/s (=10 henkilöä, joka vastaa nykyistä käyttöastetta (9+1), ikkunaseinässä jälkiä tiivistystoimenpiteistä,
  - ei kuitenkaan tietoa miksi tehty tai onko jotain tutkittu.
- uudet joustavat kalusteet kemialuokkaan 2086 (60,5 m^2) sisältäen uudet vesipisteet seinien reunalla.
- uusia ripustetut sähköpistokkeet fysiikkaluokkaan 2087 (56,3 m^2)
- eteistilojen 2072 (31,9 m^2) ja 2074 (29,5 m^2) yhdistäminen ja muokkaaminen opetustilaksi, sekä Wc-tilojen 2075 ja 2076 purkaminen (2,8 m^2).
  ilmanvaihto: 2072+2074 ilmamäärä nyt +140/-150 (=18 henkilöä).
- käytävän 2065 lattian aukon poistaminen (lattian laajentaminen) ja oven lisääminen opetustilasta 2073.

- opetustilan 2067 oven lisääminen käyttävälle 2065.
- opetustilan 2077 oven lisääminen käyttävälle 2065.
- uusi allastaso ja uudet ripustetut sähköpistokkeet biologialuokkaan 2044 (77,4 m^2).
- uusi allastaso, varastotila ja ripustetut sähköpistokkeet biologialuokkaan 2052 (85,3 m^2).
- WC-tilojen lisäyksiä varastotilaan 1103b se sen viereiseen käytävään, yhteensä 4 kpl.

Siivouskeskus/ siivoustilat

Siivouskeskukseen toivotaan hiekanerottelukaivoa ja käsisuihkua, koneiden puhdistusta ja täyttöä varten. Vanha rikkinäinen kuivauskaappi poistetaan ja tilalle hankitaan uusi 8 kg teollisuuspesukone ja integroitu nukka-altaallinen jalusta.

Siivoustiloihin 2042 ja 2089 tarvitaan RST-altaan yhteyteen käsisuihkut

Sisääntuloaula

Sisääntuloaulan portaikon alla paljon tavaraa, joille tuli saada kaappitilaa

Käytävälle tilan 2053 läheisyyteen tarvitaan uusia kenkätelineitä 7 kpl. Nyt lasten kengät pitkin käytäviä.

Käytävän wc-tilan 2036 matto murtunut

Kotitalousluokka

Tilassa viisi käsienpesuallasta, mutta kaikista altaiden yhteydestä puuttuu käsipaperi ja saippuatelineet. Hygieenisyyden vuoksi ne tulee tilaan hankkia.

Tekstiilityöluokka

Lattiat ja kalusteet kuluneet

Käytävä

Tila 1123 matto rikki

Jumppasali

Jumppasalin matto vanha. Puolapuiden taakse on asennettu lämpöpatterit, joita ei voi puhdistaa! Tilassa paljon puupintaa, joka kerää pölyä.

Wc-tilat

Tiloissa rikottuja hygieniavarusteita ja puuttuu varusteita.

LE-WC-tilan tukikahvasta puuttuu koukku wc-paperitelineelle

Tiloista puuttuu myös seinään kiinnitettävät hygienia-astiat.

Käsienpesuallas ruosteessa, tulisi vaihtaa uuteen.

Tilamuutosten alueen pinta-alat yhteensä: noin 1631 hym^2 (katso tilaohjelma)

Liitteinä laajennuksen tilaohjelma ja oheismateriaalina tilakaaviot, joissa on esitetty toteutettavat korjaus- ja muutostoimenpiteet.

Muut liittyvät hankkeet:

Muiden hankkeiden liittyvät toimenpiteet ovat: (ks. tilaohjelma)

- satuhuoneen koulun käyttöön
- keittiön tilojen saneerauksen
- uusi koripalloalue pihalla

Muille liittyville hankkeille haetaan erilliset viralliset päätökset.

5.2 Ateriapalvelun tavoitteet

Katso kohta 5.1

5.3 Puhtauspalvelutavoitteet

Uudisrakennuksen ja korjauksen puhtauspalvelujen tavoitteena on aikaan saada puhtaita ja sisäilmaongelmattomia tiloja, joiden pinnat on helppo pitää puhtaina, yläpölyjen kerääntymistä on suunnitteluratkaisuissa vältettävä. Tavoitteena on yhtenäistää materiaalivalintoja. Kaikki käytettävät materiaalit ja tilaratkaisut toteutetaan mahdollisimman kestävistä, tehokkaista ja edullisesti ylläpidettävistä tuotteista.
Rakennuksen tulee olla kaikilta osin helposti puhtaana pidettävä ja julkisen tilan kulutusta kestäviä. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon esteettömyys, korkeita kynnyksiä ei saa olla, siivottaviin tiloihin tulee olla esteetön kulku.

Materiaalien päästöluokka M1
Rakentamisen aikainen puhtausluokka P1

<u>Jätehuollontilat:</u>
Jätehuoltotilaa säilyy entisellään, ei tehdä muutoksia.

5.4 Väestönsuoja

Kiinteistössä on rakennettu väestönsuoja. Kohteen peruskorjauksen ei pitäisi vaikuttaa väestösuojavelvoitteeseen kasvattavasti. Jos tarvitaan lisää väestönsuojaa, laajennuksen takia, sen mahdollinen sijoitus ja suunnitelmat tarkennetaan suunnitteluvaiheessa.

5.5 Tilaan ja käyttöön liittyvät muunneltavuus-, monikäyttöisyys- ja laatutasotavoitteet, piha

Tilojen tulee olla terveelliset ja turvalliset. Tilojen tulee mahdollistaa uuden oppimisen tavoitteiden toteutuminen, myös vanhan rakennuksen suomissa mahdollisuuksissa.

Ilmiöpohjainen oppiminen, yhteisopettajuus, TVT:n tehokas käyttö sekä opettajien ja oppilasryhmien vuorovaikutteinen yhteistyö ovat osa perusopetuksen opetussuunnitelman muuttunutta oppimisympäristöä. Uusi oppiminen huomioidaan myös sisustus- ja irtokalustussuunnittelussa.

Kaikessa suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota sekä tilojen ja materiaalien käyttäjäturvallisuuteen, että rakentamisen aikaiseen työturvallisuuteen. Hankkeeseen on nimetty turvallisuuskoordinaattori, joka vastaa työmaan turvallisuudesta sekä työsuojeluvaltuutettu, joka huolehtii toiminnan turvallisuuden näkökohtien huomioimisesta.

5.5.1 Ääniolosuhteet

Noudatetaan Ympäristöministeriön asetusta ja ohjetta rakennuksen ääniympäristöstä 2018. Päiväkotien ja koulujen toimintatiloissa, ryhmähuoneissa, liikunta- ja musiikkitiloissa sekä ruokasalissa noudatetaan jälkikaiunta-ajoissa ja puheensiirtoindekseissä standardin SFS 5907 luokkaa A/B mikäli se on asetuksen ohjetta tiukempi. Edellä esitetty koskee myös monitilatoimitilojen avotila-alueita. Muutoin, mikäli Ympäristönministeriön ohje ääniympäristöstä ei muuta edellytä, noudatetaan luokkaa C.

Perusopetuksessa tilojen vaimennus tulee saattaa sellaiseksi, että jälkikaiunta-aika oleskelu- ja työskentelytiloissa on enintään 0,6–0,9 sekuntia ja porrashuoneessa ja käytävässä enintään 1,3 sekuntia Em. vähimmäisvaatimuksia parempi vaimennus vähentää edelleen melusta aiheutuvaa häiriötä tiloissa. Musiikinopetustilat suunnitellaan toiminnan vaatimien normien mukaan.

Tilojen akustinen toimivuus suunnitellaan suunnitteluvaiheessa akustikon toimesta yhteistyössä arkkitehdin ja insinöörien kanssa.

Akustiikan lisäksi suunnitellaan tilojen äänieristys sellaiseksi, että opetus on mahdollista niin, ettei ääni kantaudu viereiseen luokkaan.

Kohteen vaativat ääniolosuhteet huomioidaan ilmanvaihdonsuunnittelussa!

5.5.2 Piha

ei toimenpidettä

5.6 Arkkitehtoniset ja rakennushistorialliset tavoitteet

Kansainvälisen koulun ulko- ja sisätiloissa on tehty hyvin vähän mitään muutos- tai korjaustöitä, jotka olisivat vaikuttaneet sen yleisilmeeseen, väritykseen tai materiaaleihin. Rakennus on sijainniltaan ja arkkitehtuuriltaan 2000-luvun rakennusvaiheen tyypillinen edustaja ja on sovittu Kartanonkosken asuinalueen kaupunkikuvaan.

Materiaalivalinnat ovat olleet hyvää perustasoa, oman aikansa tyypillisiä materiaaleja. Julkisivut ovat pääosin punatiilisia ja sisäseinät ovat maalattu. Lattiapinnat ovat portaissa betonimosaiikkia, käytävillä klinkkerilaattoja ja luokissa muovimattoa. Alakatot ovat käytävillä ripustettuja ja opetustiloissa kattoonliimattuja mineraalivillalevyjä, joiden syrjät ovat suojaamatta ja nykytilanteessa likaisen ja pölyisen näköiset.

Rakennuksen korjaukset ja laajennukset suunnitellaan alkuperäistä arkkitehtuuria ilmentäen ja kunnioittaen.

5.7 Tilamitoitustavoitteet htm^2 (huoneistoala)/ tilapaikka,

ks. kohta 5.8.

5.8 Tavoitetunnusluvut hm^2/brm^2, m^3, tilatehokkuus

Perusopetuksen uudisrakennuksissa koulurakennuksen tilatehokkuutta määritellään seuraavasti: pinta-alatavoitteena on 7,5 hum^2 – 8,5 hum^2 / oppilas.

Kansainvälisen koulun kokorakennuksen huoneala on noin 8332,3 hum^2 mutta 1–9 luokan koulun osuus on 8117,6 hum^2 miinus päiväkodin osuus 1272,8 hum^2, mitä tekee yhteensä **6844,8 hum^2**. Nykytilanteessa koulussa on 580 opiskelijaa, eli 11,8 hum^2 / opiskelija. Tulevan maksiimi opiskelijoiden määrä on 656, eli 10,4 hum^2 / opiskelija.

Ryhmäkoot ovat n. 25–28 oppilasta. Enimmillään ryhmäkoko voi olla 25 oppilasta.

Nykyinen henkilökuntamäärä on yhteensä n. 60 opettajaa. Muuta henkilökuntaa on keittiön henkilöä, koulusihteeri sekä vartija.

Hankkeessa pyrimme parantamaan tilojen tilatehokkuutta muun muassa:

- luomalla uudet opetustilat vajakäyttöisiin tiloihin
- laajentamalla tilojen käyttö muokkaamalla monikäyttöiseksi
- mahdollistamalla oppimiskeskuksen oppimistilan ottamisen käyttöön 2–3 ryhmälle koko päiväksi.

5.9 Tekniset tavoitteet (Rak, LVIS)

5.9.1 RAK-GEO

Olemassa olevan rakennuksen paloluokka on P1, eli palonkestävä. Noudatetaan rakentamisajankohdan rakentamismääräyskokoelman osan D3 - Ympäristöministeriön asetus rakennusten energiatehokkuudesta vaatimuksia ilmanpitävyyden osoittamisessa.

Rakenneratkaisuissa noudatetaan RakMk:n, RIL ry:n ja Ympäristöministeriön määräyksiä ja ohjeita sekä Vantaan kaupungin suunnitteluohjeita.

Rakennukseen suunnitellaan toteutuskelpoiset detaljit rakennusfysikaalisesti toimivina. Erityistä huomiota on kiinnitettävä rakenteiden ja rakennusmateriaalien pysymiseen kuivina koko rakennustyön ajan. Pintamateriaalivalinnoissa huomioidaan sisäilman hyvään laatuun vaikuttavat tekijät.

Rakenteet ja detaljit suunnitellaan rakennusfysikaalisesti toimiviksi ja toteutuskelpoisiksi.

Talotekniikan nousukuilut minimoidaan ja keskitetään, pyritään käyttämään olemassa olevia nousukuiluja.

Toimenpiteet

Muutostyöt käsittävät tilamuutoksia. Olemassa olevia pintarakenteita puretaan, olemassa olevia ei kantavia väliseiniä puretaan. Uusia pintarakenteita rakennetaan. Uusia ei kantavia väliseiniä rakennetaan.

<u>Salaojat</u>
Salaojien painehuuhtelu ja salaojakaivojen sakkapesien tyhjennys. Suositellaan salaojien kuvausta.

<u>Välipohjat</u>
Osassa B 2.kerroksessa on välipohjassa aukko (pinta-ala noin 60 m^2), joka ummistetaan. Rakenteet tehdään kevytrakenteisina (esimerkiksi aukon

kannattimina käytetään teräspalkkeja, jotka tuetaan aukon reunoihin) mahdollistaen aukon avaamisen tulevaisuudessa. Uuden välipohjan äänen- ja paloneristävyys vähintään olemassa olevan välipohjan tasolla.

Väliseinät

Osan B 2.kerroksen välipohjan ummistamisen yhteydessä tehdään ei kantaviin väliseiniin kaksi (2) uutta oviaukkoa.

Tilojen 2072 ja 2074 väliseen ei kantavaan väliseinään (harkko- tai tiiliseinä) tehdään aukko.

Rakenteet suunnitellaan rakennusfysikaalisesti toimiviksi ja toteutuskelpoisiksi. Rakenteissa huomioidaan opetustilojen vaatimukset sekä tiemelu.

Noudatetaan ympäristöministeriön asetuksen mukaisia U-arvoja.

Rakenneratkaisuissa käytetään mm. rakentamismääräyskokoelman ja RIL ry:n määräyksiä ja ohjeita.

5.9.2 LVIA

Yleistä

Vanhalla rakennusosalla kohdentuvat toimenpiteet rajataan koskemaan pääosin tilamuutoksista johtuvia tarpeita. Rakennettava uusi laajennusosa varustetaan käyttötarpeen mukaisella lvia-tekniikalla. Suunnittelu ja toteutus Vantaan kaupungin suunnitteluohjeiden mukaan.

Katso LVIA-liittyviä toimenpidettä kohta 5.1

5.9.3 Sähkö

Sähkötekniset tavoitteet

Yleistä:

Rakennuksessa tehdään tila-käyttötarkoitusmuutoksista aiheutuvat sähkötekniset muutostyöt. Muutostöissä tulee huomioida, että muutosalueilla on kaapeleita, jotka eivät liity muutosalueiden töihin.

Sähköteknisten laitteiden valinta- ja hankintaperusteissa tulee tavoitella energiatehokkuutta, kestävyyttä, helppokäyttöisyyttä ja laadukkuutta. Laitevalinnoissa tulee pyrkiä valitsemaan yleisesti saatavilla olevia laitteita ja käyttämään tunnettuja laitetoimittajia.

Suunnittelun tulee olla laadukasta ja pohjautua tilaajan ja käyttäjien kanssa neuvoteltuihin ratkaisuihin, laskelmiin ja kokemukseen. Suunnittelijan on voitava perustella suunnitteluratkaisut yllä mainittujen kriteerien perusteella.

Aluesähköistys ja liittymät:

Nykyisiin taloteknisiin liittymiin ja piha-alueille ei tehdä muutoksia.

Sähkönjakelu ja keskukset

Nykyisiin sähkökeskuksiin tehdään tarvittavat muutokset. Ruokalaan asennetaan oma erillinen valaistusohjauskeskus.

Johtotiet:

Koulun nykyiset johtotiet säilytetään pääsääntöisesti.

Uudet johtotie tehdasvalmisteisia metallirakennetta olevia kaapelihyllyjä, johtokanavia ja valaisinripustuskiskoja. Johtoteiden suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota ääni- ja paloteknisiin eristyksiin. Näkyvillä osuuksilla johtotiet ovat valkoiseksi maalattua mallia.

Johdot ja niiden varusteet:

Kaapeleihin tulee päästä käsiksi kohtuudella muutostöiden valmistumisen jälkeen. Esim. uusissa väliseinissä ei käytetä putketonta asennusta. Läpiviennit tulee tiivistää hyvin ja kylmien sekä lämpimien tilojen välisiä läpivientejä tulee välttää.

Valaistusjärjestelmät:

Koulun valaistus uusitaan pääsääntöisesti muutosalueilla.

Tilojen valaistutasojen mitoituksissa tulee noudattaa soveltaen standardin SFS-EN 12464-1 suosituksia.

Optimaaliseen energiatehokkuuteen tulee pyrkiä valitsemalla energiatehokkaat valaisimet sekä niihin energiatehokkaat valolähteet. Valaisimet tulee pyrkiä sijoittamaan siten, että valoa saadaan sinne missä sitä tarvitaan ja tarpeenmukaisella valaistusvoimakkuudella.

Energiatehokkuus tulee huomioida valaistusohjauksissa. Valaistusohjaukset voidaan toteuttaa mm. soveltaen kiinteistöautomaation aikaohjauksia, valoisuusantureita, läsnäolotunnistimia, himmentimiä ja järkevää valaistusryhmitystä.

Valaisinvalinnoissa ja sijoituksissa tulee huomioida uuden oppimisympäristön edellyttämät seikat.

Yleiskaapelointijärjestelmä (atk, puhelin, videovalvonta, info-TV):

Nykyinen yleiskaapelointijärjestelmä säilytetään pääosin. Muutosalueilla tehdään tarvittavat muutokset ja lisäykset. Muutosalueille lisätään muutama langattoman (wlan) verkon pistorasia (2xCat 6a).

Yhteisantennijärjestelmä:

Koulun nykyiseen yhteisantennijärjestelmään tehdään tilamuutosten edellyttämät muutostyöt.

Info-TV-järjestelmä:

Koulun nykyiseen Info-TV-järjestelmään tehdään tilamuutosten edellyttämät muutostyöt.

Äänentoisto- AV- ja kuulutusjärjestelmät:

Koulun nykyiseen äänentoisto-, AV- ja kuulutusjärjestelmiin tehdään tilamuutosten edellyttämät muutostyöt.

Ruokalan ja liikuntasalin kuulorajoitteisia palvelevat induktiosilmukkajärjestelmät testataan, säädetään, merkitään ja varustetaan ohjeistuksella.

Kellojärjestelmät:

Koulun nykyiseen aikakellojärjestelmään tehdään tilamuutosten edellyttämät muutostyöt.

LE- WC-hälytysjärjestelmä:

Uudet LE-WC-tilat varustetaan hälytysjärjestelmällä.

Soittokellot, varattu-valot, sisäänpyyntölaitteet ja ovipuhelin:

Nykyiset järjestelmät säilytetään.

Kiinteistöautomaatiojärjestelmä:

Nykyiseen kiinteistöautomaatiojärjestelmään tehdään LVIA-muutostöistä aiheutuvat sähkötekniset muutokset.

Murtosuojausjärjestelmä:

Koulun nykyiseen murtosuojausjärjestelmään tehdään tilamuutosten edellyttämät muutostyöt.

Videovalvontajärjestelmä:

Nykyinen videovalvontajärjestelmä säilytetään.

Palo-ovien sähköiset ohjausjärjestelmät:

Suunnitteluvaiheessa selvitetään varustaa osa palo-ovista paikallisella aukipitojärjestelmällä.

Merkki- ja turvavalaistusjärjestelmä:

Koulun nykyiseen merkki- ja turvavalaistusjärjestelmään tehdään tilamuutosten edellyttämät muutostyöt.

Paloilmoitinjärjestelmä:

Koulun nykyiseen paloilmoitinjärjestelmään tehdään tilamuutosten edellyttämät muutostyöt.

Savunpoistojärjestelmä:

Koulun nykyiseen savunpoistojärjestelmään tehdään tilamuutosten edellyttämät muutostyöt.

Koneet, laitteet ja erityisjärjestelmät:

Keittiölaitteille, pesukoneille, yms. asennetaan sähköliitännät muutostöiden edellyttämässä laajuudessa.

Fysiikan ja biologian opetustilat varustetaan kattoon ripustettavilla johtokelallisilla pistorasioilla (2-osaiset pistorasiat/johtokela).

Rakennus voitaisiin varustaa aurinkosähköjärjestelmä. Ks. kohta 5.10.

Katso sähköteknisiä liittyviä toimenpidettä kohta 5.1

5.10 Elinkaaritavoitteet, energiatehokkuustavoitteet

Rakennus-, sähkö- ja LVI- teknisissä suunnitelmissa kiinnitetään erityistä huomioita rakennusfysikaaliseen toimintaan, ulkovaipan sisäpinnan tiiveyteen, sisäilman laatuun, valaistukseen sekä äänenvaimennukseen ja äänieristykseen.

Suunnittelun yhteydessä laaditaan käyttäjille ohjeistus tilojen tarkoituksenmukaisesta käytöstä. Suositellaan valaistuksen modernisointia LED-tekniikalle niissä tiloissa, joissa tätä ei ole aiemmin toteutettu. Koko koulurakennuksen LED-vaihtoprojektin hinta-arvio on luokkaa 100 000 €-150 000 €, mikäli valaisimet vaihdetaan kokonaan.

Korjattavien rakennusten korjaustöillä tavoitellaan julkisivujen osalta 40 vuoden, vesikaton 50 vuoden ja vedeneristys laatoituksen alla 30 vuoden kunnostussykliä. Pintamateriaalien osalta kunnostussykli määräytyy materiaalin laadun ja käytön mukaan. Korjaustöillä samalla poistetaan rakennuksesta asbesti- ja muut haitta-aineet. Hankkeessa korjataan rakennusosia, jossa on tapahtunut kosteusvauriota. Lisäksi korjataan niiden aiheuttajat.

Rakennuksen elinkaareen kuuluu rakentamis- ja käyttövaiheet sekä lopuksi rakennuksen purku. Käyttöiän pidentäminen kasvattaa käyttövaiheen kustannusten osuutta.
Esim. Mikäli käyttöikä on 50 v, jakautuvat elinkaarikustannukset jakautuvat siten, että rakentamisvaihe käsittää n. 10 %, käyttövaihe n. 90 % ja purku n. 1–2 % elinkaarikustannuksista.

Rakentamisvaiheen aikana kustannuksia minimoidaan mm. tarkoituksenmukaisilla suunnitteluratkaisuilla, pitkälle rationalisoidulla rakentamistekniikalla, työmaa-aikaisella kosteudenhallinnalla sekä optimoidulla rakentamisajalla.

Käyttövaiheen kustannuksiin vaikutetaan muuntojoustavalla ja energiatehokkaalla tilasuunnittelulla sekä järjestelmä/materiaalivalinnoilla. Valittavat materiaalit ovat pitkäikäisiä, mahdollisimman huoltovapaita, tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita.

Suunnittelun aikana energiatehokkuuden parantaminen on yksi ratkaisujen valintaperusteista. Tavoite-energiankulutusta hyödynnetään energiatavoitteen asettamisessa ja suunnittelun ohjauksessa kyseiseen tasoon sekä jälkiseurantaan.

Rakennuslupavaiheen energiatarkastelu sovitaan suunnitteluvaiheessa rakennuslupaviranomaisen kanssa.

Normaalitilanteessa luvanvaraisen korjaus- tai muutoshankkeen energiaselvityslomake (PKS- lomake YL01) toimitetaan tarvittaessa rakennusvalvontaan lupahakemuksen ja -asiakirjojen mukana.

Määräykset antavat korjaushankkeen energiatarkastelulle useita vaihtoehtoja: rakennusosien lämmöneristyksen parantaminen, rakennuksen laskennallisen energiankulutuksen vähentäminen tai kokonaisenergian kulutuksen eli E-luvun pienentäminen. Tässä hankkeessa sovelletaan ensisijaisesti rakennuksen laskennallisen energiankulutuksen vähentämistä.

Lomakkeeseen merkitään hankkeessa sovittu energiatarkastelun vaihtoehto, tehtävät toimenpiteet ja mahdolliset lisäselvitykset. Lomakkeen allekirjoittavat pääsuunnittelija ja energiaselvityksen laatija.

Paikalla tuotettavan uusiutuvan energian vaatimus toteutetaan esim. vesikatolle asennettavilla aurinkopaneeleilla. Energiankäytön tehostuksen ja uusiutuvan energian käytön toimenpiteet tulee pyrkiä toteuttamaan kustannustehokkuusjärjestyksellä (esimerkiksi takaisinmaksuaika).

Kohteeseen voitaisiin asentaa teholtaan 140...150 kWp aurinkosähkövoimala, kokoluokaltaan 350...500 aurinkosähköpaneelia, sillä ennen hankkeessa toteutettavia korjaustöitäkään tuo mitoitus vastaisi koulun nykyistä sähkön pohjakuormaa läpi vuoden.

Mikäli voimala halutaan sijoittaa rakennuksen keskellä sijaitseville tasakatto-osuuksille (kermikate), tilaa on vain arviolta 320 m^2, jolle mahtuisi teholtaan arviolta vain 40...60 kWp aurinkosähkövoimala. Voimala suositellaan toteutettavaksi virran optimoijilla varustetuin aurinkosähköpaneelein tuotannon seurannan sekä paloturvallisuuden parantamiseksi.

Mikäli voimalan toteutuksessa tultaisiin käyttämään myös rakennuksen tiilikatto-osuuksia, paneelien kiinnityksiä varten kattoon tehtävien läpivientien toteutuksessa tulisi noudattaa huolellista suunnittelua ja toteutusta. Tällöin voimala myös maksaisi huomattavasti enemmän kuin pelkästään tasakattoasennuksena.

Mikäli aurinkosähkövoimalaa ei voida toteuttaa hankkeen rahoitusvarauksesta, toteutus voi tapahtua myös erillishankkeena.

Sähköautonlatauspisteitä voidaan asentaa pihaparannuksen hankkeeseen yhteydessä. (ei kuuluu tähän hankkeeseen).

5.11 Sisäilmatavoitteet

Tavoitteena on sisäilmaltaan terveelliset ja turvalliset tilat.

Hankkeessa noudatetaan Kuivaketju10-toimintamallia ja hankkeeseen määrätään kosteuskoordinaattori suunnittelun tilaamisvaiheessa rakennusten käyttöönottoon asti.

Hankkeessa noudatetaan P1-puhtaustasoa. Urakoitsijalla on hyvä olla pölynhallintasuunnitelma, johon puhtaustavoitteet kirjataan. Pölynhallinnassa suunnitellaan pölyävät työvaiheet ja huolehditaan, että työvaiheet tehdään oikeassa järjestyksessä. Osastoinnin ja alipaineistuksen lisäksi tulee ottaa huomioon myös työmaan aikainen materiaalien kuljetus, varastointi sekä suojaus. Urakoitsijan tulee mahdollisuuksien mukaan käyttää vähemmän pölyäviä työmenetelmiä sekä varmistaa, että jätehuolto toteutuu pölyttömästi. Urakka-alueen siisteydestä ja käytännöistä huolehditaan siten, etteivät rakennusaikainen pöly ja lika pääse kulkeutumaan urakka-alueen ulkopuolelle.

Materiaalien päästöluokka M1
Rakentamisen aikainen puhtausluokka P1
Sisäilmastoluokitus S2

5.12 Muut resurssiviisauden tiekartan tavoitteet

Yleistä
Rakennuksen suunnittelussa resurssiviisauden tavoitteet on määritelty Vantaan kaupungin Tilakeskuksen Ohjeita suunnittelijoille -asiakirjassa, myös käyttäjän toimintaa ajatellen.

Koulun suunnittelu tehdään aina kestävän rakentamisen kriteerein Ks. Vantaan kaupungin Tilakeskuksen Ohjeita suunnittelijoille, (oheismateriaalina).

Vähähiilisyys
Koulun saneeraus toteutetaan mahdollisimman vähähiilisen rakentamisen kriteerein.

Materiaalitehokkuus

Purkutöiden osalta rakentamisessa edellytetään tehokasta materiaalien kierrätystä ja uusiokäyttöä.

Hankinnat
Kaikki työmaalla käytetty puumateriaali ja puutuotteet ja kiinteistöön asennettavat puumateriaalit ovat sertifioitua puuta (PEFC, FSC)

Rakentamisen aikainen jätehuolto

Rakentamisen aikaisesta jätteestä kierrätetään 70 % (pl. maa- ja kiviainekset sekä vaaralliset jätteet). Rakentamisen aikana jätteet tulee lajitella vähintään seuraavalla laajuudella:

- puu
- kipsilevy
- metalli
- betoni ja tiilijäte
- energiajäte
- sekajäte
- keräyspaperi ja pahvi
- ongelmajätteet
- muovit

Käytönaikaisen jätehuollon varmistamiseksi jätetilassa tulee olla tilavaraus seuraaville erikseen lajiteltaville jätejakeille: paperi, lasi, muovi, metalli, elektroniikkaromu, kartonki, aaltopahvi, orgaaninen biojäte sekä sekajäte.

6. TONTTI JA RAKENNUSPAIKKA

6.1 Sijainti ja hallinta

Kansaivälinen koulu sijaitsee osoitteessa Hagelstamintie 1, 01520 Vantaa. Kohteen kiinteistötunnus on 92–051–0157–0001. Kiinteistön omistaa Vantaan kaupunki ja hallitsee VTK Kiinteistöt Oy.
Tontin pinta-ala on 26 823 m^2.

Pihapaviljonki on rakennettu vuonna 2018, ja toimii väliaikaiseksi päiväkotitilaksi.

6.2 Kaava- ja kiinteistötiedot, rakennettavuus, rasitteet

Tontti on kaavoitettu voimassa olevan asemakaavan 51157 mukaan yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y).

Kiinteistön rakennusoikeudet on 15 000 kem^2 ja kiinteistöllä on rakennettu yhteensä noin 10 187 kem^2. Rakennusoikeudet ovat jäljellä noin 4813 kem^2.

Kohteen sijaintikartta, sekä asemakaavaote ja -määräykset ovat tämän asiakirjan liitteinä.

6.3 Liikenne, pysäköinti, kadut ja kunnallistekniikka, meluselvitys

Kohde ei sijaitsee tiemelualueella (alle 50 dB) eikä lentomelualueella (50 dB).

6.3 Tontin kuivatus ja hulevesien käsittely

Kohde ei sijaitsee korkealla pintavesialueella.

7. VÄISTÖTILATARVE

Ei väistötilatarvetta

8. KUSTANNUKSET

8.1 Kustannusennuste

Hankesuunnitelman mukaan tavoitehinta on 1 030 000 € (alv 0 %), KL 113,5 (4/22).

Arvio ei sisällä:

- Aurinkosähköjärjestelmä
- Keittiön saneeraus mukaan lukien laitteiden ja valaistuksen uusiminen
- Käyttäjätehtävät kuten irtokalusteet
- Globaalin taloustilanteen vuoksi kustannuskehitys ei ole tarkasti ennustettavissa

8.2 €/tilapaikka

Investointikustannus tilapaikkaa kohden on 1717 euroa.

9. RAHOITUS JA AIKATAULU

9.1 Rahoitus investointiohjelmassa

Yhteensä 1,1 milj. € (KL 103).

9.2 Aikataulu

Hankeen rakentaminen suoritetaan yhdessä tai kahdessa kesien aikana.

- HS-asiakirjat ja palaverit 1/22–03/22
- HS Kustannuslaskenta 28.3-21.4.2022
- HS Lautakuntien käsittelyt: 10.5.2022 KOPLA, 11.5.2022 TILA
- Hanke siirtyy VTK Kiinteistöt Oy:lle
    - Rakentaminen kesä 2022 ja kesä 2023
    - Priorisoidaan toimenpidettä

10. HANKKEEN KÄYTTÖTALOUSVAIKUTUKSET JA TOIMINTAKUSTANNUKSET

Hankkeen aiheuttava lisäykset ovat:
Ylläpitokustannukset (sis. vuokra, siivous, huolto): 101 604 €/vuosi.
Pääomakustannukset: 61 800 €/vuosi
Tontin vuokra: 45 648 €/vuosi

Toimintakustannukset käyttäjätoimialalle: 260 000 €/vuosi

11. TYÖTURVALLISUUSASIAT

Hankkeen työturvallisuuskoordinaattorina toimii tarveselvitys- ja hankesuunnitelmavaiheissa rakenneinsinööri Jukka Tuhkanen, suunnittelu- ja toteutusvaiheissa nimetty projektipäällikkö.

Täytetään työturvallisuustehtävien tarkistuslistaa projektin edetessä (työturvallisuuskoordinaattori).

Työturvallisuus tulee ottaa huomioon suunnittelussa (kaikilla suunnittelualoilla) ja pääsuunnittelijan toimessa VNa 205/2009 mukaisesti sekä CE-merkinnän vaatimustasojen sekä kansallisen tason vaatimusten huomioon ottaminen ja määrittäminen suunnitelmissa rakennustuoteasetuksen (EU nro:305/2011) ja tuotehyväksyntälain (954/2012) mukaisesti.

Tarvittaviin haitta-ainepurkuihin on kiinnitettävä erityistä huomiota ja ne tulee tehdä määräysten mukaisesti.

12. RISKIT

Hankkeen epävarmuustekijät ovat tavanomaisia liittyen rakentamiskustannuksiin sekä hankkeen onnistumiseen.

- Rakennuskustannusten yllättävä nousu toteutusaikana
- Markkinatilanteiden aiheuttama rakennusmateriaalien saamisvaikeudet

- Korjaustöiden aikana havaitaan ennakoitua suurempia rakenteellisia ja/tai sisäympäristöön liittyviä korjaustarpeita
- Pedagoginen malli muuttuu lähivuosina, jolloin rakennus ei ole enää käyttäjän tarpeen mukainen

Nämä riskit voidaan estää, jos

- Hanke toteutetaan tässä suunnitellussa ajassa.
- Rakennus suunnitellaan huolella ja toteutus valvotaan huolellisesti.
- Noudatetaan kuivaketju10-menettelytapaa
- Ulkovaippoihin kohdistuneet paikalliset korjaustyöt tehdään sääsuojan alla
- Suositaan avointa, käyttö- ja muuntojoustavaa rakentamista.

Olevan rakennuksen korjaukseen liittyy usein toteutusvaiheessa ilmeneviä rakenteisiin kohdistuvia yllätyksiä, jotka eivät ole tulleet esille selvitys- ja tutkimusvaiheessa. Näihin havaintoihin liittyvät toimenpiteet voivat viivästyttää toteutusta ja/tai lisätä rakentamiskustannuksia.

Rakennuksesta on laadittu HAVAT- riskikartta. Suunnitteluvaiheessa täytetään Vantaan kaupungin tilakeskuksen turvallisuusohjeen mukaisesti tarvittavat asiakirjat.

13. TYÖRYHMÄN JÄSENET

Tilaajan edustajat:

Kaupunkiympäristö/ Kiinteistöt ja tilat / Toimitilajohtaminen:

Hankepäällikkö:	Eija Kivineva
Rakennuttaja-arkkitehti:	Josée Courtemanche (hankkeenvetäjä)
Rakenneinsinööri:	Jukka Tuhkanen
LVIA-insinööri:	Katri Onnela
Sähköinsinööri:	Yrjö Jaakkola
Energia-asiantuntija:	Sirpa Eskelinen
Puhtauspalveluasiantuntija:	Anne Valkeapää
Keittiöasiantuntija:	Tarja Aaltola
Sisäilma-asiantuntija:	Tommi Knuutinen
Kustannuslaskentainsinööri:	Petri Kokkonen
Pihavastaava:	Marika Suotula
Alueisännöitsijä:	Pasi Simola

VTK Kiinteistöt Oy:

Kiinteistöpäällikkö:	Per Mattsson
Kiinteistöpäällikkö:	Jarkko Sinda
Rakennuttajapäällikkö:	Marko Salmela

Sidosryhmät:
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala (KASO):

Toimitila-asiantuntija:	Satu Turunen
Talous ja Hallinto:	Johanna Honkanen
Koulun rehtori:	Heikki Hirvonen
Koulun apulaisrehtori:	Johanna Maskery
Terveydenhuolto:	Jaana Karvonen-Lemmetty
Työsuojeluvaltuutettu:	Jouni Koivisto

Tietohallinto:

Tietoliikenne konsultti:	Ilkka-Aleksi Ylioja

LIITE 1
sijaintikartta

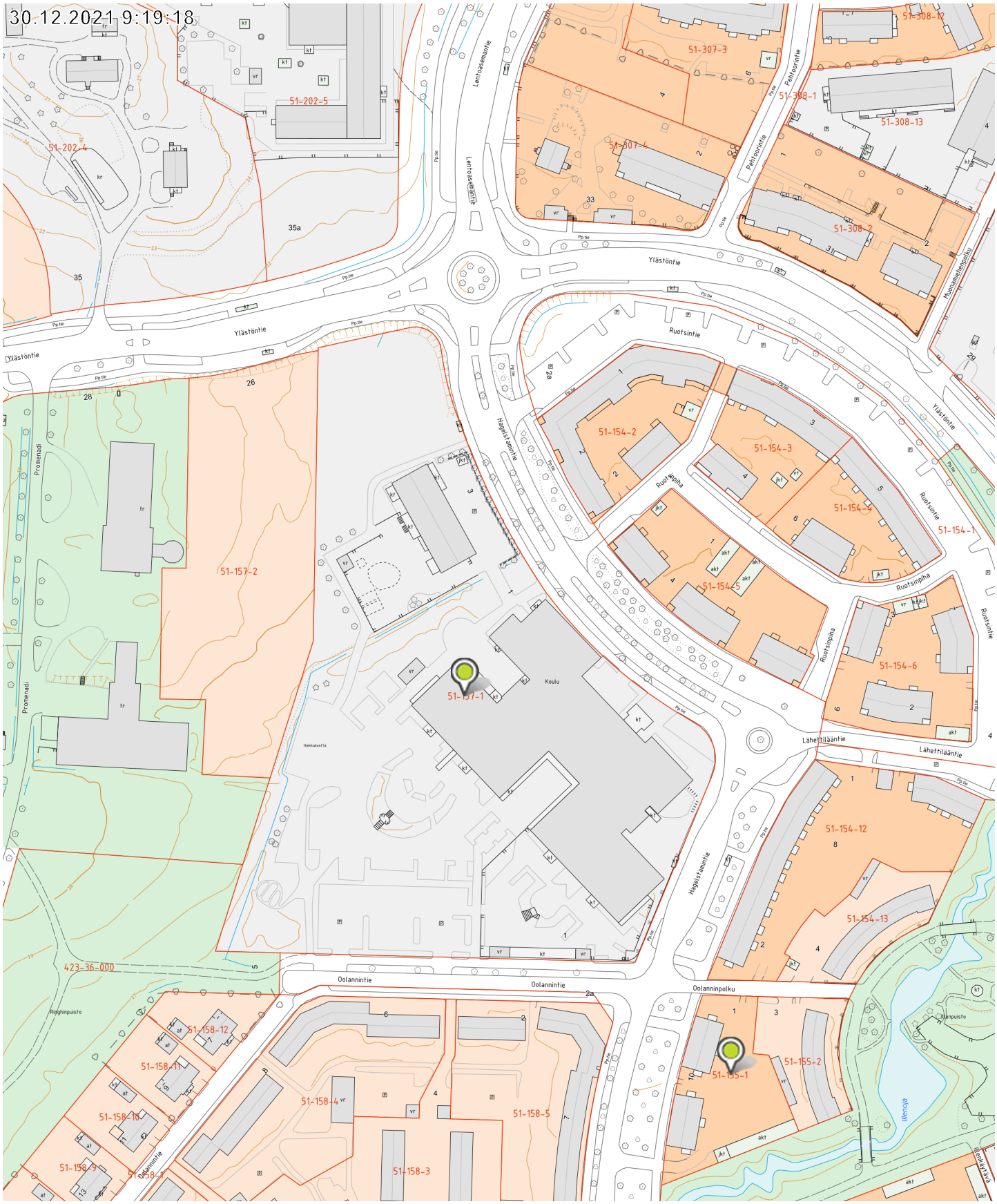

Kansainvälinen koulun tilamuutoshanke

Tarveselvitys-hankesuunnitelman liitteet

22.04.2022

LIITE 2
ilmakuva

Kansainvälinen koulun tilamuutoshanke
Tarveselvitys-hankesuunnitelman liitteet
22.04.2022

LIITE 3
asemakaava

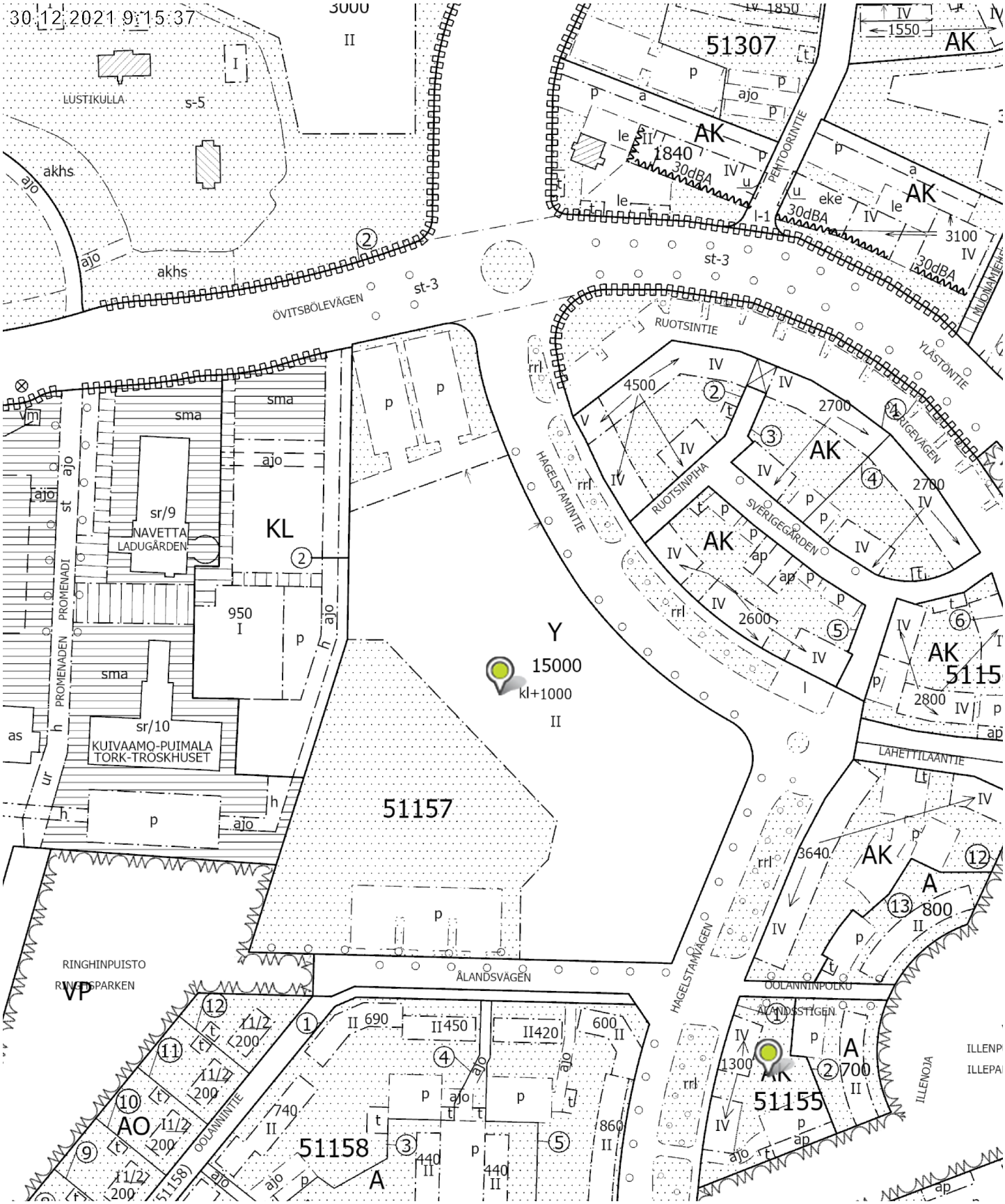

Kansainvälinen koulun tilamuutoshanke
Tarveselvitys-hankesuunnitelman liitteet
22.04.2022

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum	Pohjakarttalehtien numerot Baskartbladens nummer
001813	28.01.2004	85/53, 86/52-53

1 (2)

Vantaan kaupunki
Kaupunginosa 51

PAKKALA

Asemakaavan muutos
Korttelit 51157, 51160 ja 51202
sekä katu- ja virkistysalueet.
(Kumoutuvan asemakaavan
korttelit 51157, 51160 ja 51202
sekä katu-, virkistys-
ja erityisalueita.)

1:2000

Vanda stad
Stadsdel 51

Kv 01.03.2004

BACKAS

Ändring av detaljplanen
Kvarteren 51157, 51160 och 51202
samt gatu- och rekreationsområden.
(Kvarteret 51157, 51160 och 51202
samt gatu-, rekreations- och
specialområden i den detaljplan som
upphävs.)

1:2000

	ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:	DETALJPLANEBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:
— · · · —	3 m kaava - alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.	Linje 3 m utanför planområdets gräns.
Y	Yleisten rakennusten korttelialue.	Kvartersområde för allmänna byggnader.
	Y-kortteleita 51157, 51160 ja 51202 koskevia määräyksiä:	För Y-kvarteret 51157, 51160 och 51202 gällande bestämmelser:
	Rakennukset ja rakennelmat tulee julkisivujen ja katon suhteen rakentaa yhtenäistä klassista ja ajatonta rakennustapaa noudattaen.	Byggnaderna och andra konstruktioner skall i fråga om fasader och tak uppföras enligt ett enhetlig klassiskt och tidlöst byggnadsskick.
	Korttelissa 51157 rakennusten tulee soveltua Backaksen kulttuurihistorialliseen kartanoympäristöön. Korttelissa 51160 rakennusten tulee soveltua Kartanonkosken asuinympäristöön. Korttelissa 51202 rakennusten tulee soveltua korttelissa olevien Elannon työväenasuntojen (Lustikulla) mittakaavaan.	I kvarter 51157 skall byggnaderna anpassas till den kulturhistoriska herrgårdsmiljön kring Backas. I kvarter 51160 skall byggnaderna anpassas till bostadsmiljön i Herrgårdsforsen. I kvarter 51202 skall byggnaderna anpassas till skalan hos de av Elantos arbetarbostäder som finns i kvarteret (Lustikulla).
	Korttelissa 51202 milloin rakennustaiteellisesti, historiallisesti tai kaupunkikuvan säilymisen kannalta merkittävässä rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu rakennustoimenpiteitä suojelutavoitteen vastaisesti, on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä korjattava entistään.	I arkitektoniskt, historiskt eller för stadsbildens bevarande betydande byggnader i kvarteret 51202, vilka tidgare utsatts för byggnadsåtgärder som strider mot skyddsbestämmelserna, skall i samband med renoverings- och ändringsarbeten renoveras till ursprungligt skick.
	Kattomateriaalin tulee olla ruukunpunainen betonikattotiili tai tiili.	Takmaterialen skall bestå av krukrött betongtaktegel eller tegel.
	Kortteleissa 51157 ja 51160 kattokaltevuuden tulee olla 1:2 - 1:1,5. Korttelissa 51202 kattokaltevuuden tulee olla 1:2 - 1:1. Rakennukselle luonnetta antavissa osissa (esim. auditorio) voi olla poikkeava kattomuoto.	I kvarteren 51157 och 51160 skall taklutningen vara 1:2 - 1:1,5. I kvarter 51202 skall taklutningen vara 1:2 - 1:1. Byggnadens karaktäriska delar (t.ex. auditoriet) får ha avvikande takform.
	Ullakoille saa rakentaa tontin käyttötarkoituksen mukaisia tiloja rakennusoikeuden ja kerrosluvun estämättä.	På vindarna får byggas utrymmen enligt tomtens bruksändamål utan att byggnadsrätten och våningstalet det hindrar.
	Korttelissa 51157 pääasiallisen julkisivumateriaalin tulee olla punatiili. Korttelissa 51160 pääasiallisen julkisivumateriaalin tulee olla punatiili tai rappaus. Korttelissa 51202 pääasiallisen julkisivumateriaalin tulee olla punatiili tai puu.	I kvarterer 51157 skall fasaderna i huvudsak vara av rödtegel. I kvarterer 51160 skall fasaderna i huvudsak vara av rödtegel eller rappade. I kvarterer 51202 skall fasaderna i huvudsak vara av rödtegel eller trä.
	Kortteleissa 51157 ja 51160 päiväkotien ja talousrakennusten julkisivut voivat olla peittomaalattua pystylaudoitusta.	I kvarteren 51157 och 51160 kan daghemmens och ekonomibyggnaderna ha fasader av stående panel som målas med täckande färg.
	Julkisivujen tulee olla värisävyiltään lämpimiä.	Fasaderna skall vara varma till färgsättningen.
	Ikkuna-aukkojen tulee olla pystysuuntaisia tai neliömäisiä ja niiden ulkolasit saavat olla enintään 0,6 metriä leveitä, mistä sallitaan yksittäisiä poikkeuksia.	Fönsteröppningarna skall vara vertikala eller kvadratiska och ytterglasen i dem får vara högst 0,6 meter breda, varav tillåts enstaka undantag.
	Alueelle saa rakentaa palveluasuntoja ja kiinteistön huoltoa palvelevia asuntoja. Korttelin 51202 nykyiset asuinrakennukset saavat olla asuinkäytössä.	På området får byggas servicebostäder och bostäder som betjänar fastighetsservicen. De nuvarande bostadsbyggnaderna i kvarter 51202 får kvarstå som bostäder.
	Pysäköintialue tulee rajata istutuksin ja jakaa istutuksin osiin.	Parkeringsområdet skall avgränsas med planteringar och uppdelas i delar med planteringar.
	Autopaikkojen vähimmäismäärät: Yleiset rakennukset 1 autopaikka/150 k-m2 Liiketilat 1 autopaikka/30 k-m2 Palveluasunnot 1 autopaikka/150 k-m2 Muut asunnot 1 autopaikka/asunto	Minimiantalet bilplatser: Allmänna byggnader 1 bilplats/150 m2-vy Affärslokaler 1 bilplats/30 m2-vy Servicebostäder 1 bilplats/150 m2-vy Övriga bostäder 1 bilplats/bostad
VP	Puisto.	Park.
	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.
— · — · —	Osa - alueen raja.	Gräns för delområde.

001813 *2 (2)*

— — —	Ohjeellinen alueen tai osa - alueen raja.	Riktgivande gräns för område eller del av område.
—x—x—	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.
51	Kaupunginosan numero.	Stadsdelsnummer.
PAKK	Kaupunginosan nimi.	Stadsdelens namn.
51160	Korttelin numero.	Kvartersnummer.
YLÄSTÖNTIE	Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.	Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.
13500	Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.	Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.
kl +1000	Merkintä, jossa luku ilmoittaa lisäksi sallitun myymäläenimmäiskerrosalan.	Beteckning, i vilken talet dessutom anger den maximala tillåtna butiksvåningsytan.
II	Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.	Romersk siffra anger största tillåtna antal våningar i byggnader, byggnad eller del därav.
	Viiteviiva osoittaa alueen, jota merkintä koskee.	Hänvisningslinjen visar området som beteckningen gäller.
	Rakennusala.	Byggnadsyta.
	Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.	Pilen anger den sida av byggnadsytan som byggnaden skall tangera.
	Istutettava alueen osa.	Del av område som bör planteras.
	Säilytettävä / istutettava puurivi.	Trädrad som skall bevaras / planteras.
	Katu.	Gata.
pp	Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu.	För gång- och cykeltrafik reserverad gata.
ajo	Ajoyhteys.	Körförbindelse.
p	Pysäköimispaikka.	Parkeringsplats.
p	Ohjeellinen pysäköimispaikka.	Riktgivande parkeringsplats.
s-5	Suojeltava alueen osa. Alueella olevien rakennusten ja piha-alueiden kulttuurihistorialliset/rakennustaiteelliset/kaupunkikuvan kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennusten julkisivukorjauksia tehtäessä tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Piha-alueiden istutusten tulee olla alueen ominaispiirteisiin soveltuvia.	Del av område som skall skyddas. De kännetecknande dragen hos kulturhistoriskt/arkitektoniskt/för stadsbilden betydande byggnader och gårdsplaner i området skall bevaras. Vid reparationer av byggnadernas fasader skall ursprungliga eller motsvarande material användas. Gårdsplanernas planteringar skall passa ihop med områdets karaktärsdrag.
	Rakennustaiteellisesti, historiallisesti tai kaupunkikuvan säilymisen kannalta merkittävä rakennus / rakennelma. Maankäyttö- ja rakennuslain 57§:n nojalla määrätään, että rakennusta / rakennelmaa ei saa purkaa. Korjaus-, muutos- ja lisärakennustoimenpiteiden tulee olla sellaisia että rakennuksen/rakennelman rakennustaiteellinen ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Toimenpiteistä on hankittava paikallisen museoviranomaisen lausunto.	Arkitektoniskt, historiskt eller för stadsbildens bevarande betydelsefull byggnad / konstruktion. Med stöd av 57 § markanvändnings- och bygglagen föreskrivs att byggnaden / konstruktionen inte får rivas. Reparations-, ändrings- och tillbyggnadsåtgärderna skall vara sådana, att byggnadens/konstruktionens arkitektoniskt betydelsefulla och med tanke på stadsbilden betydelsefulla karaktär bevaras. För åtgärder skall begäras utlåtande av den lokala museimyndigheten.
	TONTTIJAKO Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.	För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Maankäytön ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Markanvändning och miljö
Stadsplanering

Lea Varpanen
Aluearkkitehti / Områdesarkitekt

Mittausosasto

Pohjakartta täyttää kaavoitusmittausasetuksen 1284 / 1999 vaatimukset.

Mätningsavdelningen

Baskartan fyller de anspråk som förordningen om planläggningsmätning 1284 / 1999 kräver.

Vantaalla / Vanda 25.02.2004

Pekka Tervonen
Kaupungingeodeetti / Stadsgeodet

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 01.03.2004

Godkänd av stadsfullmäktige 01.03.2004

LIITE 4
johtokartta

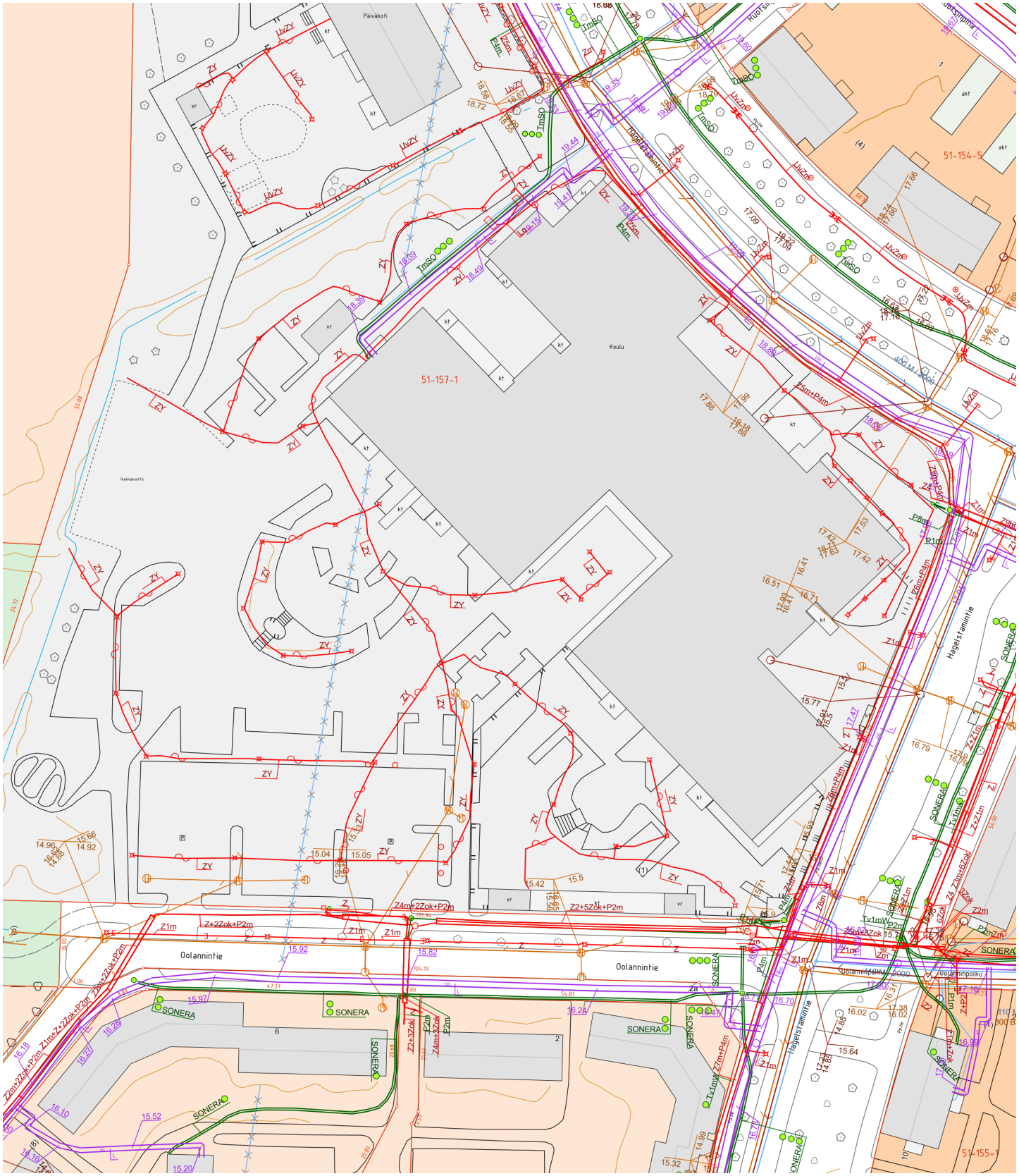
Päiväkoti
Koulu
51-157-1
51-154-5
51-155-1
Oolannintie
Oolannintie
Hägelstramintie
SONERA
SONERA
SONERA

Kansainvälinen koulun tilamuutoshanke - tarveselvitys-hankesuunnitelma
Alustava tilaohjelmataulukko (vain tilamuutosten tilat)

Alue

			Olemassa oleva		Uusi		Toimenpidekuvaus
	krs	huone nro	Nimi	pinta-ala (hym)	Nimi	pinta-ala (hym)	
RAKENNUS	1	1017	käsityöpaja	83,9	käsityöpaja	83,9	muokataan käsityöpaja monitoimiopetustilaksi
	1	1103b	varasto	4,1	WC:tilat	4,1	muokataan varasto WC:tilaksi (2 kpl)
	1	1132	varasto (vss)	33,5	opetustila (vss)	33,5	muokataan väestösuojan varastotilan opetustilaksi
	1	1154	astianpalautus	8,6	astianpalautus	8,6	lisätään jäteastioiden linja (irtokaluste)
	1	1162	ruokasali	140,3	ruokasali	140,3	lisätään vesipisteitä (2 kpl), maalausta, akustisia parannuksia, uudet valaisimet
	1	1163	ruokasali/käytävä	246,7	ruokasali/käytävä	246,7	lisätään vesipisteitä (2 kpl), maalausta, akustisia parannuksia, uudet valaisimet lisätään 2 WC-tilaa lähellä tila 1103b rakennetaan varastotila portaan alle
	1	1164	kabinetti	21,6	opetustila	21,6	muokataan kabinetin opetustilaksi
	1	1202	oppimiskeskus	225,1	oppimiskeskus	225,1	tilanjakaajat, akustisia parannuksia
	2	2026	neuvotteluhuone	23	monitoimitila	23	muokataan neuvotteluhuone monitoimiopetustilaksi, avataan oven käytävään 2001
	2	2033	opetustila	99,1	opetustila	99,1	akustisia ja lämpötila (IV) parannuksia
	2	2044	opetustila	77,4	biologia opetustila	77,4	lisätään allastaso ja ripustetut sähköpistokkeet
	2	2052	opetustila	85,3	biologia opetustila	85,3	lisätään allastaso, varastotila ja ripustetut sähköpistokkeet
	2	2065	käytävä	119,3	käytävä	119,3	poistetaan lattian auko (rakennetaan uusi lattia), aukon pinta-ala: 27 m2
	2	2067	opetustila	80,4	opetustila	80,4	avataan oven käytävään 2065
	2	2073					avataan oven käytävään 2065
	2	2072	eteistila	31,9	optetustila	64,2	yhdistetään tilat 2072, 2074-2076 ja muokataan opetustilaksi, poistetaan väliseinät
	2	2074	eteistila	29,5			
	2	2075	WC	1,4			poistetaan WC
	2	2076	WC	1,4			poistetaan WC
	2	2077	opetustila	82,5	opetustila	82,5	avataan oven käytävään 2065
	2	2086	kemia laboratorio	60,5	kemia laboratorio	60,5	uusittaan kiinteäkalusteet ja niiden paikat (huom: 8 vesipisteet)
	2	2087	fysikka laboratorio	56,3	fysikka laboratorio	56,3	lisätään ripustetut sähköpistokkeet
	2	2090	opetustila	94,9	opetustila	94,9	akustisia ja lämpötila (ikkunakalvot, IV) parannuksia
	2	2096	opetustila	24,7	opetustila	24,7	akustisia ja lämpötila (ikkunakalvot, IV) parannuksia
Yhteensä				1631,4		1631,4	

MUUT HANKKEET (ei tässä tarveselvitys-hankesuunnitelmaa)

	Kerros	No.	Olemassa oleva		Uusi		
			Nimi	pinta-ala (hym)	Nimi	pinta-ala (hym)	
RAKENNUS	1	1093	satuhuone (päiväkoti)	33,9	opetustila	33,9	muokataan satuhuone opetustilaksi jos saadaan lupa päiväkodilta
	1	1148-59	keittiön tilat	148	keittiön tilat	148	keittiön saaneeraus vaatti erillinen investointivarauksen
PIHA			hiekkakenttä		uusi koripalloalue		uudet asfaltit koripallon alueella
Yhteensä				181,9		181,9	

VANTAAN KAUPUNKI	**TAVOITEHINTA**
TILAKESKUS	**Tarveselvitys ja hankesuunnitelma**
Suunnittelu- ja hankepalvelut	**21.4.2022**

KANSAINVÄLISEN KOULUN TILAMUUTOSHANKE
Hagelstamintie 1, 01520 Vantaa

Laajuustiedot :

bruttoala	1 904	brm2
hyötyala	1 602	hym2
huoneistoala	1 753	htm2
tilavuus	7 448	rm3
tehokkuusluku	1,19	

Rakennuskustannukset		**Yht.€**	**€/brm2**	**€/hym2**	**€/rm3**
Rakennuttajan kulut		110 000	57,77	68,66	14,77
suunnittelu	60 000				
rakennuttaminen	40 000				
liittymismaksut	10 000				
Rakennustekniset työt		580 000	304,62	362,05	77,87
rakennusteknilliset työt					
- sis.pihatyöt					
LVI-työt		100 000	52,52	62,42	13,43
LVV-työt	50 000				
IV-työt	50 000				
Säätölaitteet	0				
Sähkötyöt		100 000	52,52	62,42	13,43
Erillishankinnat		50 000	26,26	31,21	6,71
Muutos- ja lisätyövaraus		90 000	47,27	56,18	12,08
TAVOITEHINTA (alv 0%)		1 030 000	540,97	642,95	138,29
TAVOITEHINTA (alv 24%)		1 277 200	670,80	797,25	171,48

Hintataso KL 113,5 (4/22)

Arvio sisältää:
- Astianpalautuksen ja ruokalinjastojen uusiminen

Arvio ei sisällä:
- Aurinkosähköjärjestelmä
- Keittiön saneeraus mukaan lukien laitteiden ja valaistuksen uusiminen
- Käyttäjätehtävät kuten irtokalusteet
- Globaalin taloustilanteen vuoksi kustannuskehitys ei ole tarkasti ennustettavissa

Suunnittelu ja hankepalvelut 21.4.2022

Petri Kokkonen
Kustannusinsinööri

9 § Vaskivuoren lukion laajennuksen, tilamuutosten ja osakorjauksen hankesuunnitelman hyväksyminen/KK

VD/4275/10.03.02.01/2022

Vaskivuoren lukio tarvitsee terveelliset musiikin opetuksen tilat sekä lisää aloituspaikkoja. Tarve on myös osakorjauksille ja oppimisympäristön uudistamiselle. Laajennuksen tilamuutos- ja korjaustyön tavoitehinta on 5 190 000 euroa (alv 0 %). Vaskivuoren lukion hankesuunnitelma on laadittu yhteistyössä kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä toimitilajohtamisen edustajien kanssa. Hanke on 2018 hyväksytyn Vantaan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 mukainen.

Hankkeen tarveselvityksen hyväksyi kaupunginhallitus 17.01.2022 § 11.

Vaskivuoren lukio sijaitsee Myyrmäen kaupunginosassa. Lukion lisäksi rakennuksessa toimii Länsi-Vantaan 10. luokka. Vaskivuoren lukio on toinen kahdesta Länsi-Vantaalla toimivasta lukiosta. Vaskivuoren lukiossa on yleislinjan lisäksi myös musiikki- ja tanssilukio sekä medialinja. Näin ollen Vaskivuoren lukioon tulee opiskelijoita koko Vantaan alueelta sekä muista kunnista.

Vantaan kaupungin toisen asteen koulutuksen palveluverkkoselvityksessä (2021) linjatun tavoitteen mukaisesti Vantaan lukioiden aloituspaikkoja pyritään lisäämään lukioikäisten määrän kasvun vuoksi. Lisäksi Vantaan kaupunki tavoittelee lukioiden aloituspaikkojen lisäämistä 52 prosentista 60 prosenttiin peruskoulun päättäneistä.

Opetusministeriön määräämän musiikki- ja tanssilukion erityistehtävän toteuttamiseksi Vaskivuoren lukio tarvitsee turvalliset, terveelliset ja toimivat musiikin opetuksen tilat.

Hankesuunnitelma koskee lukiorakennuksen laajennusta, tilamuutoksia ja osakorjauksia, mutta samassa yhteydessä on selvitetty uuteen oppimisympäristöön ja opetussuunnitelmaan liittyviä tilatiivistyksiä ja -muutoksia, joista aiheutuu myös rakennusteknisiä muutoksia.

Hankkeen laajuus:
Laajennus on noin 600 brm^2 (557 htm^2, 428 hym^2)
Muutos- ja korjausosa on noin 1035 brm^2 (960 htm^2, 739 hym^2)
Yhteensä hanke on noin 1635 brm^2 (1517 htm^2, 1167 hym^2)
Lisäksi korjattava piha-alue on noin 4500 m^2.

Hankesuunnitelman mukaan laskettu tavoitehinta on 5 190 000 euroa (alv 0 %), KL 113,5 (4/22), josta laajennusosan tavoitehinta on 2,88 milj. euroa ja muutos- ja korjausosan tavoitehinta on 2,31 milj. euroa.

Laajennukselle on olemassa oleva investointivaraus 2,48 milj. euroa. Korjaus- ja muutostyöt toteutetaan toimialakohtaisilla korjausrakentamisen määrärahavarauksilla tai vaihtoehtoisesti 2022–23 tehtävällä erillisellä tai kohdekohtaisella investointiesityksellä.

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 10 § 4 kohdan 2 mukaan kaupunkitilalautakunta tehtäväalueellaan päättää toimintaan liittyvien 1 000 000–3 000 000 euroa (alv 0%) maksavien hankkeiden tarveselvitysten (kustannusennusteineen) ja yli 1 000 000 euroa (alv 0%) maksavien hankesuunnitelmien (tavoitehintoineen) hyväksymisestä lukuun ottamatta useampaa toimialaa

koskevien ja kaupunkitasoista linjausta vaativien investointihankkeiden tai teknisten perusparannushankkeiden hankesuunnitelmia.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 9

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunkitilalautakunnalle hyväksyttäväksi 22.4.2022 päivätty Vaskivuoren lukion laajennuksen, tilamuutosten ja osakorjausten hankesuunnitelma ja sen tavoitehinta 5 190 000 euroa (alv 0 %) suunnittelutyön pohjaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Vaskivuoren lukion laajennuksen ja tilamuutosten 22.4.2022 päivätty hankesuunnitelma liitteineen

Täytäntöönpano: Valmistelu- ja lakiasiat
- ote toimitilajohtaminen

Muutoksenhakuohje: Ei muutoksenhakuoikeutta / Kuntalaki 136 §

Lisätiedot:
rakennuttaja-arkkitehti Josée Courtemanche, puh. 040 549 0059,
palveluverkkoasiantuntija Hannu Haarala, puh. 050 302 9750,
palveluverkkoasiantuntija Satu Turunen, puh. 043 827 1740,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

HANKESUUNNITELMA

VASKIVUOREN LUKIO LAAJENNUS-, TILAMUUTOS- JA OSAKORJAUSHANKE

Virtatie 4, 01600 Vantaa

22.4.2022

VD/4275/10.03.02.01/2022

Vantaa
Vanda

LIITE: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.05.2022 / 9 §

SISÄLLYSLUETTELO

1. HANKETIETOKORTTI 4

2. YHTEENVETO....5

3. PERUSTELUT TARPEELLE....6

4. RAKENNUKSEN KUNTO 8

5. TOIMINNALLISET, TILALLISET JA TEKNISET TAVOITTEET SEKÄ MITOITUSPERUSTEET....11

6. TONTTI JA RAKENNUSPAIKKA 32

7. VÄISTÖTILATARVE....33

8. KUSTANNUKSET 33

9. RAHOITUS JA AIKATAULU 34

10. HANKKEEN KÄYTTÖTALOUSVAIKUTUKSET JA TOIMINTAKUSTANNUKSET....34

11. TYÖTURVALLISUUSASIAT 35

12. RISKIT 35

13. TYÖRYHMÄN JÄSENET 37

1.1. Sidosryhmät....39

Liitteet

Liite 1: sijaintikartta
Liite 2: ilmakuva
Liite 3: asemakaavaote ja kaavamääräykset
Liite 4: johtokartta
Liite 5: tilaohjelma
Liite 6: tavoitehintalaskelma

Oheismateriaali:

1. Vaskivuoren lukion laajennus, muutos- ja osakorjauksen tilakaaviot 24.11.2021
2. Kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus, Finnish Consulting Group, 11.11.2020

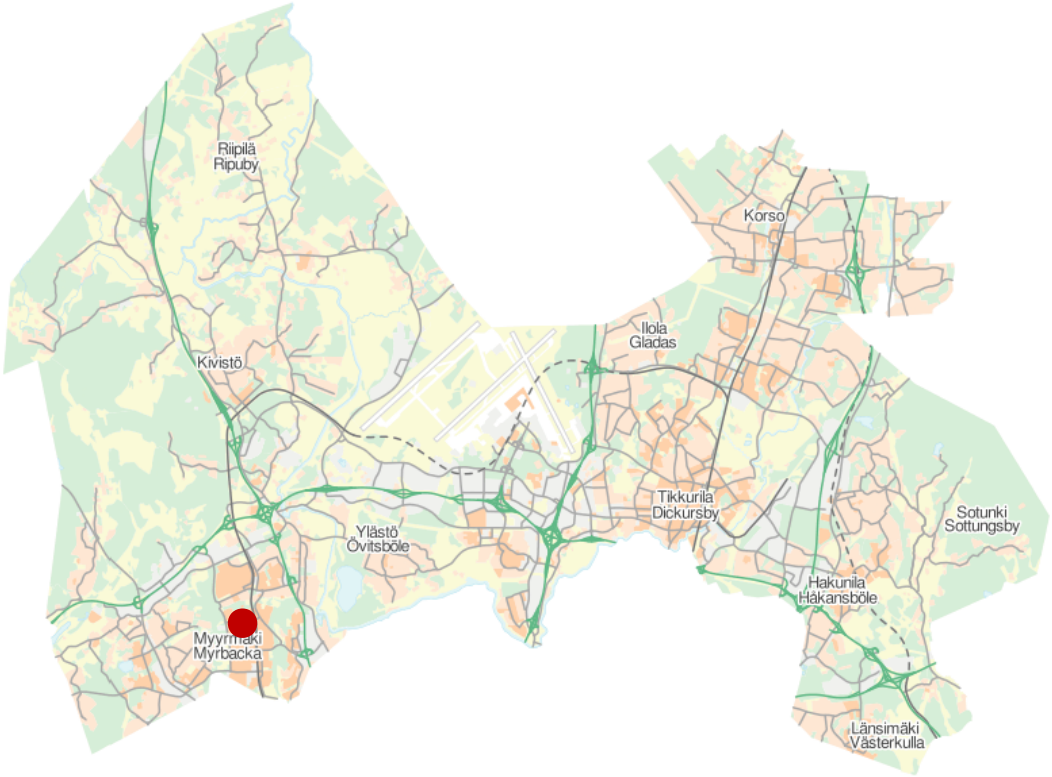

Kuva 1: Vaskivuoren lukion sijainti, Virtatie 4, Myyrmäki, Länsi-Vantaa

1. HANKETIETOKORTTI

VD/ 4275/10.03.02.01/2022

Kohteen nimi: Vaskivuoren lukio						
Tarpeen kuvaus: Vaskivuoren lukioon tarvitaan terveelliset musiikin opetuksen tilat sekä lisää aloituspaikkoja. Tarve on myös osakorjauksille ja oppimisympäristön uudistamiselle.						
Liittyminen muihin hankkeisiin ja selvityksiin: Vantaan kaupungin Toisen asteen koulutuksen palveluverkkoselvitys (2021)						
Tarpeen perustelut: Toisen asteen koulutuksen ikäluokan määrän kasvuun vastaamiseksi tarvitaan lukioihin lisää aloituspaikkoja. Vaskivuoren musiikkilukio tarvitsee toimivia musiikin opetuksen tiloja sekä uuden oppimisympäristön mukaisia tiloja. Lukiorakennuksen kuntoselvityksessä on ilmennyt tarve osakorjauksille. Tilamuutosten ja osakorjausten myötä tiloista tulee turvalliset ja terveelliset käyttäjille. Toiminnan, turvallisuuden ja ylläpidon kannalta tarpeelliset laajennuksen ja muutokset.						
Käyttäjätoimiala: Kasvatus ja oppiminen (KASO)						
Kaupunginosa: 15 Myyrmäki	Kiinteistötunnus: 92-15-674-1			Tontin pinta-ala: 18 994 m^2		
Osoite ja tontti: Virtatie 4, 01600 Vantaa	Kaavatiedot: Asemakaava 15674 Y-tontti.			Rakennusoikeus: 10 000 m^2 III-kerrosta ei rakennusoikeutta jäljellä		
Tilatarve, suuruus ja kustannukset (ALV 0%, KL 113,5)	brm^2	htm^2	hym^2	Investointikustannus €	 € / brm^2	 € / htm^2
Uudisrakennus	-	-	-			
Laajennus / lisärakennus	600	557	428	2,88 milj.	4 800	5 171
Muutos / osakorjaus / piha	1035	960	739	2,31 milj.	2 232	2 406
Hankkeen tilapaikkamäärä: 1000 + 90 = 1090 oppilaat						
Investointikustannus tilapaikkaa kohden				4 761 € / tilapaikka		
Väistötilan tarve: Väistötilatarve ratkaistaan vieressä oleva paviljongissa. Ateriapalvelun väistötila selvitetään hankesuunnitelman vaiheessa.						
Määrärahavaraus investointiohjelmassa: Laajennukseen: 2,48 milj. €. (KL 103)						
Hankkeen toteutusaikataulu: Valmistuu kesällä 2024 (osakorjauksista valmistuvat aikaisemmin).						
Ylläpitokustannukset (hankkeen aiheutuva lisäys): 87 931 euroa/v						
Toimintakustannukset käyttäjätoimialalle: 270 000 euroa/v						
Ensikertainen kalustaminen ja varustaminen: 63 000 euroa						
Vuokra-arvio käyttäjätoimialalle (hankkeen aiheutuva lisäys):						
Tuleva vuokra				24,11 € / htm^2 / kk		
Vuokravaikutus	36 570 € / kk			438 836 € / v		
Vuokravaikutus / tilapaikka				33,6 € / kk		
Laatija(t): Josee Courtemanche, Hannu Haarala, Satu Turunen, Petri Kokkonen				Päivämäärä: 22.4.2022		

2. YHTEENVETO

Vaskivuoren lukio on valmistunut vuonna 1970 ja on laajennettu vuonna 2005. Tontilla oleva väliaikainen paviljonkirakennus on rakennettu 2000-luvulla ja päiväkoti vuonna 2018. Kohteen osoite on Virtatie 4, 01600 Vantaa.

Hankesuunnitelma koskee koulurakennuksen laajennusta, tilamuutosta ja osakorjauksia, mutta samassa yhteydessä on selvitetty uuteen oppimisympäristöön / opetussuunnitelmaan liittyviä tilatiivistyksiä ja -muutoksia sekä niistä aiheutuvat rakennustekniset muutokset.

Toisen asteen koulutuksen ikäluokan (15–17v) määrän kasvuun vastaamiseksi tarvitaan lukioihin lisää aloituspaikkoja. Lisäksi Vaskivuoren musiikkilukio tarvitsee toimivia ja turvallisia musiikin opetuksen tiloja sekä uuden oppimisympäristön mukaisia tiloja. Lukiorakennuksen kuntoselvityksessä on ilmennyt tarve osakorjauksille. Tilamuutosten ja osakorjausten myötä tiloista tulee turvalliset ja terveelliset käyttäjille.

Tavoitteena on:

- keskittää musiikin opetustilat laajennusosaan.
- muuttaa olemassa olevat musiikin opetustilat perusvarustelluiksi opetustiloiksi.
- tehostaa piha-alueen käyttöä ja turvallisuutta sekä selkeyttää piha-alueen toiminnot.
- korjata terveellisyyden ja turvallisuuden puutteita saneeraamalla ja laajentamalla keittiötilaa. Keittiön laajentaminen mahdollistaa myös aloituspaikkamäärän kasvattamisen.
- lisätä WC- ja siivoustiloja nykyisten vaatimusten mukaisiksi.
- korjata rakennuksen osia, joissa on akuutteja korjaustarpeita

Hankesuunnitelman mukaan tavoitehinta on 5 190 000 € (alv 0 %), KL 113,5 (4/22), josta laajennusosan kustannusennuste on 2,88 milj. € ja muutos- ja korjausosan kustannusennuste on 2,31 milj. €.

3. PERUSTELUT TARPEELLE

3.1 Palvelustrategiset linjaukset / liittyminen palveluverkkosuunnitelmaan

Vaskivuoren lukio sijaitsee Myyrmäen kaupunginosassa. Lukion lisäksi rakennuksessa toimii Länsi-Vantaan 10. luokka. Vaskivuoren lukio on toinen kahdesta Länsi-Vantaalla toimivasta lukiosta. Vaskivuoren lukiossa on yleislinjan lisäksi myös musiikki- ja tanssilukio sekä medialinja. Näin ollen Vaskivuoren lukioon tulee opiskelijoita koko Vantaan alueelta sekä muista kunnista.

Vantaan kaupungin Toisen asteen koulutuksen palveluverkkoselvityksessä (2021) linjatun tavoitteen mukaisesti Vantaan lukioiden aloituspaikkoja pyritään lisäämään lukioikäisten määrän kasvun vuoksi. Lisäksi Vantaan kaupunki tavoittelee lukioiden aloituspaikkojen lisäämistä 52 prosentista 60 prosenttiin peruskoulun päättäneistä.

Opetusministeriön määräämän musiikki- ja tanssilukion erityistehtävän toteuttamiseksi Vaskivuoren lukio tarvitsee turvalliset, terveelliset ja toimivat musiikin opetuksen tilat.

Opetushallituksen vuonna 1995 laatimien lukion tilantarpeen tunnuslukujen mukaan neliöitä/opiskelija tulisi olla opiskelijamäärästä riippuen 5,7–6,9 (hym^2) (Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma 2018–2027). Vaskivuoren lukiossa vastaava tilatehokkuuslukema on tällä hetkellä noin 6,25–6,5 hym^2/opiskelija. Vaskivuoren lukion erityistehtävän vuoksi tiloja tarvitaan opiskelijamäärää kohden enemmän kuin yleislukioissa.

3.2 Väestöennuste / suhde kokonaistarpeeseen

Vantaan virallisen väestöennusteen 2021–2031 mukaan lukioikäisten (15–17-vuotiaat 1.1. tilanne) nuorten määrä kasvaa noin 697 nuorella vuoteen 2024 mennessä. Peruskoulun päättävästä ikäluokasta noin puolet sijoittuu lukiokoulutukseen ja puolet ammatilliseen koulutukseen.

Kaupungin väestönkasvu aiheuttaa painetta lukioiden opiskelijapaikkojen määrän kasvattamiselle kaupunkitasoisesti. Koska perusopetuksen päättävien oppilaiden määrä on kasvussa Vantaalla, on ajankohtaista suunnitella lukion aloituspaikkojen lisäämistä. Toisen asteen koulutuksen palveluverkkoselvityksen

(2021) mukaan uusia aloituspaikkoja tarvitaan kaupunkitasoisesti yhteensä noin 120 lisää vuoteen 2024 mennessä, jos halutaan pitää laskennallinen aloituspaikkamäärä kaupunkitasoisesti nykyisellä tasolla. Vaskivuoren lukiolle tarvittavat 30 aloituspaikkaa saadaan järjestymään sijoittamalla musiikin opetuksen tilat laajennukseen sekä ottamalla lukion läheinen paviljonki (Virtatien paviljonki) kokonaisuudessaan lukion käyttöön.

3.3 Esiselvitykset / vaihtoehtoiset tilanhankintatavat / muiden palvelutarpeiden yhdistäminen (toimitilaverkkoselitykset)

Toisen asteen koulutuksen palveluverkkoselvitys 2021
Vaskivuoren lukio oli mukana Boost Brothers Oy:n vuonna 2015 laatimassa Vantaan kaupungin Länsi-Vantaan toimitila-verkkoselvityksessä.

3.4 Kuntoarvio, sisäilma-, kosteus-, haitta-aineselvitykset,

Kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus, Finnish Consulting Group, 11.11.2020

3.5 Aiemmat päätökset ja selvitykset

Vaskivuoren lukion laajennuksen, tilamuutosten ja osakorjauksen tarveselvitys hyväksyttiin kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa 7.12.2021 § 9 ja kaupunkitilalautakunnassa 15.12.2021 § 6 ja kaupunginhallituksessa 31.1.2022 § X, VD/11761/10.03.02.01/2021. Kaupunkitilalautakunnan päätökseen lisätiin pöytäkirjalausuma: ” Toivomme, että erillisten energiainvestointien mahdollisuuksia vielä tutkitaan jatkosuunnittelussa, vaikka ne eivät sopisi tämänhetkiseen budjettiin. Emme vielä tiedä rakentamisvaiheen aikaisia energiainvestointien määrärahoja”.

Muut aiemmat päätökset ja selvitykset:
Ruokasalin laajennus, tarveselvitys-hankesuunnitelma
VD/1195/10.03.02.021/2019
Vaskivuoren lukion kanslian sisäilmakorjaukset, VD/4121/02.08.00.00/2021
Vaskivuorenlukion sisäilmakorjaukset, VD/4911/02.08.00.00/2020

4. RAKENNUKSEN KUNTO

Lukion päärakennus on rakennettu vuonna 1970, sen laajennus vuonna 2005 ja tontilla sijaitseva paviljonkirakennus 2000-luvulla. Päärakennus on osittain peruskorjattu vuonna 2006 ja 2011 ja osakorjattu vuosissa 2019–2021.

Päärakennus on kaksikerroksinen, eteläpäädystään kellaritilainen ja pohjoispäädystään pääasiallisesti maanvarainen rakennus.

Rakenteet

Vanhojen rakennesuunnitelmien mukaan kantavat rakenteet ovat paikalla valettuja teräsbetonirakenteita. Alapohjat ovat tehty pääosiltaan maata vasten valettuina maavaraisina laattoina. Väli- ja yläpohjat ovat kantavia teräsbetonilaattoja. Rakennus on jaettu liikuntasaumoilla kahteen osaan. Kantava runko koostuu pääasiallisesti pilari-, palkki- ja teräsbetonilaatoista. Ulkoseinät on tehty pääasiallisesti muurattuina, mineraalivillalla eristettyinä tiili- tai betoniseininä. Yläpohjarakenteiden päälle on rakennettu puiset kattotuolit ja vesikatto on kermikatteinen ja on osittain uusittu/korjattu vuonna 2005. Päärakennuksen vesikaton hyötykuormakapasiteetti on 180 kg/m^2. Vesikaton hyötykuormakapasiteetti on otettava huomioon aurinkosähkövoimalan sijainnissa. Sisäseinät ovat pääasiallisesti muurattuina.

Ulko-ovien ja tulikaappien yhteydessä ikkunat ja ovet ovat teräsrakenteisia. Päärakennuksen (purettavien) siipien ovet ja ikkunat ovat puurakenteisia. Ikkunat ovat pääosin kaksipuitteisia, kaksilasisia, sisään aukeavia puuikkunoita. Sisäovet ovat puurakenteisia. Ovet ja ikkunat ovat alkuperäisiä ja tyydyttävässä kunnossa. Eteläjulkisivun porrasosien välisen osan ikkuna- ja ulkoseinärakenteet ovat heikkokuntoiset ja uusimiskunnossa. Ikkunoiden välisen ja ikkunoiden yläpuolella olevan umpiosan rakenteet vanhan suunnitelman mukaan ulkoapäin: betoninen ulkokuori-lämmöneriste-betonipalkki.

Koulun keittiö on korjattu vuonna 2000. Keittiön laitteet ovat osittain uusittu vuonna 2002–2013. Keittiö on valtavassa kunnossa.

Koulun siipirakennus on huonossa kunnossa ja ehdotetaan purettavaksi.

Koulun sisätilat pintarakenteiltaan tyydyttävässä kunnossa.

Rakennuksessa saattaa olla asbesti- ja haitta-aineita. ks. FCG raportin.

GEO

Kuntotutkimuksen (FCG 11.11.2020) mukaan rakennusten A ja B ulkopuoliset salaojat on uusittu 2010 ja salaojat olivat tutkimuksen mukaan toimivat ja hyväkuntoiset.

Rakennuksen sisässä, kellarikerroksen alapohjan alla, olevissa salaojien tarkastuskaivoissa on hiekkaa ja savea. Kellarin alapuolella kulkevat salaojaputkissa on todennäköisesti tukkeumia tai vaurioita ja salaojat eivät toimi tarkoituksen mukaisesti.

Rakennuksen vierustojen pystysalaojan maa-aines on huonosti vettä läpäisevää. Maa-ainekset suositellaan uusimaan. Uusiminen siinä laajuudessa, kun tässä hankkeessa piha-alueita muokataan rakennuksen vieressä.

Laajennusosan salaojat ovat kunnossa.

Pihaa kunnostetaan lisäosarakennuksen ympäristöstä.

LVIA

Kuntotutkimuksen (FCG 11.11.2020) mukaan;
“kohteen ilmanvaihtojärjestelmässä ei tutkimuksissa havaittu puutteita, jotka heikentäisivät sisäilman laatua. Havaitut puutteet ovat normaalin huoltotoiminnan yhteydessä korjattavia. Tärkeimmät korjaustarpeet ovat ilmanvaihtojärjestelmän alkuperäisten kenttälaitteiden uusiminen ja keittiön tiskaustilaa palvelevan
JK3:n, sekä kellarin alustilan tuuletuksesta vastaavan TK2/pf5 toiminnan tarkastaminen.”

LVIA-järjestelmiä on uusittu ja laajennettu eri aikakausina. Järjestelmien toiminnallisuus ja kunto on kokonaisuutena tyydyttävä. Ilmanvaihtokoneiden uusiminen tulee ajankohtaiseksi laajemman saneerauksen yhteydessä, niiden käyttöteknisen iän täyttyessä, millä parannetaan sisäilmasto-olosuhteita, sekä energiatehokkuutta.

Tässä hankesuunnitelmassa vanhaan rakennusosaan kohdentuvat toimenpiteet rajataan koskemaan pääosin tilamuutoksista johtuvia toimia. Rakennettava uusi laajennusosa varustetaan käyttötarpeen mukaisella lvia-tekniikalla.

Laajennusosan rakentaminen edellyttää nykyisen lämmitysjärjestelmän laajentamista kattamaan tuleva rakennusosa. Tämä edellyttää lämmitysverkoston laajentamista, sekä lämmitystehon korottamista.

Sähkö

Katso kohta 5.9.3

5. TOIMINNALLISET, TILALLISET JA TEKNISET TAVOITTEET SEKÄ MITOITUSPERUSTEET

5.1 Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet ja opiskelijoiden osallistuminen:

Vaskivuoren lukioon tarvitaan laajennus ruokasalin laajentamisen ja huonokuntoisen siiven purkamisen seurauksena. Toiminnan näkökulmasta ruokasalia oli tarpeen laajentaa, sillä nykyinen ruokasali oli todettu opiskelijamäärään nähden liian pieneksi ja ahtaaksi. Ruokasalin laajennus opetustiloihin toteutettiin kesällä 2019.

Ruokasalin laajentumissuunta oli nykyisten opetustilojen alueelle, joten opetuskäytöstä poistuneet tilat on syytä korvata. Laajennukseen korvataan huonokuntoisessa siivessä sijaitsevat musiikinharjoittelutilat sekä nykyiset musiikkiluokat. Nykyiset musiikkiluokat korvaavat ruokasalin laajentamisen yhteydessä käytöstä poistuneet opetustilat. Lisäksi perusopetuksen päättävän ikäluokan kasvusta johtuva paine aloituspaikkojen lisäämiselle otetaan huomioon laajennuksen tilaohjelmassa.

Opiskelijoita osallistetaan hankkeessa laajennuksen kalustamisen valintojen yhteydessä.

Uuden oppimisen mukaiset tavoitteet uusien tilojen ja tilamuutosten suunnittelulle:

Opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta.
Uusi opetussuunnitelma edellyttää lukion tiloilta muuntojoustavuutta niin digitaalisten mahdollisuuksien kuin tila- ja kalusteratkaisujen osalta. Opiskeluympäristöjen tulee olla vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä sekä itsenäistä työskentelyä tukevia, ja ratkaisuissa tulee ottaa huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Opetuksen uudenlaisen toimintakulttuurin myötä lukioihin tarvitaan perinteisten

oppimistilojen lisäksi myös ryhmätyöskentelyn ja rauhoittumisen alueita sekä kokeellisen toiminnan ja hiljaisen työskentelyn tiloja. Tilaratkaisujen avulla on tarkoitus tukea opiskelijoiden itseohjautuvuutta sekä uuden opetussuunnitelman mukaista laaja-alaista opiskelua.

Opiskelu tapahtuu pääasiassa digitaalisissa ympäristöissä, joten riittävä sähkö- ja verkkokapasiteetti sekä ajantasainen ja muuntojoustava esitystekniikka ovat myös keskeisiä tarpeita nykyaikaisissa opiskeluympäristöissä.

Nykyisissä tiloissa tehtävät toiminnalliset muutokset tehdään teknisten, taloudellisten ja arkkitehtonisten reunaehtojen puitteissa.

Tilatarpeet toteutetaan laajennukseen ja olemassa olevaan lukiorakennukseen tilamuutoksilla.

Tavoitteena on:

- keskittää musiikin opetustilat laajennusosaan.
- muuttaa olemassa olevat musiikin opetustilat perusvarustelluiksi opetustiloiksi.
- tehostaa piha-alueen käyttöä ja turvallisuutta sekä selkeyttää piha-alueen toiminnot.
- korjata terveellisyyden ja turvallisuuden puutteita saneeraamalla ja laajentamalla keittiötilaa. Keittiön laajentaminen mahdollistaa myös aloituspaikkamäärän kasvattamisen.
- lisätä WC- ja siivoustiloja nykyisten vaatimusten mukaisiksi.
- korjata rakennuksen osia, joissa on akuutteja korjaustarpeita

Hankesuunnitelma jaetaan kahteen eri toimenpideryhmään:

Ensimmäinen ryhmä, sisältää:

Kaksikerroksisen uudisrakennus (laajennus) sijoitetaan tuulikaapin ”F” kohdalle (huone 153), pihan puolelle. Laajennus on kaksikerroksinen ja noin 600 brm^2 (428 hym^2). Laajennus on tarkoitettu musiikkiopetukseen.
Laajennukseen on sijoitettava omat tekniset huoneet, portaat ja sisäänkäynnit.

Toinen ryhmä, sisältää:

- toimenpiteet vanhaan rakennukseen laajennuksen kytkentäalueella, noin 80 hym^2. Sisältää mm. uudet WC-tilat, siivoustilan, uudet käytävät ja akustiset parannukset uusien käytävien seiniin (tilat 103, 148 ja 206), purettavan tuulikaapin 153 ulkoseinä pilareiden 6 ja 7:n välissä (noin 4,5 jm.)
- keittiön saneerauksen ja laajennuksen (ruokasaliin), 170 hym^2
- ruokasalin akustiset parannukset (lisätään akustisia paneeleita)
- portaiden välisen eteläseinän uusimisen (tilat 123, 208 ja 209)
- eteläseinän uusimisen käytävien päättyessä
- musiikkivälinevaraston 219 muuttamisen pienryhmätilaksi uudella lasiseinällä opetustilaan 217a:an, 17 hym^2
- musiikkiopettajien työtilan 218 muuttamisen varastoksi, 11 hym^2
- musiikin opetustilan 252 jakamisen kahdeksi erilliseksi tilaksi rakentamalla 44 dB siirtoseinä pilarin kohdalle ja lisäämällä väliovi käytävälle, 31+62= 93 hym^2.
- kaikkien ulko-ovien sähkölukitsemisen. (hätälukitus: painike rehtorin toimistossa).

  Toisen ryhmän sisätilojen pinta-alat ovat yhteensä noin 1035 brm^2 (739 hym^2).

Toinen ryhmä myös sisältää pihaparannuksia, joiden yhteydessä rakennetaan uusi ulkovälinevarasto (35 m^2) ja polkupyöräkatos (125 m^2). Piha-alue on noin 4500 m^2.

Liitteinä laajennuksen tilaohjelma ja oheismateriaalina tilakaaviot, joissa on esitetty toteutettavat korjaus- ja muutostoimenpiteet.

Muut liittyvät hankkeet:

Muiden hankkeiden liittyvät toimenpiteet ovat:

- pihasiipirakennuksen purku
- pihakatoksen purku
- pihaleikkivälineiden ja aitauksen siirtäminen
- pihapaviljongin pintakorjausta ja maalausta

Muille liittyville hankkeille haetaan erilliset viralliset päätökset.

5.2 Ateriapalvelun tavoitteet

Keittiö toimii valmistavana keittiönä.

Tällä hetkellä aterioita valmistetaan kaikkiaan n. 1550. Paikalla ruokailee n. 1100 opiskelijaa + henkilökunta, uloslähteviä on aterioita n. 400. Keittiö on alun perin suunniteltu 500 aterian valmistukseen. Tilat ovatkin tämänhetkiseen toimintaan aivan liian pienet ja täynnä. Laskutilaa ei ole ja käytävät ovat aivan liian ahtaat. Työturvallisuus riski on todellinen ja jatkuva.

Keittiön muutostöiden jälkeen keittiö valmistaa ruokaa vain oman koulun opiskelijoille ja henkilökunnalle.

Keittiön tilamuutosten tavoitteet:

Keittiötilaa laajennetaan ruokasaliin päin ja astianpesupiste, sekä dieettilinjasto suunnitellaan uudelleen.

Avodieettilinjasto siirretään salin puolelle, keittiötilaa laajennetaan seinää siirtämällä.

Nykyinen astianpesukone säilyy. Sijoitusta muutetaan, tilaan lisätään myös uusi raepesukone.

Tuotantotila ja kylmäkeittiötilat järjestetään uudelleen

Keittiössä uusitaan työtasot ja lisätään uunikapasiteettia.

Lattiapinnat ja kaivojen paikat tarkistetaan, tarvittaessa korjataan.

Emännän työpiste siirretään laajennusosaan (vaihtoehtoisesti tehdään uusi elementtikylmähuone emännän huoneen paikalle)

Tiskiosaston ja tuotannon välistä seinää hiukan jatketaan.

Keittiössä on erittäin huono ilmanvaihto.

5.3 Puhtauspalvelutavoitteet

Rakennetaan uusi siivoustila, joka palvelee laajennusalueen siivottavia tiloja, 5 hym^2.
Siivoustila varustetaan Vantaan kaupungin tilakorttien varusteilla.
Uudisrakennuksen ja korjauksen puhtauspalvelujen tavoitteena on aikaan saada puhtaita ja sisäilmaongelmattomia tiloja, joiden pinnat on helppo pitää puhtaina, yläpölyjen kerääntymistä on suunnitteluratkaisuissa vältettävä. Tavoitteena on

yhtenäistää materiaalivalintoja. Kaikki käytettävät materiaalit ja tilaratkaisut toteutetaan mahdollisimman kestävistä, tehokkaista ja edullisesti ylläpidettävistä tuotteista.
Rakennuksen tulee olla kaikilta osin helposti puhtaana pidettävä ja julkisen tilan kulutusta kestäviä. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon esteettömyys, korkeita kynnyksiä ei saa olla, siivottaviin tiloihin tulee olla esteetön kulku.

Materiaalien päästöluokka M1
Rakentamisen aikainen puhtausluokka P1

Jätehuollontilat:
Jätehuoltotilaa säilyy entisellään, ei tehdä muutoksia.

5.4 Väestönsuoja

Kiinteistössä on rakennettu väestönsuoja. Kohteen peruskorjauksen ei pitäisi vaikuttaa väestösuojavelvoitteeseen kasvattavasti. Jos tarvitaan lisää väestönsuojaa, laajennuksen takia, sen mahdollinen sijoitus ja suunnitelmat tarkennetaan suunnitteluvaiheessa.

5.5 Tilaan ja käyttöön liittyvät muunneltavuus-, monikäyttöisyys- ja laatutasotavoitteet, piha

Tilojen tulee olla terveelliset ja turvalliset. Tilojen tulee mahdollistaa uuden oppimisen tavoitteiden toteutuminen, myös vanhan rakennuksen suomissa mahdollisuuksissa.

Ilmiöpohjainen oppiminen, yhteisopettajuus, TVT:n tehokas käyttö sekä opettajien ja oppilasryhmien vuorovaikutteinen yhteistyö ovat osa perusopetuksen opetussuunnitelman muuttunutta oppimisympäristöä. Uusi oppiminen huomioidaan myös sisustus- ja irtokalustussuunnittelussa.

Kaikessa suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota sekä tilojen ja materiaalien käyttäjäturvallisuuteen, että rakentamisen aikaiseen työturvallisuuteen. Hankkeeseen on nimetty turvallisuuskoordinaattori, joka vastaa työmaan turvallisuudesta sekä työsuojeluvaltuutettu, joka huolehtii toiminnan turvallisuuden näkökohtien huomioimisesta.

Hankeen suunnittelu ja toteutus tehdään tietomallipohjaisesti noudattaen Vantaan kaupungin Tilakeskuksen Tietomallintamisen ohjeita. Laajennuksen alueen laserkeilataan, jonka pohjalta laaditaan inventointimalli.

5.5.1 Ääniolosuhteet

Musiikkiopetustilat rakennetaan ”huone-huoneessa” periaatteella.

Noudatetaan Ympäristöministeriön asetusta ja ohjetta rakennuksen ääniympäristöstä 2018. Päiväkotien ja koulujen toimintatiloissa, ryhmähuoneissa, liikunta- ja musiikkitiloissa sekä ruokasalissa noudatetaan jälkikaiunta-ajoissa ja puheensiirtoindekseissä standardin SFS 5907 luokkaa A/B mikäli se on asetuksen ohjetta tiukempi. Edellä esitetty koskee myös monitilatoimitilojen avotila-alueita. Muutoin, mikäli Ympäristönministeriön ohje ääniympäristöstä ei muuta edellytä, noudatetaan luokkaa C.

Perusopetuksessa tilojen vaimennus tulee saattaa sellaiseksi, että jälkikaiunta-aika oleskelu- ja työskentelytiloissa on enintään 0,6 - 0,9 sekuntia ja porrashuoneessa ja käytävässä enintään 1,3 sekuntia Em. vähimmäisvaatimuksia parempi vaimennus vähentää edelleen melusta aiheutuvaa häiriötä tiloissa. Musiikinopetustilat suunnitellaan toiminnan vaatimien normien mukaan.

Tilojen akustinen toimivuus suunnitellaan suunnitteluvaiheessa akustikon toimesta yhteistyössä arkkitehdin ja insinöörien kanssa.

Akustiikan lisäksi suunnitellaan tilojen äänieristys sellaiseksi, että opetus on mahdollista niin, ettei ääni kantaudu viereiseen luokkaan.

Kohteen vaativat ääniolosuhteet huomioidaan ilmanvaihdonsuunnittelussa!

5.5.2 Piha

Lukion pysäköintialue (piha) muutetaan toimivaksi, turvalliseksi ja hyvin huollettavaksi. Oppilaiden ja henkilökunnan liikkumis- ja työskentelyolosuhteet tulee turvata kaikissa tapauksissa. Alueensuunnitelma sisältä myös uuden istutussuunnitelman. Pihalla olevat puut pyritään säilyttää.
Pihalla rakennetaan uudet ulkovälinevarasto ja polkupyöräkatos.
Paviljongin piha-alue muokataan lukion tarpeeseen.

Piha-alue on jaettu eri toimintoihin (käyttötarkoituksiin):

- huoltopiha, keittiön sisääntulon edessä
- jalankulkuyhteydet lukioon (eri sisääntuloihin)
- pysäköintitila henkilöstoille ja opiskelijoille autoille ja mopoille (ruudut suunnittelevat uusiksi) sekä saattoliikkenteelle
- Pysäköintitila rekka-autolle (tavaran kuljetukseen)
- istutus-, oleskelu- ja vihreäalueet
- uusi lukittava polkupyöräparkki opettajille

Uudet sähkölatauspaikat: ks kohta 5.9

Pysäköintialueen muutokset edellyttävät uuden liikennejärjestelyiden suunnitelman (liikennesuunnittelu hyväksyy) ja opasteiden päivityksen pihalla. Samalla pelastusteiden merkinnät tulee hoidettua kuntoon.

5.6 Arkkitehtoniset ja rakennushistorialliset tavoitteet

Vaskivuoren lukion ulko- ja sisätiloissa on tehty hyvin vähän mitään muutos- tai korjaustöitä, jotka olisivat vaikuttaneet sen yleisilmeeseen, väritykseen tai materiaaleihin. Vuoden 2005 laajennuksen on tehty vanhan yleisilmeen kunnioittain. Rakennus on sijainniltaan ja arkkitehtuuriltaan Länsi-Vantaa 1970-luvun rakennusvaiheen tyypillinen edustaja.
Koulun rakennuksen kulttuurihistorialliset arvot ovat vaatimattomat (V). (lähde: Vantaan kouluinventointi, Vantaan kaupunkisuunnittelu).

Rakennuksen korjaukset ja laajennukset suunnitellaan alkuperäistä arkkitehtuuria ilmentäen ja kunnioittaen. Arkkitehtuuria korostetaan esim. valaistuksella.

5.7 Tilamitoitustavoitteet htm^2 (huoneistoala)/ tilapaikka,

ks. kohta 5.8.

5.8 Tavoitetunnusluvut hm^2/brm^2, m^3, tilatehokkuus

Vantaan kaupungin tavoitteena on saavuttaa noin 8 hum^2 / opiskelija tilatehokkuus yleislukioissa. Vaskivuoren lukion erityistehtävän vuoksi tilatarve on suurempi kuin yleislukioissa.

Vaskivuoren lukion huoneala on noin 8339 hum^2, ja nykytilanteessa lukiossa on 1030 opiskelijaa, eli 8,1 hum^2 / opiskelija. Vuodesta 2024 lähtien lukiossa tulee olemaan noin 1120 opiskelijaa. Laajennuksen laajuus on 428 hym^2, eli noin 535 hum^2. Hankkeessa laajennettu koko Vaskivuoren lukion huoneala tulee olemaan noin 8874 hum^2. Laajennuksen valmistumisen jälkeen lukion tilatehokkuuslukema tulee olemaan noin 7,9 hum^2 /opiskelija. Lisäksi lukio käyttää viereisen paviljongin tiloja opetuksessa.

Hankkeessa pyrimme parantamaan tilojen tilatehokkuutta muun muassa keskittämällä musiikkiopetustiloja laajennukseen.

5.9 Tekniset tavoitteet (Rak, LVIS)

5.9.1 RAK-GEO

Pihaa kunnostetaan, olemassa oleva hulevesijärjestelmä uusitaan kunnostettavalla alueella. Varaudutaan hulevesien viivytysjärjestelmään pihan kunnostettavalla alueella

Olemassa olevan rakennuksen paloluokka on P1, eli palonkestävä.
Olemassa olevan rakennuksen eteläpäädyn ulkoseinä- ja ikkunarakenteet uusitaan. Uudet ikkunat: lämpöä eristävä ulkoikkunajärjestelmä.
Ikkunoiden välinen umpiosa ja ikkunoiden yläpuolella oleva umpiosa: ulkokuori ja lämmöneristeet puretaan. Uusi lämmöneristys ja ulkokuori rakennetaan.
Ulkoseinän ulkopintaan asennetaan säleikkö, joka estää auringon kuumentavaa vaikutusta sisätiloihin.

Laajennuksen paloluokka P1 tai P2. Palotekninen suunnittelu toteutetaan paloteknisen suunnittelijan toimesta.

Laajennus perustetaan maanvaraisesti. Rakennus salaojitetaan ja routasuojataan.

Laajennusrakennuksen suunniteltu käyttöikä on perustusten ja rungon osalta 100 vuotta, täydentäviltä osien osilta 50 vuotta ja järjestelmien osalta 25–35 vuotta.
Rakenteet suunnitellaan rakennusfysikaalisesti toimiviksi ja toteutuskelpoisiksi. Rakenteissa huomioidaan musiikkitilojen vaatimukset sekä lentomelu.

Noudatetaan ympäristöministeriön asetuksen mukaisia U-arvoja.

Rakenneratkaisuissa käytetään mm. rakentamismääräyskokoelman ja RIL ry:n määräyksiä ja ohjeita.

Koulurakennus varustetaan vesikatolle asennettavalla aurinkosähkövoimalalla, jolla tuotetaan lähtökohtaisesti rakennuksen kesäaikaisen tunneittaisen peruskulutuksen ja rakennuksesta syötettävän sähköautolatauksen tunneittaisen peruskulutuksen mukainen sähköenergiamäärä.

Olemassa olevan koulurakennuksen julkisivua puretaan laajennusosan kohdalta 1. ja 2.kerroksessa.
Kulku laajennusosan vesikatolle järjestetään olemassa olevan rakennuksen katon kautta.
Piharakennukset tehdään puurakenteisina ja kasvikattoisina.

Perustamisolosuhteet

Laajennus, kunnallistekniset rakenteet ja liikennöitävät alueet voidaan perustaa maanvaraisesti.

Huleveden hallinta

Laajennusosa salaojitetaan. Pihan kallistukset tehdään rakennuksesta poispäin viettäviksi.

5.9.2 LVIA

Yleistä

Vanhalla rakennusosalla kohdentuvat toimenpiteet rajataan koskemaan pääosin tilamuutoksista johtuvia tarpeita. Rakennettava uusi laajennusosa varustetaan käyttötarpeen mukaisella lvia-tekniikalla. Suunnittelu ja toteutus Vantaan kaupungin suunnitteluohjeiden mukaan.

Lämmitysjärjestelmät

Lämmöntuotto

Rakennuksen lämmöntuotto on toteutettu kaukolämmöllä. Lämmönjakokeskus sijaitsee vanhan rakennusosan kellaritiloissa.

TOIMENPITEET

Lisärakentamisesta johtuu lämmitystehon tarpeen kasvu, mikä edellyttää muutoksia lämmöntuottojärjestelmään. Lämmönjakokeskus uusitaan, kaukolämmön tilaustehoa kasvatetaan kattamaan laajennusosan tehontarpeen kasvu. Lisäksi; tilamuutoksista johtuvat tarvittavat muutokset.

Lämmönjako

Rakennus on varustettu vesikiertoisella patterilämmitysjärjestelmällä. Tuulieteisissä on kiertoilmalämmittimiä. Ilmanvaihdon lämmitys on varustettu omalla siirtimellä ja jakelujärjestelmällä.

TOIMENPITEET

Laajennusosan varustaminen lämmitysjärjestelmällä. Rakennettava uudisosa varustetaan lattialämmitysjärjestelmällä. Ilmanvaihtokoneet varustetaan lämmityksellä, tuulieteinen lattialämmityksen lisäksi kiertoilmalämmittimellä.

Vanhan rakennusosan lämmönjakokeskuksen ja uudisrakennusosan välille rakennetaan toisiopuolelle lämmönsiirtoputkisto. Putkisto asennus esim; tehdasvalmisteinen elementtiputkisto rakennuksen ulkopuolelle maahan, millä vähennetään alakattojen purkutöitä, sekä mahdollista haittaa rakennuksen työaikaiselle käytölle. Suunnittelun osana tutkitaan vaihtoehtoisena putkireititystä kokonaan rakennuksen sisäkautta. Siirtoputkisto on yhteinen ilmanvaihdon lämmityksen ja lattialämmityksen siirtoputkisto. Lämpötila mitoitetaan ilmanvaihdon lämmitystarpeen mukaan. Lattialämmitystä varten

uudisosaan tehdään sekoitusjärjestelmä, jolla veden lämpötila säädetään lattialämmitykselle sopivaan lämpötilatasoon.

Muita toimia ovat; vanhan rakennusosan tilamuutoksista johtuvat tarvittavat muutostyöt.

Vesi- ja viemärijärjestelmät
Kiinteistö on liitetty kunnallisen vesi-, jätevesi- ja hulevesiverkostojen piiriin. Järjestelmät ovat tilojen rakentamisen ajoilta. Järjestelmien laajamittainen uusiminen ajoittuu laajemman saneerauksen yhteyteen.

Käsillä oleva hanke sisältää vanhan rakennusosan tilamuutoksista johtuvat muutostarpeet, sekä uudisosan vesi- ja viemärijärjestelmien rakentamisen. Uudisosaan sijoittuu vähän vesi- ja viemärijärjestelmiä, koska mm. wc-tiloja sijoitetaan vanhan ja uudisosan liitospintaan vanhan rakennusosan puolelle.

TOIMENPITEET
Vanhan osan tilamuutoksista johtuvat vesi- ja viemärijärjestelmiin tehtävät muutokset; mm. wc-tilojen rakentaminen ja keittiö muutokset.

Käyttäjän kertoman mukaan vanhan rakennusosan kellaritiloihin on johtunut aikanaan viemäritulva. Suunnittelun osana määritetään korjaustoimet, joilla vastaavalta vahingolta voidaan tulevaisuudessa välttyä.

Rakennettava uudisosa varustetaan vesi- ja viemärijärjestelmillä ja liitetään vanhan osan vesi- ja viemärijärjestelmien piiriin. Rakennuksen ulkoseiniin asennetaan kastelupostit, 2 kpl.

Piha-alueelleen muutoksista johtuen piha- ja laajentuvalle paikoitusalueelle sijoitetaan lisäsadevesikaivoja. Rakennettavan uudisosan hulevedet liitettään vanhan rakennusosan hulevesijärjestelmän piiriin. Hulevesien viivytysjärjestelmä rakennetaan, mikäli rakennuslupa tätä edellyttää.

Ilmanvaihtojärjestelmät
Kiinteistössä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto. Järjestelmien laajamittainen uusiminen sijoittuu seuraavan laajamittaisen saneerauksen yhteyteen.

TOIMENPITEET

Alustatilojen tuuletuksen korjaus.

Tilamuutoksista johtuvat toimenpidetarpeet; mm. uusien wc-tilojen ilmanvaihdon rakentaminen. Keittiön ilmanvaihtojärjestelmät uusitaan kokonaisuudessaan. Uuden rakennusosan ilmanvaihdon rakentaminen; suunnittelussa huomioidaan musiikkitilojen sekä “huone-huoneessa” tilojen äänitekniset vaateet.

Rakennusautomaatiojärjestelmät

Kiinteistöautomaatiojärjestelmät ovat käyttöteknisen iän lopussa. Automaatio uusiutuu laiteuusintojen osana myöhemmin toteutettavan laajemman saneerauksen yhteydessä.

TOIMENPITEET

Rakennettavan uudisosan laitteet liitetään Vantaan kaupungin etävalvomo- ja -ohjaustoimintojen piiriin, samoin kuin uusittava lämmönjakokeskus.

Vanhan osan ilmanvaihdon palopeltien tilatiedot liitetään rakennusautomaation piiriin.

5.9.3 Sähkö

Sähkötekniset tavoitteet

Yleistä

Vaskivuoren lukio on valmistunut vuonna 1970 ja on laajennettu vuonna 2006. Päärakennus on osittain peruskorjattu vuonna 2006 ja 2011 ja osakorjauksia on tehty vuosina 2019–2021. Koulun keittiö on korjattu vuonna 2000. Keittiön laitteet ovat osittain uusittu vuonna 2002–2013. Laajennusosa on tehty vuonna 2006.

Keittiön sähköjärjestelmät uusitaan pääosin. Lisäksi niissä tiloissa missä tehdään tilamuutoksia, pääsääntöisesti sähköjärjestelmät uusitaan. Nykyisiä järjestelmiä hyödynnetään soveltuvin osin.

Sähköteknisten laitteiden valinta- ja hankintaperusteissa tulee tavoitella energiatehokkuutta, kestävyyttä, helppokäyttöisyyttä ja laadukkuutta. Laitevalinnoissa tulee pyrkiä valitsemaan yleisesti saatavilla olevia laitteita ja käyttämään tunnettuja laitetoimittajia. Johtoreittien ja sähkölaitteiden asennuksissa huomioidaan muuntojoustavuus.

Suunnittelun tulee olla laadukasta ja pohjautua tilaajan ja käyttäjien kanssa neuvoteltuihin ratkaisuihin, laskelmiin ja kokemukseen. Suunnittelijan on voitava perustella suunnitteluratkaisut yllä mainittujen kriteerien perusteella.

Aluesähköistys ja liittymät
Rakennuksen nykyiset sähkö-, tietoliikenne- ja kiinteistöautomaatioliittymät säilytetään. Suunnitteluvaiheessa liittymäkoko tarkistetaan ja sitä suurennetaan tarvittaessa. Laajennusosan videovalvonta liitetään nykyisen koulun kautta Vantaan kaupungin videovalvontaverkkoon.

Nykyinen piha-alueiden valaistus on toteutettu valaisinpylväillä sekä rakennukseen asennetuilla seinä- ja katosvalaisimilla. Valaisimet uusitaan tarvittaessa ja valaisimien sijoittelu toteutetaan pihasuunnitelman mukaisesti, lisäksi parannetaan pihan valaistusta ja lisätään valaisimia tarpeen mukaan. Valaisimien tulee olla ilkivaltaa kestävää rakennetta. Kaapelointi ja pylväät säilytetään pääosin.

Kuvassa nykyiset sähkökaapelit punaisella ja tietoliikennekaapelit vihreällä.

Kaapeloinnissa tulee huomioida pylväsvalaisimien ja autolämmityspistorasioiden lisäysmahdollisuus tulevaisuudessa.

Sähköjärjestelmät (400V)
Sähköjärjestelmät rakennetaan voimassa olevien standardien mukaisesti. Rakennuksen laajennusosa varustetaan sähkökeskuksilla, jotka palvelevat valaistusta, pistorasioita, LVIA- laitteita kiinteistön laitteita sekä tele- ja turvajärjestelmiä. Nykyisiin keskuksiin tehdään saneerauksen vaatimat muutokset.

Energian kulutuksen seurantaa varten sähkökeskuksiin asennetaan alamittareita, joilla tavoitellaan rakennuksen käytönaikaista energian kulutuksen optimointia mm. seuraamalla mittaustulosten poikkeamia esim. vikatapauksissa.
Mitattavia suureita ovat mm. kiinteistö- ja LVI-laitteiden sähköenergian kulutus sekä aurinkosähköjärjestelmän tuottama energia. Alamittausten määrä toteutetaan Vantaan Kaupungin mittarointiohjeen perustason a) mukaisesti, ellei suunnitteluaikana toisin sovita.

Johtotiet
Koulun nykyiset johtotiet uusitaan pääsääntöisesti muutosalueilla. Nykyisiä kaapelihyllyjä hyödynnetään soveltuvin osin.

Rakennukseen asennetaan tehdasvalmisteisia metallirakennetta olevia kaapelihyllyjä, johtokanavia ja valaisinripustuskiskoja. Johtoteiden suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota ääni- ja paloteknisiin eristyksiin. Näkyvillä osuuksilla johtotiet ovat valkoiseksi maalattua mallia.

Johdot ja niiden varusteet
Rakennukseen asennetaan kaapeleita ja johtoja, jotka palvelevat mm. seuraavia käyttötarkoituksia:

- Maadoituksia/ukkossuojauksia
- Voimavirtalaitteita esim. keittiökojeita
- Valaistusta ja pistorasioita
- Tele- ja turvajärjestelmiä
- LVIA-laitteita

Kaapeleihin tulee päästä käsiksi kohtuudella rakennuksen valmistumisen jälkeen. Esim. väliseinissä ei käytetä putketonta asennusta ja kuiluissa on avattavat luukut.

Läpiviennit tulee tiivistää hyvin ja kylmien sekä lämpimien tilojen välisiä läpivientejä tulee välttää.

Sähkökalusteiden (rasiat ym.) sijoittelua huoneiden ulkoseinille tulee välttää.

Maadoitukset ja potentiaalin tasaukset
Maadoituksen tarkoitus on estää vaarallisten kosketusjännitteiden muodostuminen sähkölaitteiden vikatapauksissa. Maadoitukset takaavat sähköverkon vikavirralle luotettavan reitin ja varmistavat suojalaitteiden luotettavan ja nopean toiminnan. Saneeraus osan maadoitusverkon kunto ja riittävyys arvioidaan suunnitteluvaiheessa ja parannetaan tarvittavin osin. Potentiaalintasausta täydennetään.

Valaistusjärjestelmät
Koulun nykyiset valaisimet on pääsääntöisesti vaihdettu uusiin energiatehokkaisiin led-valaisimiin keväällä 2020. Joitakin valaisimia on voinut jäädä vaihtamatta, valaisimet tarkistetaan ja vaihdetaan tarvittaessa. Mikäli uusia led- valaisimia joudutaan purkamaan, ne varastoidaan ja hyödynnetään toisaalla.
Tilojen valaistustasojen mitoituksissa tulee noudattaa soveltaen standardin SFS-EN 12464-1 suosituksia.

Optimaaliseen energiatehokkuuteen tulee pyrkiä valitsemalla energiatehokkaat valaisimet sekä niihin energiatehokkaat valolähteet (kuten Led). Valaisimet tulee pyrkiä sijoittamaan siten, että valoa saadaan sinne missä sitä tarvitaan ja tarpeenmukaisella valaistusvoimakkuudella.

Energiatehokkuus tulee huomioida valaistusohjauksissa. Valaistusohjaukset voidaan toteuttaa mm. soveltaen kiinteistöautomaation aikaohjauksia, valoisuusantureita, läsnäolotunnistimia, himmentimiä ja järkevää valaistusryhmitystä.

Valaisinvalinnoissa ja sijoituksissa tulee huomioida uuden oppimisympäristön edellyttämät seikat.

Ulkovalaisimiksi valitaan heti syttyvät energiatehokkaat (Led) valaisimet. Pimeän aikaista osavalaistusta tarvitaan mm. ilkivaltariskin sekä kameravalvonnan takia.

Tele- ja turvajärjestelmät

Yleiskaapelointijärjestelmä:
Rakennuksen laajennusosa ja muutosalueet varustetaan Cat 6a mukaisella yleiskaapelointijärjestelmällä (U/FTP).

Järjestelmä palvelee tietoliikennettä, puhelinyhteyksiä, info-tv-, (aikatauluneuvonta)- sekä aurinkopaneelijärjestelmän seurantanäyttöjä ja videovalvontaa.

Rasioita asennetaan mm. toimistotyyppisiin tiloihin, opetustiloihin, auloihin, neuvottelutiloihin, ruokalaan, saliin, teknisiin tiloihin, yms.

Rakennus laajennusosa ja muutosalueet varustetaan kattavalla langattoman lähiverkon verkon (wlan) tukiasemilla. Lisäksi rakennuksen seinustoille ulos asennetaan langattoman lähiverkon tukiasemat ulko-opetustoimintaa varten.

Virve- ja mobiiliverkot:
Koko rakennus varustetaan viranomaisverkkoa (Virve2.0) palvelevalla laitteistolla ja kaapeloinnilla. Lisäksi Virve-verkon asennustöiden yhteydessä rakennukseen asennetaan monioperaattoriverkko.

Virve-verkon laajuuden tarve sekä mobiiliverkkojen kuuluvuus todennetaan kuuluvuusmittauksin.

Yhteisantennijärjestelmä:
Koulun nykyinen yhteisantennijärjestelmä säilytetään. Laajennusosalle ei asenneta yhteisantenniverkkoa, vaan hyödynnetään tietoliikenneverkkoa.

Info-Tv-järjestelmä:
Rakennuksen laajennusosa ja muutosalueet varustetaan info-tv-järjestelmällä osana yleiskaapelointijärjestelmää. Laitteet ja ohjelmistot käyttäjien erillishankinnassa.

Äänentoisto- AV- ja kuulutusjärjestelmät:
Rakennuksen laajennusosa ja muutosalueet liitetään nykyiseen keskusradiojärjestelmään. Kaiuttimia asennetaan mm. luokkiin, käytäville auloihin ja henkilökunnan tiloihin. Kuulutusjärjestelmää käytetään paikallisesti opettajan huoneesta sekä keskusradiojärjestelmästä.

Laajemmat oppimisympäristöt varustetaan ääniopetusjärjestelmän (kuten Front Row) kaapeloinnilla ja rasioinnilla. Laitteet käyttäjien erillishankinnassa.

Opetus- ja neuvottelutilat varustetaan ns. videoprojektorilla / älytaulujärjestelmällä. Järjestelmän laitteet ja laitekaapelointi käyttäjien erillishankinnassa.

Keskuskellojärjestelmä:
Rakennuksen laajennusosa ja muutosalueet liitetään nykyiseen keskuskellojärjestelmään. Kelloja asennetaan mm. opetustiloihin, auloihin, käytäville ja neuvottelutiloihin sekä mahdollisesti ulos.

Avunpyyntöjärjestelmä:
Le-wc-tilat varustetaan tilakohtaisella hälytysjärjestelmällä, joiden rinnakkaishälytysmerkkilamput sijoitetaan opettajien huoneeseen.

Soittokellot/ovipuhelimet, varattu- valot ja sisäänpyyntölaitteet:
Suunnitteluaikana sovittavat sisäänkäynnit varustaan soittokello ja/tai kuvapuhelinjärjestelmällä.

Kiinteistöautomaatiojärjestelmä:
Rakennuksen laajennusosa ja muutosalueet liitetään nykyiseen kiinteistöautomaatiojärjestelmään. Järjestelmällä ohjataan taloteknisiä laitteita, kerätään mittauksia ja välitetään hälytystietoja.

Murtoilmaisujärjestelmä:
Rakennuksen laajennusosa ja muutosalueet liitetään nykyiseen murtoilmaisujärjestelmään. Muutosalueiden nykyiset ilmaisimet säilytetään ja uusia lisätään tarvittaessa. Järjestelmä toteutetaan kuorisuojauksena pääsääntöisesti liikeilmaisimilla.

Videovalvontajärjestelmä:
Rakennuksen laajennusosa ja muutosalueet varustetaan IP-pohjaisella videovalvontajärjestelmällä. Kameroita asennetaan valvomaan rakennuksen ulkoseinustoja ja osin piha-alueita. Lisäksi käytäville ja auloihin asennetaan dome-tyyppisiä kameroita.

Nykyisen järjestelmän uusimisen tarve selvitetään suunnitteluvaiheessa (kustannusvaikutus).

Sähköiset ovilukitukset ja kulunvalvontajärjestelmä:
Rakennusten pääkulkureittien uudet ja mahdollisesti uusittavat ulko-ovet ja jotkin uusittavat osastoivat ovet varustetaan sähkölukoilla ja liitetään koulun nykyiseen lukitusjärjestelmään. Suunnitteluvaiheessa tarkistetaan ohjattavat ovet ja selvitetään hätälukitusjärjestelmän mahdollisuus. Kohteeseen on vaihdettu iloq- lukitusjärjestelmä syksyllä 2021.

Merkki- ja turvavalaistusjärjestelmä:
Rakennuksen laajennusosa ja muutosalueet varustetaan merkki- ja turvavalaistusjärjestelmällä, joka liitetään nykyiseen järjestelmään.

Paloilmoitinjärjestelmä:
Rakennuksen laajennusosa ja muutosalueet varustetaan paloilmoitinjärjestelmällä. Paloilmoitinjärjestelmä liitetään koulun nykyiseen järjestelmään.

Savunpoistojärjestelmä:
Rakennuksen laajennusosa ja muutosalueet varustetaan savunpoistojärjestelmällä, mikäli rakennusluvan ehdot sitä edellyttävät. Savunpoistojärjestelmä liitetään koulun nykyiseen järjestelmään.

Aurinkosähköjärjestelmä
Rakennus varustetaan rakennukseen integroitavilla tai vesikatolle asennettavilla aurinkosähköpaneeleilla.

Lähtökohtana voimalan mitoituksessa on, että rakennuksessa tuotettava sähköenergia käytetään pääsääntöisesti sen sähköjärjestelmissä. Tyypillisesti voimala mitoitetaan siten, että se tuottaa rakennuksen kesäaikaisen tunneittaisen peruskulutuksen ja rakennuksesta syötettävän sähköautolatauksen tunneittaisen peruskulutuksen mukaisen sähköenergiamäärän.

Aurinkosähköjärjestelmän suunnittelussa tulee huomioida pelastuslaitoksen ohjeistus ja suunnitelma tulee myös hyväksyttää pelastuslaitoksella.

Huomioitava myös, seuraavat ohjeet: Vantaan energia on laatinut erillisohjeen ” Pientuotannon liittäminen jakeluverkkoon” sekä Vantaan Kaupungin ohjeistus “Aurinkosähkön suunnittelu_Vantaa_Ohje”.

Sähköautojen latauspisteet:
Pysäköintialueelle asennetaan sähköautojen latausjärjestelmä noudattaen lakia 733/2020 “rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä.”

Pysäköintipaikoille asennetaan 22 kW:n sähköauton latauspisteet. Lisäksi pysäköintipaikoille asennetaan varaputkitus mahdollisille tuleville sähköautojen latauspisteille. Sähköauton latauspisteille asennetaan oma Vantaan Energian mittari keskuksen mittaamattomasta osasta. Latausasemia ja varauksia varten asennetaan oma sähkökeskus (voi olla myös pääkeskuksen tai nousukeskuksen osa).

Tarkemmin sähköautojen latausasemien suunnittelusta ja toteutuksessa on esitetty Vantaan Kaupungin Sähköautojen latausasemien ohjeessa.

Koneet, laitteet ja erityisjärjestelmät:
Kattokaivojen, räystäiden ja syöksytorvien sähkölämmityksiä tulee välttää. Toteutetaan vain, jos henkilöturvallisuus ja/tai sadevesien johtaminen sitä ehdottomasti edellyttää.

Pesu- ja kenkäsäilytystilat varustetaan lattialämmityksellä (mukavuuslämpö, kuivatus). Lämmitysmuodon valinta tarkasteltava kokonaisuutena suunnitteluvaiheessa. Sähköisiä lattialämmityksiä ei rakenneta, jos rakenteisiin ei kosketa.

5.10 Elinkaaritavoitteet, energiatehokkuustavoitteet

Rakennus-, sähkö- ja LVI- teknisissä suunnitelmissa kiinnitetään erityistä huomioita rakennusfysikaaliseen toimintaan, ulkovaipan sisäpinnan tiiveyteen, sisäilman laatuun, valaistukseen sekä äänenvaimennukseen ja äänieristykseen.

Rakennuksen energiatehokkuustavoitteeksi asetetaan energiaselvityksessä vähintään 15 % perusuraa matalampi energiankulutus. Perusuralla tarkoitetaan simuloitua energiankulutusta peruskorjauksen laatutasoparannusten jälkeen, ilman energiankäytön tehostustoimia. Energiatehokkuuden suunnittelu edellyttää kaikkien suunnittelualojen saumatonta yhteistyötä.

Suunnittelun yhteydessä laaditaan käyttäjille ohjeistus tilojen tarkoituksenmukaisesta käytöstä. Valaistuksen modernisointi LED-tekniikalle on toteutettu vuonna 2019. (kohdekohtainen selvitys kustannuksineen on laadittuna.) Mikäli vielä olisi jotakin rakennuksen tiloja jäänyt modernisoimatta, ne tulee huomioida peruskorjauksen yhteydessä. Vanhat radiaattoritermostaatit uusitaan toimiviin sekä lämmitysjärjestelmän tasapainotus ja säätö uusitaan tasaisten sisälämpöolosuhteiden parantamiseksi.

Uudisrakennuksien suunniteltu käyttöikä on perustusten ja rungon osalta 100 vuotta, täydentäviltä osien osilta 50 vuotta ja järjestelmien osalta 25–35 vuotta.

Korjattavien rakennusten korjaustöillä tavoitellaan julkisivujen osalta 40 vuoden, vesikaton 50 vuoden ja vedeneristys laatoituksen alla 30 vuoden kunnostussykliä. Pintamateriaalien osalta kunnostussykli määräytyy materiaalin laadun ja käytön mukaan. Korjaustöillä samalla poistetaan rakennuksesta asbesti- ja muut haitta-aineet. Hankkeessa korjataan rakennusosia, jossa on tapahtunut kosteusvauriota. Lisäksi korjataan niiden aiheuttajat.

Rakennuksen elinkaareen kuuluu rakentamis- ja käyttövaiheet sekä lopuksi rakennuksen purku. Käyttöiän pidentäminen kasvattaa käyttövaiheen kustannusten osuutta.

Esim. Mikäli käyttöikä on 50 v, jakautuvat elinkaarikustannukset jakautuvat siten, että rakentamisvaihe käsittää n. 10 %, käyttövaihe n. 90 % ja purku n. 1–2 % elinkaarikustannuksista.

Rakentamisvaiheen aikana kustannuksia minimoidaan mm. tarkoituksenmukaisilla suunnitteluratkaisuilla, pitkälle rationalisoidulla rakentamistekniikalla, työmaa-aikaisella kosteudenhallinnalla sekä optimoidulla rakentamisajalla.

Käyttövaiheen kustannuksiin vaikutetaan muuntojoustavalla ja energiatehokkaalla tilasuunnittelulla sekä järjestelmä/materiaalivalinnoilla. Valittavat materiaalit ovat pitkäikäisiä, mahdollisimman huoltovapaita, tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita.

Korjaustyöt toteutetaan Vantaan kaupungin Ohjeita suunnittelijoille asiakirjaa soveltaen.
Suunnittelun aikana energiatehokkuuden parantaminen on yksi ratkaisujen valintaperusteista. Hankeen aikana tehdään energiaselvitys, joka sisältää myös tavoite-energiankulutuksen, suunnitteluohjeen mukaisesti. Tavoite-energiankulutusta hyödynnetään energiatavoitteen asettamisessa ja suunnittelun ohjauksessa kyseiseen tasoon sekä jälkiseurantaan.

Rakennuslupavaiheen energiatarkastelu sovitaan suunnitteluvaiheessa rakennuslupaviranomaisen kanssa.

Normaalitilanteessa luvanvaraisen korjaus- tai muutoshankkeen energiaselvityslomake (PKS- lomake YL01) toimitetaan tarvittaessa rakennusvalvontaan lupahakemuksen ja -asiakirjojen mukana.

Määräykset antavat korjaushankkeen energiatarkastelulle useita vaihtoehtoja: rakennusosien lämmöneristyksen parantaminen, rakennuksen laskennallisen energiankulutuksen vähentäminen tai kokonaisenergian kulutuksen eli E-luvun pienentäminen. Tässä hankkeessa sovelletaan ensisijaisesti rakennuksen laskennallisen energiankulutuksen vähentämistä.

Lomakkeeseen merkitään hankkeessa sovittu energiatarkastelun vaihtoehto, tehtävät toimenpiteet ja mahdolliset lisäselvitykset. Lomakkeen allekirjoittavat pääsuunnittelija ja energiaselvityksen laatija.

Paikalla tuotettavan uusiutuvan energian vaatimus toteutetaan koulurakennuksen vesikatolle asennettavalla aurinkosähkövoimalalla. Voimalan kooksi on alustavasti arvioitu 100...120 kWp. Aurinkosähköpaneelit varustetaan virran optimoijilla voimalan etävalvonnan mahdollistamiseksi sekä paneelikohtaisen jännitteen erottamiseksi tarvittaessa. Tätä varten huomioidaan vielä, että pääkeskukseen jää riittävä määrä (arviolta 2-3 kpl 125 A kahvasulakkeita) syöttöjä varalle aurinkosähköjärjestelmän asentamista varten.

Energiankäytön tehostuksen ja uusiutuvan energian käytön toimenpiteet tulee pyrkiä toteuttamaan kustannustehokkuusjärjestyksellä (esimerkiksi takaisinmaksuaika).

5.11 Sisäilmatavoitteet

Hankkeessa noudatetaan Kuivaketju10-toimintamallia ja hankkeeseen määrätään kosteuskoordinaattori suunnittelun tilaamisvaiheessa rakennusten käyttöönottoon asti.

Kosteusolosuhteiden varmistamiseksi tilaaja harkitsee kosteusolosuhteita mittavien antureiden asentamista yläpohjaan korjaustyön yhteydessä.

5.12 Muut resurssiviisauden tiekartan tavoitteet

Yleistä

Rakennuksen suunnittelussa resurssiviisauden tavoitteet on määritelty Vantaan kaupungin Tilakeskuksen Ohjeita suunnittelijoille -asiakirjassa, myös käyttäjän toimintaa ajatellen.

Koulun suunnittelu tehdään aina kestävän rakentamisen kriteerein Ks. Vantaan kaupungin Tilakeskuksen Ohjeita suunnittelijoille, (oheismateriaalina).

Vähähiilisyys

Koulun saneeraus toteutetaan mahdollisimman vähähiilisen rakentamisen kriteerein. Tämä varmistetaan suunnittelun aikana elinkaarikustannusten sekä elinkaaren aikaisen hiilijalanjäljen ja materiaalien hiilijalanjäljen laskennalla.

Rakennuksen hiilijalanjälkeen tulee kiinnittää huomiota. Rakennuksen elinkaaren hiilijalanjälki tulee laskea vähintään kaksi kertaa:

1 Toteutussuunnitteluvaiheessa

Lisäksi tärkeimpien hankintojen yhteydessä tulee tarkastella niiden vaikutusta hiilijalanjälkeen (kts. vastuulliset hankinnat).

Hiilijalanjälkilaskenta suoritetaan YM:n hiilijalanjäljen arviointimenetelmän mukaisesti, voimassa olevan ohjeistuksen mukaan.

Materiaalitehokkuus

Purkutöiden osalta rakentamisessa edellytetään tehokasta materiaalien kierrätystä ja uusiokäyttöä.

Hankinnat

Kaikki työmaalla käytetty puumateriaali ja puutuotteet ja kiinteistöön asennettavat puumateriaalit ovat sertifioitua puuta (PEFC, FSC)

Rakentamisen aikainen jätehuolto

Rakentamisen aikaisesta jätteestä kierrätetään 70 % (pl. maa- ja kiviainekset sekä vaaralliset jätteet). Rakentamisen aikana jätteet tulee lajitella vähintään seuraavalla laajuudella:

- puu
- kipsilevy
- metalli
- betoni ja tiilijäte
- energiajäte
- sekajäte
- keräyspaperi ja pahvi
- ongelmajätteet
- muovit

Käytönaikaisen jätehuollon varmistamiseksi jätetilassa tulee olla tilavaraus seuraaville erikseen lajiteltaville jätejakeille: paperi, lasi, muovi, metalli, elektroniikkaromu, kartonki, aaltopahvi, orgaaninen biojäte sekä sekajäte. Ks. myös kohta 3.2.13.

6. TONTTI JA RAKENNUSPAIKKA

6.1 Sijainti ja hallinta

Vaskivuoren lukio sijaitsee osoitteessa Virtatie 4, 01600 Vantaa. Kohteen kiinteistötunnus on 92–15–674–1. Kiinteistön omistaa Vantaan kaupunki. Tontin pinta-ala on 9468 m^2.

Pihapaviljonki on rakennettu vuonna 2006, ja toimii väliaikaiseksi väistötilaksi.

6.2 Kaava- ja kiinteistötiedot, rakennettavuus, rasitteet

Tontti on kaavoitettu voimassa olevan asemakaavan mukaan yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y).

Koulurakennusten yhteenlaskettu rakennusoikeudellinen kerrosala on 10309 k-m^2 (8993+1316 k-m^2). Rakennusoikeudet 10 000 kem^2 ovat jo ylitetty, laajennus toteutetaan poikkeamisluvalla.

Kohteen sijaintikartta, sekä asemakaavaote ja -määräykset ovat tämän asiakirjan liitteinä.

Laajennus sijaitsee täyttöalueella, täyttömaan paksuus on rakennuspaikalla noin 1.4 metriä. Täytön alla on noin 1–3 metrin kerros hiekkaa. Noin 2,5–4,3 metrin syvyydestä alkaa tiivis maakerros, johon maakairaukset ovat päättyneet. Pohjavedenpinnan tasoa alueella ei ole mitattu.

Laajennus, kunnallistekniset rakenteet ja liikennöitävät alueet voidaan perustaa maanvaraisesti.

6.3 Liikenne, pysäköinti, kadut ja kunnallistekniikka, meluselvitys

Pysäköintialueen muutokset edellyttävät uuden liikennejärjestelyiden suunnitelman ja opasteiden päivityksen pihalla. Samalla pelastusteiden merkinnät tulee hoidettua kuntoon.

Kohde sijaitsee lentomelualueella (50–55 dB),

Kohde ei sijaitse tie- tai junamelualueella.

6.3 Tontin kuivatus ja hulevesien käsittely

Kohde sijaitsee korkealla pintavesialueella.

7. VÄISTÖTILATARVE

Opetustilojen väistötilatarve ratkaistaan vieressä oleva paviljongissa. Ateriapalvelut ovat järjestettäviä muualta keittiön korjaustyön aikana. Väistötila selvitetään hankesuunnitelman vaiheessa.

8. KUSTANNUKSET

8.1 Kustannusennuste

Hankesuunnitelman mukaan tavoitehinta on 5 190 000 € (alv 0 %), KL 113,5 (4/22), josta laajennusosan kustannusennuste on 2,88 milj. € ja muutos- ja korjausosan kustannusennuste on 2,31 milj. €.

Arvio ei sisällä: Pihasiiven ja pihakatoksen purku, hulevesien viivästys, eikä keittiön väistötila eikä irtokalusteita.
Globaalin taloustilanteen vuoksi kustannuskehitys ei ole tarkasti ennustettavissa.

8.2 €/tilapaikka

Investointikustannus tilapaikkaa kohden on 4761 euroa.

8.3 Väistötilakustannukset

Väistötilankustannukset määritellään hankesuunnitelman vaiheessa.

9. RAHOITUS JA AIKATAULU

9.1 Rahoitus investointiohjelmassa

Ryhmä 1, laajennus:

Yhteensä 2,48 milj. € (KL 103) jaettu niin:
30 000 € / 2022, 800 000 € / 2023, 1 600 000 € / 2024, 20 000 € / 2025.
Vantaan kaupungin sisäinen tilausnumero 1415031

Ryhmä 2, muutos- ja korjaustyöt:

Korjaus- ja muutostyöt toteutetaan toimialakohtaisilla korjausrakentamisen määrärahavarauksilla tai vaihtoehtoisesti 2022–23 tehtävällä erillisellä tai kohdekohtaisella investointiesityksellä.

9.2 Aikataulu

Hankeen rakentaminen suoritetaan yhdessä vaiheessa.

- Hankesuunnitelma valmis 29.4.2022 lautakunnille: 5/2022
- Suunnittelijoiden hankinnat 06-09/22
- Suunnittelu alkaa 10/22
- Luonnokset valmiit 2/23.
- Pääpiirustukset valmiit 5/23.
- Toteutussuunnitelmat valmiit 10/23.
- Urakkahankinta päätyy 2/23.
- Toteutusaika on 4/2023–6/2024.

10. HANKKEEN KÄYTTÖTALOUSVAIKUTUKSET JA TOIMINTAKUSTANNUKSET

Hankkeen aiheuttava lisäykset ovat:
Ylläpitokustannukset (sis. vuokra, siivous, huolto): 87 931 €/vuosi.
Pääomakustannukset: 311 400 €/vuosi

Toimintakustannukset käyttäjätoimialalle: 270 000 €/vuosi.

11. TYÖTURVALLISUUSASIAT

Hankkeen työturvallisuuskoordinaattorina toimii tarveselvitys- ja hankesuunnitelmavaiheissa rakenneinsinööri Jukka Tuhkanen, suunnittelu- ja toteutusvaiheissa nimetty projektipäällikkö.

Täytetään työturvallisuustehtävien tarkistuslistaa projektin edetessä (työturvallisuuskoordinaattori).

Työturvallisuus tulee ottaa huomioon suunnittelussa (kaikilla suunnittelualoilla) ja pääsuunnittelijan toimessa VNa 205/2009 mukaisesti sekä CE-merkinnän vaatimustasojen sekä kansallisen tason vaatimusten huomioon ottaminen ja määrittäminen suunnitelmissa rakennustuoteasetuksen (EU nro:305/2011) ja tuotehyväksyntälain (954/2012) mukaisesti.

Toteutusvaiheessa erityistä huomiota työturvallisuuteen on kiinnitettävä vesikaton muutostöissä ja ikkunoiden uusimistöissä putoamisvaaran takia.

Tarvittaviin haitta-ainepurkuihin on kiinnitettävä erityistä huomiota ja ne tulee tehdä määräysten mukaisesti.

12. RISKIT

Hankkeen epävarmuustekijät ovat tavanomaisia liittyen rakentamiskustannuksiin sekä hankkeen onnistumiseen.

- Rakennuskustannusten yllättävä nousu toteutusaikana
- Markkinatilanteiden aiheuttama rakennusmateriaalien saamisvaikeudet
- Korjaustöiden aikana havaitaan ennakoitua suurempia rakenteellisia ja/tai sisäympäristöön liittyviä korjaustarpeita
- Pedagoginen malli muuttuu lähivuosina, jolloin rakennus ei ole enää käyttäjän tarpeen mukainen

Nämä riskit voidaan estää, jos

- Hanke toteutetaan tässä suunnitellussa ajassa.
- Rakennus suunnitellaan huolella ja toteutus valvotaan huolellisesti.
- Noudatetaan kuivaketju10-menettelytapaa

- Ulkovaippoihin kohdistuneet paikalliset korjaustyöt tehdään sääsuojan alla
- Suositaan avointa, käyttö- ja muuntojoustavaa rakentamista.

Olevan rakennuksen korjaukseen liittyy usein toteutusvaiheessa ilmeneviä rakenteisiin kohdistuvia yllätyksiä, jotka eivät ole tulleet esille selvitys- ja tutkimusvaiheessa. Näihin havaintoihin liittyvät toimenpiteet voivat viivästyttää toteutusta ja/tai lisätä rakentamiskustannuksia.

Rakennuksesta on laadittu HAVAT- riskikartta. Suunnitteluvaiheessa täytetään Vantaan kaupungin tilakeskuksen turvallisuusohjeen mukaisesti tarvittavat asiakirjat.

13. TYÖRYHMÄN JÄSENET

sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Tilaajan edustajat:

Kaupunkiympäristö/ Kiinteistöt ja tilat / Toimitilajohtaminen:

Hankepäällikkö:	Eija Kivineva
Rakennuttaja-arkkitehti:	Josée Courtemanche (hankkeenvetäjä)
Rakenneinsinööri:	Jukka Tuhkanen
LVIA-insinööri:	Ilkka Poikkimäki
Sähköinsinööri:	Jonna Rosenblad
Energia-asiantuntija:	Sirpa Eskelinen
Puhtauspalveluasiantuntija:	Anne Valkeapää
Keittiöasiantuntija:	Tarja Aaltola
Kustannuslaskentainsinööri:	Petri Kokkonen
Pihavastaava:	Marika Suotula
Alueisännöitsijä:	Pasi Simola

Kunnossapitopäällikkö:	Jussi-Pekka Sojakka
Rakennesuunnitteluinsinööri:	Jouni Räsänen

Toteutusvaihe tilakeskus / rakennuttaminen:

Rakennuttajapäällikkö:	Juha Vuorenmaa
Projektipäällikkö:	*nimetään myöhemmin*
Valvojat:	*nimetään myöhemmin*

Sidosryhmät:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala (KASO):

Palveluverkkoasiantuntija:	Hannu Haarala
Toimitila-asiantuntija:	Satu Turunen
Talous ja Hallinto:	Ari Ranki
Lukion rehtori:	Elina Arokannas
Lukion apulaisrehtori:	Jari Danska
Lukion musiikkiopettaja:	Matti Suomela

Työsuojeluvaltuutettu: Rosa Ilonen

Asemakaava:
Aluearkkitehti: Timo Kallaluoto
Asemakaava-arkkitehti: Anna Hakamäki

Rakennusvalvonta:
Lupapäällikkö: Ilkka Rekonen

Mittaus ja geopalvelut:
Geotekniikkapäällikkö: Heikki Kangas
Suunnitteluinsinööri (geo): Anna-Leena Karhunen

Tietohallinto:
Tietoliikenne konsultti: Ilkka-Aleksi Ylioja

LIITE 1
sijaintikartta

Vaskivuoren lukion laajennus, tilamuutos ja osakorjaus
Hankesuunnitelman liitteet
22.4.2022

LIITE 2
ilmakuva

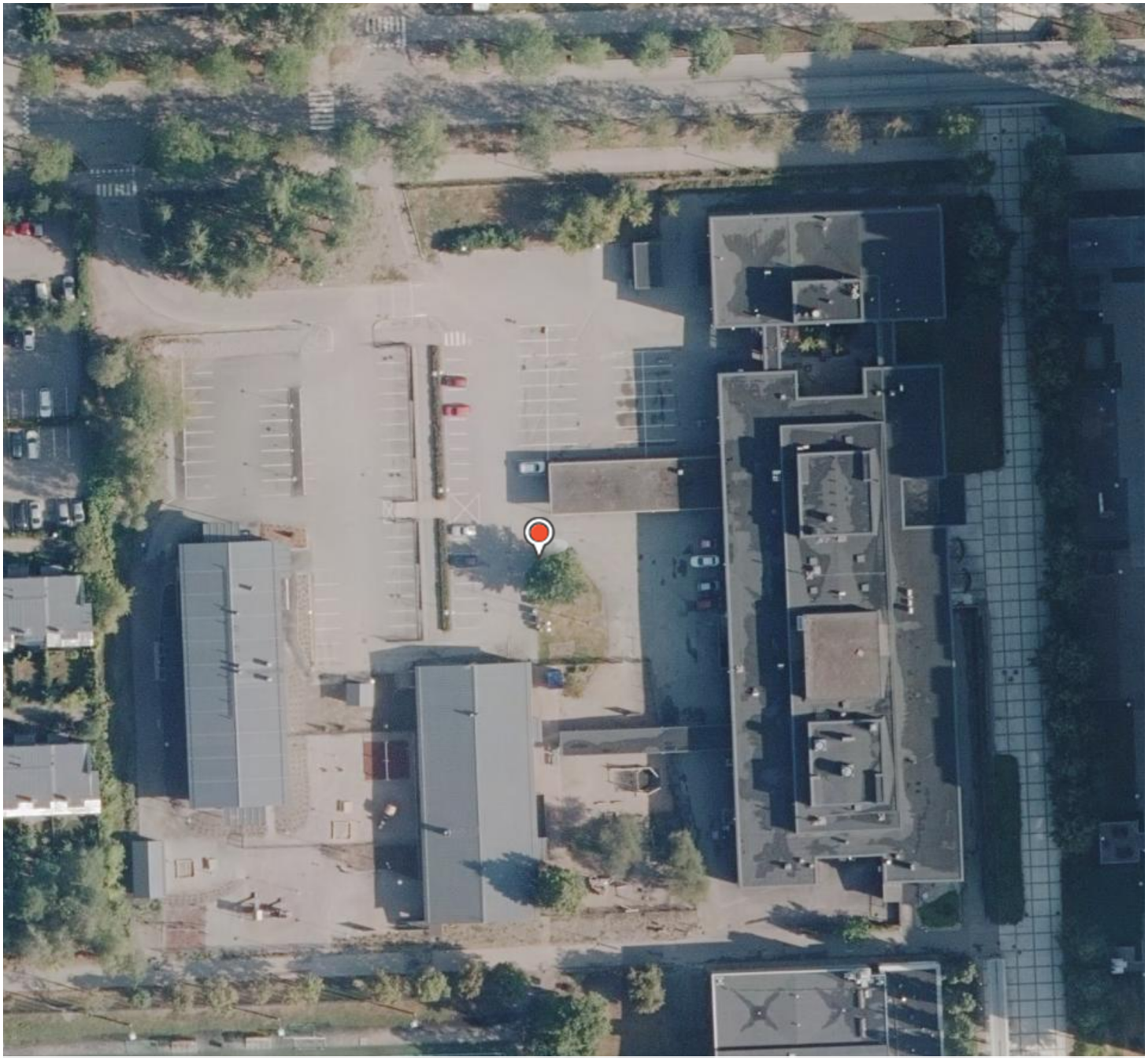

Vaskivuoren lukion laajennus, tilamuutos ja osakorjaus
Hankesuunnitelman liitteet
22.4.2022

LIITE 3
asemakaava

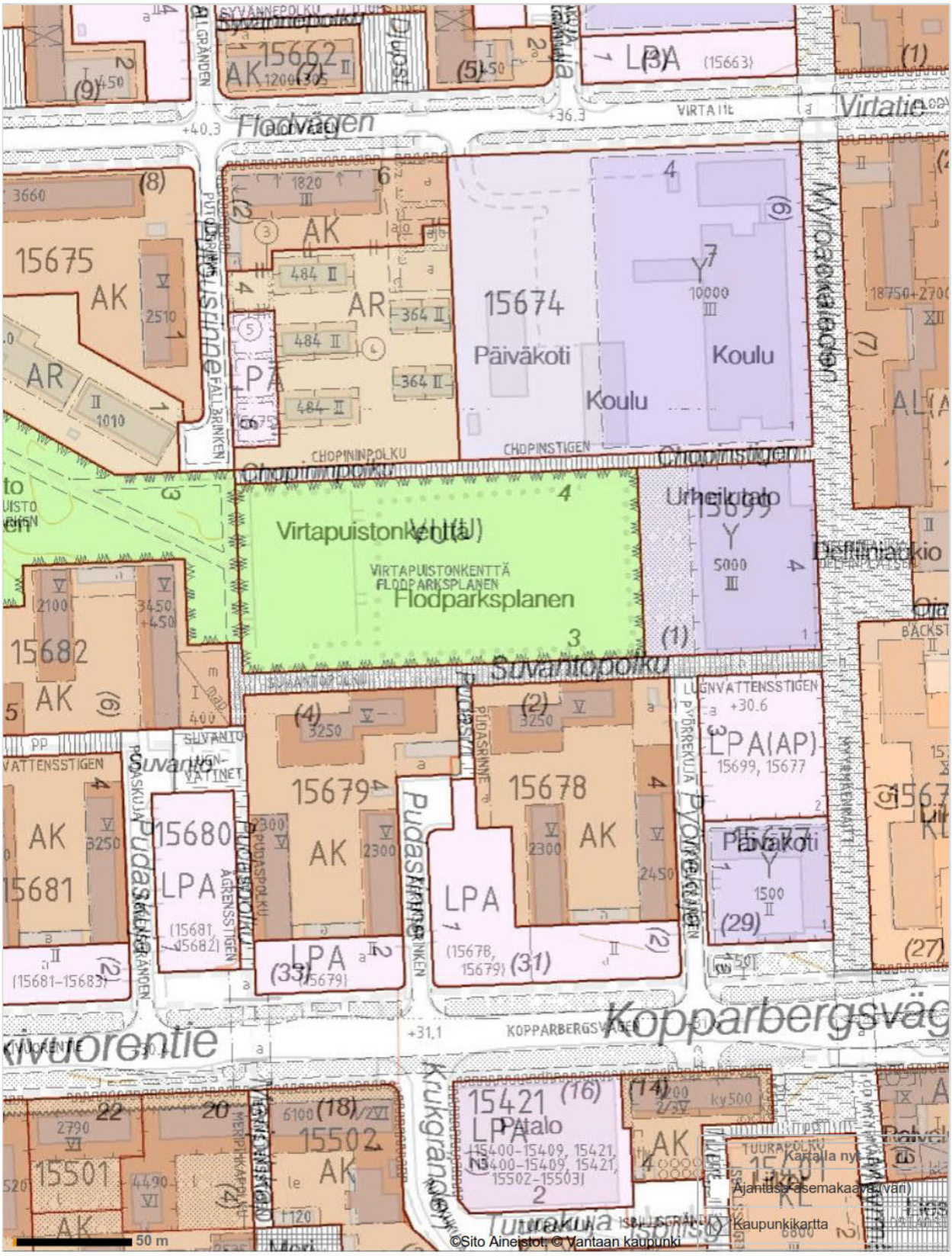

Vaskivuoren lukion laajennus, tilamuutos ja osakorjaus
Hankesuunnitelman liitteet
22.4.2022

Kv 2.5.1977x

VANTAAN KAUPUNKI
MYYRMÄKI 15. KAUPUNGINOSA

MYYRMÄKI 2

KORTTELI 15674
ASEMAKAAVAN MUUTOS 1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ

——·——	3 m sen kaava-alueen ulkopuolella oleva viiva, jota vahvistaminen koskee
—·——·—	Eri kaavamääräysten alaisten alueen osien välinen raja
———	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja
—+—+—	Rakennusalan raja, joka yhtyy korttelialueen rajaan
———	Ohjeellinen tontin raja
MYYR	Kaupunginosan nimi
15	Kaupunginosan numero
15674	Korttelin numero
2	Tontin numero
VIRTATIE	Kadun tai alueen nimi
III	Rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurin sallittu kerrosluku
10000	Suurin sallittu kerrosala neliömetreinä
×	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista
Y	Yleisten rakennusten korttelialue
Y⁷	Yleisten rakennusten korttelialue. Kerrosalaan sisältyviä kokous-, kerho-, työ- ja opetustiloja saadaan sijoittaa rakennuksen kellarikerrokseen

Rakennusten keskikorkeudet ovat enintään:
yleinen rakennus 10.0 m

Asuinrakennusten julkisivujen välisen kohtisuoran etäisyyden tulee olla eri kerrosluvuilla vähintään seuraava:

Kerrosluku	Etäisyys metreissä
3	25
4	30
5	30
6	35

Sen estämättä, mitä edellä on määrätty, saadaan kaksi rakennusta sijoittaa enintään 15 metrin julkisivun pituudelta vähintään 20 metrin etäisyydelle toisistaan, mikäli toisen rakennuksen sivuun ei tälle osalle sijoiteta asuinhuoneiden pääikkunoita sekä enintään 15 metrin pituudelta vähintään 10 metrin etäisyydelle toisistaan, mikäli toisen rakennuksen sivuun ei tälle osin sijoiteta muita kuin vaate- ja kylpyhuoneiden tai muiden aputilojen ikkunoita sekä 10 metriä lähemmäksikin toisiaan, mikäli kumman kaan rakennuksen sivuun ei tälle osin sijoiteta muita kuin vaate- ja kylpyhuoneiden tai muiden aputilojen ikkunoita, tai jos rakennuksissa ei tällä osin ole ikkunoita.

Autopaikkojen vähimmäismäärät ovat:

Asunnot: 1 autopaikka kerrosalan 70 m^2 kohti, kuitenkin vähintään 1 autopaikka asuntoa kohti
Oppilaitokset: 1 autopaikka 5 toimihenkilöä kohti sekä lisäksi 1 autopaikka jokaista viittä 18 vuotta täyttänyttä opiskelijaa kohti

Autopaikoista on 60 % rakennettava heti. Järjestysoikeus voi rakennuslupaa myönnettäessään antaa autopaikkojen rakentamiseen muilta osin lykkäystä enintään 5 vuotta kerrallaan.

Kun autopaikat sijaitsevat 15 m lähempänä, mutta kuitenkin vähintään 10 metrin etäisyydellä asuinrakennuksen ikkunasivusta, on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus. Autopaikkoja ei saa sijoittaa muualle kuin asemakaavassa osoitetuille paikoille.

Korttelialueilla ei olemassa olevaa puustoa saa kaataa ilman järjestysoikeuden lupaa. Vähintään 3 metrin mittaisia lehtipuita tulee säilyttää ja tarpeen vaatiessa istuttaa niin, että tällaisten lehtipuiden määrä on vähintään viisi kappaletta kutakin tontin tuhatta neliömetriä kohti.

Vantaalla 17 päivänä marraskuuta 1976

Vantaan kaupungin kaavoitus- ja kiinteistövirasto,
kaavoitusosasto

Pekka Wesamaa, kaavoitusarkkitehti

Pohjakartta täyttää kaavoitusmittauksista ja kaavojen pohjakartoista 4.2.1960 annetun asetuksen (91/60) vaatimukset. Kartoituksen on suorittanut vuonna 1967 Oy Kunnallistekniikka. Vantaan kaupungin mittausosasto on täydentänyt pohjakarttaa vuosina 1975-1976.

Vantaan kaupungin kaavoitus- ja kiinteistövirasto, mittausosasto

Martti Tanskanen, kaupungingeodeetti

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 2.5.1977 ja on vahvistunut tällä päätöksellä

000076

VANDA STAD
MYRBACKA 15. STADSDELEN

MYRBACKA 2

KVARTER 15674
ÄNDRING AV STADSPLANEN 1:2000

STADSPLANEBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER

——·——	Linje 3 m utanför det planeområde fastställelsen avser
—·——·—	Gräns mellan delar av område, för vilka olika planebestämmelser är gällande
———	Gräns för kvarter, del av kvarter och område
—+—+—	Byggnadsytas gräns, som ansluter till kvartersområdes gräns
———	Instruktiv tomtgräns
MYYR	Namn på stadsdel
15	Stadsdels nummer
15674	Kvartersnummer
2	Tomtnummer
VIRTATIE	Namn på gata eller område
III	Största tillåtna våningsantal i byggnader, byggnad eller del därav
10000	Största tillåtna våningsyta i kvadratmeter
×	Överkorsning av beteckning anger att beteckningen avlägsnas
Y	Kvartersområde för allmänna byggnader
Y⁷	Kvartersområde för allmänna byggnader. I våningsytan ingående samlings-, klubb-, arbets- och undervisningsutrymmen får placeras i byggnadens kellarvåning

Byggnadernas medelhöjder är högst:
allmän byggnad 10.0 m

Vinkelräta avståndet mellan bostadsbyggnadernas fasader med olika våningsantal bör vara minst följande:

Våningsantal	Avstånd i meter
3	25
4	30
5	30
6	35

Det oaktat, vad som ovan förordnats, kan två byggnader förläggas på ett avstånd av minst 20 meter från varandra, dock icke mera än på 15 meters fasadavsnit, såvitt icke bostadsrums huvudfönster förläggas till denna del av den andra byggnaden, samt på ett avstånd av minst 10 meter från varandra, dock icke mera än på 15 meters fasadavsnitt, såvitt icke andra än fönster till klädes- och badrum eller andra biutrymmen förläggas till denna del av den andra byggnaden, samt även på ett avstånd mindre än 10 meter, såvitt icke andra än fönster till klädes- och badrum eller andra biutrymmen förläggas till denna del av likge byggnaderna, eller såvitt fönster saknas hos denna del av byggnaderna.

Minimiantalet bilplatser utgör:

Bostäder: 1 bilplats per 70 m^2 våningsyta, dock minst 1 bilplats per bostad
Läroanstalter: 1 bilplats per 5 anställda samt dessutom 1 bilplats per fem 18 år fyllda studerande

60 %av bilplatserna skall byggas omedelbart. Ordningsrätten kan, då byggnadslovet utfärdas, medgiva uppskov angående skyldigheten att bygga återstående bilplatser med högst 5 år per gång.

Då bilplatserna ligger närmare än 15 m men dock minst på 10 m avstånd från bostadsbyggnads fönstersida bör dessa bilplatsers högsta nivå ligga minst 1 meter lägre än lägsta golvnivån i bostad. Bilplatser får ej placeras annorstädes, än vad i stadsplanen angives.

Inom kvartersområdena får befintligt trädbestånd inte fällas utan tillstånd av ordningsrätten. Minst 3 meter höga lövträd bör bevaras eller vid behov planteras, så att antalet dylika lövträd är minst fem stycken per tusen kvadratmeter tomtyta.

Vanda den 17 november 1976

Vanda stads plane- och fastighetsverk, planeavdelningen

Pekka Wesamaa, planearkitekt

Baskartan fyller de anspråk som författningen (91/60) av den 4.2.1960 rörande planmätning och planebaskartor kräver. Kartläggningen har under år 1967 utförts av Oy Kunnallistekniikka. Vanda stads mätningsavdelning har kompletterat baskartan år 1975-1976.

Vanda stads plane- och fastighetsverk, mätningsavdelningen

Martti Tanskanen, stadsgeodet

Godkänd av stadsfullmäktige 2.5.1977 och har med detta beslut fastställts

LIITE 4
johtokartta

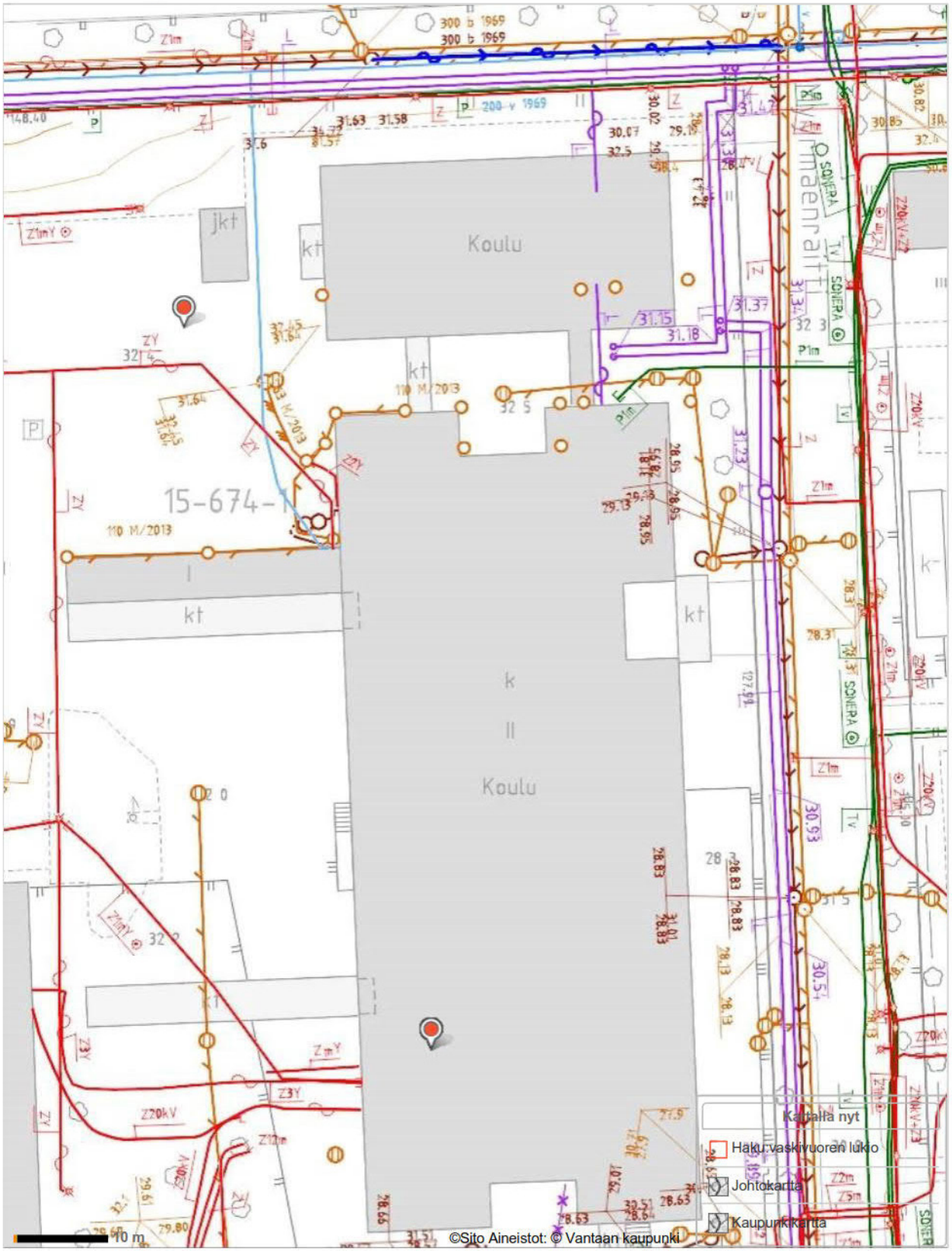

Vaskivuoren lukio
Alustava tilaohjelmataulukko

RYHMÄ 1

	Kerros	No.	Olemassa oleva Nimi	pinta-ala (hym)	Uusi Nimi	pinta-ala (hym)	kem
Laajennus	1				keikkavarasto	16	
	1				työpaja (aulan vieressä)	24	
	1				esintymistila	24	
	1				bändi luokka	30	
	2				bändi luokka	30	
	1				musiikki OT iso	90	
	2				musiikki OT iso	90	
	1				musiikki OT pieni	16	
	2				musiikki OT pieni	16	
	2				musiikki OT pieni	16	
	2				musiikki OT pieni	16	
	2				musiikki välinearasto	12	
	2				opettajien soittimien varasto	8	
	2				opettajien työtila	12	
Yhteensä opetustilat (tilaohjelma)						**400**	
Muut tilat	1				tulikaapit / sisäänkäynnit	16	
(ei kem:ssa)	2				silta / tk.yllä	12	
Yhteensä opetus- ja muut tilat						**428**	599,2
Muut tilat	1				tekninen tila		
(kem:ssa)	1				käytävätila		
	2				porrashuone		
	katto				katon IV-konehuone		
RYHMÄ 1: LAAJENNUS YHTEENSÄ						**428**	**600**

RYHMÄ 2

	Kerros	No.	Olemassa oleva Nimi	pinta-ala (hym)	Uusi Nimi	pinta-ala (hym)	kem
PIHA					Pyöräkatos	125	125
					Ulkovälinevarasto	30	30
			leikkipihan saneeraus	1200	leikkipihan saneeraus	1200	1200
			parkkialueen saneeraus	3300	parkkialueen saneeraus	3300	3300
Laajennuksen	1	148	musiikki välinearasto	23	opettajientyötila	23	32,2
työalue	1	153	tulikaapi	23	käytävä	23	32,2
olem. olev.	1	103	työtila	31	työtila	31	43,4
rakennuksessa	1	149a-e	WC-tilat	9	WC-tilat	9	12,6
	2	206	FY-KE ope. työtila	31	käytävä	18	25,2
	2	206a-e		0	4 X WC	8	11,2
	2	206f		0	varasto / siivous	5	7
Laajennuksen työalue yhteensä (ilman pihaa)				117		117	163,8

	Kerros	No.	Olemassa oleva Nimi	pinta-ala (hym)	Uusi Nimi	pinta-ala (hym)	kem
Olemassa	k		bändihuone		ulkoseinän saneeraus		
Oleva	1	123	monitoimisali		ikkuna uusittava 44 m2		
Muut alueet	1	145a	käytävä		ulko-seinä uusittava 9 m2		
	1	146a	käytävä		ulko-seinä uusittava 9 m2		
	1	136	keittiö	120	keittiö saneeraus	120	168
	1	155	keittiön tulikaappi	15	keittiö tk saneeraus	15	21
	1	134	ruokasali	50	keittiön laajennus	50	70
	1	134	ruokasali	246	akustiset parannukset	246	344,4
	2	208	fysikka		ikkuna uusittava 22 m2		
	2	209	kemia		ikkuna uusittava 22 m2		
	2	201a	käytävä		ulko-seinä uusittava 9 m2		
	2	202a	käytävä		ulko-seinä uusittava 9 m2		
	2	217a	musiikki OT	70	OT3	70	98
	2	218	musiikki soittimien varasto	17	pienryhmän tila	17	23,8
	2	219	musikki ope.tila	11	varasto / työhuone	11	15,4
	2	252	musiikki OT	93	musiikki OT	62	86,8
					musiikki OT	31	43,4
Muut alueet yhteensä				622		622	870,8
RYHMÄ 2 YHTEENSÄ (ilman pihaa)				739		739	1034,6

VANTAAN KAUPUNKI	**TAVOITEHINTA**
TILAKESKUS	**Hankesuunnitelma**
Suunnittelu- ja hankepalvelut	**21.4.2022**

VASKIVUOREN LUKIO, LAAJENNUS, TILAMUUTOS JA OSAKORJAUS
Virtatie 4, 01600 Vantaa

Laajuustiedot :

bruttoala	1 635	brm2
hyötyala	1 167	hym2
huoneistoala	1 517	htm2
tilavuus	4 599	rm3
tehokkuusluku	1,40	

Rakennuskustannukset		**Yht.€**	**€/brm2**	**€/hym2**	**€/rm3**
Rakennuttajan kulut		650 000	397,55	556,98	141,34
suunnittelu	380 000				
rakennuttaminen	250 000				
liittymismaksut	20 000				
Rakennustekniset työt		2 810 000	1 718,65	2 407,88	611,05
rakennusteknilliset työt					
- sis.pihatyöt					
LVI-työt		740 000	452,60	634,10	160,92
LVV-työt	330 000				
IV-työt	390 000				
Säätölaitteet	20 000				
Sähkötyöt		520 000	318,04	445,59	113,08
Erillishankinnat		140 000	85,63	119,97	30,44
Muutos- ja lisätyövaraus		330 000	201,83	282,78	71,76
TAVOITEHINTA (alv 0%)		5 190 000	3 174,31	4 447,30	1 128,59
TAVOITEHINTA (alv 24%)		6 435 600	3 936,15	5 514,65	1 399,45

Hintataso KL 113,5 (4/22)

Hankkeen kustannusennuste TS:	**4 840 000**		**KL**	**106,3**
	5 170 000		**KL**	**113,5**
Kustannusylitys (+) tai -alitus (-):	**20 000**	**0,4 %**	**KL**	**113,5**

Arvio sisältää:
- Ryhmän 1 sisältö: laajennusosa, rakennuksen lämmönjakokeskus, lämmönsiirtoputkisto, liittymismaksut ja aurinkosähköpaneelit
- Ryhmän 2 sisältö: keittiön muutostyöt, laajennukseen liittyvät tilat vanhalla osalla, pihan muutostyöt, eteläjulkisivun korjaus sekä 2. krs opetustilojen muutostyöt liittyvine tiloineen
- Ryhmä 2:n töiden osalta haitta-ainepurkutyöt
- Ryhmä 1 osuus kustannuksista: 2 880 000 €
- Ryhmä 2 osuus kustannuksista: 2 310 000 €

Arvio ei sisällä:
- Pihasiiven ja pihakatoksen purku
- Hulevesien viivästys
- Keittiön väistötila
- Käyttäjätehtävät kuten irtokalusteet
- Globaalin taloustilanteen vuoksi kustannuskehitys ei ole tarkasti ennustettavissa

Suunnittelu ja hankepalvelut 21.4.2022

Petri Kokkonen
Kustannusinsinööri

10 § Varhaiskasvatuksen palvelusetelin sääntökirjauudistus 1.8.2022 alkaen / MM

VD/5123/00.01.01.00/2022

Varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirja on kuntatasoinen menettelytapaohje, jolla kunta valvoo ja ohjaa yksityistä palvelusetelillä tuotettua varhaiskasvatusta. Yksityinen palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan sääntökirjan ehtoja siitä lukien, kun palveluntuottaja hyväksytään palvelusetelillä toteutettavien varhaiskasvatuspalvelujen tuottajaksi.

Opetuslautakunnan päätöksen 10.6.2013 § 8 mukaan opetuslautakunta hyväksyy palvelusetelisääntökirjan yleiseen osaan tehtävät muutokset ja varhaiskasvatuksen johtaja erityiseen osaan tehtävät muutokset. Lisäksi opetuslautakunnan päätöksen 16.4.2018 § 14 mukaan varhaiskasvatuksen johtajalla on oikeus tehdä teknisiä muutoksia palvelusetelisääntökirjan yleiseen osaan.

Vantaan varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjaa on tarve päivittää uudistuneen lainsäädännön mukaiseksi sekä Vantaan kaupungin ohjeiden ja käytäntöjen mukaiseksi. Kaikkiin tekstikohtiin on päivitetty kasvatuksen ja oppimisen lautakunta (ennen opetuslautakunta) Muutokset tulevat voimaan 1.8.2022 alkaen.

Lapselle varhaiskasvatuksessa annettava tuki

Varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet muuttuvat 1.8.2022 alkaen. Uusi laki velvoittaa yksityistä varhaiskasvatusta samalla tavalla kuin kunnallista varhaiskasvatusta. Laissa on määritelty aiempaa tarkemmin lapsen kasvun ja oppimisen tuki varhaiskasvatuksessa. Uudistuneen lainsäädännön mukaisesti lapsen on saatava tarvitsemansa tuki osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa heti tuen tarpeen ilmettyä. Lapselle annettavan tuen muodot voivat olla pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia.

Lapselle annettava tuki on kolmitasoinen ja se jakautuu yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Tehostetusta ja erityisestä tuesta on tehtävä hallintopäätös. Lisäksi hallintopäätös on tehtävä avustamis- ja tulkitsemispalveluista yleisessä tuessa. Hallintopäätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta.

Ennen lakiuudistusta on ollut käytäntönä, että laajempaa tukea tarvitsevat lapset ohjataan kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Koska laki velvoittaa myös yksityisiä palveluntuottajia järjestämään tukea heti tarpeen ilmettyä, arvioidaan että tukea tarvitsevien määrä palvelusetelipäiväkodeissa kasvaa. Lasten tukemiseen liittyvien kustannusten kompensointi yksityisille palveluntuottajille perustuu kuntien harkintaan.

Vantaan koordinoivat varhaiskasvatuksen erityisopettajat arvioivat yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten tuen tarvetta. He antavat tarpeen mukaan konsultaatioita ja muuta erityispedagogista tukea yksityisille yksiköille. Koordinoivien varhaiskasvatuksen erityisopettajien tehtäviin kuuluu jatkossa myös yhteistyössä palveluseteliyksikön kanssa valmistella hallintopäätökset tehostetusta tai erityisestä tuesta sekä yleisen tuen tukipalveluista. Hallintopäätöksen tekee varhaiskasvatuspäällikkö. Päätös on lapsikohtainen ja siinä päätetään mm. tarvittavista tuen muodoista. Mikäli palvelusetelillä palvelua tuottavan yksikön olemassa olevalla resursoinnilla ei pystytä järjestämään tarvittavaa tukea, yksikkö voi hakea lisäresurssia lapsen tuen järjestämiseksi.

Tuen kertoimet

Palvelusetelin arvon määrittelyssä on käytössä lapsen iän ja varhaiskasvatusajan mukaiset kertoimet. Tuen järjestämiseksi tarvittavaa lisäresurssia esitetään myönnettäväksi vastaavasti palvelusetelin arvon kertoimilla. Kerroin päätetään tapauskohtaisesti lapsen tuen tarpeeseen vastaamiseksi. Kertoimiksi esitetään 1,5, 2 ja 3. Tehostettua tai erityistä tukea saava lapsi on otettava huomioon lasten tai henkilöstön lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole lasta tai lapsia varten avustajaa. Tuen resursointi on aina yksilöllistä, kunkin lapsen tarpeiden mukaista, ja lisäresursoinnissa otetaan huomioon palveluyksikön kokonaistilanne, olemassa olevat resurssit yksikössä ja lapsen tuen tarve.

Palvelusetelisääntökirjan yleistä osaa koskevat muutokset

Yleinen osa, muutokset

1. Indeksillä tarkistetun palvelusetelin enimmäisarvon päivitys kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan päätöksen 15.3.2022 § 12 mukaiseksi.

2. Palvelusetelin tuen kertoimet

Palvelusetelisääntökirjan erityistä osaa koskevat muutokset

Liitteenä olevasta palvelusetelisääntökirjasta 1.8.2022 alkaen ilmenevät myös erityiseen osaan varhaiskasvatuksen johtajan päätöksellä tehtävät muutokset. Kaikkiin tekstikohtiin on päivitetty kasvatuksen ja oppimisen lautakunta (ennen opetuslautakunta) ja -toimiala. Sääntökirjan erityiseen osaan on päivitetty uuden varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta lapsen tukeen liittyviä tarkennuksia

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 10

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:
Päätetään hyväksyä varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjaan tehdyt muutokset liitteen mukaisesti. Muutokset tulevat voimaan 1.8.2022 alkaen.

Käsittely:
Aapo Happonen teki seuraavan muutosesityksen sääntökirjan kohtaan 9.1.:
Virke ” tai lapsen oleskelu Vantaalla on muuten todettu” muutetaan muotoon "Suomen kansalaisuuden omaavan lapsen oleskelu Vantaalla on muuten todettu". Esitys raukesi kannattamattomana.

Päätös:
Hyväksyttiin varhaiskasvatuksen johtajan esitys.

Liitteet:
- Muutokset sisältävä luonnos varhaiskasvatuksen Palvelusetelisääntökirjasta, voimassa 1.8.2022 alkaen

Täytäntöönpano: Varhaiskasvatuksen palvelualue

-Yksityiset palveluntuottajat

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus kasvatuksen ja oppimisen lautakunnalle

Lisätiedot:
Mikko Mäkelä, 050 341 7386, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VARHAISKASVATUKSEN PALVELUSETELISÄÄNTÖKIRJA

MUUTOKSET SISÄLTÄVÄ LUONNOS: Uusi teksti punaisella fontilla, poistettu teksti yliviivattu ja korostettu keltaisella

1.8.2022 alkaen

Sisällys

SÄÄNTÖKIRJAN YLEINEN OSA 4
1. MÄÄRITELMÄT JA SOVELTAMISALA 4
1.1 Palveluseteli 4
1.2 Sääntökirja 4
1.3 Varhaiskasvatuspalvelujen tuottamiseen sovellettava keskeinen lainsäädäntö 5
2. SÄÄNTÖKIRJAN NOUDATTAMINEN, MUUTTAMINEN JA VOIMASSAOLO 6
2.1 Sääntökirjan noudattamisen valvonta ja vastuuhenkilöt 6
2.2 Sääntökirjan muuttaminen ja voimassaoloaika 6
3. PALVELUSETELITUOTTEET JA NIIDEN ARVO 7
4. PALVELUNTUOTTAJIEN HYVÄKSYMINEN 7
4.1 Palveluntuottajaa koskevat yleiset vaatimukset 8
4.2 Palveluntuottajan hyväksymisen peruminen 8
5. VANTAAN KAUPUNGIN TEHTÄVÄT 9
6. VASTUUT JA VAHINGONKORVAUKSET 9
7. VEROTUS 10
7.1 Tuloverotus 10
7.2 Arvonlisäverotus 10
SÄÄNTÖKIRJAN ERITYINEN OSA 11
8. PALVELUN SISÄLTÖ JA LAADUN HALLINTA 11
8.1 Palvelun sisältövaatimukset 11
8.2 Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki 11
8.3 Arviointi 12
8.4 Huoltajien palaute ja oikeus muistutuksen tekemiseen 12
9. PALVELUSETELIASIAKKUUS 13
9.1 Palveluseteliin oikeutetut asiakkaat 13
9.2 Palveluntuottajan valitseminen 13
9.3 Palvelusetelin hakeminen 13
9.4 Päätös palvelusetelistä 14
9.5 Palvelusopimus ja palvelusopimuksen liite 14
9.6 Varhaiskasvatuspaikan vaihto 14
9.7 Palvelusetelin voimassaolo 14
10. LAPSIKOHTAISEN PALVELUSETELIN ARVON MÄÄRITTÄMINEN 15
10.1 Päätös tulosidonnaisen palvelusetelin arvosta 15
10.2 Palvelusetelin arvon määrittäminen vanhempien yhteishuoltajuudessa 17
10.3 Muutoksenhaku palvelusetelin arvon päätökseen 17
11. PALVELUSETELITUOTTAJIA VELVOITTAVAT KÄYTÄNTEET 17
11.1 Palvelujen hintatietojen toimittaminen 17
11.2 Palvelusetelin arvon laskutus Vantaan kaupungilta 17
11.3 Asiakirjojen käsittely ja arkistointi 19
11.4 Lasten läsnä- ja poissaoloseuranta 19
LIITE 1: HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN EHDOT 19

SÄÄNTÖKIRJAN YLEINEN OSA

1. MÄÄRITELMÄT JA SOVELTAMISALA

1.1 Palveluseteli

Palvelusetelillä tarkoitetaan kunnan sitoumusta suorittaa tietty sen ennalta määräämä rahamäärä palveluntuottajalle niiden kustannusten korvaamiseksi, joita palveluntuottajalle on aiheutunut asiakkaalle tuotetusta palvelusta. ~~Palveluseteli voi konkreettisena maksuvälineenä olla esimerkiksi painettu palveluseteli, sähköinen kortti tai viranomaispäätös.~~

Varhaiskasvatuksessa voidaan antaa palvelun käyttäjälle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) mukainen palveluseteli (varhaiskasvatuslaki 5 §), vaikka varhaiskasvatusta ei enää lueta sosiaalipalveluksi.

Palveluseteliä käytettäessä edellytetään, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Palveluseteli on vaihtoehto kunnalliselle varhaiskasvatukselle, eikä lapselle voi saada samanaikaisesti lasten kotihoidontukea, yksityisen hoidon tukea, eikä lapsi voi osallistua kerhotoimintaan.

Palvelusetelin käyttäjällä on oikeus valita haluamansa kunnan hyväksymä palveluntuottaja. Kunta on velvollinen suorittamaan hyväksymälleen yksityiselle palveluntuottajalle korvausta enintään palvelusetelin arvoon saakka. Palvelusetelijärjestelmässä kunta ei tule sopimusosapuoleksi palvelusta sovittaessa, sillä kyseessä on kuluttajan asemassa olevan asiakkaan ja palveluntuottajan välinen sopimus.

1.2 Sääntökirja

Sääntökirja on laadittu Vantaan kaupungin menettelytapaohjeeksi varhaiskasvatuksen palveluseteliin. Sääntökirja ei ole sopimus Vantaan kaupungin ja palveluntuottajan välillä.

Sääntökirjassa Vantaan kaupunki asettaa palvelusetelilain 5 §:ssä mainitut hyväksymiskriteerit palveluntuottajille. Lakisääteiset edellytykset palvelujen tuottamiseen palvelusetelillä on määritelty palvelusetelilaissa. Palveluntuottaja vahvistaa hyväksymiskriteerit hakemuslomakkeella ja sen liitteillä sekä todentaa asiat kaupungin suorittamilla tarkastuskäynneillä.

Yksityinen palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan tämän sääntökirjan ehtoja siitä alkaen, kun palveluntuottaja hyväksytään palvelusetelillä toteutettavan varhaiskasvatuspalvelun tuottajaksi. Itse palvelua koskevan palvelusopimuksen osapuolina ovat palveluntuottaja ja asiakas, joten sopimuksen sitoumukset ja vastuut eivät kohdistu kuntaan.

Tämä sääntökirja jakautuu yleiseen ja erityiseen osaan. Yleinen osa sisältää palvelusetelillä tuotetun varhaiskasvatuksen keskeisiä periaatteita sekä palvelusetelituotteiden ja niiden arvojen määrittelyn. Erityinen osa sisältää palvelun sisältöön, laadunhallintaan, asiakkuuteen ja laskutukseen liittyviä käytännön menettelytapoja ja prosesseja.

Tässä sääntökirjassa tarkoitetaan:

1) Asiakkaalla varhaiskasvatukseen oikeutettua lasta (varhaiskasvatuslaki 6 §) sekä hänen huoltajiaan.

2) Palveluntuottajalla yhdistystä tai yritystä, joka ylläpitää palvelusetelillä varhaiskasvatusta tarjoavaa päiväkotia tai ryhmäperhepäiväkotia.

3) Palvelusetelillä tapaa järjestää Vantaan kaupungin lakisääteisiä varhaiskasvatuspalveluita.

4) Tulosidonnaisella palvelusetelillä sitä, että asiakkaan tulot vaikuttavat palvelusetelin suuruuteen. Palvelusetelillä on vähimmäis- ja enimmäisarvo Vantaan kaupungin ja lakien määrittämien perusteiden mukaisesti.

5) Palvelusetelin arvolla euromäärää, joka saadaan vähentämällä enimmäisarvosta asiakasmaksu, jonka perhe maksaisi lapsen kunnallisesta varhaiskasvatuksesta. Palvelusetelin lopullinen arvo määritellään toimitettujen dokumenttien pohjalta.

6) Omavastuuosuudella sitä osuutta yksityisen palveluntuottajan tuottaman palvelujen hinnasta, jota Vantaan kaupungin myöntämän palvelusetelin arvo ei kata ja joka jää asiakkaan maksettavaksi. Kunta ei peri palvelusetelin käyttäjältä asiakasmaksua palvelusta.

7) Palveluntuottajan määrittämällä palvelun hinnalla palvelusetelin arvon ja asiakkaan omavastuuosuuden summaa.

8) Hintakatolla kunnan asettamaa ylärajaa sille, minkä hinnan palveluntuottaja voi periä palvelusta. Vantaalla palvelusetelituottajien palvelusta perimä hinta voi olla enintään 30 euroa suurempi kuin palvelusetelin enimmäisarvo.

1.3 Varhaiskasvatuspalvelujen tuottamiseen sovellettava keskeinen lainsäädäntö

Varhaiskasvatuslaki (540/2018)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540

Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180753

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus varhaiskasvatuksen yksityisen palveluntuottajan ilmoitusmenettelystä (772/2018)
https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180772

Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista (1503/2016)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161503

Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta (1128/1996)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961128

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090569

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (679/2016)
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=FI

Tietosuojalaki (1050/2018)
https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20190906

Lastensuojelulaki (417/2007)
https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417

Kuluttajansuojalaki (38/1978)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325

Hallintolaki (434/2003)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016)
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161397

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006)
https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061233

2. SÄÄNTÖKIRJAN NOUDATTAMINEN, MUUTTAMINEN JA VOIMASSAOLO

2.1 Sääntökirjan noudattamisen valvonta ja vastuuhenkilöt

Asiakkaan käyttäessä palveluseteliä Vantaan kaupunki ei ole sopimussuhteessa varhaiskasvatusta tuottavaan yksityiseen palveluntuottajaan, mutta palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan tämän sääntökirjan ehtoja.

Vantaan kaupunki on palvelusetelilain nojalla velvollinen valvomaan hyväksymiensä yksityisten palveluntuottajien palvelujen tasoa. Vantaan kaupungin yhteys- ja vastuuhenkilöinä toimivat yksityisestä varhaiskasvatuksesta vastaava varhaiskasvatuspäällikkö ja varhaiskasvatuksen asiantuntija.

Palveluntuottaja nimeää henkilön tai henkilöt, jotka toimivat yhteyshenkilöinä ja vastuuhenkilöinä sääntökirjan toteuttamisessa ja ilmoitusten vastaanottajina.

2.2 Sääntökirjan muuttaminen ja voimassaoloaika

Vantaan kaupungilla on oikeus tehdä muutoksia tämän sääntökirjan ja/tai sen liitteiden sisältämiin määräyksiin. ~~Opetuslautakunta~~ Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta hyväksyy sääntökirjan yleiseen osaan ja varhaiskasvatuksen johtaja sääntökirjan erityiseen osaan tehtävät muutokset.

Vantaan kaupunki ilmoittaa muutoksista kirjallisesti. Mikäli palvelutuottaja ei halua sitoutua muuttuneisiin sääntöihin, tulee siitä ilmoittaa kirjallisesti kaupungille kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa muutosilmoituksen vastaanottamisesta. Sähköposti voi toimia kirjallisena ilmoituksena. Mikäli Vantaan kaupungille ei toimiteta edellä mainittua ilmoitusta, sitoutuu palveluntuottaja noudattamaan muuttuneita ehtoja.

Tämä sääntökirja on voimassa toistaiseksi.

3. PALVELUSETELITUOTTEET JA NIIDEN ARVO

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin enimmäisarvo hyväksytään Vantaan kaupungin kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa ~~opetuslautakunnassa~~. Enimmäisarvon määrittelyperusteena käytetään 3-6-vuotiaan lapsen kokoaikaisen varhaiskasvatuspaikan hintaa. Enimmäisarvoa käytetään tulosidonnaisen lapsikohtaisen palvelusetelin arvoa määritettäessä. Lapsikohtaista arvoa laskettaessa Vantaalla käytetään lapsen iän ja varhaiskasvatuksen tarpeen mukaisia kertoimia.

1.8.2022 alkaen	
Palvelusetelin enimmäisarvo	**875 €**
Lapsen iän ja varhaiskasvatuksen tarpeen mukainen kerroin	
Ikä:	
Alle 3-vuotiaat	1,46
3 vuotta täyttänyt lapsi	1
Varhaiskasvatusaika:	
Kokoaikainen varhaiskasvatus	1,0
Osa-aikainen varhaiskasvatus, enintään 20 tuntia viikossa	0,65
Esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus	0,46
Lapsen tarvitseman tuen kertoimet	1,5
	2
	3

Palvelusetelin enimmäisarvo tarkistetaan vähintään kahden vuoden välein elokuussa, samaan aikaan kun kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuun tulee valtakunnallisia muutoksia. Arvon ohjeellisena tarkistusperiaatteena käytetään palkansaajien ansiotasoindeksin ja elinkustannusindeksin yhdistettyä indeksiä.

Esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus on palvelusetelilainsäädännön piiriin kuuluvaa toimintaa. Oppivelvollisuutta edeltävä esiopetus ei kuulu palvelusetelilainsäädännön piiriin. Kunta maksaa esiopetuksen järjestämisestä tuottajalle lapsikohtaisen esiopetuskorvauksen erillisenä maksusitoumuksena.

4. PALVELUNTUOTTAJIEN HYVÄKSYMINEN

Palvelusetelituottajaksi hyväksyminen edellyttää, että tuottaja on tehnyt ilmoituksen päiväkoti- tai ryhmäperhepäiväkotitoiminnasta ennen sen aloittamista varhaiskasvatuspäällikölle. Päiväkodin tarkistamisen jälkeen varhaiskasvatuspäällikkö toimittaa päiväkotia koskevan ilmoituksen edelleen aluehallintovirastoon (AVI), jossa päätetään tuottajan rekisteröimisestä.

Ryhmäperhepäiväkodin osalta kunta vastaa rekisteröimisestä. Toiminnassa olevan päiväkodin ja ryhmäperhepäiväkodin osalta toiminnan edellytysten täyttyminen on tarkastettu yksikön perustamisvaiheessa.

Yksityisestä varhaiskasvatuksesta vastaava varhaiskasvatuspäällikkö päättää palvelusetelituottajan hyväksynnästä. Palveluntuottaja hakee hyväksyntää palvelusetelituottajaksi lomakkeella ”Hakemus palvelusetelipalvelun tuottajaksi päiväkoti- ja ryhmäperhepäivähoitoon” ja liittää siihen tarvittavat liitteet. Mikäli palveluntuottajalla on useampia päiväkoteja, tulee hyväksyntä palvelusetelituottajaksi hakea jokaiselle päiväkodille ja ryhmäperhepäiväkodille erikseen.

4.1 Palveluntuottajaa koskevat yleiset vaatimukset

- Palveluntuottajan toiminta täyttää varhaiskasvatuslain (540/2018) sekä varhaiskasvatuksesta annetun asetuksen (753/2018) mukaiset vaatimukset.
- Palveluntuottajan toiminta täyttää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) 5 §:n mukaiset vaatimukset.
- Palveluntuottaja huolehtii lakisääteisistä työnantajan sosiaalivakuutusmaksuista, YEL-vakuutuksesta ja muista työnantajan velvoitteista ja sitoutuu pyydettäessä esittämään tästä selvityksen
- Palveluntuottajan toiminta täyttää julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) vaatimukset. Palveluntuottaja ei saa muuta kunnan antamaa tukea tai julkista tukea palvelusetelillä tuotettaviin palveluihin.
- Palveluntuottaja vastaa myös alihankkijoidensa toiminnasta.
- Palveluntuottaja vastaa siitä, että henkilöstö täyttää laissa säädetyt vaatimukset sekä vastaa henkilöstön täydennyskoulutuksesta (varhaiskasvatuslaki § 39).
- Palveluntuottaja sitoutuu selvittämään työntekijöidensä rikostaustan (laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä 504/2002)
- Palveluntuottajan on nimettävä päiväkodille varhaiskasvatuslain 31 §:n mukainen toiminnasta vastaava johtaja ja perhepäivähoitoon 29 §:ssä säädetyn kelpoisuusvaatimuksen täyttävä vastuuhenkilö. Päiväkodin johtaja ja ryhmäperhepäiväkodin vastuuhenkilö vastaavat siitä, että varhaiskasvatuksen järjestämispaikka ja siellä toteutettava varhaiskasvatus täyttävät niille asetetut vaatimukset.

4.2 Palveluntuottajan hyväksymisen peruminen

Vantaan kaupunki voi perua palveluntuottajan hyväksymisen ja poistaa palveluntuottajan luettelosta, jos hyväksymiselle asetetut edellytykset eivät enää täyty tai palveluntuottaja pyytää hyväksymisen perumista. Palveluntuottajalla on oikeus lopettaa palvelusetelijärjestelmässä toimivana yrittäjänä ilmoittamalla kaupungille kirjallisesti vähintään 6 kk ennen viimeistä toimintapäivää.

Palveluntuottaja voidaan poistaa palvelutuottajarekisteristä, mikäli tuottaja ei kahdesta kirjallisesta huomautuksesta huolimatta korjaa huomautukseen johtanutta asiaa. Poisto palveluntuottajarekisteristä on voimassa kaksi (2) vuotta, minkä jälkeen palveluntuottaja voi uudelleen hakea palveluntuottajaksi.

Kaupunki voi poistaa tuottajan hyväksyttyjen palveluntuottajien luettelosta välittömästi ilman irtisanomisaikaa, mikäli:

- Hyviä palvelukäytäntöjä ei noudateta (hallintolain 434/2003 mukaan), palveluntuottaja ei noudata kunnan kirjallisista kehotuksista huolimatta tämän sitoumuksen ehtoja, palveluntuottaja on tullut maksukyvyttömäksi, ei ole kyennyt hoitamaan laskujaan eräpäivään mennessä, on aloittanut akordimenettelyn, on asetettu selvitystilaan tai on välittömässä vaarassa tulla asetetuksi selvitystilaan palvelutuottaja tai joku johtoon kuuluva henkilö on tuomittu elinkeinotoimintaan liittyvässä rikoksessa.

5. VANTAAN KAUPUNGIN TEHTÄVÄT

Vantaan kaupunki valitsee palvelusetelijärjestelmän piiriin kuuluvat palveluntuottajat palvelusetelilain edellyttämällä tavalla. Kaupungin tulee ottaa palveluntuottajan valintaa koskeva asia käsittelyyn yhden (1) kuukauden kuluessa palveluntuottajan ilmoittautumisesta ja tehtävä päätös palveluntuottajan hyväksymisestä tai hylkäämisestä kolmen (3) kuukauden kuluessa ilmoittautumisesta.

Kaupungin on pidettävä luetteloa hyväksymistään palvelujen tuottajista. Tiedot palvelujen tuottajista, näiden tuottamista palveluista ja niiden hinnoista ovat julkisesti saatavilla internetissä tai muulla soveltuvalla tavalla.

Kaupunki antaa ohjausta ja neuvontaa sekä seuraa toiminnan kehitystä yhteistyössä palveluntuottajan kanssa. Kaupungin tulee varmistaa, että palveluntuottajat täyttävät toiminnalle asetetut vähimmäisedellytykset.

Kaupungin on selvitettävä asiakkaalle tämän asema palveluseteliä käytettäessä, palvelusetelin arvo, palveluntuottajien hinnat, omavastuuosuuden määräytymisen perusteet ja arvioitu suuruus sekä vastaavasta palvelusta varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain mukaan määräytyvä asiakasmaksu.

Kaupunki on palvelusetelillä järjestettävässä palvelussa syntyvien asiakasasiakirjojen EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu rekisterinpitäjä. Kaupunki vastaa käsittelytoimiselosteen laatimisesta. Asiakasasiakirjat, jotka syntyvät setelillä palvelua järjestettäessä ja toteutettaessa, ovat viranomaisen asiakirjoja (esim. sopimuksen liite ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma).

Kaupunki vastaa kunnan asiakastietojärjestelmän ylläpidosta, ja siitä muodostuvasta asiakasrekisteristä.

Palvelusetelin myöntämisestä päättävä henkilö ei voi olla varhaiskasvatuksesta vastaavana henkilönä taikka hallinnollisessa luottamusasemassa palveluntuottajalla. Palvelusetelin myöntävällä henkilöllä ei myöskään saa olla merkittävää omistusta, eikä hän saa käyttää merkittävää päätösvaltaa palvelun tuottajaorganisaatiossa.

6. VASTUUT JA VAHINGONKORVAUKSET

Mahdolliset vahingot korvataan ensisijaisesti palveluntuottajan vakuutuksesta ja viime kädessä palveluntuottaja vastaa niistä vahingonkorvauslain mukaisesti. Vantaan kaupunki ei vastaa palveluntuottajan palvelujen saajalle aiheuttamista vahingoista.

Palveluntuottajan vastuulla ovat päiväkoti- ja ryhmäperhepäiväkotitilojen ja pihojen turvallisuus sekä palveluntuottajan (tai hänen alihankkijansa) aiheuttamat toiminnan keskeytymiset.

Vantaan kaupungilla on vastuu varhaiskasvatuksen palveluseteliin liittyvästä tietojärjestelmästä ja siitä johtuvista virhetilanteista sekä maksuliikenteestä ja sen sujuvuudesta.

7. VEROTUS

7.1 Tuloverotus

Palveluseteli on saajalleen veroton etuus. Verottomuus edellyttää, että palveluseteli
- myönnetään selkeästi määriteltyihin palveluihin
- on henkilökohtainen eikä siirrettävissä toiselle henkilölle
- ei ole suoraan asiakkaalle maksettavaa rahaa

7.2 Arvonlisäverotus

Arvonlisäverolain 38 §:n mukaan veroa ei suoriteta varhaiskasvatuspalvelun myynnistä. Veroa ei myöskään suoriteta, kun varhaiskasvatuksen harjoittaja luovuttaa varhaiskasvatuspalvelun saajalle varhaiskasvatuksen yhteydessä siihen tavanomaisesti liittyviä palveluja ja tavaroita. Varhaiskasvatuspalvelulla tarkoitetaan kunnan harjoittamaa ja varhaiskasvatusviranomaisen valvomaa muun varhaiskasvatuksen palvelun tuottajan harjoittamaa päiväkotitoimintaa, perhepäivähoitoa tai muuta varhaiskasvatustoimintaa.

SÄÄNTÖKIRJAN ERITYINEN OSA

8. PALVELUN SISÄLTÖ JA LAADUN HALLINTA

Palvelusetelillä tuotettu varhaiskasvatus pitää sisällään varhaiskasvatuslain mukaisen lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostaman kokonaisuuden, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

8.1 Palvelun sisältövaatimukset

Palvelun tulee vastata tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Palveluntuottajan tulee täyttää seuraavat velvoitteet:

- Toimitilojen on jatkuvasti täytettävä turvallisuusmääräykset niin, että yksikössä huolehditaan lasten turvallisuudesta lain ja viranomaisten määräysten mukaisesti.
- Palveluntuottajan on noudatettava varhaiskasvatusta säätelevää lainsäädäntöä, valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteita sekä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lisäksi palveluntuottaja vastaa siitä, että se käsittelee asiakkaiden henkilötietoja lainsäädännössä sekä tässä palvelusetelisääntökirjassa edellytetyllä tavalla.
- ~~Palveluntuottaja vastaa siitä, että jokaiselle lapselle laaditaan lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma.~~
- Palveluntuottaja sitoutuu toimittamaan vuosittain kaupungille yksikön toimintasuunnitelman.
- Palveluntuottajan tulee laatia omavalvontasuunnitelma ja päivittää sitä tarvittaessa.
- Palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan pääkaupunkiseudullista 4-vuotiaiden lasten hyvinvointitarkastuksen Hyve-mallia, jossa lapsikohtaista varhaiskasvatuskeskustelua hyödynnetään laajan neuvolatarkastuksen yhteydessä.
- Palveluntuottajan tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.

8.2 Lapsen ~~kehityksen ja oppimisen~~ tuki

1.8.2022 voimaan tuleva varhaiskasvatuslain muutos edellyttää myös yksityisiä varhaiskasvatuksen järjestäjiä järjestämään lapsen varhaiskasvatuksessa tarvitseman tuen. Tuki järjestetään yleisenä, tehostettuna ja erityisenä tukena inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Palvelusetelillä tuotetussa varhaiskasvatuksessa noudatetaan Vantaan kaupungin ~~kehityksen ja oppimisen tuen linjauksia~~ tuen käsikirjaa, ja lapsen tuen tarve arvioidaan samoin perustein kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. ~~niiltä osin, kuin ne koskevat yksityistä varhaiskasvatusta.~~

Vantaan kaupungin koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja antaa tarvittaessa tukea palvelusetelillä järjestetyssä varhaiskasvatuksessa olevien lasten tukemiseen liittyvissä asioissa. Lapsen tuen tarve arvioidaan samoin perustein kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Lapsen tuen järjestäminen palveluseteliyksiköissä ohjeistetaan erillisessä ohjeessa.

8.3 Palvelusetelin arvon korottaminen lapsen tuen perusteella

Palveluntuottaja voi hakea palvelusetelin arvon korotusta lapsen tuen edellyttämien lisäresurssien perusteella erillisin ohjeen mukaan. Tehostettua tai erityistä tukea saava lapsi on otettava huomioon lasten tai henkilöstön lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole lasta tai lapsia varten avustajaa.
Tuen resursointi on aina yksilöllistä, kunkin lapsen tarpeiden mukaista. Palvelusetelin korotus voi olla 1,5, 2 tai 3, ottaen huomioon palveluyksikön kokonaistilanteen, olemassa olevat resurssit yksikössä ja lapsen tuen tarve.
Palvelusetelin korotus edellyttää sitä, että lapsimäärää ryhmässä on mahdollista pienentää tai korotus käytetään osa-aikaisen tai kokoaikaisen lisähenkilön esim. avustajan palkkaukseen. Korotetulla palvelusetelillä voidaan ostaa myös lapsen mahdollisesti tarvitsema osa-aikainen erityisopetus. Palveluntuottajan tulee todentaa sovitun tuen resursoinnin eli rakenteellisen tuen toteutuminen, mahdollisen erityisopetuksen ja sovittujen pedagogisten menetelmien käyttöönotto lapsiryhmässä.

Kommentoinut [KK1]: lisähenkilön, esim. avustajan palkkaukseen

Kommentoinut [KK2R1]: ostaa myös lapsen mahdollisesti tarvitsema osa-aikainen erityisopetus

Palvelusetelin korotus on voimassa toistaiseksi, mutta muutoksen tarve tarkistetaan aina lapsen henkilökohtaisen suunnitelman ja tuen toteutumisen arvioinnin yhteydessä. Palvelusetelin korotus puretaan tai sitä pienennetään, mikäli lapsen tuen tarvetta arvioitaessa on todettu, että lievemmät tukitoimet riittävät. Mikäli kunnan valvontaviranomaisten työn tuloksena todetaan, ettei yksikkö ole noudattanut palvelusetelin korotuksen perusteisiin liittyviä velvoitteita, voidaan päätös palvelusetelin korotuksesta kumota yksipuolisesti. Tämä ei kuitenkaan kumoa lapsen tuen hallintopäätöstä.

8.4 Arviointi

Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin tarkoituksena on turvata varhaiskasvatuslain tarkoituksen toteuttamista ja tukea kehittämistä ja edistää lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä.

Palveluntuottajien tulee osallistua kaupungin toteuttamiin ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskus Karvin kyselyihin ja toteuttavat lakisääteistä itsearviointia Karvin ohjeiden mukaisesti. Kyselyiden tulokset ovat Vantaan kaupungin ja palveluntuottajien hyödynnettävissä.

8.5 Huoltajien palaute ja oikeus muistutuksen tekemiseen

Palveluntuottaja kuvaa kirjallisesti päiväkodin tai ryhmäperhepäiväkodin palautejärjestelmän yksikön omavalvontasuunnitelmassa. Menettelytavoista sovittaessa on hyvä korostaa, että asiakkaita tulisi ensisijaisesti ohjata selvittämään tilannetta heidän asiaansa hoitaneiden henkilöiden tai tarvittaessa esimiesten kanssa heti, kun ongelma ilmenee.

Jos ongelmat eivät ratkea keskustelemalla, lapsen huoltajilla on oikeus tehdä muistutus päiväkodinjohtajalle, ryhmäperhepäiväkodin vastuuhenkilölle tai yksityisestä varhaiskasvatuksesta vastaavalle varhaiskasvatuspäällikölle. Toimipisteen on tiedotettava asiakkailleen muistutusoikeudesta riittävällä tavalla sekä järjestettävä muistutuksen tekeminen asiakkaalle mahdollisimman vaivattomaksi. Muistutus tehdään pääsääntöisesti kirjallisesti. Huoltaja voi hakea apua muistutuksen tekemiseen kunnan sosiaaliasiamieheltä. Muistutus on kirjattava ja käsiteltävä

asianmukaisesti ja siihen on annettava kirjallinen vastaus kohtuullisessa ajassa. Muistutukseen annettuun vastaukseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muistutuksen ohella asiakkaalla on oikeus tehdä hallintokantelu varhaiskasvatusta valvovalle Etelä-Suomen aluehallintovirastolle (AVI). Jos asiassa ei ole tehty muistutusta, ja AVI arvioi, että kantelu on tarkoituksenmukaisinta käsitellä muistutuksena, viranomainen voi siirtää asian kyseiseen toimipisteeseen tai yksityisestä varhaiskasvatuksesta vastaavan varhaiskasvatus-päällikön käsiteltäväksi.

Palveluntuottajan tulee raportoida kunnalle palvelusetelillä tuotettua palvelua koskevista muistutuksista ja kanteluista.

9. PALVELUSETELIASIAKKUUS

9.1 Palveluseteliin oikeutetut asiakkaat

Palveluseteli voidaan myöntää lapselle, joka olisi muutoinkin oikeutettu varhaiskasvatukseen Vantaan kaupungin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Palveluseteliä hakevan tulee olla kirjoilla Vantaalla, tai lapsella tulee olla väestötietojärjestelmään rekisteröitynä vähintään tilapäinen osoite Vantaalla, tai lapsen oleskelu Vantaalla on muuten todettu.

Palveluseteli voidaan myöntää vain varhaiskasvatusoikeuden piirissä olevien lasten varhaiskasvatuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Palveluseteli on lapsikohtainen.

Asiakkaalla ei ole oikeutta vaatia palveluseteliä, vaan kunta päättää sopivasta tavasta järjestää asiakkaan tarvitsemaa palvelua. Vantaan kaupungilla on oikeus rajata harkintansa mukaan asiakkaat, joille palveluseteliä ei myönnetä. Palvelusetelin käytön ulkopuolelle voi jäädä asiakas, jolle palvelun tarjoaminen palvelusetelipäiväkodissa olisi kohtuuttoman vaikea toteuttaa. ~~Mikäli asiakkaan varhaiskasvatus vaatii tavanomaista mittavampia tai erityisiä henkilöstöresursseja tai toimintaympäristöön tehtäviä laajoja muutoksia, asiakas ohjataan kunnalliseen varhaiskasvatukseen.~~

9.2 Palveluntuottajan valitseminen

Palveluseteli voidaan myöntää varhaiskasvatuksen järjestämiseen Vantaalla sijaitsevassa yksityisessä päiväkodissa tai ryhmäperhepäiväkodissa, jota ylläpitävä yritys, yhdistys tai yrittäjä on hyväksytty palvelusetelituottajaksi. Luettelo kunnan hyväksymistä palveluntuottajista ja toimipisteistä hintoineen ja yhteystietoineen löytyy Vantaan internet-sivuilta www.vantaa.fi.

Perhe ottaa yhteyttä palveluntuottajaan ja neuvottelee palveluiden järjestämisestä, jonka jälkeen huoltaja voi hakea palveluseteliä lapsen varhaiskasvatukseen kunnalta.

9.3 Palvelusetelin hakeminen

Palveluseteliä tulee hakea neljä kuukautta ennen varhaiskasvatuksen tarvetta varhaiskasvatus-/palvelusetelihakemuksella. Jos varhaiskasvatuksen tarve johtuu äkillisestä työllistymisestä, opiskelusta tai työn/opiskelun vuoksi kuntaan muutosta, vähimmäisjärjestelyaika on kaksi viikkoa. Palveluseteliä ei voi hakea takautuvasti.

Asiakkaalla on oikeus kieltäytyä hänelle tarjotusta palvelusetelistä, jolloin vaihtoehtona on kunnallinen varhaiskasvatus.

9.4 Päätös palvelusetelistä

Palveluseteli myönnetään vähintään kuukauden kestävään asiakassuhteeseen. Vantaalla varhaiskasvatuksen palveluseteli annetaan viranomaispäätöksenä. Päätöksen palvelusetelin myöntämisestä tekee varhaiskasvatuksen palveluohjaaja ~~varhaiskasvatuspäällikkö. Päätös palvelusetelistä tehdään kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta.~~ Asiakkaalle toimitetaan kirjallinen päätös postitse tai sähköisessä muodossa. Päätökseen tyytymätön asiakas saa tehdä siitä kirjallisen oikaisuvaatimuksen opetuslautakunnalle.

Päätös palvelusetelistä tehdään siihen asti, kunnes lapsi siirtyy perusopetukseen.

9.5 Palvelusopimus ja palvelusopimuksen liite

Perhe ja palveluntuottaja tekevät sopimuksen varhaiskasvatuspalvelusta. Perheen ja tuottajan väliseen sopimussuhteeseen sovelletaan kuluttajaoikeuden ja sopimusoikeuden säännöksiä ja oikeusperiaatteita.

Palvelusopimuksen laatimisen yhteydessä täytetään palvelusopimuksen liite -lomake. Palveluntuottajalla on velvollisuus toimittaa alkuperäinen palvelusopimuksen liite viipymättä palvelusetelin arvosta päättävälle palvelusihteerille.

Kun perhe allekirjoittaa palvelusopimuksen liitteen yksityisen palveluntuottajan kanssa, poistuu mahdollinen hakemus kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Perhe voi halutessaan jättää uuden hakemuksen kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Tällöin hakuaika on 4 kuukautta.

9.6 Varhaiskasvatuspaikan vaihto

Jos perhe haluaa vaihtaa varhaiskasvatuspaikkaa toiseen yksityiseen palvelusetelipäiväkotiin tai -ryhmäperhepäiväkotiin, perhe tekee kirjallisen ilmoituksen asiakassuhteen päättymisestä nykyisessä päiväkodissa. Palveluntuottaja lähettää tiedon lopettamisesta palvelusopimuksen liite -lomakkeella palvelusetelin arvosta päättävälle palvelusihteerille.

Uusi palveluntuottaja toimittaa perheen ja tuottajan tekemän palvelusopimuksen liite -lomakkeen palvelusetelin arvosta päättävälle palvelusihteerille. Palvelusihteeri lähettää perheelle uuden päätöksen palvelusetelin arvosta ja ilmoituksen palveluntuottajalle.

9.7 Palvelusetelin voimassaolo

Palveluseteli astuu voimaan liitteessä mainittuna aloituspäivänä, kun palveluntuottaja toimittaa palvelusopimuksen liitteen varhaiskasvatuksen palvelusihteerille.

Jos palvelusetelillä varhaiskasvatuksessa oleva lapsi ei käytä varhaiskasvatuspaikkaa kuuteenkymmeneen (60) varhaiskasvatuksen toimintapäivään (keskimäärin 3kk), oikeus palveluseteliin ja arvon maksatus päättyvät 60 päivän jälkeen. Palveluntuottajan on ilmoitettava poissaolosta asiaa hoitavalle palvelusihteerille, mikäli on oletettavissa, että lapsen poissaolo voi kestää yli kuusikymmentä päivää. Rajaus ei koske kesäajan kuukausia: kesäkuu, heinäkuu, elokuu.

Palvelusetelin voimassaolo päättyy palvelusopimuksen liitteen mukaiseen lapsen viimeiseen läsnäolopäivään varhaiskasvatuksessa tai viimeistään lapsen aloitettua perusopetuksen. Tuottajalle maksetaan palvelusetelin arvo tämän mukaisesti. Palveluntuottajalla on oikeus periä asiakkaan palvelusetelin omavastuuosuus omien irtisanomissääntöjensä mukaan.

Tuottajalla on velvollisuus ilmoittaa viipymättä palvelusetelin arvosta päättävälle palvelusihteerille asiakassuhteen päättymisestä palvelusopimuksen liite -lomakkeella. Jos palveluntuottaja irtisanoo asiakkaan sopimuksen, on tuottajan ilmoitettava lisäksi irtisanomisen perusteet palvelusetelipäiväkotia valvovalle varhaiskasvatuspäällikölle. ~~palvelusetelistä päättäneelle viranomaiselle.~~

10. LAPSIKOHTAISEN PALVELUSETELIN ARVON MÄÄRITTÄMINEN

10.1 Päätös tulosidonnaisen palvelusetelin arvosta

Palvelusetelin arvon määräytymisessä ja tarkistamisessa käytetään samaa ohjeistusta kuin Vantaan kaupungin kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa.

Palvelusetelin arvo määräytyy lapsen iän, varhaiskasvatuksen laajuuden, perheen koon ja lapsen kanssa samassa taloudessa asuvien tulojen mukaan. Perheen kokona otetaan huomioon yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa elävät henkilöt sekä heidän kanssaan samassa taloudessa asuvat molempien alaikäiset lapset. Huoltajien maksettavaksi jää palveluntuottajan perimän palvelun hinnan ja palvelusetelin arvon välinen erotus.

Palvelusetelin arvosta annetaan erillinen päätös asiakkaalle. Viranomaisten oikeuteen saada tulosidonnaisen palvelusetelin arvon määräämistä varten tarpeellisia tietoja ja selvityksiä sovelletaan, mitä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 17 §:ssä säädetään viranomaisten oikeudesta saada tietoja asiakasmaksuja määrättäessä.

Vantaalla päätöksen lapsikohtaisesta tulosidonnaisesta palvelusetelin arvosta tekee varhaiskasvatuksen palvelusihteeri. Päätös on voimassa enintään siihen asti, kunnes lapsi siirtyy oppivelvollisena perusopetukseen.

Tulotietoja ei tarvitse toimittaa, mikäli perhe on hakemuksessa kirjallisesti ilmoittanut suostuvansa pienimpään palvelusetelin arvoon. Mikäli perhe haluaa, että palvelusetelin arvo määritellään tulojen mukaan, tulee tulotiedot toimittaa varhaiskasvatuspalveluihin, tai antaa suostumus tulojen tarkistukseen tulorekisteristä viimeistään varhaiskasvatuksen aloittamiskuukauden 15. päivään mennessä. Muutoin palvelusetelin arvo tarkistetaan tositteiden saavuttua seuraavan kuukauden alusta.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa käytettävä sisaralennus koskee myös palveluseteliä sekä tilanteita, joissa toinen sisarus on kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Sisaralennus ei kuitenkaan koske perheitä, joissa toinen sisarus on varhaiskasvatuksessa yksityisen hoidon tuella.

Asiakkaalle toimitetaan kirjallinen päätös palvelusetelin arvosta ja/tai palvelusetelin arvon muutoksesta tiedoksi postitse tai sähköisessä muodossa. Varhaiskasvatuksen tuottajalle toimitetaan ~~kirjallinen~~ ilmoitus palvelusetelin arvosta, jossa perheen tulotietoja ei mainita.

Palvelusetelin arvoa määritettäessä ei oteta huomioon lisäpalveluja, jotka asiakas ostaa omaaloitteisesti palveluntuottajalta lakisääteisen varhaiskasvatuspalvelun lisäksi. Lisäpalvelun on

oltava vapaaehtoista, eikä se saa syrjiä asiakkaita tai asettaa heitä eriarvoiseen asemaan. Mikäli varhaiskasvatuksen yhteydessä järjestetään muuta maksullista toimintaa, tulee toimintaa järjestettäessä varmistua siitä, ettei muu toiminta vaaranna tai häiritse varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumista. Muun toiminnan sisältö, luonne ja vastuukysymykset selvitetään lasten huoltajille riittävästi.

Palvelusetelin arvon vuosittainen tarkistaminen

Kunta pyytää uudet tulotiedot kerran vuodessa perheeltä palvelusetelin arvon tarkistamiseksi. Mikäli palvelusetelin arvo ilmeisesti perustuu lapsen vanhempien tai muiden huoltajien antamiin virheellisiin tietoihin, arvo voidaan oikaista takautuvasti enintään vuoden ajalta.

Aiheettomasti maksettu palvelusetelin arvo voidaan periä takaisin asiakkaalta eli lapsen huoltajalta tapauskohtaisen harkinnan perusteella.

Palvelusetelin arvon tarkistaminen perhetilanteen tai tulojen muuttuessa

Perheen tulee ilmoittaa palvelusetelin arvoon vaikuttavista muutoksista. Palvelusetelin arvoa tarkistetaan perhesuhteiden muuttuessa. Muutoksena tulee ilmoittaa esimerkiksi perhekoon muuttuminen sisarusten syntymän tai avioliiton/avoliiton vuoksi tai kun lapsen huoltajuus muuttuu.

Palvelusetelin arvoa tarkistetaan myös, jos perheen tulot muuttuvat olennaisesti tai maksu osoittautuu virheelliseksi. Olennaiseksi muutokseksi katsotaan maksun perusteena olevien perheen bruttotulojen vähintään kymmenen (10 %) prosentin muutos. Huoltajien on toimitettava tarvittavat asiakirjat päätöksentekoa varten. Arvo tarkistetaan ilmoittamiskuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Palveluntuottaja sitoutuu ottamaan huomioon asiakkaalta perittävässä omavastuuosuudessa palvelusetelin arvoon tehdyt muutokset.

Lapsen varhaiskasvatuksen laajuuden muuttuminen

Jos lapsen varhaiskasvatuksen laajuudessa tapahtuu pidempiaikainen muutos, palvelusetelin arvo tarkistetaan. Muutokset tehdään vähintään kolmeksi kuukaudeksi. Uusi arvo astuu voimaan palvelusopimuksen liitteessä määriteltynä ajankohtana, pääsääntöisesti seuraavan kuukauden alusta.

Lapsi täyttää kolme vuotta

Kun lapsi täyttää kolme vuotta, palvelusetelin arvo muuttuu seuraavasta kuukaudesta lähtien. Asiakkaalle toimitetaan päätös ja palveluntuottajalle ilmoitus palvelusetelin uudesta arvosta.

Palvelusetelin arvon korottaminen

Palvelusetelilain mukaan kunta on velvollinen korottamaan palvelusetelin arvoa, jos perheen toimeentulo tai asiakkaan lakisääteinen elatusvelvollisuus muutoin vaarantuu, tai se on tarpeen muut huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

10.2 Palvelusetelin arvon määrittäminen vanhempien yhteishuoltajuudessa

Jos lapsen huoltajat asuvat eri osoitteissa, mutta lapselle järjestetään varhaiskasvatusta vain yhdessä kunnassa, määräytyy palvelusetelin arvo sen perheen tulojen perusteella, jossa lapsella on väestötietojärjestelmän mukainen asuinpaikka.

Jos lapselle järjestetään varhaiskasvatusta kahden kunnan alueella, on palvelusetelin arvo mahdollista määritellä etähuoltajan tulojen perusteella sille ajalle, jonka lapsi on Vantaalla varhaiskasvatuksessa.

10.3 Muutoksenhaku palvelusetelin arvon päätökseen

Palvelusetelin arvoon tyytymätön perhe on ensisijaisesti yhteydessä arvosta päättävään palvelusihteeriin. Mikäli asia ei ratkea huoltajia tyydyttävällä tavalla, heillä on oikeus tehdä palvelusetelin arvopäätöksestä kirjallinen oikaisuvaatimus. Oikaisuvaatimus tulee tehdä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista opetuslautakunnalle.

11. PALVELUSETELITUOTTAJIA VELVOITTAVAT KÄYTÄNTEET

11.1 Palvelujen hintatietojen toimittaminen

Palveluntuottaja sitoutuu toimittamaan tiedot palveluistaan ja niiden voimassa olevista hinnoista kaupungille, joka pitää ne julkisesti nähtävillä. Palveluntuottajan tulee toimittaa tieto hinnoista Vantaan kaupungille vuosittain 30.4. mennessä, mikäli hintoihin tulee muutoksia. Palveluntuottaja sitoutuu ilmoittamiinsa palveluhintoihin toimintavuodeksi kerrallaan 1.8. - 31.7.

11.2 Palvelusetelin arvon laskutus Vantaan kaupungilta

Laskutusohje

Palveluntuottaja laskuttaa Vantaan kaupunkia kerran kuukaudessa, jälkikäteen. Lasku tulee lähettää kaupungille seuraavan kuukauden 10. päivään mennessä. Maksuehto on 14 päivää netto hyväksyttävän laskun saapumisesta lukien. Myöhästyneelle maksusuoritukselle maksetaan korkolain mukainen vuotuinen viivästyskorko.

Vantaan kaupungille osoitettava lasku lähetetään liitteineen sähköiseen laskutusosoitteeseen. Verkkolaskuosoite eli OVT-tunnus on sähköinen laskutusosoite, jolla lasku ohjautuu suoraan Vantaan kaupungin järjestelmään.

Vantaan kaupungin Y-tunnus: 0124610-9
OVT-tunnus: Vantaan kaupunki 003701246109
Verkkolaskuoperaattori CGI
Välittäjätunnus: 003703575029
Viitteenne -kenttään kirjataan varhaiskasvatuksen kustannuspaikka 135018102.

Jos laskun lähettäjällä ei verkkolaskutusmahdollisuutta, laskut luodaan ja lähetetään maksuttomassa toimittajaportaalissa https://www.laskuhotelli.fi/portaali sähköisesti. Toimittajaportaali vaatii rekisteröitymisen, joka tapahtuu olemalla yhteydessä sähköpostiosoitteeseen: ostolaskut@vantaa.fi Rekisteröitymistä varten tarvitaan laskuttavan henkilön nimi, sähköpostiosoite ja Y-tunnus.

Kaupunki maksaa palveluntuottajalle vain myönnetyn palvelusetelin mukaisesti käytetystä palvelusta. Kaupunki ei hyväksy laskutuslisää tai toimistomaksua palveluntuottajan laskuttaessa asiakasta tai kaupunkia. Vantaan kaupunki ei vastaa peruuntuneista palvelutapahtumista aiheutuneista kustannuksista.

Varhaiskasvatuksen aloitus, keskeytys ja lopettaminen

Palvelusetelin maksu alkaa siitä päivästä, kun lapsi tosiasiallisesti aloittaa varhaiskasvatuksen. Tosiasiallinen aloitus on asiakkaan tarpeen mukainen ensimmäinen varhaiskasvatuspäivä, jolloin lapsi on varhaiskasvatuksessa ilman huoltajan läsnäoloa ja yksikön henkilöstön vastuulla. Tutustumispäivästä / -jaksosta ei makseta palveluseteliä.

Lapsen aloittaessa tai lopettaessa varhaiskasvatuksen kesken kuukauden, palvelusetelin arvo määräytyy toteutuneiden varhaiskasvatuspäivien mukaan. Jakajana käytetään kyseisen kalenterikuukauden varhaiskasvatuspäiviä. Palveluseteli maksetaan irtisanomisajalta, jos lapsi on tosiasiallisesti ko. aikana varhaiskasvatuksessa. Viimeinen varhaiskasvatuspäivä on arkipäivä ja samalla viimeinen laskutuspäivä.

Asiakkaan irtisanoessa palveluntuottajan kanssa tekemänsä sopimuksen, on asiakkaan vastuulla ottaa huomioon yksityisen palveluntuottajan kanssa tehdyssä sopimuksessa oleva irtisanomisaika. Palveluntuottajalla on oikeus periä asiakkaalle määritetyn palvelusetelin arvon jälkeen asiakkaan maksettavaksi jäävä omavastuuosuus omien irtisanomissääntöjensä mukaan.

Asiakassuhde säilyy isyys tai vanhempainvapaan ajan, vaikka lapsella ei ole oikeutta varhaiskasvatukseen kyseisenä aikana. Kaupunki maksaa kyseiseltä ajalta palveluntuottajalle vastaavan korvauksen kuin lapsikohtaisen palvelusetelin arvo on. Tuottaja ei kuitenkaan voi periä kyseiseltä ajalta palvelusetelin omavastuuta. Lapselle on varmistettava oikeus palata samaan hoitopaikkaan.

Kunnallista varhaiskasvatusta koskeva hoitopaikkatakuu ei koske palvelusetelillä tuotettua varhaiskasvatusta.

Esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus

Esiopetuksen aloittavalle lapselle tehdään sopimus esiopetukseen liittyvästä varhaiskasvatuksesta 1.8. alkaen esiopetusvuoden viimeiseen toimintapäivään saakka. Vantaan kaupunki maksaa palveluntuottajille esiopetukseen liittyvän varhaiskasvatuksen arvon sekä esiopetuskorvauksen koko kuukauden ajalta, myös elokuulta (riippumatta esiopetuksen alkamispäivästä). Lapsen aloittaessa esiopetukseen liittyvän varhaiskasvatuksen kesken kuukauden, palvelusetelin arvo määräytyy varhaiskasvatuspäivien mukaan.

Esiopetukseen liittyvään varhaiskasvatukseen osallistunut lapsi voi siirtyä esiopetuksen päätyttyä koko- tai osa-aikaiseen varhaiskasvatuspalveluun.

Loma-ajat ja varahoito

Palvelusetelin arvo maksetaan jokaiselta kuukaudelta, jonka lapsi on asiakassuhteessa palvelun tuottajaan. Vantaan kaupunki suosittaa palveluntuottajaa perimään asiakkaiden omavastuuosuuden enintään 11 kuukaudelta vuodessa. Tuottajan periessä omavastuuosuuden 12 kuukaudelta, tulee tuottajan huolehtia siitä, että varhaiskasvatusta on saatavana kulloistenkin

asiakasperheiden tarvetta vastaavasti ~~ympärivuotisesti~~. Mikäli lapsi tarvitsee varhaiskasvatusta yksityisen päiväkodin tai ryhmäperhepäiväkodin ollessa suljettuna, tuottaja sitoutuu järjestämään varhaiskasvatuksen esimerkiksi yhteistyössä muiden palveluntuottajien kanssa. Asiakkaalla, jolla on voimassa oleva palvelusetelipäätös, ei ole oikeutta kunnalliseen varhaiskasvatukseen.

Syys- joulu- ja hiihtolomasta johtuva katkos esiopetuksessa ei vaikuta esiopetukseen liittyvän varhaiskasvatuksen omavastuuosuuteen, ts. omavastuuosuutta ei koroteta loman ajaksi.

11.3 Asiakirjojen käsittely ja arkistointi

Palveluntuottaja käsittelee edellä kappaleessa 5 ("Vantaan kaupungin tehtävät") määriteltyjä asiakastietoja sisältäviä viranomaisen asiakirjoja Vantaan kaupungin lukuun. Palveluntuottaja toimii näiden asiakirjojen ja niihin sisältyvien henkilötietojen osalta EU:n tietosuoja-asetuksessa määriteltynä henkilötietojen käsittelijänä. Palveluntuottaja vastaa henkilötietojen käsittelijänä siitä, että se noudattaa asiakastietojen käsittelyssä sitä velvoittavaa lainsäädäntöä, tämän palvelusetelisääntökirjan määräyksiä sekä Vantaan kaupungin rekisterinpitäjänä mahdollisesti antamia ohjeita. Henkilötietojen käsittelyn ehtoja on tarkennettu palvelusetelisääntökirjan liitteessä 1.

Palveluntuottajan on huolehdittava aineistojensa ja järjestelmiensä hyvän tiedonhallintatavan mukaisesta turvaamisesta ja varmistettava mm. tietojen saatavuus, suojaus ja virheettömyys siten kuin laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) edellyttää.

Palveluntuottajan tulee asiakirjoja käsitellessään noudattaa, mitä kunnan asiakirjojen käsittelystä säädetään. Palveluntuottaja laatii palvelusetelijärjestelmässä asiakirjat palvelutapahtuman yhteydessä ja noudattaa kaikissa käsittelyvaiheissa huolellisuutta siten, ettei kenenkään yksityisyys tule vaarannetuksi eikä loukatuksi. Asiakirjat tulee säilyttää turvallisessa paikassa, minne kukaan ulkopuolinen ei pääse ja sähköiset asiakirjat asianmukaisesti suojattuina. Palveluntuottajan tulee toiminnassaan noudattaa, mitä salassapitosäännöksistä on säädetty varhaiskasvatuslaissa (40-41 §:t, luku 8).

Asiakassuhteen tai palvelusetelitoiminnan päätyttyä palveluntuottaja sitoutuu lähettämään tarvittavat arkistoitavat asiakirjat (esim. alkuperäiset vasut) varhaiskasvatuspalveluihin veloituksetta, kaupungin pyytämällä tavalla ja muodossa. Muut alkuperäiset asiakirjat (esim. Hyve 4-lomake) luovutetaan perheelle varhaiskasvatuksen päätyttyä. Palveluntuottaja huolehtii omien tiedostojensa ja saamiensa kopiokappaleiden sekä hallussaan olevien asiakkaiden henkilötietojen poistamisesta tai tuhoamisesta tietoturvallisella tavalla asiakassuhteen tai palvelusetelitoiminnan päättyessä, ellei palveluntuottaja ole lainsäädännön perusteella velvollinen säilyttämään tietoja.

Palveluntuottajan tulee noudattaa varhaiskasvatuslaissa säädettyä tietojen toimittamisesta varhaiskasvatuksen valtakunnalliseen tietovarantoon (Varda) laissa määritellyssä aikataulussa.

11.4 Lasten läsnä- ja poissaoloseuranta

Palveluntuottajan tulee kirjata lasten läsnä- ja poissaolotiedot (esim. päiväkirja). Tietojen oikeellisuudesta on vastuussa päiväkodin johtaja tai ryhmäperhepäivähoidon vastuuhenkilö. Kaupungilla on oikeus pyytää palveluntuottajalta lasten läsnä- ja poissaolotiedot tarvittaessa.

LIITE 1: HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN EHDOT

1. Yleistä

1.1 Tässä liitteessä määritellään sääntökirjassa olevien ehtojen lisäksi Vantaan kaupunkia (jäljempänä "rekisterinpitäjä") ja palveluntuottajaa (jäljempänä "käsittelijä") sitovasti ne henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa koskevat ehdot, joiden mukaisesti käsittelijä rekisterinpitäjän toimeksiannosta käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän puolesta ja lukuun.

1.2 Näissä ehdoissa kuvatuista käsittelijän toimenpiteistä ja velvollisuuksista ei suoriteta erillistä korvausta.

1.3 "Rekisterinpitäjän henkilötiedoilla" tarkoitetaan näissä ehdoissa henkilötietoja, joista rekisterinpitäjä vastaa. Henkilötiedon käsite on määritelty EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen artiklassa 4. Henkilötiedoilla tarkoitetaan myös pseudonymisoituja henkilötietoja.

1.4 "Sääntökirjalla" tarkoitetaan näissä ehdoissa Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjaa.

1.5 Osapuolet noudattavat toiminnassaan kulloinkin voimassa olevaa henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvää lainsäädäntöä sekä lainsäädännön nojalla annettuja viranomaismääräyksiä.

1.6 Rekisterinpitäjä tarkistaa tätä liitettä tarvittaessa, jos lainsäädäntöön tai sen tulkintaa koskeviin suosituksiin, ohjeistuksiin tai määräyksiin tulee muutoksia.

2. Käsittelijän velvollisuudet

Henkilötietojen käsittely

2.1 Käsittelijä vastaa siitä, että palvelu on kulloinkin voimassa olevan henkilötietolainsäädännön, sääntökirjan ja tämän liitteen vaatimusten mukainen, ottaen erityisesti huomioon, mitä on säädetty sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta sekä hyvästä tietojen käsittelytavasta.

2.2 Käsittelijän tulee noudattaa sääntökirjan mukaisessa toiminnassa lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) sekä muita salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta annettuja voimassa olevia säädöksiä.

2.3 Käsittelijän sääntökirjan mukaisessa toiminnassa syntyvät asiakkuutta koskevat asiakirjat ovat rekisterinpitäjän asiakirjoja. Toiminnassa syntyvien asiakirjojen käsittelyyn ja arkistointiin noudatetaan samoja periaatteita kuin muihinkin viranomaisten asiakirjoihin.

2.4 Käsittelijä saa käsitellä henkilötietoja vain sääntökirjan mukaisten palvelujen toteuttamiseen ja silloinkin ainoastaan ko. palvelujen tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa ja vain sinä aikana, kuin se on palvelujen tuottamiseksi välttämätöntä.

2.5 Käsittelijä saa käyttää henkilötiedoista mahdollisesti muodostettavaa anonyymiä dataa vain sääntökirjan mukaisten palvelujen toteuttamiseen ja silloinkin ainoastaan palvelujen tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa ja vain sinä aikana, kuin se on palvelujen tuottamiseksi välttämätöntä.

2.6 Käsittelijän on käsiteltävä henkilötietoja rekisterinpitäjän antaman ohjeistuksen ja niiden päivitysten mukaisesti. Henkilötietoja ei saa käyttää esimerkiksi mainontaan tai markkinointiin eikä niitä saa ilman rekisterinpitäjän lupaa luovuttaa ulkopuolisille. Käsittelijän on säilytettävä henkilötietoja niin, että ne eivät joudu sivullisten käsiin.

2.7 Sen lisäksi, mitä sääntökirjassa on sovittu henkilötietojen suojaa, tietoturvallisuutta ja tietojen salassapitoa koskevista vaatimuksista, käsittelijä sitoutuu toteuttamaan riskiä vastaavan turvallisuustason varmistamiseksi asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet henkilötietojen käsittelyn turvallisuuden varmistamiseksi ottaen huomioon uusin tekniikka ja toteuttamiskustannukset, käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvat, todennäköisyydeltään ja vakavuudeltaan vaihtelevat riskit.

2.8 Käsittelijä huolehtii käsittelemiensä henkilötietojen asianmukaisesta suojaamisesta omien käytäntöjensä, sääntökirjan vaatimusten ja rekisterinpitäjän muun mahdollisen kirjallisen ohjeistuksen mukaisesti varmistaakseen henkilötietojen luottamuksellisuuden, eheyden ja saatavuuden.

2.9 Käsittelijän on huolehdittava siitä, että sen käsittelemät henkilötiedot ovat sellaisessa yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, että ne voidaan automaattisesti irrottaa järjestelmästä siirrettäväksi toiseen järjestelmään, silloin kun se on teknisesti mahdollista. Kun aineistoa käsitellään käsittelijän hallinnassa olevassa järjestelmässä tai laitteessa, käsittelijä huolehtii siitä, että rekisterinpitäjän aineisto pystytään palauttamaan järjestelmän tai laitteen vikatilanteessa.

2.10 Käsittelijällä on oltava valmius asettaa ja hallinnoida tietojen luovutuksia koskevia rajoituksia, jollaisia voi aiheutua esimerkiksi väestötietolain mukaisesta rekisteröidyn turvakiellosta. Käsittelijän tulee pystyä rajoittamaan rekisteröidyn henkilötietojen käsittelyä osittain tai kokonaan rekisterinpitäjän vaatimalla tavalla. Rekisteröidyn henkilötietojen rajoittaminen ei saa johtaa muiden rekisterissä olevien henkilötietojen rajoittamiseen, ellei rekisterinpitäjän ja käsittelijän kesken kirjallisesti toisin sovita.

2.11 Käsittelijä korjaa viipymättä havaitut henkilötietojen käsittelyä koskevat virheet tai puutteet.

2.12 Käsittelijä dokumentoi sovitut ja toteutetut toimenpiteet ja huolehtii siitä, että dokumentaatio on ajan tasalla. Osapuolet arvioivat teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä ja niiden riittävyyttä säännöllisesti.

Ohjeet henkilötietojen käsittelystä

2.13 Käsittelijä käsittelee henkilötietoja sääntökirjan ja rekisterinpitäjän antamien kirjallisten ohjeiden mukaisesti.

2.14 Käsittelijä ilmoittaa ilman aiheetonta viivytystä rekisterinpitäjälle, jos rekisterinpitäjän antamat ohjeet tai käsittelijän sisäiset ohjeet ovat puutteellisia tai jos käsittelijä epäilee niitä lainvastaisiksi. Rekisterinpitäjä laatii tai täydentää ohjeita tarvittaessa yhteistyössä käsittelijän kanssa.

2.15 Rekisterinpitäjällä on oikeus muuttaa, täydentää ja päivittää käsittelijälle antamiaan henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa koskevia ohjeita. Käsittelijä tekee tarvittavat muutostyöt rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti. Käsittelijä ja muut henkilötietojen käsittelijät sitoutuvat noudattamaan näitä muutettuja, täydennettyjä tai päivitettyjä ohjeita.

Käsittelijän tietosuojavastaava

2.16 Jos käsittelijällä ei ole tietosuojavastaavaa, käsittelijä on velvollinen nimeämään tietosuojasta vastaavan yhteyshenkilön henkilötietojen käsittelyä varten. Käsittelijä ilmoittaa kirjallisesti

tässä kohdassa tarkoitetun yhteyshenkilön tai tietosuojavastaavan yhteystiedot ja niiden muutokset rekisterinpitäjälle.

Käsittelijän henkilöstö

2.17 Käsittelijä huolehtii siitä, että henkilötietoja käsittelevät vain ne käsittelijän lukuun työskentelevät henkilöt, joiden työtehtäviin rekisterinpitäjän aineiston käsittely kuuluu. Käsittelijän on varmistettava, että jokainen käsittelijän alaisuudessa toimiva henkilö, jolla on pääsy rekisterinpitäjän henkilötietoihin, on tietoinen henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä velvoitteistaan ja käsittelee niitä ainoastaan sääntökirjan ja osapuolten ohjeiden mukaisesti.

2.18 Käsittelijä varmistaa, että kaikki sen alaisuudessa toimivat henkilöt, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja, ovat sitoutuneet noudattamaan salassapitovelvollisuutta tai heitä koskee lakisääteinen salassapitovelvollisuus. Käsittelijän tulee ohjeistaa henkilöstönsä salassapitoa koskevista säännöksistä ja menettelyistä.

Käsittelijän avustamis- ja tiedonantovelvollisuus

2.19 Käsittelijä saattaa rekisterinpitäjän saataville tämän pyynnöstä kaikki tiedot, jotka rekisterinpitäjä tarvitsee rekisterinpitäjälle ja käsittelijälle säädettyjen velvollisuuksien noudattamisen osoittamista varten, ja osallistuu pyydettäessä sovitulla tavalla rekisterinpitäjän vastuulla olevien kuvausten ja muiden dokumenttien, kuten EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen vaikutustenarvioinnin, laatimiseen ja tekemiseen sekä ennakkokuulemisen suorittamiseen ja mahdollisen tietosuojaa koskevan sertifioinnin hankkimiseen.

2.20 Käsittelijä sallii rekisterinpitäjän tai sen valtuuttaman auditoijan suorittamat tarkastukset sekä osallistuu niihin. Auditointi voi käsittää myös toimittajan alihankkijat siltä osin, kuin alihankkijat osallistuvat käsittelijä on velvollinen tarjoamaan auditoijalle pääsyn tarvittaviin tiloihin ja järjestelmiin sekä tarvittavan avun auditoinnin suorittamiseksi. Auditointi ei saa vaarantaa käsittelijän tietoturvaa tai salassapitovelvoitteita, eikä se saa muutoin haitata merkittävästi käsittelijän muuta liiketoimintaa. Mikäli käsittelijän tietoturva- tai salassapitovelvoitteet estävät auditoijan pääsyn tarvittaviin tiloihin tai järjestelmiin, käsittelijä varmistaa, että auditoija saa oleelliset tiedot auditointia varten.

2.21 Käsittelijä sitoutuu reagoimaan viimeistään 72 tunnin kuluessa rekisterinpitäjän yhteydenotosta ja vastaamaan viimeistään yhden (1) viikon kuluessa rekisterinpitäjän tietosuojaa koskeviin pyyntöihin tai reklamaatioihin tai muihin viesteihin, pois lukien EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiset tietoturvaloukkaukset, joihin sovelletaan jäljempänä määritettyjä määräaikoja.

Rekisteröityjen pyynnöt

2.22 Käsittelijä ilmoittaa viipymättä rekisterinpitäjälle kaikista rekisteröityjen pyynnöistä, jotka koskevat rekisteröidyn voimassa olevan lainsäädännön mukaisten oikeuksien käyttämistä. Käsittelijä ilmoittaa rekisterinpitäjälle myös kolmansien osapuolten tekemistä aineistoa koskevista tietopyynnöistä.

2.23 Jos aineisto on käsittelijän hallussa, käsittelijä avustaa rekisterinpitäjää, jotta rekisterinpitäjä pystyy täyttämään velvollisuutensa vastata näihin pyyntöihin. Pyynnöt voivat edellyttää käsittelijältä esimerkiksi avustamista rekisteröidylle tiedottamisessa ja viestinnässä, rekisteröidyn pääsyoikeuden toteuttamisessa, henkilötietojen oikaisemisessa tai poistamisessa, käsittelyn rajoittamisen toteuttamisessa tai rekisteröidyn omien henkilötietojen siirtämisessä järjestelmästä toiseen.

2.24 Ellei toisin sovita, käsittelijä on velvollinen ylläpitämään luetteloa rekisteröityjen henkilötietojen oikaisuista, poistoista tai käsittelyn rajoituksista. Luettelo on luovutettava pyydettäessä rekisterinpitäjälle.

3. Alihankkijat, jotka käsittelevät henkilötietoja

3.1 Siltä osin kuin käsittelijä käyttää toiminnassaan alihankkijoita, jotka käsittelevät henkilötietoja, alihankintaan sovelletaan sääntökirjassa ja tässä kuvattuja
ehtoja. Käsittelijä vastaa käyttämiensä alihankkijoiden osuudesta kuin omastaan.

3.2 Jos käsittelijän alihankkija käsittelee rekisterinpitäjän henkilötietoja, alihankkijan käyttäminen edellyttää rekisterinpitäjän ennakkoon kirjallisesti antamaa lupaa.

3.3 Käsittelijän on ilmoitettava rekisterinpitäjälle kirjallisesti kaikki toiminnassa käyttämänsä alihankkijat.

3.4 Käsittelijän on ilmoitettava rekisterinpitäjälle etukäteen kirjallisesti kaikista suunnitelluista muutoksista, jotka koskevat henkilötietojen käsittelijöinä toimivien alihankkijoiden lisäämistä tai vaihtamista, ja annettava rekisterinpitäjälle mahdollisuus vastustaa ehdotettuja muutoksia. Ilmoituksessa tulee kuvata, miten alihankkija käsittelee rekisterinpitäjän henkilötietoja tietosuojalainsäädännön mukaisesti.

3.5 Käsittelijän alihankkijat, jotka henkilötietojen käsittelijöinä käsittelevät rekisterinpitäjän henkilötietoja rekisterinpitäjän puolesta ja lukuun, sitoutuvat noudattamaan sääntökirjassa ja tässä liitteessä kuvattuja henkilötietojen käsittelijää koskevia velvollisuuksia sekä rekisterinpitäjän antamia kulloinkin voimassa olevia henkilötietojen käsittelyyn liittyviä ohjeita. Käsittelijällä on velvollisuus kirjallisilla sopimuksilla sitouttaa käyttämänsä alihankkijat noudattamaan sääntökirjan ja tämän liitteen ehtoja. Käsittelijä varmistaa, että rekisterinpitäjän tarkastusoikeus voidaan ulottaa alihankkijaan.

3.6 Jos käsittelijän alihankkijat käsittelevät rekisterinpitäjän henkilötietoja ja rikkovat tai laiminlyövät sääntökirjan, tämän liitteen tai sovellettavan lainsäädännön määräyksiä, käsittelijä vastaa näistä rikkomisista tai laiminlyönneistä kuin omistaan. Jos rekisterinpitäjä perustellusti katsoo, että käsittelijän alihankkija ei täytä tietosuojavelvoitteitaan, rekisterinpitäjällä on oikeus vaatia käsittelijää vaihtamaan alihankkijaa.

4. Palvelun sijainti

4.1 Ellei palvelun tuottamispaikasta ole toisin sovittu, käsittelijällä on oikeus käsitellä rekisterinpitäjän henkilötietoja ainoastaan Euroopan talousalueella. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan myös pääsyn mahdollistamista rekisterinpitäjän henkilötietoihin, esimerkiksi hallinta- ja valvontayhteyden välityksellä.

4.2 Jos osapuolet sopivat, että käsittelijä saa siirtää rekisterinpitäjän henkilötietoja Euroopan talousalueen ulkopuolelle, osapuolet huolehtivat siitä, että henkilötietojen siirto toteutetaan lainsäädännön mukaisesti asianmukaisella siirtosopimuksella noudattaen EU-komission kulloinkin voimassa olevia mallilausekkeita ja/tai muita tuolloin voimassa olevia henkilötietojen siirtoa koskevia vaatimuksia.

5. Tietoturvaloukkaukset

5.1 Käsittelijällä tulee olla laadittuna kirjallinen ohjeistus tietoturvaloukkaustilanteissa toimimiseen.

5.2 Käsittelijän on ilmoitettava kirjallisesti rekisterinpitäjälle henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta välittömästi ja viimeistään 36 tunnin kuluessa saatuaan tiedon loukkauksesta, sekä vastattava samassa määräajassa rekisterinpitäjän tietoturvaloukkausta koskevaan yhteydenottoon. Lisäksi käsittelijä sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti rekisterinpitäjälle ilman aiheetonta viivytystä muista käsittelijän tuottaman palvelun olennaisista häiriö- tai ongelmatilanteista, joilla voi olla vaikutuksia rekisteröityjen asemaan ja oikeuksiin.

5.3 Käsittelijän on annettava rekisterinpitäjälle vähintään seuraavat tiedot tietoturvaloukkauksesta:
1) kuvattava tapahtunut henkilötietojen tietoturvaloukkaus, mukaan lukien asianomaisten rekisteröityjen ryhmät ja arvioidut lukumäärät sekä henkilötietotyyppien ryhmät ja arvioidut lukumäärät, sillä tarkkuudella, kuin nämä ovat tiedossa;
2) ilmoitettava tietosuojavastaavan tai muun vastuuhenkilön nimi ja yhteystiedot, jolta voi saada asiassa lisätietoja;
3) kuvattava henkilötietojen tietoturvaloukkauksen todennäköiset seuraukset; sekä
4) kuvattava toimenpiteet, joita käsittelijä ehdottaa tai joita se on toteuttanut henkilötietojen tietoturvaloukkauksen johdosta ja tarvittaessa myös toimenpiteet mahdollisten haittavaikutusten lieventämiseksi.

5.4 Henkilötietojen tietoturvaloukkauksen havaittuaan käsittelijä ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin tietoturvaloukkauksen vaikutusten rajoittamiseksi ja korjaamiseksi.

11 § Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2022 alkaen/MM

VD/4805/12.00.01.02/2022

Opetushallitus päätti uudistuneista Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista 18.2.2022. Päätös edellyttää kunnilta paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista ja suunnitelmien käyttöön ottamista elokuussa 2022. Uusien perusteiden mukaan laaditun Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman 2022 käyttöönottoon saakka noudatetaan nykyistä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaa 2019.

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman päivittämisen prosessi
Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaa on tarkistettu tällä päivityskierroksella suhteessa sekä muuttuneeseen lainsäädäntöön ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin että kaupungin uuteen strategiaan. Päivityksessä on hyödynnetty kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä varhaiskasvatuksen palvelualueen strategista työskentelyä sekä huomioitu *Lapsiystävällinen kunta -työ*. Päivitykseen liittyviä teemoja on työstetty olemassa olevissa verkostoissa niin palvelualueella ja toimialalla kuin yhteistyötahojenkin kanssa. Kuntalais- ja päättäjäosallisuudessa on tällä kierroksella keskitytty maahan muuttaneiden huoltajien kokemuksiin vantaalaisesta varhaiskasvatuksesta. Lisäksi päivityksen yhteydessä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaa ja siihen liittyvien työkalujen toimivuutta henkilöstön työvälineinä on arvioitu. Työkalujen kokonaisuutta ja käytettävyyttä on yhteiskehitetty varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa.

Keskeiset muutokset Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmassa

Keskeisimmät muutokset valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa liittyvät lapselle annettavaan tukeen ja sen muotoihin. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma on päivitetty vastaamaan näitä uudistuksia. Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön kolmitasoinen tuen malli, jossa tuen tasot ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Tuen tarve arvioidaan lapselle tehtävässä henkilökohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa, ja suunnitelma tarvittavista pedagogisista, hoidollisista ja rakenteellisista tuen muodoista kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tehostetun ja erityisen tuen tasoista sekä yleisen tuen tukipalveluista tulee tehdä hallintolain mukainen valituskelpoinen päätös. Lisäksi asiakirjassa on vahvistettu inklusiivisen toimintakulttuurin toteuttamista tekoina ja toimeenpanona vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa. Suunnitelman rakenne on myös aiempaa strukturoidumpi ja asiakirjaa on kevennetty kuvailevien tekstiosuuksien määrää karsimalla.

Lapsivaikutusten arvio
Päivityksen keskiössä on lapsen etu ja oikeus saada oikea-aikaista ja riittävän vahvaa tukea. Lapsen tukeen liittyvillä muutoksilla parannetaan tukea tarvitsevien lasten oikeusturvaa sekä edistetään kaikkien lasten yhdenvertaisia mahdollisuuksia. Päivityskierroksella on kiinnitetty myös huomiota lasten turvallisuuteen sekä kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen. *Lapsiystävällinen kunta* -työn ohjaamana varhaiskasvatussuunnitelmassa on vahvistettu käytänteitä turvallisemman tilan luomiseksi varhaiskasvatuksessa. Turvallisempi tila on paikka, joka tarjoaa lapsille tunteen fyysisestä, henkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lisäksi Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmassa on kohdistettu huomio varhaiskasvatuspalvelujen onnistumiseen lapsen ja perheen näkökulmasta ajallisesti erilaisilla ulottuvuuksilla: tänään, lähiviikkoina ja -kuukausina sekä lapsen varhaiskasvatuksen aikana.

Hallintosäännön 10 luvun 5 §:n kohdan 7 mukaan kasvatuksen ja oppimisen lautakunta tehtäväalueellaan päättää hyväksyä varhaiskasvatuksen opetussuunnitelman.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.5.2022 § 11

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:
Päätetään

a) kumota 1.8.2012 alkaen opetuslautakunnan päätös 13.5.2019 § 11 Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmasta
b) hyväksyä liitteen mukainen Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma
c) ottaa Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma käyttöön 1.8.2022
d) oikeuttaa varhaiskasvatuksen johtaja tekemään Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan teknisiä muutoksia

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022

Täytäntöönpano: Varhaiskasvatuksen palvelualue
- Yksityiset varhaiskasvatuksen palveluntuottajat

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus kasvatuksen ja oppimisen lautakunnalle

Lisätiedot:
Tiina-Liisa Åkerfelt, 040 586 4893,
(tiinaliisa.akerfelt[at]vantaa.fi)

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma

VANTAAN VARHAISKASVATUS-SUUNNITELMA

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta

10.5.2022

Nimi	Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma
Kunta	Vantaa
Pdf luotu	29.4.2022

SISÄLTÖ

1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. 1
1.1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja niiden velvoittavuus. 1
1.2. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. 2
1.2.1. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma. 3
1.3. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. 4
1.3.1. Vantaalaisia tarkennuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. 5
1.4. Paikallisesti päätettävät asiat. 6
2. Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet. 8
2.1. Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet. 8
2.2. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot. 10
2.2.1. Vantaalaisia tarkennuksia varhaiskasvatuksen järjestämiseen ja toimintamuotoihin. 11
2.3. Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua. 12
2.3.1. Vantaalaisia tarkennuksia varhaiskasvatukseen osana kasvun ja oppimisen polkua. 12
2.4. Arvoperusta. 13
2.5. Oppimiskäsitys. 14
2.6. Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus. 15
2.7. Laaja-alainen osaaminen. 16
2.7.1. Ajattelu ja oppiminen. 17
2.7.2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu. 17
2.7.3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot. 18
2.7.4. Monilukutaito. 18
2.7.5. Digitaalinen osaaminen. 19
2.7.6. Osallistuminen ja vaikuttaminen. 19
2.8. Paikallisesti päätettävät asiat. 20
3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri. 21
3.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet. 22
3.1.1. Vantaalaisia tarkennuksia toimintakulttuurin kehittämisestä. . . . 22
3.1.2. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä. 26
Vantaalaisia tarkennuksia oppivasta yhteisöstä toimintakulttuurin ytimenä. 27
3.1.3. Leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö. 29

Vantaalaisia tarkennuksia toimintakulttuurin kehittämiseen leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustavan yhteisön näkökulmasta. . . 29
3.1.4. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. 30
Vantaalaisia tarkennuksia toimintakulttuurin kehittämiseen osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmista. 31
3.1.5. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus. 32
Vantaalaisia tarkennuksia kieli-, kulttuuri ja katsomustietoisen toimintakulttuurin kehittämiseen. 32
3.1.6. Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa. 33
Vantaalaisia tarkennuksia toimintakulttuurin kehittämiseen hyvinvoinnin, turvallisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmasta. 33
3.2. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt. 35
3.3. Yhteistyö varhaiskasvatuksessa. 36
3.3.1. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö. 36
Vantaalaisia tarkennuksia huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön. 37
3.3.2. Yhteistyö eri tahojen kanssa. 37
Vantaalaisia tarkennuksia yhteistyöhön eri tahojen kanssa. 38
3.4. Paikallisesti päätettävät asiat. 41
4. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen. 42
4.1. Pedagogisen toiminnan viitekehys. 42
4.2. Pedagoginen dokumentointi. 43
4.3. Monipuoliset työtavat. 43
4.4. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä. 44
4.5. Oppimisen alueet. 45
4.5.1. Kielten rikas maailma. 45
4.5.2. Ilmaisun monet muodot. 47
4.5.3. Minä ja meidän yhteisömme. 48
4.5.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni. 49
4.5.5. Kasvan, liikun ja kehityn. 51
4.6. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia. 52
4.6.1. Kaksikielinen varhaiskasvatus. 53
4.6.2. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia Vantaan varhaiskasvatuksessa. 54
4.7. Vantaalaisia tarkennuksia pedagogisen toiminnan suunnittelusta ja arvioinnista. 55
4.8. Paikallisesti päätettävät asiat. 57

5. Lapsen tuki. 58
5.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet ja vastuut. 58
5.2. Yhteistyö tuen aikana. 59
5.2.1. Lapsen ja huoltajan kanssa tehtävä yhteistyö. 59
5.2.2. Monialainen yhteistyö. 60
5.3. Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa. 60
5.3.1. Yleinen tuki. 61
5.3.2. Tehostettu tuki. 61
5.3.3. Erityinen tuki. 62
5.3.4. Tuen muodot. 62
5.4. Lapsen tuen arviointi. 64
5.5. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana. 64
5.6. Päätös tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä tukipalveluista. 65
5.7. Vantaalaisia tarkennuksia lapsen tukeen. 66
5.8. Paikallisesti päätettävät asiat. 71
6. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus. 73
6.1. Vantaalaisia tarkennuksia vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan perustuvaan varhaiskasvatukseen. 73
6.2. Paikallisesti päätettävät asiat. 74
7. Toiminnan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa. 75
7.1. Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen. 75
7.2. Vantaalaisia tarkennuksia toiminnan arviointiin ja kehittämiseen. . . . 76
7.3. Paikallisesti päätettävät asiat. 78

1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaa erityisesti varhaiskasvatuslaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Esiopetus, jota säätelee perusopetuslaki, on osa varhaiskasvatusta. Esiopetusta ohjaa Opetushallituksen määräyksenä annettu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet.

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia lapsia koskevana ja varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella. Tämä perusteasiakirja on laadittu inkluusion periaatteiden mukaisesti, joita tarkastellaan erityisesti arvoperustaa käsittelevässä luvussa 2, toimintakulttuurin näkökulmasta luvussa 3 ja lapsen tuen näkökulmasta luvussa 5. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista.

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisen ohjauksen tarkoituksena on luoda yhdenvertaiset edellytykset varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lähtökohtana ovat lasten kasvuympäristön ja varhaiskasvatuksen toimintaympäristön muutokset. Lisäksi perusteissa on otettu huomioon lainsäädännön muutokset. Perusteita on valmisteltu sidosryhmäyhteistyössä hyödyntäen uusimpia tutkimus- ja kehittämistyön tuloksia.

Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus on kolmitasoinen. Se koostuu valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmista.

1.1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja niiden velvoittavuus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lasten huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen järjestäjiä oikeudellisesti velvoittava määräys. Perusteasiakirja sisältää määräysten lisäksi kokonaisuuden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Jokaisen luvun päätteeksi on koottu paikallisesti päätettäviä asioita, jotka ohjaavat paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimista ja varhaiskasvatuksen toteuttamista.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on myös viittauksia lainsäädäntöön. Viittausten tarkoituksena on selventää perustetekstin yhteyttä lainsäädännölliseen perustaan.

*Tässä perusteasiakirjassa tarkoitetaan **varhaiskasvatuksen järjestäjällä** kuntaa, kuntayhtymää tai yksityistä palveluntuottajaa. Käsitettä huoltaja käytetään tarkoitettaessa lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa.*

1.2. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen järjestäjien tulee laatia ja hyväksyä valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Varhaiskasvatussuunnitelman laatimisvelvoite koskee myös kunnan hankkimaa avointa varhaiskasvatustoimintaa ja kunnan valvomaa yksityistä lasten päiväkotitoimintaa tai yksityistä perhepäivähoitoa. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ovat velvoittavia ja niitä tulee arvioida ja kehittää. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma voidaan laatia kaikkia toimintamuotoja koskevaksi (päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta) tai kullekin toimintamuodolle erikseen. Varhaiskasvatuksen järjestäjät voivat sopia järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa, arvioitaessa ja kehitettäessä.

Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan siten, että se määrittelee, ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen järjestämistä paikallisesti. Suunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon paikalliset erityispiirteet, mahdolliset pedagogiset painotukset, lasten tarpeet sekä varhaiskasvatusta koskevan arviointitiedon ja kehittämistyön tulokset. Paikalliset suunnitelmat voivat tarkentaa valtakunnallisia perusteita, mutta ne eivät voi sulkea pois mitään lain, asetuksen tai varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden edellyttämää tavoitetta tai sisältöä.

Varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon muut paikallisella tasolla tehtävät suunnitelmat, kuten

- *varhaiskasvatusta, lapsia ja perheitä koskevat suunnitelmat*
- *esiopetuksen opetussuunnitelma*
- *perusopetuksen opetussuunnitelma*
- *mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma*
- *lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma*
- *kotoutumissuunnitelma*
- *yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma.*

Varhaiskasvatuksen järjestäjä huolehtii siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstölle, huoltajille sekä lapsille annetaan mahdollisuus osallistua paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen.

Lapsen kasvun ja oppimisen polun jatkuvuuden ja eheyden turvaamiseksi esi- ja perusopetuksen edustajat osallistuvat varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen. Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa tehdään yhteistyötä kunnan eri hallinnonalojen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (luku 3.3).

Varhaiskasvatuksen järjestäjä hyväksyy varhaiskasvatussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa varhaiskasvatusta varten.

Varhaiskasvatuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Paikallisen varhaiskasvatuksen arvioinnissa voidaan hyödyntää kansallista varhaiskasvatuksen tietovaranto Vardasta tuotettua arviointitietoa sekä Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tuottamia arviointityökaluja. Arviointia käsitellään tarkemmin luvussa 7.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa miten varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan (kokonaan tai osittain järjestäjä-, yksikkö-, ryhmä-, toimintamuotokohtaisena tai alueellisina suunnitelmina), miten sen toteutumista arvioidaan ja miten sitä kehitetään.

Kuvaa miten varhaiskasvatuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat osallistuvat varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen.

Kuvaa miten yhteistyö esiopetuksen, perusopetuksen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijoiden sekä muiden tarvittavien yhteistyökumppaneiden kanssa toteutetaan varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa.

Kuvaa miten paikalliset erityispiirteet, varhaiskasvatuksen erilaiset järjestämisen tavat, kehittämisen tavoitteet sekä lapsia koskevat muut paikalliset suunnitelmat otetaan varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa huomioon.

1.2.1. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma

Meillä varhaiskasvatussuunnitelma koostuu Opetushallituksen laatimista valtakunnallisista Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (2022) sekä paikallisesti laaditusta Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmasta 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä tarkennamme vasutyökalujen kokonaisuudella, joka on kuvattu varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin yhteydessä luvussa 3.

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu suomen- ja ruotsinkielellä.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

- Perhepäivähoidossa noudatetaan Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi Perhepäivähoidon käsikirjaa.
- Yksityiset palveluntuottajat noudattavat Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaa määritellyin osin sekä halutessaan omaa täydentävää varhaiskasvatussuunnitelmaansa.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

Keskeisimmät Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaa tarkentavat asiakirjat ovat:

- Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirja
- Tuen käsikirja
- Digipedagogiikan ohjelma
- Ympäristökasvatuksen työkortit
- Perhepäivähoidon käsikirja
- Avoimen varhaiskasvatuksen kuvaukset

1.3. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatuslain turvaama oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Näiden toteuttamiseksi laaditaan jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana tulee olla lapsen etu ja tarpeet. Myös lapsen mielipide ja toiveet tulee selvittää ja huomioida lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessissa. Henkilöstön vastuulla on etsiä sopivat keinot lapsen näkökulmien selvittämiseksi. On tärkeää, että sekä huoltajan että henkilöstön havainnot ja näkemykset lapsen kehityksen ja oppimisen vaiheista sekä ryhmässä toimimisesta otetaan huomioon.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeä tuntea lapsen osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet. Lisäksi laatimisessa otetaan huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen ja katsomuksellinen tausta. Suunnitelmaa laadittaessa tai päivitettäessä hyödynnetään lapsen mahdollista aiempaa varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä pedagogista dokumentointia (luku 4.2). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattavat tavoitteet asetetaan henkilöstön pedagogiselle toiminnalle. Ne kuvaavat sitä, miten pedagogisella toiminnalla ja oppimisympäristöillä tuetaan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Tavoitteita asetettaessa otetaan huomioon myös huoltajan ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden näkemykset lapsen hyvinvoinnista, kehityksestä, oppimisesta, ja tuen tarpeista.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on toiminnan suunnittelun ja arvioinnin väline. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmista nousevat tavoitteet otetaan huomioon lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä oppimisympäristöjen ja toimintakulttuurin kehittämisessä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan lapsen aloitettua päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Suunnitelmaa tarkennetaan lapsen tarpeiden mukaan, vähintään kerran vuodessa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessiin sisältyy eri vaiheita. Prosessiin osallistuvat lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavat henkilöt yhdessä huoltajan ja lapsen kanssa. Päiväkodeissa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksen opettaja tai varhaiskasvatuksen erityisopettaja voi osallistua perhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessiin. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja arviointiin osallistuvat tarvittaessa myös lapsen kehitystä ja oppimista tukevat asiantuntijat tai muut tarvittavat tahot.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen mahdollinen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tuki, sen toteuttaminen sekä tuen vaikuttavuuden ja tukitoimien toteutumisen arviointi. Jos lapsella on jokin pitkäaikainen sairaus, joka vaatii lääkehoitoa, laaditaan hänelle terveydenhuollossa lääkehoitosuunnitelma. Siltä osin kuin lääkehoitosuunnitelmaan sisältyvät tiedot ovat välttämättömiä lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseksi, kirjataan ne lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lääkehoidon toteuttamisesta varhaiskasvatuksessa sovitaan paikallisesti. Varhaiskasvatuksessa annettavaa tukea käsitellään tarkemmin luvussa 5.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista sekä varhaiskasvatuksen pedagogisten toimintakäytäntöjen vaikutuksia lapsen kehitykseen ja oppimiseen seurataan säännöllisesti. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Suunnitelma on kuitenkin tarkistettava aina, kun siihen on lapsen tarpeista johtuva syy. Lapsen tuen tarvetta sekä tuen riittävyyttä, tarkoituksenmukaisuutta ja vaikuttavuutta on arvioitava ja suunnitelmaa päivitettävä aina tuen tarpeen muuttuessa. Jos lapsi saa tehostettua tai erityistä tukea, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitetään hallinnollisen päätöksen sisällön mukaisesti. Aloite suunnitelman tarkistamiseksi voi tulla lapsen kanssa työskenteleviltä henkilöiltä tai lapsen huoltajalta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioitaessa arviointi kohdistuu erityisesti toiminnan järjestelyihin, pedagogiikan toteutumiseen ja tukitoimien vaikuttavuuteen.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tulee sisältää seuraavat asiat:

- *lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vahvuudet sekä lapsen kiinnostuksen kohteet*
- *lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevat tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi ja toteutumisen arviointi*
- *lapsen mahdollisesti tarvitsema tuki (luku 5)*
- *mahdollinen suunnitelma lääkehoidosta*
- *lapsen, henkilöstön ja huoltajan yhdessä sopimat asiat*
- *suunnitelman laatimiseen osallistuneet muut mahdolliset asiantuntijat*
- *tieto siitä, milloin suunnitelma on laadittu ja tarkistettu ja milloin suunnitelma tarkistetaan seuraavan kerran.*

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on salassa pidettävä. Varhaiskasvatuslain mukaan lapsen varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä ja tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin osallistuvilla henkilöillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjälle ja tuottajalle sellaiset tiedot, jotka ovat varhaiskasvatuksen järjestämisen, tuottamisen ja tuen arvioinnin kannalta välttämättömiä. Tiedonsiirron tavoitteena on turvata lapsen edun mukaisen varhaiskasvatuksen toteutuminen. Tietojen saamista ja luovuttamista koskeva säännös koskee myös tilanteita, joissa lapsi siirtyy kunnan tai yksityisen palveluntuottajan järjestämästä varhaiskasvatuksesta toisen kunnan tai palveluntuottajan järjestämään varhaiskasvatukseen tai joissa varhaiskasvatuksesta siirrytään esiopetukseen tai perusopetukseen. Lapsen asiakkuus varhaiskasvatuksessa on julkinen tieto. Lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseen voi kuitenkin liittyä tietoja, jotka ovat salassa pidettäviä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen prosessi paikallisesta näkökulmasta. Kuvauksessa määritellään laadintaan, seurantaan ja arviointiin liittyvä yhteistyö ja vastuut varhaiskasvatuslain sekä näiden perusteiden mukaisesti.

Kuvaa varhaiskasvatuksen salassa pidettävien tietojen siirtämiseen ja vaihtamiseen liittyvät käytännöt.

Kuvaa tukeen liittyvien hallintopäätösten laatimisen prosessi paikallisesta näkökulmasta.

1.3.1. Vantaalaisia tarkennuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan

Vantaalla painotamme lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa lapsuutta arvostavana ja lasta kannattelevana positiivisena työvälineenä. Sen tavoitteena on ohjata ja suunnata pedagogista työtämme lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi ryhmässä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa keskitymme keskeisimpiin lapsen elämässä ajankohtaisiin asioihin. Laadimme varhaiskasvatussuunnitelman kaikille lapsille päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä ryhmäperhepäivähoidossa.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelu (vasukeskustelu)

- Varhaiskasvatuksen opettaja selvittää ennen keskustelua lapsen ja tiimin näkökulmaa lapsen tilanteesta ja pyytää huoltajia valmistautumaan keskusteluun. Huoltajien sekä tiimin henkilöstön havainnot ja muu dokumentaatio lapsesta toimivat keskustelun pohjana.
- Varhaiskasvatuksen opettaja käy vasukeskustelun huoltajien kanssa vuosittain pääsääntöisesti lokakuun loppuun mennessä.
- Lapsi osallistuu vasukeskusteluun ikään ja taitoihinsa sopivalla tavalla.
- Vasukeskusteluun voi osallistua myös varhaiskasvatuksen ulkopuolinen työntekijä, kuten psykologi tai puheterapeutti, jos se lapsen tuen tarpeen arvioinnin, tuen suunnittelun ja tuen toteutumisen arvioinnin kannalta on tarpeen.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman (vasu) laatiminen ja päivittäminen

- Varhaiskasvatuksen opettaja laatii lapselle vasun tai päivittää lapsen vasua vasukeskustelussa sovitun pohjalta.
- Varhaiskasvatuksen opettaja voi tarvittaessa tarkentaa suunnitelmaa vuoden mittaan esimerkiksi tuonti- ja hakutilanteissa huoltajien kanssa sovitun mukaisesti.
- Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa kesken toimintavuoden vasukeskustelu järjestetään ja suunnitelma laaditaan, kun henkilöstö on tutustunut lapseen ja hänestä on riittävästi havainnointitietoa.
- Perhepäivähoidossa vasukeskustelun lapsen ja perheen kanssa käy perhepäivähoitaja ja ryhmäperhepäivähoidossa lastenhoitaja. Lapsen vasun laadinnassa ja päivittämisessä käytetään esihenkilönä toimivan päiväkodin johtajan ja/tai varhaiskasvatuksen erityisopettajan asiantuntijuutta.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- Ohje lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta
- KieliPeda
- Pedagogisen tuen valikko

1.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatuksen järjestäjän päättämällä tavalla tässä luvussa ja muualla näissä perusteissa kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellään kunkin pääluvun lopussa, mitä paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee kyseisen luvun osalta päättää ja kuvata.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa voidaan käyttää perustetekstiä. Olennaista on kuitenkin avata ja konkretisoida tekstiä siten, että se ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen toteuttamista ja kehittämistä paikallisesti.

Paikallisesti voidaan laatia erilliset suunnitelmat varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoille. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat voidaan laatia myös järjestäjien yhteistyönä.

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma voidaan hyväksyä kokonaan tai osittain joko kunta-, yksikkö-, ryhmä- tai toimintamuotokohtaisena. Yksityisen palveluntuottajan varhaiskasvatussuunnitelma voidaan hyväksyä edellä mainituin periaattein tai koko palveluntuottajan toimintaa koskevana. Paikallista suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti ja sitä kehitetään arvioinnin pohjalta.

Paikallista suunnitelmaa laadittaessa varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää

- *millä kielillä varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään*

- *laaditaanko varhaiskasvatussuunnitelma kokonaan tai osittain järjestäjä-, yksikkö-, ryhmä-, toimintamuotokohtaisena tai alueellisina suunnitelmina*
- *millaista varhaiskasvatussuunnitelman rakennetta, asioiden käsittelyjärjestystä ja julkaisutapaa käytetään*
- *miten varhaiskasvatuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat osallistuvat varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen*
- *miten yhteistyö esiopetuksen, perusopetuksen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijoiden sekä muiden tarvittavien yhteistyökumppaneiden kanssa toteutetaan varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa*
- *miten paikalliset erityispiirteet, varhaiskasvatuksen erilaiset järjestämisen tavat, kehittämisen tavoitteet sekä lapsia koskevat muut paikalliset suunnitelmat otetaan varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa huomioon*
- *miten paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista arvioidaan ja miten sitä kehitetään (katso myös luku 7).*

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan

- *lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen prosessi paikallisesta näkökulmasta. Kuvauksessa määritellään laadintaan, seurantaan ja arviointiin liittyvä yhteistyö ja vastuut varhaiskasvatuslain sekä näiden perusteiden mukaisesti*
- *varhaiskasvatuksen salassa pidettävien tietojen siirtämiseen ja vaihtamiseen liittyvät käytännöt*
- *tukeen liittyvien hallintopäätösten laatimisen prosessi paikallisesta näkökulmasta.*

2. Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jolla on monia tehtäviä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

2.1. Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Kunta on velvollinen järjestämään varhaiskasvatusta niin laajasti ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa on tarvetta. Varhaiskasvatus on pyrittävä järjestämään lähellä palvelun käyttäjiä ja paikallisia tarpeita vastaavina aukioloaikoina. Varhaiskasvatusta voidaan varhaiskasvatuslain mukaan toteuttaa päiväkotitoimintana, perhepäivähoitona tai avoimena varhaiskasvatustoimintana. Laissa säädetty lapsen oikeus varhaiskasvatukseen koskee päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annettavaa varhaiskasvatusta. Huoltaja päättää lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Esiopetuksessa olevalla lapsella tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen lain oikeuttamalla tavalla.

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää varhaiskasvatuksen itse tai hankkia varhaiskasvatuspalveluja julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Hankittaessa varhaiskasvatuspalveluja muilta palvelujen tuottajilta kunnan tai kuntayhtymän on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Varhaiskasvatuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään varhaiskasvatusta koskevien säädösten sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Yksityisen palveluntuottajan ohjauksesta, neuvonnasta ja valvonnasta vastaavat kunnan toimielin tai sen määräämä viranhaltija, aluehallintovirasto sekä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

Kunnan on huolehdittava siitä, että lapsi voi saada varhaiskasvatusta lapsen äidinkielenä olevalla suomen, ruotsin tai saamen kielellä. Muista kielistä määrätään luvussa 4.6.

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatuslakiin ja varhaiskasvatuksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatukseen sovelletaan myös hallintolakia ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Varhaiskasvatuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, Euroopan ihmisoikeussopimus, YK:n lapsen oikeuksien sopimus, YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet.

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada tukea, riippumatta varhaiskasvatuksen järjestäjästä. Varhaiskasvatusta järjestetään ja kehitetään inkluusioperiaatteen mukaisesti, jolloin kaikilla lapsilla on oikeus osallistua yhdessä varhaiskasvatukseen esimerkiksi tuen tarpeista, vammaisuudesta tai kulttuurisesta taustasta riippumatta.

Kun lapsi tarvitsee kehitykseensä, oppimiseensa ja hyvinvointiinsa tukea (myöhemmin lapsen tuki) ja saa sosiaali- ja terveydenhuollon tukitoimia ja palveluja, tällöin sovelletaan varhaiskasvatuslakia, sosiaalihuoltolakia, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettua lakia, kehitysvammaisten erityishuollosta annettua lakia ja

terveydenhuoltolakia sekä mitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista muualla laissa säädetään.

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään varhaiskasvatuslaissa. Tavoitteet ohjaavat perusteiden sekä paikallisen ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa, toteuttamista ja arviointia.

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on

1. *edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;*
2. *tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti;*
3. *toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;*
4. *varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;*
5. *turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;*
6. *antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;*
7. *tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;*
8. *kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;*
9. *varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;*
10. *toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.*

Varhaiskasvatuksen järjestäjällä on velvollisuus kertoa huoltajille varhaiskasvatuksen tavoitteista ja toiminnasta sen eri toimintamuodoissa. Huoltajalle järjestetään mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Lisäksi huoltajille järjestetään säännöllisesti mahdollisuus osallistua paikallisen ja yksikkökohtaisen varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. Huoltajan osallistumisesta lapselle mahdollisesti annettavan tuen suunnitteluun ja arviointiin kuvataan tarkemmin luvussa 5.

Lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen vaihtelee perheiden valinnan, lasten lakisääteisen oikeuden ja varhaiskasvatuksen järjestäjän päätöksen mukaan. Tämä tulee ottaa huomioon paikallisten suunnitelmien laatimisessa.

Varhaiskasvatuksessa oppimisympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä ja kehitys huomioon ottaen. Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava asianmukaisia, ja niissä on huomioitava esteettömyys. Päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on tarjottava täysipainoista ravintoa. Ruokailun on oltava tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu. Varhaiskasvatus on uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Varhaiskasvatusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta tarkennetaan luvussa 6.

Varhaiskasvatuksessa noudatetaan henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ja mitoituksesta annettuja säädöksiä. Kunnan käytettävissä on oltava varhaiskasvatuksessa esiintyvää tarvetta vastaavasti varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja. Henkilöstön kelpoisuuksia koskevista siirtymäsäännöksistä säädetään varhaiskasvatuslaissa.

Varhaiskasvatuksessa otetaan huomioon työsuojeluun ja turvallisuuteen liittyvät säännökset, henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien

rikostaustan selvittämistä ohjaavat lait. Lapsia suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä suunnitelmallisen ennaltaehkäisemisen sekä välittömän puuttumisen avulla (Luku 3.1). Turvallisuuden edistämisen tulee olla suunnitelmallista ja säännöllisesti arvioitua.

Kunnan on varhaiskasvatusta järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksesta, liikunnasta ja kulttuurista, sosiaalihuollosta, lastensuojelusta, lastenneuvolatoiminnasta ja muusta terveydenhuollosta vastaavien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstöä velvoittavat myös säännökset, jotka koskevat sosiaalihuoltopalveluihin ohjaamista ja lastensuojeluilmoituksen tekemistä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan siitä, mitä tässä luvussa määrätyt varhaiskasvatuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet merkitsevät ja miten varhaiskasvatukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta voidaan huolehtia eri toimintamuodoissa.

2.2. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Varhaiskasvatuksen toimintamuodot ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avoin varhaiskasvatustoiminta. Varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteet ohjaavat kaikkia varhaiskasvatuksen toimintamuotoja. Varhaiskasvatuslaissa määritellään, mitkä lain kohdat koskevat avointa varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot eroavat toisistaan. Esimerkiksi oppimisympäristöt, resurssit, henkilöstön koulutus ja kelpoisuusvaatimukset, henkilöstörakenne, lapsiryhmien koko sekä lasten ja henkilöstön välinen suhdeluku vaihtelevat. Myös tuen antamisen mahdollisuudet vaihtelevat. Eri toimintamuotojen ominaispiirteet otetaan huomioon paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa ja tavoitteita täsmennetään toimintamuodoittain.

On tärkeää, että huoltajat saavat riittävästi tietoa kaikkien toimintamuotojen sisällöistä ja ominaispiirteistä. Kunnan on järjestettävä ohjausta ja neuvontaa huoltajille tarjolla olevista varhaiskasvatuspalveluista. Tarvittaessa huoltajan kanssa keskustellaan siitä, mikä varhaiskasvatuksen toimintamuoto ja laajuus vastaavat lapsen tarpeita ja etua. Neuvontaa ja ohjausta annetaan varhaiskasvatuspalveluihin hakeuduttaessa, sekä lapsen jo ollessa palvelujen piirissä.

Päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatus on yleisin varhaiskasvatuksen toimintamuodoista. Päiväkodeissa toiminta on ryhmämuotoista. Lapsiryhmät voidaan muodostaa eri tavoin ottaen huomioon esimerkiksi lasten ikä, sisarussuhteet tai tuen tarve. Ryhmien tulee olla pedagogisesti tarkoituksenmukaisia ja niiden muodostamisessa noudatetaan henkilöstön mitoitukseen ja ryhmien enimmäiskokoon sekä tukeen liittyviä säännöksiä. Päiväkotien henkilöstön moniammatillisuus on laadukkaan varhaiskasvatuksen voimavara, kun kaikkien koulutus ja osaaminen on käytössä sekä vastuut, tehtävät ja ammattiroolit toteutuvat tarkoituksenmukaisella tavalla. Päiväkodeilla tulee olla toiminnasta vastaava johtaja.

Varhaiskasvatuslaki korostaa pedagogiikan merkitystä ja samalla varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien pedagogista vastuuta. Kokonaisvastuu lapsiryhmien toiminnan suunnittelusta, toiminnan suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden toteutumisesta sekä toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä on varhaiskasvatuksen opettajilla. Varhaiskasvatuksen opettajat, erityisopettajat, sosionomit, lastenhoitajat ja muu varhaiskasvatuksen henkilöstö suunnittelevat ja toteuttavat toimintaa yhdessä.

Perhepäivähoito on pienessä ryhmässä toteutettavaa varhaiskasvatusta. Sitä järjestetään perhepäiväkodissa, joka voi olla yksityiskoti tai muu kodinomainen hoitopaikka. Perhepäivähoitoa voidaan järjestää yhden tai kahden hoitajan toteuttamana tai erityistapauksissa kolmen hoitajan yhteisesti toteuttamana varhaiskasvatuksena. Perhepäiväkotien henkilöstömäärässä sekä muodostettaessa lapsiryhmiä tulee ottaa huomioon vammaiset ja muuten tukea tarvitsevat

lapset. Perhepäivähoitajat vastaavat oman ryhmänsä toiminnasta. Pedagoginen johtaminen ja toiminnan ohjaus tukee perhepäivähoitajien tavoitteellista toiminnan suunnittelua ja toteuttamista.

Avoimen varhaiskasvatustoiminnan toteutus ja painopisteet vaihtelevat varhaiskasvatuksen järjestäjän päätösten mukaan. Avointa varhaiskasvatustoimintaa voidaan järjestää esimerkiksi leikkipuisto- tai kerhotoimintana. Toiminta on ohjattua ja tavoitteellista. Avoin varhaiskasvatustoiminta voi tarjota esimerkiksi ulkoilua, leikkiä, taide- tai liikuntakasvatusta. Lisäksi avoin varhaiskasvatustoiminta voi tarjota huoltajille ohjattua yhdessäoloa lasten kanssa sekä muita sosiaalisia kontakteja. Avoimen toiminnan tulee olla suunniteltua, jotta varhaiskasvatuslain tavoitteet voidaan ottaa siinä huomioon. Tavoitteet tulee ottaa sitä kattavammin ja laaja-alaisemmin huomioon, mitä säännöllisemmin ja useammin lapset toimintaan osallistuvat. Toiminnan luonteen mukaan tietyt tavoitteet voivat painottua muita enemmän.

Vuorohoitoa on järjestettävä tarpeen mukaisessa laajuudessa lapselle, joka tarvitsee sitä huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Vuorohoitoa voidaan järjestää iltaisin, viikonloppuisin ja öisin päiväkotitoimintana tai perhepäivähoitona. Vuorohoidossa lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen on usein epäsäännöllistä. Tämä tulee huomioida pedagogisen toiminnan ja lapselle annettavan tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

2.2.1. Vantaalaisia tarkennuksia varhaiskasvatuksen järjestämiseen ja toimintamuotoihin

Vantaalla järjestämme kunnallista varhaiskasvatusta päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa, perhepäivähoitona sekä avoimena varhaiskasvatustoimintana, johon kuuluvat kerhotoiminta ja avoimet kohtaamispaikat.

Yksityistä varhaiskasvatusta järjestämme Vantaalla päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa sekä perhepäivähoitona.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

Yksityinen varhaiskasvatus

- Varhaiskasvatuspäällikkö ja varhaiskasvatuksen asiantuntija vastaavat yksityisten päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien valvonnasta ja ohjauksesta.
- Sovitut päiväkodin johtajat vastaavat alueella yksityisten perhepäivähoitajien valvonnasta ja ohjauksesta.

Vuorohoito

- Henkilöstö huomioi toiminnassaan lasten erilaiset rytmit ja vireystilan.
- Henkilöstö auttaa lasta hahmottamaan päivän kulkua kuvin, keskusteluin ja eri toimintoja ennakoimalla.
- Henkilöstö tukee lasta vaihtuvissa ryhmämuodoissa toimimisessa.
- Henkilöstö huomioi vuorohoidossa koko päivän tarjoamat pedagogiset mahdollisuudet.
- Henkilöstö varmistaa jokaisen lapsen osallistumisen tavoitteelliseen pedagogiseen toimintaan.

2.3. Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua

Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen kasvun ja oppimisen polkua. Varhaiskasvatus luo perustaa elinikäiselle oppimiselle. Lapsi tuo varhaiskasvatukseen mukanaan aiemman elämänkokemuksensa, jossa merkittävänä tekijänä ovat huoltaja ja lapsen väliset vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet. Henkilöstön tehtävänä on luoda luottamuksellinen suhde lapseen. Huoltajan ja henkilöstön välinen yhteistyö tuo lapsen elämään jatkuvuutta ja turvallisuutta. Sovittaessa lapsen varhaiskasvatuksen tavoitteista avoin, arvostava ja tasavertainen kohtaaminen on tärkeää. Säännöllinen yhteistyö on oleellista, jotta perheiden ja henkilöstön yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden.

Lapsuuden merkityksen ymmärtäminen sekä tietämys lasten kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta ovat pedagogisen toiminnan perustaa. Yhtä tärkeää on tuntea jokainen lapsi ja ottaa huomioon hänen yksilöllinen kehityksensä. Lapsen tunteminen edellyttää mahdollisimman pysyviä vuorovaikutussuhteita henkilöstön ja lasten välillä.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Laadukkaan kokonaisuuden lähtökohtana on, että varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen henkilöstö tuntee koulutusjärjestelmän sekä sen eri vaiheiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten hyvinvoinnin sekä kehityksen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi myös siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä luo yhteistyön rakenteet ja tiedon siirron käytännöt, joiden avulla siirtymät kotoa varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen aikana sekä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen ovat mahdollisimman sujuvia. Siirtymävaiheissa tehdään huoltajan kanssa yhteistyötä lapsen edun mukaisesti. Tietojen siirtämisessä voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen aikana koottuja dokumentteja, joissa kuvataan lapsen kehitystä ja oppimista, sekä lapselle laadittua varhaiskasvatussuunnitelmaa. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säädöksiä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa siirtymäkäytännöt, kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa, siirtyy varhaiskasvatuksen aikana toiseen ryhmään tai toiseen toimipaikkaan sekä lapsen siirtyessä esiopetukseen tai toisen varhaiskasvatuksen järjestäjän toimintaan.

2.3.1. Vantaalaisia tarkennuksia varhaiskasvatukseen osana kasvun ja oppimisen polkua

Vantaalla varmistamme, että jokainen lapsi saa hyvän alun varhaiskasvatukseen sekä sujuvat siirtymät esimerkiksi ryhmästä tai toimintayksiköstä toiseen. Aloittamisen ja siirtymisen käytänteillä tavoittelemme lapsen turvallisuuden ja luottamuksen tunteen syntymistä, sekä hyvän yhteistyön käynnistymistä ja jatkumoa huoltajien kanssa.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

Varhaiskasvatuksessa aloittaminen

- Ennen kuin lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa, ryhmän henkilökunta sopii huoltajien kanssa tutustumisjaksosta ja pitää heidän kanssaan aloituskeskustelun.

Siirtymät varhaiskasvatuksessa

- Lapsen vaihtaessa ryhmää tai toimintayksikköä edellisen ryhmän henkilökunta vastaa siitä, että tarvittavat tiedot lapsesta siirtyvät uuteen ryhmään tai toimintayksikköön.
- Lapsen vasun siirtäminen sovitaan huoltajien kanssa keskustellen. Kunnallisen varhaiskasvatuksen sisällä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma voidaan siirtää myös ilman huoltajan lupaa.
- Jos huoltajat eivät anna lupaa tiedonsiirtoon, lapsen varhaiskasvatuksen kannalta välttämättömät tiedot (Varhaiskasvatuslaki 41§) voidaan siirtää salassapitosäännösten estämättä uudelle varhaiskasvatuksen järjestäjälle. Varhaiskasvatuksen opettaja kertoo huoltajille, mitä tietoa siirtää ja millä perusteilla. Jos huoltajat edelleen vastustavat tietojen siirtoa, päiväkodin johtaja on yhteydessä palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikköön ja lakimieheen. Varhaiskasvatuksen opettaja siirtää tiedot lakimiehen konsultaation jälkeen.
- Lapsen siirtyessä pois Vantaan varhaiskasvatuksesta, alkuperäiset suunnitelmat arkistoidaan.

Esiopetukseen siirtyminen

- Esiopetusryhmät järjestävät vierailumahdollisuuksia tulevan lukuvuoden esiopetuksen lapsille. Varhaiskasvatus- ja esiopetusryhmät voivat myös järjestää yhteistä toimintaa lasten siirtymävaiheen tukemiseksi.
- Jokaisessa esiopetusta antavassa päiväkodissa järjestetään keväällä tutustumispäivä huoltajille ja lapsille.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

- Ohje aloittamisen ja siirtymisten käytänteistä

2.4. Arvoperusta

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, inklusiiviset periaatteet ja lapsen syrjintäkielto YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen, varhaiskasvatuslain ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti.

Lapsuuden itseisarvo

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on suojella ja edistää lasten oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen. Varhaiskasvatus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvosta. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä.

Ihmisenä kasvaminen

Varhaiskasvatus perustuu elämän, kestävän elämäntavan ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Henkilöstö tukee lasten kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan sivistystä, mikä ilmenee tavassa suhtautua itseen, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia oikein. Henkilöstö ohjaa

lapsia toimimaan arvoperustan mukaisesti sekä keskustelemaan arvoista ja ihanteista. Varhaiskasvatuksessa kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa eikä keneltäkään.

Lapsen oikeudet

Lapsella on oikeus ilmaista itseään, mielipiteitään ja ajatuksiaan sekä tulla ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla, joita hänellä on. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen, huolenpitoon ja kannustavaan palautteeseen. Lapsella on oikeus leikkiä, oppia leikkien ja iloita oppimastaan sekä rakentaa käsitystä itsestään, identiteetistään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti. Lapsella on oikeus yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen. Lapsella on oikeus saada riittävää ja oikea-aikaista tukea varhaiskasvatuksessa. Lapsella on oikeus saada tietoa monipuolisesti, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus

Varhaiskasvatus edistää suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta. Lapsilla tulee olla mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja esimerkiksi sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta. Henkilöstön tulee luoda moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri. Varhaiskasvatus rakentuu moninaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu edelleen lasten, heidän huoltajiensa sekä henkilöstön vuorovaikutuksessa.

Perheiden monimuotoisuus

Ammatillinen, avoin ja kunnioittava suhtautuminen monimuotoisiin perheisiin ja perheiden erilaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin, perinteisiin sekä kasvatusnäkemyksiin luo edellytyksiä hyvälle kasvatusyhteistyölle. Lasten perheidentiteettiä ja perhesuhteita tuetaan siten, että jokainen lapsi voi kokea oman perheensä arvokkaaksi.

Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia kehittää tunnetaitojaan ja esteettistä ajatteluaan. Varhaiskasvatuksessa tunnistetaan ja noudatetaan kestävän elämäntavan periaatteita niin, että sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen ulottuvuus huomioidaan. Varhaiskasvatus luo perustaa ekososiaaliselle sivistykselle niin, että ihminen ymmärtää ekologisen kestävyyden olevan edellytys sosiaaliselle kestävyydelle ja ihmisoikeuksien toteutumiselle.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Perusteiden teksti liitetään varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä täydennetään mahdollisilla paikallisilla näkökulmilla.

Arvoperusta otetaan huomioon ja niitä syvennetään osioissa, joissa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä lapsen tukea.

2.5. Oppimiskäsitys

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Oppimiskäsitys pohjautuu myös näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Lapset ovat synnynnäisesti uteliaita ja haluavat oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Siinä yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset, kieli ja ajattelu. Oppimista tapahtuu muun muassa lasten havainnoidessa ja tarkkaillessa ympäristöään sekä jäljitellessä muiden toimintaa. Lapset oppivat myös leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa.

Varhaiskasvatuksessa oppimisen lähtökohtana ovat lasten aiemmat kokemukset, heidän mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla asioilla on yhteys lasten kehittyviin valmiuksiin sekä muuhun kokemusmaailmaan ja kulttuuriseen taustaan. Lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista. Vertaisryhmä ja kokemus yhteisöön kuulumisesta ovat lapsen oppimisen ja osallisuuden kannalta keskeisiä. Lasten tulee saada oppimiseensa henkilöstön ohjausta ja tukea. Lapsia kiinnostava, tavoitteellinen ja sopivasti haastava toiminta innostaa oppimaan lisää. Jokaisen lapsen tulee saada onnistumisen kokemuksia ja iloa omasta toiminnastaan sekä itsestään oppijana.

Leikki on varhaiskasvatusikäisten lasten oppimiselle merkityksellistä. Se on lasta motivoivaa ja iloa tuottavaa toimintaa, jossa lapset samalla oppivat monia taitoja ja omaksuvat tietoa. Varhaiskasvatuksessa tulee ymmärtää leikin itseisarvo lapselle sekä sen pedagoginen merkitys oppimisessa ja lasten kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja hyvinvoinnissa.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Perusteiden teksti liitetään varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä täydennetään mahdollisilla paikallisilla näkökulmilla.

Oppimiskäsitys otetaan huomioon ja niitä syvennetään osioissa, joissa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä lapsen tukea.

2.6. Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa pedagogiikka perustuu määriteltyyn arvoperustaan, käsitykseen lapsesta, lapsuudesta sekä oppimisesta. Pedagogiikalla tarkoitetaan monitieteiseen, erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Se näkyy varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa. Pedagogiikan painottuminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa edellyttää pedagogista asiantuntemusta sekä henkilöstön yhteistä ymmärrystä siitä, miten lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan parhaalla tavalla edistää.

Varhaiskasvatus toteutuu henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa kasvatus, opetus ja hoito muodostavat eheän kokonaisuuden. Näitä kolmea ulottuvuutta voidaan tarkastella käsitteellisesti erillisinä, mutta käytännön toiminnassa ne nivoutuvat yhteen. Tämä mahdollistaa kokonaisvaltaisen lähestymistavan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämisessä. Kasvatus, opetus ja hoito painottuvat eri tavoin eri-ikäisten lasten toiminnassa sekä varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa.

***Kasvatus** on toimintaa, jonka myötä kulttuuriset arvot, tavat ja normit välittyvät, muovautuvat ja uudistuvat. Osaltaan kasvatuksen tavoite on siirtää kulttuuriperintöä sekä tärkeinä pidettyjä arvoja ja traditioita seuraavalle sukupolvelle. Kasvatuksen avulla ohjataan lapsia muodostamaan omia mielipiteitään ja arvioimaan kriittisesti vallitsevia ajattelu- ja toimintatapoja sekä toimimaan eettisesti kestävällä tavalla. Kasvatuksen sivistystehtävänä on ohjata tietoisesti lasten yksilöllisen identiteetin muotoutumista siten, että lapset oppivat havaitsemaan oman toimintansa vaikutukset toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Lasten kehitystä tuetaan niin, että he oppivat toimimaan sekä käyttämään osaamistaan myös toisten hyväksi.*

***Opetuksen** lähtökohtana on varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritelty oppimiskäsitys. Opetuksen tarkoitus on edistää lasten oppimista ja auttaa lapsia luomaan merkityksiä itsestään, toisista ihmisistä sekä ympäröivästä maailmasta. Varhaiskasvatuksessa lapsia innostetaan ja motivoidaan opettelemaan uusia asioita sekä ohjataan käyttämään erilaisia oppimisen tapoja. Opetus tukee ja siinä hyödynnetään lasten luontaista uteliaisuutta ja tutkimisen halua.*

Opetuksessa otetaan huomioon lasten kehittyvät taidot, mielenkiinnon kohteet, vahvuudet ja yksilölliset tuen tarpeet. Lisäksi opetuksen perustana ovat oppimisympäristöille (luku 3.2), laaja-alaiselle osaamiselle (luku 2.7), pedagogiselle toiminnalle (luku 4), ja lapsen tuelle (luku 5) asetetut tavoitteet.

***Hoito** on fyysisistä perustarpeista huolehtimista sekä tunnepohjaista välittämistä. Tavoitteena on, että lapsi tuntee itsensä arvostetuksi ja ymmärretyksi sekä kokee olevansa yhteydessä toisiin ihmisiin. Vastavuoroinen ja kunnioittava vuorovaikutussuhde sekä myönteinen kosketus ja läheisyys muodostavat perustan hyvälle hoidolle ja huolenpidolle. Päivittäin toistuvat tilanteet, kuten ruokailu, pukeminen ja riisuminen, lepo ja hygieniasta huolehtiminen, ovat keskeinen osa lapsen päivää ja osa pedagogista toimintaa. Varhaiskasvatuksen hoitotilanteet ovat aina samanaikaisesti kasvatus- ja opetustilanteita, joissa opitaan esimerkiksi vuorovaikutustaitoja, itsestä huolehtimisen taitoja, ajan hallintaa sekä omaksutaan hyviä tottumuksia.*

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat.

2.7. Laaja-alainen osaaminen

Varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa lasten laaja-alaiselle osaamiselle. Laaja-alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla. Tietojen ja taitojen käyttämiseen vaikuttavat lasten omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kulkevat jatkumona varhaiskasvatussuunnitelman perusteista esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteisiin. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ovat ohjanneet tämän asiakirjan valmistelua, ja ne tulee ottaa huomioon paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa.

Laadukas pedagoginen toiminta vahvistaa lasten laaja-alaista osaamista. Laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa se, miten varhaiskasvatuksessa toimitaan, miten eri oppimisympäristöjä käytetään sekä miten lasten hyvinvointia ja oppimista tuetaan. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittämisessä sekä kasvatuksessa, opetuksessa ja hoidossa. Luvussa 4.5 kuvattujen oppimisen alueiden tehtävänä on edistää lasten laaja-alaista osaamista.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan kuusi toisiinsa liittyvää laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta:

- *ajattelu ja oppiminen*
- *kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu*
- *itsestä huolehtiminen ja arjen taidot*
- *monilukutaito*
- *digitaalinen osaaminen*
- *osallistuminen ja vaikuttaminen.*

Seuraavaksi kuvataan mitä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueilla tarkoitetaan. Lisäksi määritellään varhaiskasvatuksen tehtävä kullakin osa-alueella.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Perusteiden teksti liitetään varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä täydennetään mahdollisilla paikallisilla näkökulmilla.

Kuvaa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään osioissa, joissa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä lapsen tukea.

2.7.1. Ajattelu ja oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon hankinta, jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua, jonka perustaa luodaan varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten ajattelun ja oppimisen taitoja.

Lasten ajattelu ja oppiminen kehittyvät monipuolisten ja merkityksellisten kokemusten avulla. Ihmettelylle, oivaltamiselle sekä oppimisen ilolle tulee olla tilaa. Leikissä lapsilla on mahdollisuus käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan, kokeilla yhdessä ideoitaan ja tutkia maailmaa. Lasten taitoja jäsentää, nimetä ja kuvata ympäristöä ja sen ilmiöitä tuetaan lasten iän ja kehityksen mukaisesti. Lapsia rohkaistaan kysymään ja kyseenalaistamaan. Heidän kanssaan iloitaan onnistumisista ja opetellaan kannustamaan toisia. Lapsia kannustetaan myös sinnikkyyteen ja olemaan lannistumatta epäonnistumisista sekä keksimään ratkaisuja eri tilanteissa. Heitä ohjataan suuntaamaan ja ylläpitämään tarkkaavaisuuttaan. Päivittäinen, riittävä fyysinen aktiivisuus tukee lasten ajattelua ja oppimista. Toiminnan pedagoginen dokumentointi (luku 4.2) sekä yhteinen pohdinta auttavat lapsia havaitsemaan oppimistaan ja tunnistamaan vahvuuksiaan. Tämä vahvistaa lasten uskoa omiin kykyihinsä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Perusteiden teksti liitetään varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä täydennetään mahdollisilla paikallisilla näkökulmilla.

Kuvaa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään osioissa, joissa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä lapsen tukea.

2.7.2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Tämä korostaa sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä kulttuurisen osaamisen merkitystä. Osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita. Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvylle ja hyvinvoinnille. Toimiva vuorovaikutus erilaisista kulttuuri- ja katsomustaustoista tulevien ihmisten kanssa edellyttää oman ja muiden kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kulttuurista osaamista sekä heidän vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojaan.

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin. Henkilöstö toimii mallina lapsille toisten ihmisten sekä kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteisessä kohtaamisessa. Lapsia ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Yhteistyöhön perustuva toiminta luo mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lasten kanssa harjoitellaan asettumista toisen asemaan, opetellaan tarkastelemaan asioita eri näkökulmista sekä ratkaisemaan ristiriitatilanteita rakentavasti. Tämä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja. Lapsia tuetaan kulttuuri-identiteettien rakentamisessa. Varhaiskasvatuksessa saadut kokemukset, tiedot ja taidot kulttuuriperinnöstä vahvistavat lapsen kykyä omaksua, käyttää ja muuttaa kulttuuria. Esimerkiksi leikit, ruokailuhetket ja juhlat tarjoavat

tilaisuuksia jakaa kokemuksia erilaisista perinteistä ja tavoista. Lapsia tuetaan myönteisen suhteen luomisessa moninaiseen ympäristöön.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Perusteiden teksti liitetään varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä täydennetään mahdollisilla paikallisilla näkökulmilla.

Kuvaa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään osioissa, joissa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä lapsen tukea.

2.7.3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtimiseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät taidot ovat kaikille tärkeitä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Lasten itsenäisyyden asteittaista lisääntymistä tuetaan. Lapsia autetaan ja heitä kannustetaan pyytämään apua sitä tarvitessaan. Lasten kanssa harjoitellaan erilaisia taitoja kuten pukeutumista, ruokailua sekä henkilökohtaisesta hygieniasta ja omista tavaroista huolehtimista. Lapsia ohjataan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä, kuten lähiluonnossa ja liikenteessä. Lasten kanssa käsitellään heidän hyvinvointiaan edistäviä asioita kuten levon, ravinnon, liikunnan ja mielen hyvinvoinnin merkitystä. Lapsia autetaan tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lasten tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita. Lapsia ohjataan myös kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Perusteiden teksti liitetään varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä täydennetään mahdollisilla paikallisilla näkökulmilla.

Kuvaa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään osioissa, joissa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä lapsen tukea.

2.7.4. Monilukutaito

Monilukutaitoa tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, vuorovaikutuksessa sekä yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Monilukutaito edistää lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea näiden taitojen kehittymistä.

Monilukutaito on kulttuurisesti moninaisten viestien ja ympäröivän maailman ymmärtämisen sekä vuorovaikutuksen näkökulmasta keskeinen perustaito. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Monilukutaidon perustana on laaja tekstikäsitys, jonka mukaan erilaiset tekstit voivat olla muun muassa kirjoitetussa, puhutussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Siihen sisältyy erilaisia lukutaitoja kuten kuvanlukutaito, numeerinen lukutaito, medialukutaito ja peruslukutaito. Monilukutaito liittyy kiinteästi ajattelun ja oppimisen taitoihin. Lasten kanssa nimetään asioita ja esineitä sekä opetellaan erilaisia käsitteitä. Lapsia innostetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan viestejä erilaisissa, myös digitaalisissa,

ympäristöissä. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Perusteiden teksti liitetään varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä täydennetään mahdollisilla paikallisilla näkökulmilla.

Kuvaa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään osioissa, joissa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä lapsen tukea.

2.7.5. Digitaalinen osaaminen

Digitaalisuus on osa yhteiskuntaa, jossa lapsi kasvaa. Digitaalista osaamista tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa. Digitaalisen osaamisen vahvistaminen edistää lasten koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on yhteistyössä kotien kanssa tukea lapsen ymmärrystä digitaalisuudesta.

Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan digitaalisuuden roolia arkielämässä. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään dokumentoinnissa, leikeissä, vuorovaikutuksessa, peleissä, tutkimisessa, liikkumisessa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa. Mahdollisuudet harjoitella, kokeilla ja tuottaa sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna digitaalisia välineitä edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja sekä monilukutaitoa. Henkilöstö ohjaa lapsia digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Perusteiden teksti liitetään varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä täydennetään mahdollisilla paikallisilla näkökulmilla.

Kuvaa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään osioissa, joissa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä lapsen tukea.

2.7.6. Osallistuminen ja vaikuttaminen

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustan demokraattiselle ja kestävälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa. Varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen.

Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa. Samalla lapset oppivat vuorovaikutustaitoja sekä yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Henkilöstö huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Perusteiden teksti liitetään varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä täydennetään mahdollisilla paikallisilla näkökulmilla.

Kuvaa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään osioissa, joissa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä lapsen tukea.

2.8. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan siitä, mitä tässä luvussa määrätyt varhaiskasvatuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet merkitsevät ja miten varhaiskasvatukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta voidaan huolehtia eri toimintamuodoissa.

Luku 2 sisältää osia, jotka ovat tarkoituksenmukaista sisällyttää osaksi paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Tällaisia osia ovat:

- *varhaiskasvatuslain mukaiset tavoitteet*
- *arvoperusta (luku 2.4)*
- *oppimiskäsitys (luku 2.5) ja*
- *laaja-alainen osaaminen (luku 2.7).*

Näihin osuuksiin voidaan tehdä paikallisia lisäyksiä.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan lisäksi

- *varhaiskasvatuksen järjestäminen ja eri toimintamuodot sekä niiden välinen yhteistyö paikallisesta näkökulmasta*
- *paikalliset siirtymäkäytännöt, kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa, siirtyy varhaiskasvatuksen aikana toiseen ryhmään tai toiseen toimipaikkaan sekä lapsen siirtyessä esiopetukseen tai toisen varhaiskasvatuksen järjestäjän toimintaan.*

Varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoille voidaan laatia erilliset varhaiskasvatussuunnitelmat luvun 1.2 mukaisesti.

Arvoperusta ja oppimiskäsitys sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään luvuissa, joissa käsitellään toimintakulttuuria, pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä lapsen tukea.

3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia, joka muovautuu yhteisön vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja varhaiskasvatusta johtavien henkilöiden tehtävänä on luoda edellytykset toimintakulttuurin kehittämiselle ja arvioinnille varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa ja yksiköissä. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen varhaiskasvatus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa

- *arvoista ja periaatteista*
- *työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta*
- *oppimisympäristöistä ja työtavoista*
- *yhteistyöstä ja sen eri muodoista*
- *vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä*
- *henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta*
- *johtamisrakenteista ja -käytännöistä*
- *toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.*

Toimintakulttuuria muovaavat tiedostetut, tiedostamattomat ja joskus myös tahattomat tekijät. Yhteisön kaikki jäsenet vaikuttavat toimintakulttuuriin, ja se puolestaan vaikuttaa kaikkiin jäseniin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys vai ei.

Varhaiskasvatuksessa kaikkien työtapojen tulee tukea lapsen kehitystä ja oppimista. Ne tulee myös pystyä pedagogisesti perustelemaan. Henkilöstön on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapsille, jotka omaksuvat varhaiskasvatusyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria kehitetään inkluusion periaatteiden mukaisesti, ja se liittyy kokonaisvaltaisesti pedagogisen toiminnan toteuttamiseen. Inklusiivinen toimintakulttuuri edistää lasten osallisuutta ja oppimista ja vastaa kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin. Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan sekä kasvaa omaan potentiaaliinsa vahvuuksien ja myönteisten oppimiskokemusten avulla yhdessä vertaistensa kanssa. Lapsille tarjotaan sopivia oppimisen haasteita, ja heille turvataan tarvittava tuki (luku 5). Oppimisympäristöjä arvioidaan ja kehitetään yhdessä lasten kanssa heille sopiviksi.

Inklusiivisen varhaiskasvatuksen toteuttamisen edellytyksenä on laadukas pedagoginen ja erityispedagoginen osaaminen ja toiminta, huolenpito lasten hyvinvoinnista sekä henkilöstön sitoutuminen inkluusion periaatteisiin. Inklusiivisen toimintakulttuurin toteuttaminen edellyttää inkluusion johtamista, kehittämistä ja toteutumisen arviointia.

Toimintakulttuuri vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun. Sillä on keskeinen merkitys varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Varhaiskasvatustyön tavoitteita tukeva toimintakulttuuri luo suotuisat olosuhteet lasten kehitykselle, oppimiselle, osallisuudelle, turvallisuudelle, hyvinvoinnille sekä kestävälle elämäntavalle.

Johtaminen vaikuttaa keskeisesti varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin, sen kehittämiseen ja laatuun. Varhaiskasvatuksen johtamisen lähtökohtana on jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen. Toimintakulttuurin ja sen inklusiivisuuden kehittäminen edellyttää pedagogiikan johtamista, joka on varhaiskasvatuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä. Se sisältää kaikki ne toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset henkilöstön hyville työolosuhteille, ammatillisen osaamisen ja koulutuksen hyödyntämiselle ja kehittämiselle sekä pedagogiselle toiminnalle (luku 4.1).

3.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet

Yhteisön toimintakulttuuri muuttuu jatkuvasti ja sitä arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumista. Yhteisiin tavoitteisiin sitoutuminen edistää arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä. Jatkuvan kehittämisen perusedellytys on, että henkilöstö ymmärtää oman toimintansa taustalla vaikuttavien arvojen, tietojen ja uskomusten merkityksen sekä osaa arvioida niitä. Kehittämisessä on tärkeää toisia arvostava, koko yhteisöä osallistava ja luottamusta rakentava dialogi. Varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja kehitettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Lapsen etua on harkittava yksittäisen lapsen, lapsiryhmän ja yleensä lasten kannalta tapaus- ja tilannekohtaisesti.

Johtaja edistää osallistavaa toimintakulttuuria luomalla rakenteita ammatilliseen keskusteluun. Lisäksi johtaja rohkaisee työyhteisöä säännöllisesti kehittämään ja innovoimaan yhteistä toimintakulttuuria. Johtaja tukee yhteisön kehittymistä oppivaksi yhteisöksi, jossa osaamista kehitetään ja jaetaan. Päämääränä on, että yhteinen toiminta-ajatus ja toiminnan tavoitteet näkyvät käytännöissä. Johtaja vastaa siitä, että yhteisiä työkäytäntöjä tehdään näkyväksi ja että niitä havainnoidaan ja arvioidaan säännöllisesti. Lapset ja huoltajat ovat mukana toimintakulttuurin kehittämisessä ja arvioinnissa.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria kehitetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

3.1.1. Vantaalaisia tarkennuksia toimintakulttuurin kehittämisestä

Vantaalla kehitämme varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvopohjan (ks. luku 2), kaupungin arvojen ja Vantaan varhaiskasvatuksen vision pohjalta.

Visiomme on, että *Iloiset, oppivat ja osallistuvat lapset kasvavat kestävään tulevaisuuteen*

Arvoinamme ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria arvioimalla ja kehittämällä rakennamme yhdessä oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia.

Arvioimme ja kehitämme inklusiivista toimintakulttuuria lasten ja heidän perheidensä palveluna. Tavoitteenamme on osapuolten toimijuuden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen. Pysähdymme säännöllisesti arvioimaan lapsen näkökulmaa osana hänen vertaisryhmäänsä:

Turvallisuus

- Tarjoamme lapselle fyysisesti ja psyykkisesti turvallisen päivän vailla kiusaamisen vaaraa
- Teemme päivästä selkeän ja ennakoitavan, hyödynnämme apuna esimerkiksi kuvia
- Vaalimme kiireetöntä ilmapiiriä

Vuorovaikutus

- Osoitamme, että lapsi on tervetullut, positiivinen ja tärkeä osa meidän ryhmäämme
- Kohtaamme lapsen myönteisesti, kiinnostuen ja kannustaen, omana ainutlaatuisena itsenään
- Tuemme lasta vuorovaikutustilanteissa ja kaverisuhteisiin toisten lasten kanssa
- Hassuttelemme yhdessä
- Ohjaamme omalla esimerkillämme
- Luemme lapsille päivittäin ja käytämme tarinoita leikin tukena

Leikki

- Tuemme jokaista lasta leikkiin osallistumisessa ja positiivisessa mukana olemisessa
- Osallistumme ja heittäydymme mukaan lasten leikkeihin

Oppiminen

- Tuemme lapsen oppimista päivän eri tilanteissa
- Autamme onnistumaan

- Toimimme mahdollisimman pienissä ryhmissä
- Hyödynnämme tarvittavia vuorovaikutusta tukevia keinoja ym. apuvälineitä

Yhteistyö huoltajien kanssa

- Kohtaamme lapsen huoltajat lämpimästi tuonti- ja hakutilanteissa sekä kerromme varhaiskasvatuspäivästä
- Varmistamme yhdessä lapsen huoltajien kanssa, että lapsen päivässä on riittävästi hyvinvointia tukevia asioita, kuten läheisyyttä, läsnäoloa, leikkiä ja liikuntaa

- **Oppimisympäristöä** rakentaessa ja kehittäessä huomioimme lapsen tarpeet ja hänen kokemuksensa esimerkiksi ympäristön turvallisuudesta ja mukaan pääsemisestä. Varmistamme lapsen yhdenvertaisen ryhmään kuulumisen tunteen, toimijuuden ja oppimisen mahdollisuudet yhdessä vertaisten kanssa.
- Tunnistamme ja kuulemme lapsen mielenkiinnon kohteita, pohdintoja ja aloitteita, joita hän ilmaisee arjen eri tilanteissa. Pysähdymme yhdessä näiden äärelle soveltaen tilanteeseen ja aiheeseen sopivia **oppimisen alueita**.
- Valitsemme **monipuolisia työtapoja**, jotka innostavat ja tuovat lapselle iloa, sekä mahdollistavat onnistumisen kokemukset. Tuemme lasta sitoutumaan yhteiseen toimintaan ohjaamalla ja sanoittamalla tilanteita sekä varmistamalla, että lapsi on ymmärtänyt.
- **Pedagoginen dokumentointi** tukee tuntemustamme lapsesta. Tarkastellessamme dokumentteja yhdessä lapsen kanssa saamme arvokasta tietoa hänen kokemuksistansa, voimme tarkastella hänelle merkityksellisiä asioita, sekä iloita yhdessä hänen osaamisestansa ja oppimisesta.

Aloittaminen

- Luomme lämpimät suhteet lapseen ja perheeseen, sekä varmistamme, että he kokevat itsensä tervetulleiksi yhteisömme jäseniksi
- Suhtaudumme avoimesti ja myönteisesti moninaisuuteen, kuten esimerkiksi lapsen mahdollisiin tuen tarpeisiin tai perheen kieli-, kulttuuri- ja katsomustaustaan.

Kestävä varhaiskasvatus

- Uskomme lapsen mahdollisuuksiin ja vahvistamme hänen identiteettinsä kehitystä omana ainutlaatuisena itsenään
- Tuemme lapsen positiivista ryhmään kuulumista ja kaverisuhteita yhdessä huoltajien kanssa. Näin rakennamme myös yhteisöllisyyttä ja ennaltaehkäisemme kiusaamista.
- Tuemme lapsen laaja-alaisen osaamisen kehittymistä lapsen tarpeisiin vastaten ja vahvuuksista ammentaen

- Teemme yhteistyötä lapsen huoltajien ja keskeisten lapsen kanssa toimivien tahojen kanssa, jotta voimme mahdollisimman kokonaisvaltaisesti toteuttaa lapsen hyvää varhaiskasvatusta

Sujuvat siirtymät ja tiedonsiirto

- Huolehdimme osaltamme, että lapsella on mahdollisimman turvallinen olo vaihtaa toiseen ryhmään
- Tuemme lapsen uutta ryhmää ottamaan lapsen perheineen vastaan niin, että he kokisivat itsensä tervetulleiksi ja osaksi uutta yhteisöä
- Autamme lapsen uutta ryhmää vastaamaan lapsen tarpeisiin ja vaalimaan hänen vahvuuksiaan

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

Arvioimme ja kehitämme inklusiivista toimintakulttuuria ja varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä Vantaan varhaiskasvatuksen arviointimallin mukaisesti (ks. luku 7) käyttäen työkaluina Vantaan vasutyökalujen kokonaisuutta.

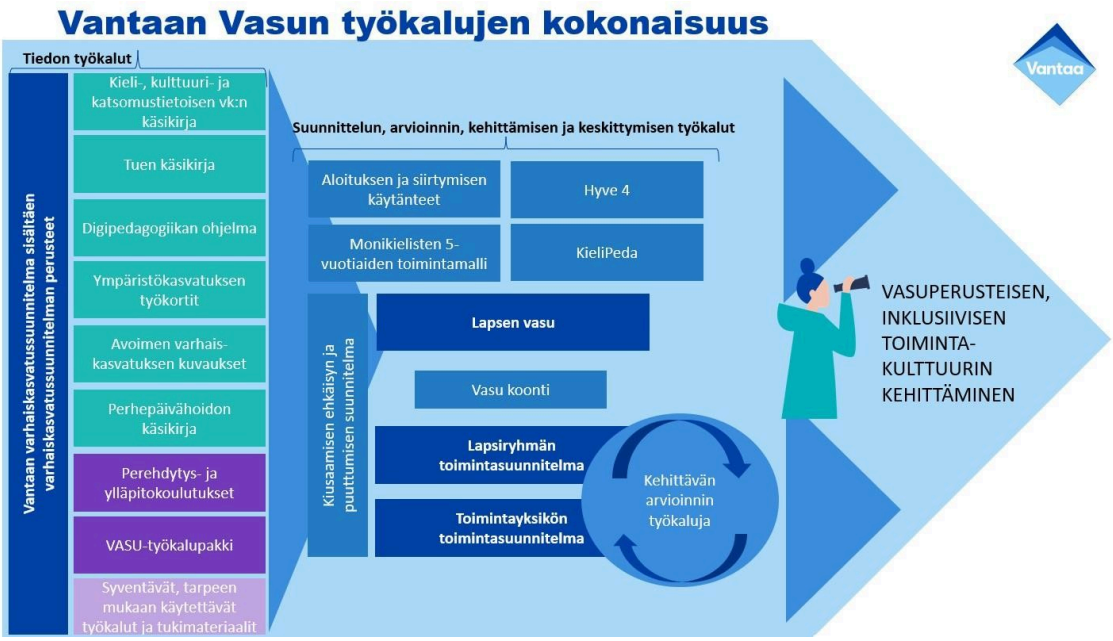

Tiedon työkalut ohjaavat meitä varhaiskasvatuksen järjestämisessä ja toteuttamisessa kohti vasuperusteista ja inklusiivista toimintakulttuuria.

Suunnittelun, arvioinnin, kehittämisen ja keskittymisen työkalut puolestaan auttavat meitä käsittelemään tietoa ja dokumentaatiota suhteessa lasten, lapsiryhmien ja toimintayksikön tilanteisiin ja tarpeisiin. Lapsiryhmän ja toimintayksikön toimintasuunnitelmat ovat keskittymisen työkaluja, joiden avulla pysähdymme suuntaamaan tavoitteita sekä arjen tekoja ja kokeiluja juuri meidän ryhmämme ja toimintayksikkömme kannalta olennaiseen suuntaan.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

- Toimintayksikön toimintasuunnitelman käyttöä arvioinnin, kehittämisen ja johtamisen välineenä kunnallisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa tarkennetaan luvussa 7.
- Lapsiryhmän toimintasuunnitelman käyttöä suunnittelun, arvioinnin ja kehittämisen välineenä tarkennetaan luvussa 4.

3.1.2. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Varhaiskasvatuksessa toimitaan yhteisönä, jossa lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toisiltaan. Oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille. Lapsia ja henkilöstöä kannustetaan rohkeasti jakamaan ajatuksiaan ja kokeilemaan uudenlaisia toimintatapoja. Jatkuvasti toimintaansa arvioiva ja kehittävä yhteisö haastaa itseään sekä tunnistaa ja hyödyntää vahvuuksiaan. Oppivassa yhteisössä arvostetaan kunnioittavaa ja huomaavaista käytöstä. Yhteisö rohkaisee kokeiluun, yrittämiseen ja sinnikkyyteen sekä sallii myös erehtymisen. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä.

Henkilöstöä kannustetaan itsearviointiin, tiedon ja osaamisen jakamiseen ja samalla ammatilliseen kehittymiseen. Yhdessä sovittujen tavoitteiden ja tehtävien pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi sekä huoltajilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute edistävät yhteisön oppimista. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen.

Vantaalaisia tarkennuksia oppivasta yhteisöstä toimintakulttuurin ytimenä

Opimme lasten kanssa yhdessä kokeillen ja ihmetellen sekä toisten kannustamisen kautta. Työyhteisössä toimintakulttuurin kehittäminen ja sen ylläpitäminen vaativat meiltä yhteisiä pedagogisia keskusteluja ja niitä tukevia rakenteita. Tavoitteenamme on jatkuva oppiminen, josta suurin osa tapahtuu yhdessä työtä tekemällä. Tiedostamme erilaiset vastuualueemme sekä arvostamme ja hyödynnämme monipuolista osaamista niin varhaiskasvatuksen oman moniammatillisen henkilöstön kuin muidenkin yhteistyötahojen kautta.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

Tulos- ja kehityskeskustelu – TuKe

- Päiväkodin johtaja keskustelee työntekijän kanssa tulos- ja kehityskeskustelussa eli TuKessa työntekijän vahvuuksista ja kehittämiskohteista. Keskustelussa määritellään työn tavoitteita ja osaamisen kehittämistarpeita suhteessa toimintayksikön ja tiimin tavoitteisiin.

Toimintayksikön koulutus- ja kehittämissuunnitelma

- Päiväkodin johtaja laatii yhdessä toimintayksikön johtoryhmän kanssa yksikön koulutus- ja kehittämissuunnitelman. Toimintayksikön koulutussuunnittelun lähtökohtia ovat toimialan ja palvelualueen strategiset tavoitteet.
- Suunnitelman pohjana käytetään tulos- ja kehityskeskusteluissa tunnistettuja osaamistarpeita peilaten niitä toimintayksikön toimintasuunnitelman tavoitteisiin.
- Suunnitelmassa sovitaan osaamisen kehittämisestä ja koulutuksiin osallistumisesta sekä muista kehittämisen tavoista yksikössä.

Johtamisen ja kehittämisen rakenteet toimintayksiköissä

- toimintayksikön johtoryhmä
- työpaikkakokoukset
- erilaiset pedagogiset foorumit (esim. ammattiryhmittäin tai kehittämistoiminnan mukaan)
- muut osaamisen kehittämisen menetelmät (70-20-10)

Osaamisen kehittämisen menetelmiä

Vantaalaisia tarkennuksia digitaalisessa ajassa kasvamisesta

Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikka perustuu lapsen osallisuuteen, aktiivisuuteen ja uutta luovaan työskentelyyn. Digipedagogiikassamme tieto- ja viestintäteknologia, mediakasvatus ja ohjelmointi limittyvät tiiviisti yhteen. Käytämme digivälineitä toiminnallisesti ja leikillisesti yhdessä ja vuorovaikutustaidot ovat keskeisessä osassa toimintaamme. Digitaalisessa ajassa toimiminen ja työskentely edellyttävät meiltä kaikilta digitaalista työotetta ja digitaalisten järjestelmien käyttöä. Noudatamme niin digipedagogiikassa kuin muussa digitaalisessa työskentelyssä tietoturvaohjeita ja yhteisiä pelisääntöjä.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

- Henkilöstö toteuttaa varhaiskasvatusta huomioiden Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelman. Digitaalisen osaamisen taidot ovat osa pedagogista toimintaa päivittäisessä arjessa.
- Henkilöstö toteuttaa pedagogista dokumentointia yhdessä lasten ja huoltajien kanssa myös digitaalisia välineitä hyödyntäen.
- Henkilöstön lähimpänä tukena toimivat vertaisoppimisen verkostot ja rakenteet eli tuutori ja tvt-tukihenkilö. Heille on tarjolla säännöllisesti Kasvatuksen ja oppimisen tvt-verkoston koulutuksia ja uutiskirje.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelmaan on koottu digipedagogiikkaa ohjaavat toimintaperiaatteet, jotka avataan käytännön esimerkkien avulla.

3.1.3. Leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö

Leikkiin kannustavassa toimintakulttuurissa tunnustetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Henkilöstö tunnistaa leikkiä rajoittavia tekijöitä ja kehittää leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Lapsilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Yhteisössä kannustetaan kaikkia kekseliäisyyteen, mielikuvituksen käyttöön, omaan ilmaisuun ja luovuuteen. Leikki saa näkyä ja kuulua. Lasten leikkialoitteille, kokeiluille ja elämyksille annetaan tilaa, aikaa ja leikkirauhaa. Leikkiville lapsille ja aikuisille mahdollistetaan keskittyminen leikkiin.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin kuuluu henkilöstön keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus huoltajien ja lähiympäristön kanssa. Yhteisön jäsenet kunnioittavat toisiaan ja arvostavat yhteistyötä. Yhteisö rohkaisee lapsia hyvään vuorovaikutukseen sekä toimimaan ryhmän jäseninä. Henkilöstö tukee lasten vertaissuhteiden syntymistä ja vaalii ystävyyssuhteita. Turvallisessa yhteisössä puututaan ristiriitoihin ja opetellaan rakentavia keinoja niiden ratkaisemiseen.

Vantaalaisia tarkennuksia toimintakulttuurin kehittämiseen leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustavan yhteisön näkökulmasta

Vuorovaikutuksella rakennamme varhaiskasvatuksen laadun. Edistämme lasten yhteenkuuluvuuden tunnetta. Jokainen lapsi, perhe ja henkilöstön jäsen on tärkeä osa yhteisöämme. Arvioimme ja kehitämme toimintakulttuuria vuorovaikutuksen eri ulottuvuuksilla:

1. Henkilöstön ja lapsen välinen vuorovaikutus
2. Vertaisvuorovaikutus ja ryhmän ilmapiiri
3. Henkilöstön keskinäinen vuorovaikutus ja monialainen yhteistyö
4. Henkilöstön ja huoltajien välinen vuorovaikutus

Leikin avulla edistämme lasten ryhmäytymistä ja yhteisöllisyyttä lapsiryhmässä. Meillä leikit vaihtelevat lasten vapaavalintaisista leikeistä pedagogisesti suunniteltuun leikkiin. Leikki näkyy meillä myös leikillisenä vuorovaikutuksena, huumorina ja hassutteluna.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

- Henkilöstö muodostaa leikkiryhmiä niin, että ryhmän kaikki lapset pääsevät leikissä osalliseksi.
- Henkilöstö toimii lasten pitkäkestoisen leikin mahdollistajana varmistaen, että leikkimaailmat avautuvat yhteisesti ymmärrettäviksi kaikille lapsille sekä tukien lapsia leikkiin sitoutumisessa ja roolileikkitaitojen kehityksessä.
- Henkilöstö suunnittelee, arvioi ja kehittää yhdessä lasten kanssa leikin edellytyksiä: tilojen ja välineiden käyttöä sekä ajan ja rauhan mahdollistamista.
- Henkilöstö havainnoi ja dokumentoi leikkiä.
- Henkilöstö osallistuu lasten leikkeihin esimerkiksi antamalla lapselle aktiivisen leikin mallin ja luomalla yhteisiä leikkimaailmoja lasten kanssa. Myös huoltajat voidaan ottaa mukaan leikkimaailmojen rakentamiseen.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

Näitä työkaluja voi hyödyntää leikin rikastamisessa:

- Vuorovaikutuksellinen sadun lukeminen
- Tarinallisen leikin vuosikello
- Tarinallisen leikin käsikirja

3.1.4. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Inklusiivisessa toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta. Osallisuutta vahvistaa lasten sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta. Lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin edistää osallisuutta. Jokainen henkilöstön jäsen on tärkeä osa kasvatusyhteisöä.

Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Varhaiskasvatus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.

Vantaalaisia tarkennuksia toimintakulttuurin kehittämiseen osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmista

Inklusiivinen varhaiskasvatus tukee kaikkien lasten osallisuutta, sitoutuneisuutta ja oppimista sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muusta ominaisuudesta riippumatta. Meillä inklusiivinen varhaiskasvatus tarkoittaa inklusiivisten arvojen ja periaatteiden toimeenpanoa ja toteutumista käytännössä, eli ne näkyvät rakenteissamme ja prosesseissamme, sekä toiminta- ja menettelytavoissamme.

Työyhteisönä sitoudumme varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvopohjan mukaisesti kehittämään toimintakulttuuria huomioiden osallisuuden näkökulmasta etenkin positiivisen ryhmään kuulumisen, tasa-arvon näkökulmasta sukupuolisensitiivisyyden sekä yhdenvertaisuuden näkökulmasta syrjimättömyyden. Pohdimme ja tiedostamme mahdollisten ennakkokäsitysten vaikutuksen lasten ja perheiden kohtaamiseen. Vantaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa tasa-arvolla tarkoitetaan sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuudella syrjimättömyyttä.

Inklusiiviset periaatteet varhais-kasvatuksessa

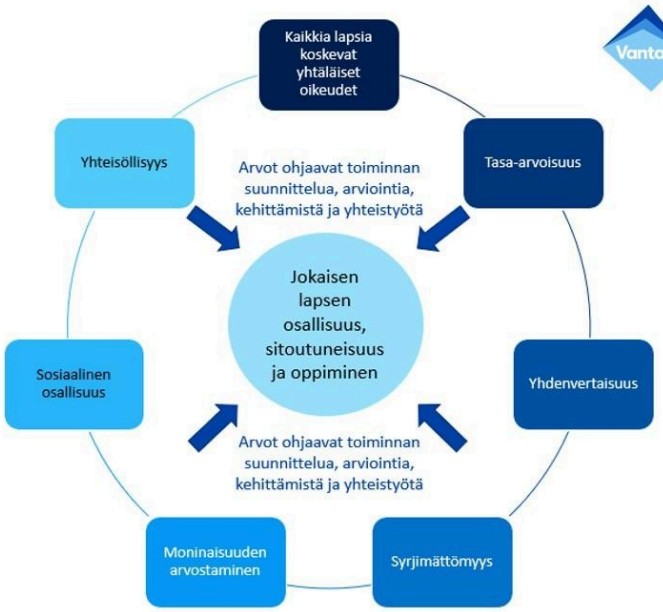

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

- Koko henkilöstö yhdessä huoltajien kanssa tukevat lasten hyvinvointia ja osallisuutta yhteisössä inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.
- Lapset ovat osallisena vertaisryhmässä ja lasten tunne- ja kaveritaitoja sekä ryhmän positiivista vuorovaikutusta aikuisten ja toisten lasten kanssa vaalitaan ja vahvistetaan (leikit, toiminta, hyväksytyksi tuleminen ja yhteenkuuluvuuden tunne, erilaisten apuvälineiden hyödyntäminen).
- Henkilöstö rohkaisee jokaista lasta oman mielipiteen ilmaisuun hyödyntäen tarvittaessa erilaisia apuvälineitä (mm. kuvat ja digivälineet). Niiden lasten osalta, jotka eivät vielä käytä suomen kieltä, huomioidaan lapsen pienetkin aloitteet ja eleet.

- Tiimi käyttää pedagogista dokumentointia lasten ja huoltajien yhdenvertaisen osallisuuden mahdollistamiseksi (esim. toiminnan toteutuksen arvioinnissa ja suunnittelussa, tai oppimisympäristöjen rakentamisessa).
- Huoltajien osallisuus on läsnä arjen kohtaamisissa ja päivittäisessä vuorovaikutuksessa henkilöstön kanssa –huoltajien tiedonsaannissa huomioidaan selkokielisyys, kuvien käyttö ja tulkkausmahdollisuudet.
- Lapsen ja huoltajien ääni kuuluu lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelussa.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

- Toimintayksikön ja lapsiryhmän toimintasuunnitelmat
- Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirja

3.1.5. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Varhaiskasvatus on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa. Kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskontoon ja katsomukseen on perusoikeus. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan ja hyödynnetään moninaista kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä yhteisön ja ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Tämä edellyttää henkilöstöltä tietoa kulttuureista ja katsomuksista sekä taitoa nähdä ja ymmärtää asioita monesta näkökulmasta ja asettua toisen asemaan. Erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan myös uusia tapoja toimia yhdessä. Samalla edistetään kulttuurisesti kestävää kehitystä.

Kielitietoisessa varhaiskasvatuksessa tiedostetaan, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Henkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa. Monikielisyyden näkyväksi tekeminen tukee lasten kehitystä kulttuurisesti moninaisessa maailmassa. Henkilöstön tulee tiedostaa, että he ovat lapsille kielellisiä malleja, ja kiinnittää huomiota omaan kielenkäyttöönsä. Henkilöstö rohkaisee lapsia käyttämään kieltä monipuolisesti. Lasten kielelliset lähtökohdat huomioidaan, ja heille annetaan aikaa ja mahdollisuuksia vaihteleviin kielenkäytön tilanteisiin.

Vantaalaisia tarkennuksia kieli-, kulttuuri ja katsomustietoisen toimintakulttuurin kehittämiseen

Vantaalla edistämme kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteistä näkymistä osana lapsiryhmien arkea ja juhlaa. Kehitämme toimintakulttuuria niin, että kielet, kulttuurit, uskonnot ja katsomukset nivoutuvat meillä osaksi varhaiskasvatuksen kokonaisuutta. Suhtautumalla myönteisesti perheiden eri kieliin ja kulttuureihin sekä katsomuksiin ja perinteisiin luomme perustaa lasten kulttuuri- ja katsomusidentiteettien kehitykselle sekä hyvälle yhteistyölle huoltajien kanssa.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

- Lapsiryhmissä tutustutaan ryhmässä läsnä oleviin kieliin, kulttuureihin ja katsomuksiin.
- Suomalaisen kulttuurin perinteet ja juhlat huomioidaan vuoden kierrossa.
- Lapsiryhmissä pohditaan lapsilta nousevia elämänkysymyksiä ja keskustellaan niistä hyväksyvässä ja kunnioittavassa ilmapiirissä.
- Oppimisympäristöissä tuodaan esille lasten kieli-, kulttuuri- ja katsomustaustat.
- Perheiden omaa asiantuntemusta käytetään apuna eri kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja perinteisiin tutustumisessa.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

- Kieli-, kulttuuri ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirja (sisältäen kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen kehittämisen kriteerit)
- KieliPeda-työvälineen osio 1: kielitietoisen oppimisympäristön arviointi
- KieliPeda-työvälineen osio 2: monikielisen lapsen kielimaailman tarkastelu

3.1.6. Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Varhaiskasvatuksessa arvostetaan terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Varhaiskasvatuksen yhteisössä liikutaan monipuolisesti sisällä ja ulkona sekä vältetään pitkäkestoista istumista. Lasten hyvinvointia edistetään antamalla mahdollisuus päivän aikana rauhoittumiseen ja lepoon sekä tarjoamalla monipuolista, terveellistä ja riittävää ravintoa. Toimintakulttuurin kehittämisessä huomioidaan yhteisön mahdollisuus toimia kiireettömässä ja keskittymistä edistävässä ympäristössä. Selkeä ja suunnitelmallinen, mutta joustava päivän rakenne edistää hyvinvointia.

Varhaiskasvatuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Turvallisuuden edistämiseen kuuluu myös tapaturmien suunnitelmallinen ehkäisy ja seuranta, turvallisuuskasvatus sekä tiloista ja välineistä huolehtiminen. Varhaiskasvatus edellyttää toimivaa ja sitoutunutta turvallisuuden johtamista sekä turvallisuusasiat hallitsevaa henkilöstöä.

Kaikessa toiminnassa huomioidaan ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävän elämäntavan välttämättömyys. Arjen valinnoilla ja toimilla ilmennetään vastuullista suhtautumista luontoon ja ympäristöön. Varhaiskasvatuksessa edistetään välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta, säästäväisyyttä, korjaamista ja uusiokäyttöä.

Vantaalaisia tarkennuksia toimintakulttuurin kehittämiseen hyvinvoinnin, turvallisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmasta

Rakennamme toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä turvallisemman tilan periaatteiden pohjalta. Turvallisempi tila on paikka, joka tarjoaa paikallaolijoille tunteen fyysisestä, henkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Ympäristövastuullisuuden huomioiminen toimintakulttuurin kehittämisessä tarkoittaa puolestaan sitä, että pysähdymme pohtimaan lasten kanssa arjen valintoja sekä kohtuullista kuluttamisesta ja teemme ympäristövastuullisia tekoja. Liikunta- ja liikkumismyönteisen toimintakulttuurin kehittäminen tarkoittaa meillä sitä, että huomioimme liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden tukemisen työtapoja valitessamme.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

Turvallisempi tila

- Päiväkodin johtaja ja yksikön johtoryhmä tarkistavat toimintayksikön turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat ja asiakirjat vuosittain. Turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat käsitellään koko henkilöstön kanssa joka syksy.
- Toimintayksiköt laativat ja suunnitelma tarkistetaan vuosittain.
- Tiimi seuraa ja arvioi lasten ja lapsiryhmän kokemusta henkisestä ja fyysisestä turvallisuudesta toimintasuunnitelman avulla (ks. luku 3, Miten onnistumme tänään?).
- Henkilöstö keskustelee lasten kanssa hyvästä ja turvallisesta kosketuksesta. Henkilöstö opettaa lapsille turvataitoja vahvistamalla lasten omia taitoja puolustaa itseään positiivisella tavalla ja pitää huolta rajoistaan ja oikeuksistaan (esim. uimapukusääntö). Lasten vessa- ja kehorauha turvataan.
- Lapsilla on oikeus kysyä ja puhua kaikista heitä kiinnostavista aiheista, myös liittyen sukupuoleen, kehoon ja ikätasoiseen seksuaalisuuteen. Henkilöstö kohtaa lapsen sensitiivisesti ja kunnioittavasti näissä tilanteissa.
- Henkilöstö hyödyntää digipedagogiikan ohjelmaa digitaalisessa maailmassa tarvittavien turvataitojen käsittelyssä. Mediakasvatus ja lasten mahdollisuudet tuottaa itse mediasisältöjä tuovat luontevalla tavalla käsiteltäväksi esimerkiksi sen, missä tilanteissa saa ja ei saa kuvata. Henkilöstö osoittaa kiinnostusta lasten mediakokemuksia kohtaan, jolloin lasten uskallus kertoa myös mahdollisista ikävistä kokemuksista vahvistuu. Henkilöstö hyödyntää lasten kanssa vain tietosuojaryhmän tarkastamia sovelluksia.

Ympäristövastuullinen toimintakulttuuri

- Lapsiryhmät tekevät säännöllisiä metsäretkiä lasten luontosuhteen vahvistamiseksi ja monipuolisen liikkumisen tukemiseksi.
- Lasten kanssa keskustellaan ikätason mukaan arjen valinnoista ja kohtuullisesta kuluttamisesta.
- Toimintayksiköissä ympäristövastuullisuuden tekoja suunnitellaan ja toteutetaan ympäristöohjelman avulla.

Liikkumista edistävä toimintakulttuuri

- Henkilöstö toimii tärkeänä roolimallina ja liikuntakasvattajana lapsille. Tavoitteena on sytyttää elinikäinen innostus aktiivista elämäntyyliä kohtaan
- Lapsiryhmät hyödyntävät liikkumista toiminnan muotona monipuolisesti päivän eri tilanteiden aikana. Tiimeille liikunta on keskeinen työtapa
- Liikkuminen mahdollistetaan lapsiryhmissä sisällä sekä ulkona. Turhia, liikkumista estäviä kieltoja vältetään.
- Lapsiryhmät ulkoilevat päivittäin joka säällä ja ulkoillessa aikuiset liikkuvat yhdessä lasten kanssa.
- Tiimin tavoitteena on varmistaa yhdessä huoltajien kanssa, että lapsi liikkuu vähintään kolme tuntia päivässä, josta yksi tunti on vauhdikasta fyysistä aktiivisuutta ja kaksi tuntia reipasta ulkoilua sekä kevyttä liikuntaa.

- Varhaiskasvatuksen toimintayksiköt käyttävät Liikkuva varhaiskasvatus- Nykytilan arviointi-työkalua vuosittain liikunnallisen ja lasten fyysistä aktiivisuutta edistävän toimintakulttuurin kehittämisessä.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

- Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma
- Digipedagogiikan ohjelma
- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ympäristöohjelma
- Ympäristökasvatuksen työkortit
- Liikkuva varhaiskasvatus - Nykytilan arviointi- työkalu

3.2. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, inklusiivinen, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristön käsite sisältää varhaiskasvatuksessa muun muassa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöjä kehitetään siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa, ja että ne tukevat lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä. Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys otetaan huomioon oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen. Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan. Oppimisympäristöt tarjoavat lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon. Lasten ideat, leikit ja heidän tekemänsä työt näkyvät oppimisympäristöissä.

Oppimisympäristöissä voidaan toteuttaa monenlaista pedagogista toimintaa ja ne muuntuvat tarpeen mukaan. Henkilöstön tulee ottaa huomioon lasten kiinnostuksen kohteet, yksilölliset taidot ja tarpeet sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen periaatteet (luku 4). Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä toimitaan joustavasti erikokoisissa ryhmissä, joissa jokaisella yhteisön jäsenellä on mahdollisuus osallistua toimintaan ja vuorovaikutukseen. Toiminta pedagogisesti tarkoituksenmukaisissa ryhmissä edistää lasten ja henkilöstön keskittymistä sekä lapsilähtöistä toimintaa.

Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat auttavat luomaan ilmapiiriltään turvallisen, muita kunnioittavan ja yhteisvastuullisen oppimisympäristön. Turvallisessa ilmapiirissä erilaisten tunteiden näyttäminen on sallittua ja henkilöstö auttaa lapsia tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lapsia rohkaistaan kysymään, ja lasten kysymyksiin vastataan.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja kehitetään siten, että ne vahvistavat yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Tämä mahdollistaa perinteisten sukupuolistereotypioiden rikkomisen. Oppimisympäristöissä edistetään lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuodaan näkyväksi kulttuurista moninaisuutta.

Luonto sekä pihat, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt ovat myös varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä. Ne tarjoavat kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen. Niitä hyödynnetään liikunta- ja luontoelämysten ja oppimisen paikkoina.

Lasten saatavilla ja käytössä tulee olla riittävästi monipuolisia, ikätasoisia, pedagogisia ja turvallisia leikki- ja toimintavälineitä, ja niissä on huomioitava lasten yksilölliset tuen

tarpeet ja mielenkiinnonkohteet. Teknologia on osa monipuolista ja lasta osallistavaa oppimisympäristöä. Varhaiskasvatuksessa käytetään digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä tarkoituksenmukaisella tavalla. Lasten omia digitaalisia laitteita, leluja ja muita välineitä käytetään varhaiskasvatuksen järjestäjän määrittämällä tavalla, ja niiden käytöstä sovitaan huoltajien kanssa.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa sekä fyysiset että virtuaaliset vierailut esimerkiksi kirjastoon, museoon, kulttuuriperintökohteisiin, konsertteihin, teatteriin ja huoltajien työpaikoille rikastavat lasten oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjen suunnittelu tarjoaa myös luontevan yhteistyömahdollisuuden henkilöstön ja huoltajien välille.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa varhaiskasvatuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt.

Huomioi kuvauksessa myös arvoperusta, oppimiskäsitys sekä laaja-alainen osaaminen.

3.3. Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Yhteistyöllä edistetään varhaiskasvatuksen tavoitteita sekä varhaiskasvatuksen laadukasta pedagogista toimintaa. Vastuu yhteistyön toteutumisesta ja suunnitelmallisuudesta on varhaiskasvatuksen järjestäjillä.

3.3.1. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa. Yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä.

Kasvatustyöhön liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuista keskustellaan sekä henkilöstön kesken että huoltajien kanssa. Yhteistyö on vuorovaikutteista ja edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Yhteistyössä huomioidaan perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Tarvittaessa keskusteluissa käytetään tulkkia molemminpuolisen ymmärryksen varmistamiseksi.

Yhteistyöllä voi olla erilaisia tehtäviä ja muotoja lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan huoltajien kanssa. Kannustavat ja lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Huoltajan ja henkilöstön havainnot ja keskustelut lapsen päivästä luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle.

Yhteistyön merkitys on erityisen tärkeää siirtymävaiheissa, kuten lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa ja varhaiskasvatuksen aikaisissa siirtymissä, lapsen vaihtaessa päiväkotia tai aloittaessa esiopetuksen. Yhteisellä keskustelulla on erityinen tehtävä laadittaessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa (luku 1.3). Yhteistyön merkitys huoltajan kanssa korostuu lapsen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa (luku 5). Luottamuksellinen ilmapiiri mahdollistaa huoltajan ja henkilöstön välisen yhteistyön myös haastavissa tilanteissa, esimerkiksi huolen herätessä lapsen hyvinvoinnista.

Lasten huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Yhteistyö voi tukea myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. Huoltajien verkostoituminen ja yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja antaa tukea henkilöstön työlle.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

LIITE: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.05.2022 / 11 §

Kuvaa huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteet ja käytännöt.

Kuvaa myös eri yhteistyömuotojen arvioinnin käytännöt.

Vantaalaisia tarkennuksia huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön

Meillä huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön perusta on selkeä ja toimiva viestintä, joka rakentuu molemminpuoliselle kunnioitukselle, avoimuudelle ja toisen osapuolen kuulemiselle. Toimivan yhteistyön luominen alkaa ensimmäisestä kohtaamisesta. Huolehdimme, että tieto saavuttaa lasten huoltajat ja perheiden osallisuus on mahdollista moninaisuudesta riippumatta. Huoltajatilaisuuksien kautta vahvistamme yhteistyötä, tiedotamme varhaiskasvatuksen toiminnasta ja käytännöistä sekä tarjoamme huoltajille mahdollisuuden osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. Tilaisuuksilla tuemme myös huoltajien keskinäistä verkostoitumista ja yhteisöllisyyttä. Kehitämme yhteistyötä ja toimintaamme huoltajilta saadun palautteen ja asiakaskyselyiden perusteella. Tavoitteenamme on saada kuuluviin myös niiden huoltajaryhmien ääntä, joille esimerkiksi kyselyihin vastaaminen tai kirjallinen palautteen anto ei ole luontevaa.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

- Varhaiskasvatuksen työntekijä käy huoltajien kanssa aloituskeskustelun ennen kuin lapsi aloittaa kunnallisessa varhaiskasvatuksessa tai varhaiskasvatuksen kerhotoiminnassa. Ennen aloittamista lapsi ja huoltaja tutustuvat yhdessä lapsiryhmän toimintaan. Varhaiskasvatuksen aloittamisen käytänteitä on käsitelty tarkemmin luvussa 2.3.
- Varhaiskasvatuksen toimintayksiköt järjestävät huoltajatilaisuuksia syksyllä toimintakauden käynnistyttyä. Tämän lisäksi yksiköissä järjestetään tarpeen mukaan muita huoltajatilaisuuksia ja yhteisiä juhlia. Juhlat ja tapahtumat voivat olla esittäviä tai yhteistoiminnallisia hetkiä lasten, huoltajien ja henkilöstön kanssa. Kunnallisissa päiväkodeissa vähintään yksi toimintavuoden juhlista on esittävä. Huoltajatilaisuuksien sisällöistä viestitään jälkikäteen myös niille huoltajille, jotka eivät ole päässeet paikalle.
- Tiimi sopii yhteistyössä huoltajien kanssa, kuinka ryhmän tapahtumista viestitään. Sovitut viestintätavat kirjataan lapsiryhmän toimintasuunnitelmaan. Dokumentoinnin avulla tiimi tuo lasten arkea varhaiskasvatuksessa näkyväksi huoltajille.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

- Ohje aloittamisen ja siirtymisten käytänteistä

3.3.2. Yhteistyö eri tahojen kanssa

Yhteistyön tavoitteena on varmistaa laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen ja kehittäminen. Varhaiskasvatuslain mukaan kunnan on varhaiskasvatusta järjestäessään toimittava monialaisessa yhteistyössä ja luotava tarvittavat yhteistyörakenteet. Yksityisen palveluntuottajan on tarpeen mukaan toimittava monialaisessa yhteistyössä.

Varhaiskasvatuksen yhteistyötahoilla tarkoitetaan kaikkia niitä alueellisia ja paikallisia toimijoita, joiden kanssa varhaiskasvatuksen on luontevaa tehdä yhteistyötä. Yhteistyö esimerkiksi muusta opetuksesta, liikunnasta, kirjastosta ja kulttuurista vastaavien tahojen ja muiden lähiympäristön toimijoiden kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee varhaiskasvatuksen tavoitteita. Muita varhaiskasvatuksen yhteistyötahoja ovat esimerkiksi järjestöt, katsomusyhteisöt kuten seurakunnat, poliisi sekä ravitsemus- ja siivouspalvelut.

Kunnan varhaiskasvatuksen ja sen alueella toimivien yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen tuottajien sekä kuntien välinen yhteistyö ja sen kehittäminen on tärkeää. Varhaiskasvatuksen järjestäjät voivat kehittää toimintaansa yhteistyössä korkeakoulujen, oppilaitosten, tutkimuslaitosten ja viranomaisten kanssa.

Varhaiskasvatuksessa tehdään yhteistyötä myös lastenneuvolan ammattilaisten, lastensuojelun sekä muiden terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden toimijoiden kanssa. Yhteistyön merkitys korostuu, kun jollain näistä tahoista herää huoli lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista tai kun lapsen tukea suunnitellaan ja järjestetään. Laajaan terveystarkastukseen sisällytetään varhaiskasvatuksen henkilöstön arvio alle kouluikäisen lapsen selviytymisestä ja hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa huoltajan kirjallisella suostumuksella. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan antama arvio on tärkeä osa lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin arviointia sekä tuen tarpeiden varhaista tunnistamista monialaisessa yhteistyössä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa monialaisen yhteistyön tavoitteet, rakenteet ja toimintatavat.

Kuvaa myös eri yhteistyömuotojen arvioinnin käytännöt.

Vantaalaisia tarkennuksia yhteistyöhön eri tahojen kanssa

Teemme tiivistä yhteistyötä mm. perusopetuksen, kirjaston, liikunta- ja kulttuuripalveluiden, seurakuntien ja järjestöjen kanssa. Lisäksi monialaista yhteistyötä tehdään hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden toimialan kanssa.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

Yhteistyö lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kanssa

- Varhaiskasvatuksessa tehdään yhteistyötä neuvolan kanssa: Varhaiskasvatuksen henkilöstö voi olla huoltajien luvalla yhteydessä neuvolaan ennen ikäkausitarkastuksia tai tarvittaessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee tiiviimpää yhteistyötä nelivuotistarkastuksen (pääkaupunkiseudullinen Hyve-malli) yhteydessä, jolloin tietoa siirretään huoltajien luvalla terveydenhoitajan ja lääkärin tekemiin tarkastuksiin. Tarkastuksen jälkeen lapsesta kerätty tieto palaa neuvolan täydentämänä huoltajien luvalla varhaiskasvatukseen.
- Varhaiskasvatus tekee yhteistyötä kuntouttavien tahojen, esimerkiksi lasten terapiapalveluiden ja muiden tutkivien tahojen kanssa.
- Varhaiskasvatus saa asiantuntija-apua useista lasten, nuorten ja perheiden palveluista lasten ja nuorten psyykkiseen kehitykseen ja perheiden hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Osana hyvinvointialueuudistusta tullaan kehittämään lasten, nuorten ja perheiden palveluiden keskitetty yhteinen yhteydenottokanava, jonka kautta niin kuntalaiset kuin

esimerkiksi varhaiskasvatuksen työntekijät voivat saada nykyistä helpommin neuvontaa ja ohjausta ajankohtaisissa kysymyksissä.
- Varhaiskasvatuksella on toimintamalli ja rakenteet yhteistyön toteuttamiseksi lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun kanssa, joka käydään vuosittain läpi varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä.
- Varhaiskasvatuksen ja suun terveydenhuollon yhteistyö edistää myönteisiä terveysvalintoja ja ennaltaehkäisee suun terveyden ongelmia.
- Varhaiskasvatuksen työntekijät tekevät yhteistyötä myös varhaiskasvatuksen kuraattorien ja psykologien kanssa tietyillä alueilla.

Yhteistyö perusopetuksen kanssa

Lapsiryhmät ja tiimit tekevät yhteistyötä perusopetuksen kanssa esiopetuksen vaiheessa:

- toiminnallisena yhteistyönä alkuopetuksen kanssa
- tiedonsiirrollisena yhteistyönä (Eskarista Ekalle)

Yhteistyö kirjaston kanssa

Vantaan kaupungin kirjastopalvelut tukevat varhaiskasvatuksen henkilöstöä lasten kirjallisuuskasvatuksessa, mediataitojen ja monilukutaidon vahvistamisessa sekä kieli- ja kulttuuritietoisen opetuksen toteuttamisessa.

- Lapsiryhmät tutustuvat kirjaston käyttöön ja kirjastoon oppimisympäristönä. Tutustuminen voi tapahtua vierailemalla kirjastossa tai esimerkiksi kirjastoleikin muodossa varhaiskasvatuksessa.
- Kirjastoauto tuo palvelunsa monien päiväkotien pihoille.
- Lapsiryhmille voidaan tehdä oma kirjastokortti aineiston lainaamista varten.
- Lapsiryhmät voivat hyödyntää kirjaston tiloja ja palveluja lapsiryhmän oppimisympäristönä sekä projektien rikastamisessa.
- Kirjastolta saa kirjavinkkejä juuri omalle lapsiryhmälle ja voi tilata tarpeiden ja toiveiden mukaisia kirjapaketteja sekä esimerkiksi tunne- ja kaveritaitolaatikoita.
- Tiimit voivat tilata lähikirjastoon ryhmän kielitarpeita vastaavaa monikielistä materiaalia ja kirjallisuutta. Apua kirjojen valintaan saa kirjastonhoitajalta tai suoraan monikielisestä kirjastosta.
- Kirjastossa voi kokeilla erilaisia laitteita ja pelejä, siellä voi tutustua ja lainata monipuolista ja monikielistä aineistoa.
- Lapsiryhmät voivat hyödyntää toiminnassaan kirjastossa järjestettäviä ja virtuaalisia satutunteja, musiikkituokioita sekä lasten tapahtumia.
- Kirjastoympäristössä on usein erilaisia näyttelyitä, joita voi hyödyntää lasten kanssa toteutettavassa toiminnassa. Lapsiryhmät voivat esimerkiksi toteuttaa omia taidenäyttelyitään kirjastojen tiloissa.

Yhteistyö kulttuuripalvelujen kanssa

Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut tukevat varhaiskasvatusta lasten kulttuuriin ja taiteen eri muotoihin tutustumisessa, kokemisessa ja itse tekemisessä. Kulttuuripalvelut tarjoavat lapsiryhmille monia taide- ja kulttuurikohteita vierailukohteiksi.

- Lapsiryhmille on tarjolla mahdollisuuksia kokea ja tehdä taidetta musiikki-, teatteri- ja tanssiesitysten, näyttelyiden, tapahtumien, työpajojen kautta kolmessa lastenkulttuurikeskuksessa sekä muissa tiloissa ympäri kaupunkia. Osa tapahtumista on maksullisia.
- Lapsiryhmät saavat vierailuillaan tilaisuuden harjoitella liikkumista, erilaisten ympäristöjen lukemista ja toimimista niissä. Päiväkodille voi myös tilata erilaisia työpajoja tai esityksiä.
- Tieto ajankohtaisesta tarjonnasta löytyy sähköisestä tapahtumakalenterista.

Yhteistyö liikunnan palvelualueen kanssa

Vantaan liikunnan palvelualue ja Liikkuva päiväkoti -toimintamalli tukevat varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja lapsiryhmiä aktiivisen ja monipuolisen varhaiskasvatuspäivän tarjoamisessa.

- Lapsiryhmät voivat varata maksutta liikuntatiloja Timmi-varausjärjestelmän kautta vapaasti käyttöönsä. Lisäksi vantaalaiset ulkoilureitit ja luontokohteet ovat vapaasti käytettävissä.
- Lapsiryhmät voivat lainata maksutta liikuntavälineitä Liikkuvalta päiväkodilta.
- Varhaiskasvatus ja Liikkuva päiväkoti suunnittelevat ja toteuttavat yhteistyössä varhaiskasvattajien osaamisen kehittämistä.
- Varhaiskasvatus, liikunnan palvelualue ja toimitilajohtaminen tekevät yhteistyötä päiväkotien pihojen peruskorjauksien yhteydessä.

Katsomuskasvatusyhteistyö

Lapsiryhmille suositellaan monipuolisen yhteistyön tekemistä lähialueen eri uskonnollisten, katsomuksellisten ja uskonnottomien yhteisöjen kanssa. Katsomuskasvatuksen yhteistyötä suunnitellaan Kumppanuuden korit -mallia mukaillen ja Opetushallituksen ohjetta katsomuskasvatuksen toteuttamisesta ja uskonnollisista tilaisuuksista noudattaen.

Yleissivistävä katsomuskasvatus

- varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti
- pedagoginen vastuu varhaiskasvatuksessa
- ei sisällä uskonnonharjoitusta
- katsomukset ja katsomusyhteisöjen tilat lapsiryhmän yhteisen tutustumisen kohteina
- katsomusyhteisöjen edustajat vierailijoina yhteiseen teemaan tai aiheeseen liittyen

Perinteiset juhlat

- yhteisöllisyys ja kunnioittavan läsnäolon periaate
- ei sisällä uskonnonharjoitusta
- uskontoon viittaavat juhlatraditiot osana suomalaista kulttuuria (esim. virsi kulttuuriperinteenä)

Uskonnolliset tilaisuudet

- uskonnon harjoittaminen positiivisen uskonnonvapauden periaatteella (lasten identiteetin tukeminen)
- lapsen osallistuminen huoltajan luvalla
- ei järjestetä varhaiskasvatuksen tiloissa
- vaihtoehtoista pedagogista toimintaa niille lapsille, jotka eivät osallistu tilaisuuteen

Kasvun ja hyvinvoinnin tuki

- varhaiskasvatuksen hyvinvointityötä tukien, ennaltaehkäisevää
- yhteisölähtöistä ja tasavertaista kumppanuutta katsomuksia kunnioittaen

Käsitteitä katsomuskasvatusyhteistyön tueksi

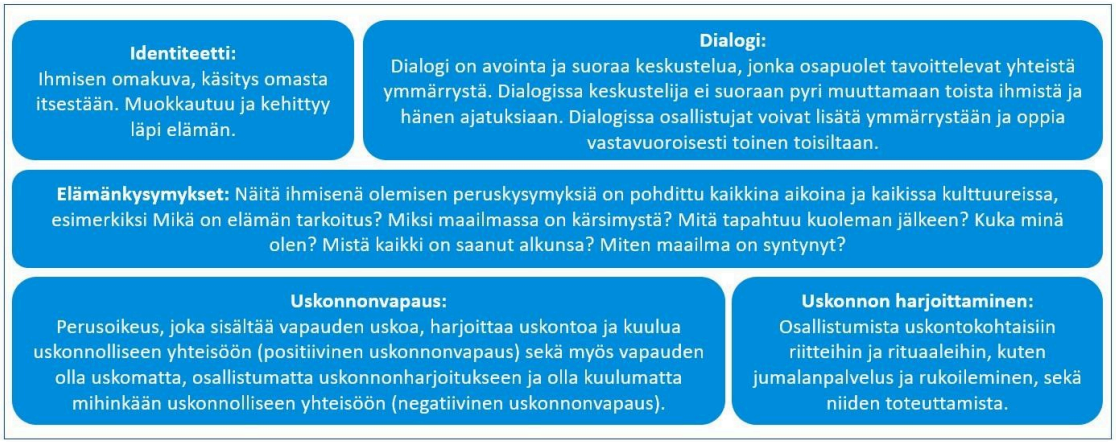

3.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan

- *varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja toteuttaminen sekä arvioinnin käytännöt*
- *inklusiivisten toimintatapojen kehittäminen ja toteuttaminen*
- *varhaiskasvatuksen käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt*
- *huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteet ja käytännöt*
- *monialaisen yhteistyön tavoitteet, rakenteet ja toimintatavat*
- *eri yhteistyömuotojen arvioinnin käytännöt*
- *miten kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäistään, miten kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puututaan ja miten toimenpiteiden toteutumista seurataan.*

Varhaiskasvatuksen järjestäjä huolehtii, että kukin varhaiskasvatuksen toimintayksikkö voi täsmentää toimintakulttuuriinsa ja oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita sekä yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä. Täsmennykset voidaan kirjata paikalliseen suunnitelmaan varhaiskasvatuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

4. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

4.1. Pedagogisen toiminnan viitekehys

Varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa ja sen toteuttamista kuvaa kokonaisvaltaisuus. Tavoitteena on edistää lasten oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista (kuvio 1). Pedagoginen toiminta toteutuu lasten ja henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Lasten omaehtoinen, henkilöstön ja lasten yhdessä ideoima sekä henkilöstön suunnittelema toiminta täydentävät toisiaan. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta läpäisee kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden.

Kuvio 1. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys

Tavoitteellisen ja inklusiivisen toiminnan perustan luovat arvoperusta (luku 2.4), oppimiskäsitys (luku 2.5), niihin pohjautuva toimintakulttuuri (luku 3) sekä monipuoliset oppimisympäristöt (luku 3.2), yhteistyö (luku 3.3), työtavat (luku 4.3) ja lapsen tuki (luku 5). Lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet sekä heidän kasvuympäristöönsä liittyvät merkitykselliset asiat ovat toiminnan suunnittelun lähtökohtana. Lähtökohtana ovat myös luvussa 4.5 kuvatut oppimisen alueet. Laadukkaan pedagogisen toiminnan edellytyksenä on suunnitelmallinen dokumentointi, arviointi ja kehittäminen (luvut 4.2 ja 7). Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ohjaavat osaltaan toiminnan suunnittelua (luku 2.7).

Pedagogisen toiminnan tavoitteita ja periaatteita tarkennetaan paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. Tavoitteita tarkennettaessa otetaan huomioon varhaiskasvatuksen eri toimintamuodot, niiden henkilöstörakenne ja muut ominaispiirteet. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmat (luku 1.3) ovat lapsiryhmän toiminnan suunnittelun lähtökohtia. Toimintaa toteutetaan niin, että jokaisella lapsella

LIITE: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.05.2022 / 11 §

on oikeus edetä oppimisessaan siten, että varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta muodostuu lapselle mielekäs jatkumo.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa pedagogisen toiminnan suunnittelun ja toteuttamisen periaatteita sekä seurannan ja arvioinnin käytäntöjä.

Kuvaa lasten mielenkiinnon kohteiden ja osallisuuden huomioon ottamisen tapoja pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

4.2. Pedagoginen dokumentointi

Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen keskeinen työmenetelmä. Se on jatkuva prosessi, jossa havainnot, dokumentit ja niiden vuorovaikutuksellinen tulkinta muodostavat ymmärrystä pedagogisesta toiminnasta. Pedagoginen dokumentointi mahdollistaa lasten ja huoltajien osallistumisen toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen.

Pedagoginen dokumentointi tuottaa tietoa lasten elämästä, kehityksestä, kiinnostuksen kohteista, ajattelusta, oppimisesta ja tarpeista sekä lapsiryhmän toiminnasta konkreettisella ja monipuolisella tavalla. Yksittäisten dokumenttien, esimerkiksi valokuvien, piirrosten tai henkilöstön havaintojen, avulla voidaan yhdessä lasten kanssa tarkastella heidän kehitystään ja oppimistaan. Lasten jo saavuttamat tiedot ja taidot, kiinnostuksen kohteet ja tarpeet tulevat näkyväksi pedagogisen dokumentoinnin kautta ja ovat toiminnan suunnittelun perusta.

Suunnitelmallisen dokumentoinnin tavoitteena on, että henkilöstö oppii tuntemaan yksittäistä lasta, ymmärtämään lasten välisiä suhteita sekä ryhmän henkilöstön ja lasten välisen vuorovaikutuksen luonnetta. Pedagogisen dokumentoinnin tarkoitus on toteuttaa varhaiskasvatusta lapsilähtöisesti. Dokumentoinnin avulla saatuja tietoja ja ymmärrystä hyödynnetään esimerkiksi työtapojen, oppimisympäristöjen, toiminnan tavoitteiden, menetelmien ja sisältöjen jatkuvassa muokkaamisessa lasten kiinnostusta ja tarpeita vastaavaksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on osa pedagogisen dokumentoinnin prosessia (luku 1.3). Suunnitelmallista pedagogista dokumentointia tarvitaan myös lapselle annettavan tuen tarpeiden arvioinnissa (luku 5).

Pidemmältä aikaväliltä kootut dokumentit ovat tärkeä osa pedagogisen toiminnan arviointia, henkilöstön toiminnan itsearviointia (luku 7.1) sekä toimintakulttuurin kehittämistä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa varhaiskasvatuksen pedagogisen dokumentoinnin periaatteita ja käytäntöjä.

4.3. Monipuoliset työtavat

Työtapojen valintaa ohjaavat varhaiskasvatukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten ikä, tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Toiminnalliset sekä luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat ovat lapsille luontevia oppimisen tapoja. Tällaisia ovat esimerkiksi lasten omaehtoinen ja ohjattu leikki, tutkiminen, liikkuminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaisu. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään toiminnassa. Monipuoliset työtavat ovat sekä oppimisen väline että opettelun kohde. Tämän vuoksi on tärkeää, että henkilöstö ohjaa lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja erikokoisissa ryhmissä sekä itsenäisesti. Työskenneltäessä lapsia rohkaistaan kyselemään ja ihmettelemään sekä päättelemään ja ratkaisemaan ongelmia yhdessä.

Henkilöstöltä edellytetään ammattitaitoa ja herkkyyttä tunnistaa eri tilanteiden pedagogisia mahdollisuuksia. Tämä näkyy muun muassa taitona havaita lasten aloitteita ja tunnetiloja sekä

muuttaa ja suunnata omaa toimintaansa niiden mukaisesti. Lasten aloitteet voivat olla kehollisia ja sanattomia, joten niiden ymmärtäminen ja niihin vastaaminen edellyttävät henkilöstöltä sensitiivistä läsnäoloa ja lapsen hyvää tuntemista.

Lapset ottavat osaa työtapojen suunnitteluun ja valintaan omien edellytystensä mukaisesti. Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan sekä kokeilla erilaisia työtapoja. Työtapojen vaihteleva käyttö tarjoaa eri-ikäisille ja eri tavoin oppiville lapsille onnistumisen kokemuksia. Monipuoliset työtavat edellyttävät monipuolisia oppimisympäristöjä. Työtapojen käytössä hyödynnetään henkilöstön ja lasten osaamista sekä kokeillaan ja kehitetään uusia työtapoja.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa monipuolisten työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavia periaatteita.

4.4. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tarjota kaikille lapsille mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin. Leikki edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Leikissä lapsi oppii, mutta lapselle itselleen leikki ei ole tietoisesti oppimisen väline vaan tapa olla ja elää sekä hahmottaa maailmaa. Kokemukset, jotka herättävät lapsissa tunteita, uteliaisuutta ja kiinnostusta, virittävät leikkiin.

Lapselle leikin merkitys syntyy leikistä itsestään. Leikki tuottaa lapsille iloa ja mielihyvää. Leikkiessään lapset ovat aktiivisia toimijoita: he jäsentävät ja tutkivat ympäröivää maailmaa, luovat sosiaalisia suhteita sekä muodostavat merkityksiä kokemuksistaan. Leikissä lapset rakentavat käsitystä itsestään ja muista ihmisistä. Leikkiessään lapset sekä jäljittelevät että luovat uutta ja muuntavat näkemäänsä. Samalla he mallintavat ja testaavat haaveitaan ja toiveitaan. Mielikuvitus mahdollistaa sen, että lapset voivat kokeilla erilaisia rooleja ja ideoita, joita he muuten eivät voisi toteuttaa. Leikkiessään lapset voivat käsitellä itselleen vaikeita kokemuksia. Leikissä on turvallista kokeilla, yrittää ja erehtyä.

Leikissä yhdistyvät keskeiset oppimista edistävät elementit: innostus, yhdessä tekeminen ja omien taitojen haastaminen. Leikki kehittyy ja saa eri muotoja kokemusten karttuessa. Henkilöstön ja lasten sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus luovat perustan ajattelun ja kielen kehitykselle sekä kehittyville leikkitaidoille. Lapset havainnoivat, kokeilevat ja oppivat yhteisön sääntöjä leikissä. Ryhmässä leikkiessään lapset oppivat säätelemään tunteitaan ja tahtomistaan sekä huomioimaan toisten ihmisten näkökulmia. Yhteisöllisyys kasvaa leikin kautta ja vahvistaa myönteistä tunneilmastoa.

Leikki on varhaiskasvatuksen keskeinen työtapa. Pedagogisessa toiminnassa voidaan leikin juonen kehittelyssä ja leikkimaailmojen rakentamisessa yhdistää esimerkiksi draamaa, improvisaatiota tai satuja. Henkilöstön tulee tiedostaa keskittyneen tutkimisen, spontaanin luovan ilmaisun sekä vauhdikkaiden liikunta- ja peuhausleikkien merkitys lasten hyvinvoinnille ja oppimiselle. Eri tilanteita voi rikastaa leikinomaisuudella. Lorut, sanaleikit, laulut ja yhteinen hassuttelu vahvistavat myönteistä ilmapiiriä, mikä tukee oppimista ja hyvinvointia.

Henkilöstön tehtävä on turvata leikin edellytykset inklusiivisten periaatteiden mukaisesti, ohjata leikkiä sopivalla tavalla ja huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus olla osallisena yhteisissä leikeissä omien taitojensa ja valmiuksiensa mukaisesti. Henkilöstön tulee suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti tukea lasten leikin kehittymistä sekä ohjata sitä joko leikin ulkopuolelta tai olemalla itse mukana leikissä. Henkilöstön fyysinen ja psyykkinen läsnäolo tukee lasten välistä vuorovaikutusta ja ehkäisee ristiriitatilanteiden syntymistä.

Henkilöstön tulee havainnoida ja dokumentoida lasten leikkiä. Leikin havainnointi lisää henkilöstön ymmärrystä lasten ajattelusta ja kiinnostuksen kohteista sekä heidän tunteistaan ja kokemuksistaan. Havaintoja käytetään leikin ja muun toiminnan suunnittelussa ja ohjaamisessa.

Henkilöstöltä edellytetään herkkyyttä ja ammattitaitoa sekä sukupuolisensitiivisyyttä havaita lasten leikkialoitteita ja vastata niihin sopivalla tavalla.

Pitkäkestoiseen leikkiin tarvitaan aikaa, rauhaa ja tilaa sekä sopivia ja lasten saatavilla olevia leikkivälineitä ja materiaaleja. Oppimisympäristöjen tulee joustaa leikkien mukaan, sillä leikit eivät välttämättä pysy paikallaan niille nimetyissä tiloissa.

Lasten kulttuurin ja lapsille suunnatun median tunteminen auttaa henkilöstöä ymmärtämään lasten leikkejä. Myös erilaiset pelit sekä digitaaliset välineet ja sovellukset tarjoavat niihin monenlaisia mahdollisuuksia. Leikkiin kannustavassa oppimisympäristössä myös aikuinen on oppija. Henkilöstö keskustelee leikin merkityksestä ja lasten leikkeihin liittyvistä havainnoista huoltajien kanssa. Tällä tavoin voidaan edistää leikkien jatkumista kotona tai varhaiskasvatuksessa.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa käytäntöjä, jotka tukevat lasten leikkiä inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

4.5. Oppimisen alueet

Oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Ne ohjaavat henkilöstöä monipuolisen ja pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa yhdessä lasten kanssa. Lapsilla on oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri alueista. Oppimisen alueet eivät ole erikseen toteutettavia, toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden aihepiirejä yhdistetään ja sovelletaan lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti. Oppimisen alueet on ryhmitelty esiopetussuunnitelman perusteiden mukaisesti viideksi kokonaisuudeksi:

- *Kielten rikas maailma*
- *Ilmaisun monet muodot*
- *Minä ja meidän yhteisömme*
- *Tutkin ja toimin ympäristössäni*
- *Kasvan, liikun ja kehityn.*

Oppimisen alueita yhdistelevä ja soveltava pedagoginen toiminta mahdollistaa asioiden ja ilmiöiden laaja-alaisen tarkastelun ja tutkimisen. Lasten mielenkiinnon kohteet ja kysymykset ovat toiminnan keskeinen lähtökohta. Aihepiirit voivat nousta esimerkiksi leikeistä, saduista, retkistä tai spontaaneista vuorovaikutustilanteista lasten ja henkilöstön kesken tai lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Tapa, jolla oppimisen alueiden tavoitteita käsitellään, vaihtelee valittujen aihepiirien, tilanteiden ja lasten oppimisen mukaan. Henkilöstön tehtävänä on varmistaa, että pedagoginen toiminta edistää eri-ikäisten lasten kehitystä ja oppimista.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa oppimisen alueiden tavoitteita ja sisältöjä.

Kuvaa lasten mielenkiinnon kohteiden ja osallisuuden huomioon ottamisen tapoja pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

4.5.1. Kielten rikas maailma

*Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten **kielellisten taitojen** ja **valmiuksien** sekä **kielellisten identiteettien** kehittymistä. Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielen kehityksen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen (luku 2.7). Lisäksi se on yhteydessä muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvään laaja-alaiseen osaamiseen. Kehittyvät*

kielelliset taidot avaavat lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Sen avulla lapsi ottaa haltuun erilaisia tilanteita ja asioita sekä toimii vuorovaikutuksessa muiden kanssa, ilmaisee itseään ja hankkii tietoa. Lasten kielellistä kehitystä tukee monipuolinen varhaiskasvatuksen kieliympäristö sekä yhteistyö huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa lapsille annetaan kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän kielenkäyttö- ja vuorovaikutustaidoistaan.

Varhaiskasvatuksessa tuetaan jokaisen lapsen opetuskielen taitojen kehittymistä. Kasvatuksessa ja opetuksessa otetaan huomioon, että lapset kasvavat erilaisissa kielellisissä ympäristöissä, ja että he voivat samaan aikaan omaksua useita eri kieliä. Kotien tavat käyttää kieltä ja olla vuorovaikutuksessa vaihtelevat, ja kodeissa voidaan puhua useita kieliä. Kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta tehdään varhaiskasvatuksessa näkyväksi yhteistyössä huoltajien kanssa. Tämä osaltaan tukee lasten kielellisten identiteettien kehittymistä. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia varhaiskasvatuksessa käsitellään luvussa 4.6.

Kielen oppimisen kannalta on tärkeää tiedostaa, että saman ikäiset lapset voivat olla eri vaiheissa kielen kehityksen eri osa-alueilla. ***Kielelliset identiteetit kehittyvät****, kun lapsia ohjataan ja tuetaan kielellisten taitojen ja valmiuksien keskeisillä osa-alueilla.*

Kuvio 2. Lasten kielen kehityksen keskeiset osa-alueet varhaiskasvatuksessa

Vuorovaikutustaitojen *kehittymisen kannalta lasten kokemukset kuulluksi tulemisesta ja siitä, että heidän aloitteisiinsa vastataan, ovat tärkeitä. Henkilöstön sensitiivisyys ja reagointi myös lasten non-verbaaleihin viesteihin on keskeistä. Vuorovaikutustaitojen kehittymistä tuetaan kannustamalla lapsia kommunikoimaan toisten lasten ja henkilöstön kanssa.*

Lasten ***kielen ymmärtämisen taitoja*** *tuetaan runsaan kielellisen mallintamisen avulla. Johdonmukainen toiminnan sanallistaminen ja keskusteleminen tukevat lasten sanavarannon kehittymistä. Erilaisissa varhaiskasvatuksen tilanteissa käytetään kuvailevaa ja tarkkaa kieltä. Tarvittaessa käytetään kuvia, esineitä ja tukiviittomia.*

Lasten ***puheen tuottamisen taitojen*** *kehittymistä seurataan ja ohjataan. Lapsia rohkaistaan puhumaan eri tilanteissa sekä aikuisten että toisten lasten kanssa. Tämä auttaa lapsia käyttämään ja ymmärtämään puhuttua kieltä. Lasten kanssa kiinnitetään vähitellen huomiota myös äänensävyihin ja äänenpainoihin.*

Lasten ***kielen käyttötaitoja*** *ohjataan ja kielen käyttöä pohditaan yhdessä lasten kanssa eri tilanteissa. Tavoitteena on tilannetietoisen kielen käytön vahvistuminen. Lasten kanssa harjoitellaan kertomista, selittämistä ja puheen vuorottelua. Lisäksi eläytyminen, huumorin käyttö sekä hyvien tapojen opettelu vahvistavat lasten kielen käyttötaitoja. Tutustuminen erilaisiin teksteihin tukee kielen käyttötaitojen kehittymistä ja auttaa lapsia havaitsemaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja.*

Lasten kielellinen ilmaisu monipuolistuu, kun heidän ***kielellinen muistinsa*** *ja* ***sanavarantonsa*** *laajenee. Henkilöstön tehtävä on tukea tietoisesti tätä kehitystä. Kielellisen muistin kehittymistä tukevat esimerkiksi lorujen ja laululeikkien käyttö. Kielellä leikittely, nimeäminen sekä kuvaavien sanojen käyttäminen edistävät lasten kielellisen muistin ja sanavarannon kehittymistä. Kiireetön keskustelu ja lukeminen sekä tarinoiden kerronta tarjoavat mahdollisuuksia pohtia sanojen ja tekstien merkityksiä ja opetella uusia käsitteitä asiayhteyksissä.*

Lähiympäristön eri kielten havainnointi tukee lasten ***kielitietoisuuden kehittymistä****. Henkilöstön tehtävänä on herättää ja lisätä lasten kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä sekä vähitellen*

myös lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielen havainnoinnin ja tutkimisen avulla suunnataan lasten huomiota sanojen merkityksistä kielen muotoihin ja rakenteisiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänteisiin. Lapsia rohkaistaan kirjoittamaan ja lukemaan leikillisesti.

Varhaiskasvatuksessa käytetään rikkaita ja vaihtelevia tekstejä. Lasten kanssa tutustutaan monipuolisesti lastenkirjallisuuteen. Lapsille kerrotaan tarinoita, ja heitä kannustetaan itse keksimään niitä. Lasten kertomuksia, loruja ja sanallisia viestejä dokumentoidaan. Monilukutaitoa tukevassa varhaiskasvatuksessa puheen rinnalla käytetään muun muassa visuaalisia, auditiivisia ja audiovisuaalisia viestejä sekä tekstejä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Liitä paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan Kielten rikas maailma teksti sellaisenaan, jotta varhaiskasvatuksen yhtenäisyys voi toteutua.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa voidaan tarkentaa perusteiden oppimisen alueiden tavoitteita ja sisältöjä.

4.5.2. Ilmaisun monet muodot

*Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tavoitteellisesti tukea lasten **musiikillisen**, **kuvallisen**, **käsityöllisen**, **sanallisen** ja **kehollisen ilmaisun** kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lasten ilmaisulle on luonteenomaista kokonaisvaltaisuus ja ilmaisun eri muotojen luova yhdisteleminen. Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen edistävät lasten oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvaa sekä valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja luovat merkityksiä erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Kyky kuvitella ja luoda mielikuvia on keskeistä myös lapsen eettisen ajattelun kehittymiselle. Kulttuuriperintöön, taiteeseen ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osaamista myös monilukutaidon sekä osallistumisen ja vaikuttamisen osa-alueilla.*

Kulttuuri on tärkeä osa lapsen identiteettiä. Varhaiskasvatuksessa lapsille tarjotaan mahdollisuuksia nähdä ja kokea monipuolisesti taidetta ja muuta kulttuuria. Taiteeseen ja kulttuuriin liittyvät kokemukset vahvistavat lasten kykyä omaksua, käyttää ja tuottaa kulttuuria. Samalla lapset oppivat ymmärtämään taiteen ja kulttuuriperinnön merkitystä ja arvoa.

Ilmaisun eri muodot tarjoavat lapsille keinoja kokea ja hahmottaa maailmaa heitä puhuttelevalla ja innostavalla tavalla. Taiteellinen ilmaisu tarjoaa lapsia motivoivia keinoja havaintojen, tunteiden ja luovan ajattelun näkyväksi tekemiseen. Ilmaisun eri muotoihin tutustutaan moniaistisesti, erilaisia työtapoja, oppimisympäristöjä sekä lähiympäristön kulttuuritarjontaa hyödyntäen. Oppimisympäristöjen esteettisyys, innostavuus, saatavilla olevat monipuoliset välineet ja materiaalit sekä riittävä ohjaus ovat merkityksellisiä ilmaisumuotoihin tutustuttaessa.

Taidekasvatus sisältää sekä spontaania että ennalta suunniteltua toimintaa. Ilmaisun ja oppimisen prosesseissa korostuu kokeilu, tutkiminen, tekemisen eri vaiheiden harjoittelu ja niiden dokumentointi. Jokaisen lapsen yksilöllistä ilmaisua tuetaan ja lasten yhteisille luoville prosesseille annetaan riittävästi aikaa ja tilaa. Henkilöstön, lasten ja yhteistyökumppaneiden erityisosaamisen hyödyntäminen rikastuttaa taidekasvatusta.

*Varhaiskasvatuksen **musiikillisen ilmaisun** tavoitteena on tuottaa lapsille musiikillisia kokemuksia sekä vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Lapsia ohjataan elämykselliseen kuuntelemiseen ja ääniympäristön havainnointiin. Lasten valmiudet hahmottaa musiikkia sekä äänen kestoa, tasoa, sointiväriä ja voimaa kehittyvät leikinomaisen musiikillisen toiminnan kautta. Heidän kanssaan lauletaan, loruillaan, kokeillaan erilaisia soittimia, kuunnellaan musiikkia ja liikutaan musiikin mukaan. Lapset saavat kokemuksia perussykkeestä, sanarytmeistä ja kehosoittamisesta. Lapsia rohkaistaan käyttämään mielikuvitustaan ja ilmaisemaan musiikin herättämiä ajatuksia ja tunteita esimerkiksi kertoen, kuvallisesti ilmaisten tai tanssien. Lapset saavat myös kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä sekä pienimuotoisten musiikkiesitysten harjoitteluprosesseista ja esiintymistilanteiden tuomasta onnistumisen ilosta.*

Kuvallisen ilmaisun *tavoitteena on kehittää lasten suhdetta kuvataiteeseen, muuhun visuaaliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön. Lapsilla on mahdollisuus nauttia kuvien tekemisestä sekä saada esteettisiä elämyksiä ja kokemuksia taiteen äärellä. Lapset harjoittavat kuvallista ajatteluaan, havainnointiaan ja kuvien tulkintaa monipuolisen kuvailmaisun avulla. Kuvan tekemisen taitoja kehitetään moniaistisesti sekä yhteyksiä muihin ilmaisun muotoihin rakentaen. Lapset kokeilevat erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja esimerkiksi maalaamalla, piirtämällä, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä. Lasten kanssa havainnoidaan heidän itse tekemiään kuvia, taideteoksia, mediasisältöjä, esineitä sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteita. Lapsia ohjataan tulkitsemaan ja kertomaan ajatuksiaan kuvallisista viesteistä. Kuvia tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään, esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin.*

Suunnittelutaitoja, luovaa ongelmaratkaisua, hienomotorisia taitoja, rakenteiden, materiaalien ja tekniikoiden tuntemusta sekä muotoilua harjoitellaan lapsille soveltuvien käsityön teknisen työn ja tekstiilityön työtapojen avulla. Näitä työtapoja voivat olla esimerkiksi muovailu, leikkaaminen, naulaaminen, sahaaminen ja ompelu. ***Käsityöllisen ilmaisun*** *tavoitteena on tarjota lapsille kokeilun, tutkimisen, yhteisöllisen tekemisen, kokemisen ja oivaltamisen iloa sekä nautintoa työskentelystä, jossa oma luovuus ja kädenjälki näkyvät. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia itse kokeilla, tutkia ja yhdistellä erilaisia materiaaleja sekä opetella työskentelyssä tarvittavia käsityön tekniikoita. Lapset saavat ideoida ja toteuttaa erilaisia teoksia ja esineitä. Lasten kanssa voidaan tarkastella ja hyödyntää sekä lasten taustoihin liittyviä että paikallisia käsityöperinteitä.*

Lapsia rohkaistaan ***sanalliseen*** *ja* ***kehollisen ilmaisuun*** *esimerkiksi draaman, tanssin ja leikin keinoin. Tavoitteena on, että harjoitukset ja leikit tarjoavat lapsille mahdollisuuden monipuoliseen kielelliseen ja kehollisen kokemiseen, ilmaisuun ja viestintään. Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä. Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta, toteutetusta ja arvioidusta luovasta prosessista. Toiminnassa hyödynnetään monipuolisesti esimerkiksi lastenkirjallisuutta, sanataidetta, teatterin eri muotoja, tanssia ja sirkusta.*

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Liitä paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan Ilmaisun monet muodot teksti sellaisenaan, jotta varhaiskasvatuksen yhtenäisyys voi toteutua.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa voidaan tarkentaa perusteiden oppimisen alueiden tavoitteita ja sisältöjä.

4.5.3. Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinpiiri laajenee heidän aloittaessaan varhaiskasvatuksen kodin ulkopuolella. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Varhaiskasvatuksen tehtävä on kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista. Tehtävää lähestytään ***eettisen ajattelun****,* ***katsomusten****,* ***lähiyhteisön menneisyyden****,* ***nykyisyyden*** *ja* ***tulevaisuuden*** *sekä* ***median*** *näkökulmista. Toiminnassa voidaan käyttää monipuolisesti esimerkiksi satuja, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa, erilaisia mediasisältöjä sekä vierailijoita, vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia. Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alue tukee erityisesti lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista (luku 2.7).*

Eettisen ajattelun *taitojen kehittymistä tuetaan pohtimalla lasten kanssa eri tilanteissa esiintyviä tai lapsia askarruttavia eettisiä kysymyksiä. Teemat voivat liittyä esimerkiksi ystävyyteen, oikean ja väärän erottamiseen, oikeudenmukaisuuteen tai pelon, surun ja ilon aiheisiin. Eettisiä kysymyksiä käsitellään lasten kanssa niin, että he voivat tuntea olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi. Lasten kanssa pohditaan myös ryhmän sääntöjä ja niiden perusteita.*

Varhaiskasvatuksen ***katsomuskasvatuksessa*** *yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Lasten kanssa voidaan tarkastella*

myös laajemmin uskontoja ja katsomuksia. Vastaavasti tarkastellaan uskonnottomuutta. Tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja niihin liittyviin perinteisiin. Luontevia tapoja tarkastella katsomuksia ovat esimerkiksi vuodenkiertoon liittyvät juhlat ja tapahtumat sekä päivittäiset tilanteet, kuten pukeutuminen tai ruokailu. Lasten ihmettelylle annetaan tilaa, ja heidän kanssaan pohditaan heitä askarruttavia elämänkysymyksiä.

Katsomuskasvatuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen. Katsomuskasvatus tukee muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista (ks. luku 2.7).

***Lähiyhteisön menneisyyttä**, **nykyisyyttä** ja **tulevaisuutta** pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa historiallisiin asioihin sekä hyvän tulevaisuuden rakentamiseen. Lisäksi tarkastellaan lasten kasvuympäristöjen moninaisuutta.*

Lapsille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Tärkeitä tiedon lähteitä ovat lapset ja heidän henkilöhistoriansa, lähiyhteisön jäsenet, esineistöt ja ympäristöt. Lisäksi voidaan hyödyntää lasten huoltajien asiantuntemusta heidän omasta kulttuuriperinnöstään. Menneeseen aikaan voidaan tutustua esimerkiksi lasten isovanhempien lapsuuden leikkien ja musiikin avulla.

Nykyhetkeä tarkastellaan käsittelemällä lasten kanssa heitä askarruttavia tai kiinnostavia ajankohtaisia asioita. Lasten kanssa tarkastellaan myös lähiyhteisön moninaisuutta sitä kunnioittaen. Tarkastelun kohteena ovat muun muassa ihmisten, sukupuolten ja perheiden moninaisuus. Tavoitteena on kasvattaa lapsia ymmärtämään, että ihmiset ovat erilaisia mutta samanarvoisia.

Menneisyyden ja nykyisyyden lisäksi on tärkeää pohtia tulevaisuutta ja sitä, miten voimme vaikuttaa suotuisan tulevaisuuden toteutumiseen. Tulevaisuuden pohdinta voi liittyä esimerkiksi tulevan vuodenajan leikkien tai oman oppimisympäristön suunnitteluun. Lasten kanssa voidaan esimerkiksi rakentaa tulevaisuuden mielikuvitusmaailmoja tai pohtia tulevaa lapsia kiinnostavien ammattien kautta.

*Varhaiskasvatuksessa **mediakasvatuksen** tehtävänä on tukea lasten mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ja ilmaista itseään yhteisössään. Lasten kanssa tutustutaan eri medioihin ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä. Lasten elämään liittyvää mediasisältöä ja sen todenmukaisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla harjoitellaan kehittyvää lähde- ja mediakriittisyyttä. Lapsia ohjataan käyttämään mediaa vastuullisesti ottaen huomioon oma ja toisten hyvinvointi. Mediassa esiintyviä teemoja voidaan käsitellä lasten kanssa esimerkiksi liikunnallisissa leikeissä, piirtämällä tai draaman keinoin.*

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Liitä paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan Minä ja meidän yhteisömme teksti sellaisenaan, jotta varhaiskasvatuksen yhtenäisyys voi toteutua.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa voidaan tarkentaa perusteiden oppimisen alueiden tavoitteita ja sisältöjä.

4.5.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni

*Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään. Lapsia ohjataan tutkimaan ja toimimaan luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Varhaiskasvatus tukee lasten **matemaattisen ajattelun** kehittymistä sekä vahvistaa myönteistä suhtautumista matematiikkaan. Varhaiskasvatukseen sisältyy myös **ympäristökasvatusta** ja **teknologiakasvatusta**. Oppimisympäristöihin liittyvät omakohtaiset havainnot, kokemukset ja elämykset auttavat lapsia ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita sekä kehittymään ajattelijoina*

ja oppijoina. Lasten kehittyvä taito nimetä asioita sekä käyttää erilaisia käsitteitä edistää monilukutaitoa.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa ***matemaattisen ajattelunsa*** *eri vaiheissa oleville lapsille. Lapset tutustuvat matematiikkaan ja sen osa-alueisiin havainnollisen ja leikinomaisen toiminnan myötä. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota päivittäisissä tilanteissa ja lähiympäristössä ilmeneviin muotoihin, määriin ja muutoksiin. Lapsia innostetaan pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia havaintojaan ilmaisemalla ja tarkastelemalla niitä esimerkiksi kehollisesti tai eri välineiden ja kuvien avulla. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia luokitella, vertailla ja asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä löytää ja tuottaa säännönmukaisuuksia ja muutoksia. Lapsia kannustetaan myös oppimisympäristöön liittyvien ongelmien löytämisessä, pohtimisessa ja päättelyssä sekä ratkaisujen etsimisessä.*

Lukukäsitteen kehittymistä tuetaan monipuolisesti vuorovaikutteisissa tilanteissa, esimerkiksi leikkiä ja lapsia houkuttelevia materiaaleja hyödyntäen. Lapsia innostetaan havainnoimaan lukumääriä ympäristöstä ja taitojen karttuessa liittämään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin taitojensa mukaan. Lukujonotaitoja ja nimeämistä voidaan kehittää esimerkiksi lorujen ja riimien avulla. Lasten kanssa kokeillaan mittaamista ja harjoitellaan sijainti- ja suhdekäsitteitä esimerkiksi liikuntaleikeissä, piirtäen tai eri välineiden avulla.

Erilaisilla harjoituksilla tuetaan lasten tilan ja tason hahmottamista. Lapsia kannustetaan tutkimaan kappaleita ja muotoja sekä leikkimään niillä. Lasten geometrisen ajattelun vahvistamiseksi heille järjestetään mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun. Aikakäsitettä avataan esimerkiksi vuorokauden- ja vuodenaikoja havainnoimalla.

Ympäristökasvatuksen *tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjata heitä kohti kestävää elämäntapaa. Ympäristökasvatus sisältää kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä sekä toimiminen ympäristön puolesta. Lähiluonto sekä rakennettu ympäristö ovat sekä oppimisen kohteita että oppimisympäristöjä.*

Luonnossa ja rakennetussa ympäristössä retkeily sekä ympäristön tutkiminen ovat tärkeä osa varhaiskasvatusta. Myönteisten kokemusten kautta lapsi oppii nauttimaan luonnosta ja lähiympäristöstä ja hänen ympäristösuhteensa vahvistuu. Luonnon ilmiöitä havainnoidaan eri aistein ja eri vuodenaikoina. Niistä keskustellaan ja niitä tutkitaan. Samalla opetellaan ympäristöön liittyvien käsitteiden käyttöä. Eri kasvi- ja eläinlajien tunnistamisen harjoitteleminen vahvistaa luonnon tuntemusta. Lasten kanssa opetellaan etsimään tietoa heitä kiinnostavista asioista. Luonto voi olla myös esteettisen kokemisen ja rauhoittumisen paikka.

Lapsia ohjataan kunnioittamaan luontoa, sen kasveja ja eläimiä. Ympäristökasvatuksella edistetään kestävään elämäntapaan kasvamista sekä siinä tarvittavien taitojen harjoittelemista. Näitä käytännön taitoja ovat esimerkiksi roskaamaton retkeily, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden opettelu, ruokailuun liittyvä vastuullisuus, energian säästäminen sekä jätteiden vähentäminen esimerkiksi kierrätyksen, tavaroiden korjaamisen ja uudelleenkäytön avulla. Samalla lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota tekojen vaikutuksiin. On tärkeä huolehtia siitä, että lapset kokevat voivansa omilla teoillaan vaikuttaa kestävään elämäntapaan mutta ilman että heidän tarvitsee kantaa lapsina liian suurta vastuuta kestävän elämäntavan ylläpitämisestä.

Teknologiakasvatuksen *tavoitteena on kannustaa lapsia tutustumaan tutkivaan ja kokeilevaan työtapaan. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa ja keksimään omia luovia ratkaisuja. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä, etsimään niihin yhdessä vastauksia ja tekemään päätelmiä.*

Lasten kanssa havainnoidaan arjessa esiintyviä teknisiä ratkaisuja ja tutustutaan digitaalisiin laitteisiin ja sovelluksiin sekä niiden toimintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään koneiden ja laitteiden turvalliseen käyttöön. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia toteuttaa omia ideoitaan esimerkiksi rakennellen eri materiaaleista sekä kokeilla eri laitteiden toimintaa. Lapsia kannustetaan kuvailemaan tekemiään ratkaisuja. Pulmia ratkotaan ja onnistumisista iloitaan yhdessä. Tavoite on, että lasten omakohtaisten kokemusten myötä herää ymmärrys siitä, että teknologia on ihmisen toiminnan aikaansaamaa. Toiminnassa voidaan hyödyntää lähiympäristön

teknologisia ratkaisuja, esimerkiksi leluja ja muita arjen teknologisia ratkaisuja, ja tutkia niiden toimintaperiaatteita.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Liitä paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan Tutkin ja toimin ympäristössäni teksti sellaisenaan, jotta varhaiskasvatuksen yhtenäisyys voi toteutua.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa voidaan tarkentaa perusteiden oppimisen alueiden tavoitteita ja sisältöjä.

4.5.5. Kasvan, liikun ja kehityn

*Kasvan, liikun ja kehityn -oppimisen alueeseen sisältyy **liikkumiseen**, **ruokakasvatukseen**, **terveyteen** ja **turvallisuuteen** liittyviä tavoitteita. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda pohja lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle yhdessä huoltajien kanssa. Tämä oppimisen alue tukee erityisesti itsestä huolehtimiseen ja arjen taitoihin liittyvää laaja-alaista osaamista.*

*Varhaiskasvatuksen tavoitteena on innostaa lapsia **liikkumaan** monipuolisesti sekä kokemaan liikunnan iloa. Lapsia kannustetaan ulkoiluun ja liikunnallisiin leikkeihin kaikkina vuodenaikoina. Ohjatun liikkumisen lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on riittävästi mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikuntaan sekä sisällä että ulkona. Liikuntakasvatuksen tulee olla säännöllistä, lapsilähtöistä, monipuolista ja tavoitteellista. Riittävä fyysinen aktiivisuus on tärkeää lapsen terveelle kasvulle, kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Fyysisellä aktiivisuudella tarkoitetaan erilaisia ja kuormittavuudeltaan eritasoisia liikunnan tapoja, kuten leikkimistä sisällä ja ulkona, retkeilyä sekä ohjattua liikuntaa. Ryhmässä liikkuminen kehittää lasten sosiaalisia taitoja, kuten vuorovaikutus- ja itsesäätelytaitoja. Fyysisen aktiivisuuden tulee olla luonteva osa lapsen päivää. Yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia innostetaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa.*

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on kehittää lasten kehontuntemusta ja -hallintaa sekä motorisia perustaitoja, kuten tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja. Liikkumisessa hyödynnetään eri aisteja sekä erilaisista materiaaleista valmistettuja, liikkumaan innostavia välineitä. Lasten liikkumisen tulee vaihdella luontevasti kestoltaan, intensiteetiltään ja nopeudeltaan. Lasten tulee saada kokemuksia yksin, parin ja ryhmän kanssa liikkumisesta. Varhaiskasvatuksessa lapset saavat kokemuksia erilaisista liikuntaleikeistä, kuten perinteisistä pihaleikeistä sekä satu- tai musiikkiliikunnasta. Eri vuodenaikoja tulee hyödyntää siten, että lapset saavat mahdollisuuksia opetella kullekin vuodenajalle tyypillisiä tapoja ulkoilla.

Säännöllisellä ja ohjatulla liikunnalla on tärkeä merkitys lasten kokonaisvaltaiselle kehitykselle ja motoriselle oppimiselle. Tämän vuoksi lasten motoristen taitojen suunnitelmallinen havainnointi on tärkeää. Henkilöstön tulee suunnitella päivän rakenne, sisä- ja ulkoympäristö sekä toiminnan sisällöt niin, että lapset voivat monipuolisesti nauttia liikkumisesta eri tilanteissa. Liikuntavälineiden tulee olla lasten käytettävissä myös omaehtoisen liikunnan ja leikin aikana. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan liikuntavälineiden turvallisuus.

***Ruokakasvatuksen** tavoitteena on edistää myönteistä suhtautumista ruokaan ja syömiseen sekä tukea monipuolisia ja terveellisiä ruokatottumuksia. Lapsia ohjataan omatoimiseen ruokailuun ja monipuoliseen, riittävään syömiseen. Päivittäiset ateriahetket järjestetään kiireettömässä ilmapiirissä opetellen ruokarauhaa ja hyviä pöytätapoja sekä yhdessä syömisen kulttuuria. Eri aistien avulla ja tutkimalla tutustutaan ruokiin, niiden alkuperään, ulkonäköön, koostumukseen ja makuominaisuuksiin. Ruoasta keskusteleminen, tarinat ja laulut edistävät lasten ruokasanaston kehittymistä.*

*Varhaiskasvatuksessa pohditaan yhdessä lasten kanssa **terveyteen** ja **turvallisuuteen** liittyviä asioita. Lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään sekä henkilökohtaisesta hygieniastaan tuetaan. Lasten kanssa keskustellaan liikkumisen, levon ja hyvien ihmissuhteiden merkityksestä hyvinvoinnille ja terveydelle. Lasten kanssa opetellaan turvallisuuteen liittyviä*

asioita päivittäisissä tilanteissa. Näitä voivat olla muun muassa pukeutumis-, ruokailu-, leikki- sekä ulkoilutilanteet. Lasten ikätasoista uteliaisuutta seksuaalisuuteen ja kehoon ohjataan kunnioittavasti. Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumista ja turvalliseen liikkumiseen liittyviä sääntöjä ja tapoja. Tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hakea apua sekä toimia turvallisesti erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Liitä paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan Kasvan, liikun ja kehityn teksti sellaisenaan, jotta varhaiskasvatuksen yhtenäisyys voi toteutua.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa voidaan tarkentaa perusteiden oppimisen alueiden tavoitteita ja sisältöjä.

4.6. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kieleen ja kulttuuriin liittyvien näkökohtien katsotaan koskevan jokaista varhaiskasvatukseen osallistuvaa lasta. Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet nähdään yhteisöä myönteisellä tavalla rikastuttavana. Kieli- ja kulttuuritietoisessa varhaiskasvatuksessa kielet, kulttuurit ja katsomukset nivoutuvat osaksi varhaiskasvatuksen kokonaisuutta.

Varhaiskasvatuslain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että lapsi voi saada varhaiskasvatusta lapsen äidinkielenä olevalla suomen, ruotsin tai saamen kielellä. Viittomakieltä käyttävälle lapselle voidaan antaa varhaiskasvatusta viittomakielellä. Varhaiskasvatusta voidaan antaa myös romanikielellä. Varhaiskasvatuksessa voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tällöin tulee huolehtia myös lasten äidinkielenä olevan suomen/ruotsin kielen taidon kehittymisen tukemisesta. Henkilöstön, huoltajien ja eri kulttuuriyhteisöjen keskinäisellä yhteistyöllä edistetään lasten ja perheiden kulttuuriperinteen jatkumista ja tuetaan lasten mahdollisuutta ilmentää omia kulttuuritaustojaan. Kaksi- ja monikielisissä ympäristöissä lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen.

*Varhaiskasvatukseen osallistuu lapsia, jotka puhuvat äidinkielinään sekä **ruotsia** että **suomea**. Näiden kaksikielisten lasten kielellisen kehityksen sekä identiteettien kehityksen kannalta on tärkeää, että molempia kieliä tuetaan ja lapsia kannustetaan niiden käyttöön.*

***Saamelaislasten** varhaiskasvatuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten saamelaista identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan sekä antaa lapsille mahdollisuus opetella saamelaisia perinnetietoja ja -taitoja. Saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jonka oikeuksista omaan kieleen ja kulttuuriin on säädetty perustuslaissa. Toiminnassa hyödynnetään lähiympäristöä sekä yhteistyötä huoltajien ja saamelaisyhteisön kanssa. Silloin kun varhaiskasvatus järjestetään jollakin kolmesta saamen kielestä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa kielen kehittymistä, ymmärtämistä ja käyttöä. Tavoitteena on lisätä lasten valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä. Henkilöstö vahvistaa saamen kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.*

***Romanilasten** varhaiskasvatuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten myönteistä identiteettikehitystä ja tietoisuutta omasta historiastaan ja kulttuuristaan sekä lisätä lasten osallisuutta yhteiskunnassa. Lisäksi tuetaan lasten kielellistä kehitystä yhteistyössä lasten huoltajien ja romaniyhteisön kanssa. Mahdollisuuksien mukaan lapsille järjestetään tilaisuuksia käyttää ja omaksua romanikieltä. Henkilöstö vahvistaa romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.*

***Viittomakieltä** käyttävien lasten varhaiskasvatus voidaan toteuttaa joko viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä lapsista. Viittomakieli voi olla lapsen äidinkieli, ensikieli tai toinen kieli. Viittomakieltä käyttävät lapset*

voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia. Viittomakielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa lasten kieli- ja kulttuuri-identiteettiä antamalla heille mahdollisuus käyttää ja omaksua suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä yhteistyössä huoltajien kanssa. Tavoitteena on myös lisätä lasten valmiuksia toimia erilaisissa kieliympäristöissä sekä vahvistaa lasten suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakielistä ilmaisua ja viittomavarantoa.

*Varhaiskasvatuksessa tuetaan monipuolisesti **vieraskielisten** ja **monikielisten** lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään tavoitteellisesti ja pedagogisesti suunniteltuna kielellisten taitojen ja valmiuksien osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien. Monipuolisten vuorovaikutustilanteiden ja oppimisympäristöjen avulla lapsille tarjotaan mahdollisuuksia käyttää ja omaksua suomea/ruotsia toisena kielenä erilaisissa kasvatus- ja opetustilanteissa. Suomen/ruotsin kielen omaksumisen lähtökohtana on arkielämän konkreettinen kieli ja sen ilmaisuvaranto. Kielen ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Lapsi saa valmiuksia havaintojen tekemiseen sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen ja itselleen sopivalla tavalla. Osa lapsista tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja suomen/ruotsin kieleen vasta tullessaan varhaiskasvatukseen. Lapsen kielen kehitykseen liittyvää suomen/ruotsin kieleen tutustumista ja opettelua ei tule rinnastaa varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen (luku 5). Huoltajille kerrotaan suomalaisen varhaiskasvatustoiminnan tavoitteista, sisällöistä ja menetelmistä. Huoltajien kanssa keskustellaan perheen kielellisestä ympäristöstä, kielivalinnoista, monikielisten ja -kulttuuristen identiteettien muodostumisesta sekä äidinkielen tai -kielten kehityksen vaiheista ja merkityksestä. Varhaiskasvatus tukee lapsen kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.*

Lapsille järjestetään mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia käyttää ja omaksua myös omaa äidinkieltään tai omia äidinkieliään. Oma äidinkieli sekä suomen/ruotsin oppiminen toisena kielenä rakentavat pohjaa lasten toiminnalliselle kaksi- ja monikielisyydelle. Vastuu lasten oman äidinkielen tai omien äidinkielien ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä. Tarvittaessa huoltajien kanssa käytävissä keskusteluissa käytetään tulkkia, jolla varmistetaan molemminpuolinen ymmärrys.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa eri kieli- ja kulttuuriryhmien varhaiskasvatuksen toteuttamista.

Kuvaa kaksikielisen varhaiskasvatuksen toteuttamista, mikäli sitä järjestetään.

Kuvaa vieras- ja monikielisten lasten suomen/ruotsin kielen oppimisen tukemista.

Kuvaa myös perheen kielivalintoihin ja äidinkielen tukemiseen liittyvää yhteistyötä ja käytäntöjä.

4.6.1. Kaksikielinen varhaiskasvatus

Kaksikielisen varhaiskasvatuksen järjestäminen perustuu kunnan tai yksityisen toimijan päätökseen. Kaksikielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on hyödyntää lasten varhaisen kielenoppimisen herkkyyskautta tarjoamalla lapsille tavanomaista monipuolisempaa kielikasvatusta. Lapsille tarjotaan tilaisuuksia omaksua kieliä ja käyttää niitä toiminnallisesti ja leikinomaisesti. Samalla luodaan pohjaa elinikäiselle kielten opiskelulle. Tavoitteena on, että toiminta monikielisessä ympäristössä herättää lasten kielellisen uteliaisuuden ja kokeilunhalun. Myös monenlaiset kulttuurit kohtaavat luontevasti tällä tavoin järjestetyssä varhaiskasvatuksessa.

Kaksikielinen varhaiskasvatus jaetaan laajamittaiseen ja suppeampaan. Suppeamman kaksikielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on herättää lasten mielenkiinto ja myönteinen asenne kieliä kohtaan. Laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa pyritään luomaan lapsille valmiuksia toimia kaksi- tai monikielisessä ympäristössä.

Laajamittainen kaksikielinen varhaiskasvatus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy varhaiskasvatuksessa

Ruotsinkielistä kielikylpyä voidaan järjestää suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa ja suomenkielistä kielikylpyä ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa. Lisäksi sekä suomen- että ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa voidaan järjestää saamenkielistä kielikylpyä. Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy on ohjelma, joka alkaa varhaiskasvatuksessa ja jatkuu perusopetuksen loppuun. Varhaiskasvatuksen kieli, esiopetuksen ja koulun opetuskieli sekä toinen kotimainen tai saamen kieli muodostavat kokonaisuuden. Varhaiskasvatus toteutetaan pääosin kielikylpykielellä. Lasten äidinkielen tai äidinkielten taitojen kehittymistä tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Toiminnassa pyritään siihen, että kukin henkilöstöön kuuluva käyttää johdonmukaisesti vain yhtä kieltä: joko kielikylpykieltä tai kieltä, jolla varhaiskasvatus on järjestetty. Lapsia kannustetaan kielikylpykielen käyttöön, mutta heillä tulee olla mahdollisuus tulla ymmärretyksi myös äidinkielellään. Tavoitteena on valmius siirtyä kielikylpynä toteutettuun esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen.

Muu laajamittainen kaksikielinen varhaiskasvatus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa osa toiminnasta (vähintään 25 %) toteutetaan jollakin muulla kielellä kuin varhaiskasvatuslaissa säädetyllä varhaiskasvatuksen kielellä. Jotkut lapsista voivat puhua kyseistä kieltä äidinkielenään. Toiminta suunnitellaan siten, että eri kieliryhmät saavat kielen kehitykselleen tarvittavaa tukea. Ryhmissä voi olla myös lapsia, joille kumpikaan varhaiskasvatuksessa käytettävä kieli ei ole äidinkieli. Varhaiskasvatuksen järjestäjä harkitsee tapauskohtaisesti huoltajan kanssa keskustellen, milloin tällainen järjestely tukee lapsen kehitystä.

Kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa toiminta suunnitellaan niin, että kahdella kielellä toteutetusta varhaiskasvatuksesta muodostuu kokonaisuus, jossa molemmat kielet ovat läsnä ja kehittyvät vähitellen henkilöstön mallintamisen ja lasten aktiivisen toiminnan kautta. Mikäli mahdollista, kukin henkilöstöön kuuluva jäsen käyttää vain jompaakumpaa kieltä aktiivisesti. Lapsella tulee olla mahdollisuus tulla ymmärretyksi myös äidinkielellään, suomeksi tai ruotsiksi. Lapsia kannustetaan molempien kielten käyttöön. Tavoitteena on valmius siirtyä joko kaksikieliseen tai suomen-/ruotsinkieliseen esiopetukseen ja perusopetukseen.

Suppeampi kaksikielinen varhaiskasvatus

Kielirikasteinen varhaiskasvatus

Kielirikasteisella varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jossa alle 25 prosenttia toiminnasta järjestetään säännöllisesti ja suunnitellusti jollakin muulla kuin varhaiskasvatuslaissa määritellyllä varhaiskasvatuksen kielellä. Tavoitteena on kieltenoppimisen tukeminen, lasten motivoiminen ja kielivalintojen monipuolistaminen. Lisäksi tavoitteena voi olla siirtyminen kielirikasteiseen tai muuhun kaksikieliseen esi- ja perusopetukseen tai muulla tavalla varhennettuun kieltenopetukseen.

Kielipesä

Kielipesätoiminnalla tarkoitetaan varhaiskasvatuksessa toimintaa, jossa vahvistetaan lasten tietämystä omasta kulttuuristaan ja tarjotaan mahdollisuus oppia perheessä tai suvussa puhuttua uhanalaista vähemmistökieltä tai alkuperäiskansan kieltä. Kielipesätoiminnan periaatteet voivat olla kielikylvyn kaltaisia.

4.6.2. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia Vantaan varhaiskasvatuksessa

Suomi toisena kielenä (S2) -opetus on osa kieli- ja kulttuuritietoista varhaiskasvatusta Vantaalla. Annamme S2-opetusta niille lapsille, joiden kotona puhuttu kieli (kielet) on muu kuin suomi. Vantaalla nähdään, että S2-opetus on osa laadukasta varhaiskasvatusta.

Järjestämme myös ruotsinkielistä kielikylpyä, sekä laajamittaista ja kielirikasteista englanninkielistä varhaiskasvatusta. Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta päättää kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämispaikoista ja kielitarjonnasta.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

- Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa ryhmänsä S2-opetuksen suunnittelusta, arvioinnista ja pedagogisesta dokumentoinnista sekä huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä.
- Koko henkilöstö osallistuu kieli- ja kulttuuritietoisen varhaiskasvatuksen sekä S2-opetuksen toteuttamiseen
- Henkilöstö avaa huoltajille ryhmän päivittäisen toiminnan ja tapahtumien merkitystä ja käy keskustelua varhaiskasvatuksen arvoista ja toimintatavoista.
- Henkilöstö huomioi ryhmässä olevien lasten suomenkielen oppimisen tarpeet, jotta ryhmän jokainen lapsi pääsee osalliseksi ryhmän toimintaan.
- Henkilöstö hyödyntää päivän kaikki tilanteet kielen oppimisessa. S2-opetusta toteutetaan lisäksi pedagogisesti suunniteltuna ja tavoitteellisina opetustilanteina.
- Henkilöstö käyttää kuvia oppimisympäristössä lapsen ymmärtämisen ja itseilmaisun sekä tilanteiden ennakoinnin tukena.
- Kieli- ja kulttuurikoordinaattorit konsultoivat, ohjaavat ja tukevat ryhmän henkilökuntaa kaksi- ja monikielisten lasten toisen kielen oppimiseen, huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä kieli- kulttuuri ja katsomustietoisen toimintakulttuuriin liittyvissä asioissa.
- Kieli- ja kulttuurikoordinaattorit konsultoivat ja ohjaavat henkilöstöä saamen- ja romanikieltä käyttävien lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

- KieliPeda-työväline osio 3: Lapsen suomen kielen taitotason seuranta
- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- Monikielisten 5-vuotiaiden toimintamalli
- Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirja

4.7. Vantaalaisia tarkennuksia pedagogisen toiminnan suunnittelusta ja arvioinnista

Suunnittelemme ja arvioimme inklusiivista toimintaa, vuorovaikutusta ja päivittäisiä tilanteita pedagogisen dokumentoinnin ja lapsiryhmän toimintasuunnitelman avulla pienin askelin ja rajattuihin teemoihin ja tavoitteisiin kerrallaan keskittyen. Lapsiryhmän toimintasuunnitelman avulla:

1. Pysähdymme arvioimaan varhaiskasvatuspäivien sujuvuutta (ks. luku 3, Miten onnistumme tänään?) ja tarkentamaan tekoja päivittäisten tilanteiden kehittämiseksi kerätyn dokumentaation pohjalta.
2. Keskitymme tarkentamaan teoiksi ja kokeiluiksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden määrittelemiä varhaiskasvatuksen yleisiä tavoitteita (luku 2) ja oppimisen alueiden tavoitteita (luku 4) suhteessa koontiin ryhmämme lasten vasuista.

Käytämme pedagogista dokumentointia työtapana lapsen ja lapsiryhmän kiinnostuksen kohteiden, vahvuuksien sekä tuen tarpeiden selvittämisessä. Pedagogisen dokumentoinnin avulla rakennamme yhteistä ymmärrystä ryhmän tavoitteista, toiminnan sisällöistä sekä tarkoituksenmukaisista työskentelytavoista ja oppimisympäristöistä.

Rakennamme oppimisympäristöjä sekä suunnittelemme ja arvioimme toimintaa yhdessä lasten ja huoltajien kanssa pedagogiseen dokumentointiin tukeutuen.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

- Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa tiimitasolla pedagogisen toiminnan suunnittelusta, arvioinnista ja kehittämisestä.
- Toimintavuoden alussa tiimi järjestää aikaa lapsiin ja lapsiryhmään tutustumiselle sekä ryhmäytymiselle ja systemaattiselle havainnoinnille.
- Lapset ovat mukana oppimisympäristöjen rakentamisessa sekä toiminnan, vuorovaikutuksen ja päivittäisten tilanteiden suunnittelussa ja arvioinnissa.
- Toimintavuoden aikana tiimi luo ja kokeilee lapsiryhmälle soveltuvia pedagogisen dokumentoinnin tapoja ja käytänteitä. Pedagogista dokumentointia suunnitellaan lapsiryhmän toimintasuunnitelman avulla.
- Lapsiryhmässä valitaan toiminnan suunnittelun kannalta oleelliset dokumentit eli niin sanotut ydindokumentit. Tarkoitus ei ole dokumentoida kaikkea, vaan keskittyä merkityksellisiin dokumentteihin.
- Lapsiryhmässä monipuolisin keinoin tuotettuja dokumentteja tehdään näkyväksi, tutkitaan ja tulkitaan yhdessä lasten ja huoltajien kanssa.
- Varhaiskasvatuksen opettaja ja tiimi hyödyntävät lasten varhaiskasvatussuunnitelmia ja niistä tehtyä koontia pedagogisen dokumentoinnin välineenä.
- Päiväkodin johtaja käy tiimin kanssa arviointikeskustelun lapsiryhmän toimintasuunnitelman tavoitteista sekä niihin liittyvistä teoista ja kokeiluista vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Vaihtoehtoisesti arviointikeskustelut voidaan käydä toimintayksikön johtoryhmässä.

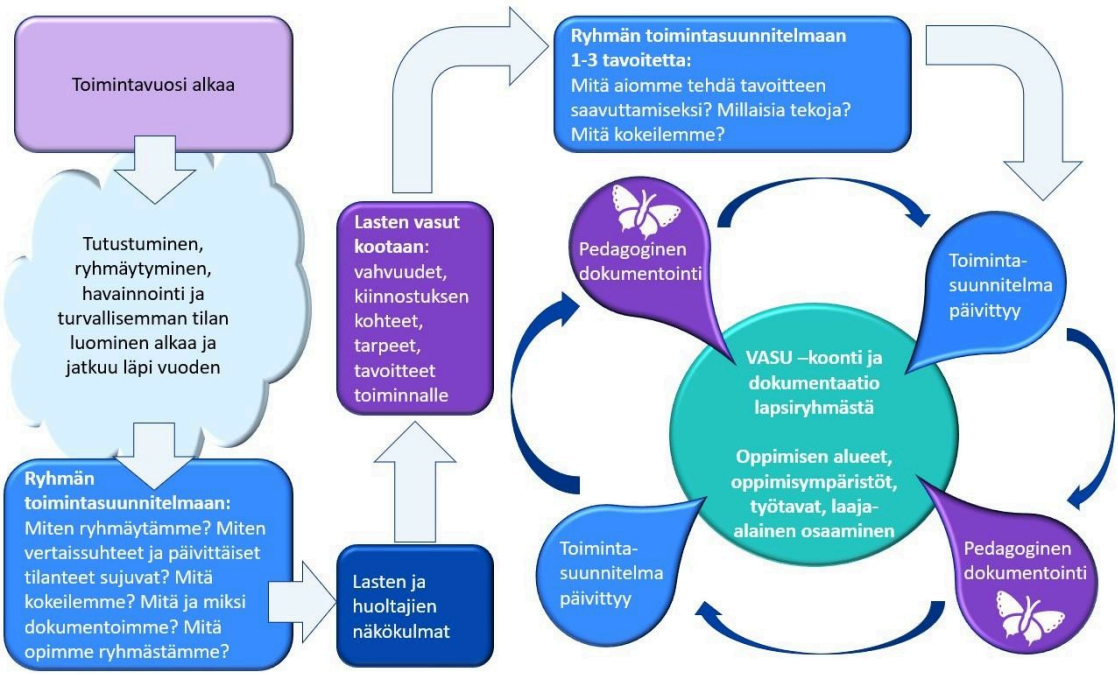

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- Vasu-koonti
- Lapsiryhmän toimintasuunnitelma
- Vasu-työkalupakki
- Valokuvaus, videointi, äänittäminen, lasten tuottamat työt ja digitaaliset sisällöt, sadutus

4.8. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa tarkennetaan seuraavia pedagogisen toiminnan tavoitteita ja periaatteita huomioiden lasten ikä ja kehitys sekä eri toimintamuotojen ominaispiirteet. Pedagogisen toiminnan tavoitteita ja sisältöjä eri toimintamuodoissa voidaan täsmentää paikallisissa suunnitelmissa.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan ja tarkennetaan

- *pedagogisen toiminnan suunnittelun ja toteuttamisen periaatteita sekä seurannan ja arvioinnin käytäntöjä*
- *varhaiskasvatuksen pedagogisen dokumentoinnin periaatteita ja käytäntöjä*
- *monipuolisten työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavia periaatteita*
- *käytäntöjä, jotka tukevat lasten leikkiä inklusiivisten periaatteiden mukaisesti*
- *oppimisen alueiden tavoitteita ja sisältöjä*
- *lasten mielenkiinnon kohteiden ja osallisuuden huomioon ottamisen tapoja pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa*
- *eri kieli- ja kulttuuriryhmien varhaiskasvatuksen toteuttamista*
- *kaksikielisen varhaiskasvatuksen toteuttamista, mikäli sitä järjestetään*
- *vieras- ja monikielisten lasten suomen/ruotsin kielen oppimisen tukemista*
- *perheen kielivalintoihin ja äidinkielen tukemiseen liittyvää yhteistyötä ja käytäntöjä.*

5. Lapsen tuki

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea siten kuin varhaiskasvatuslaissa on säädetty. Oikea-aikaisella, yksilöllisesti kohdennetulla ja lapsen tarpeiden mukaisella tuella edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla ehkäistään lapsen ongelmien kasvamista ja monimuotoistumista sekä riskiä syrjäytyä.

Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet. Lasta kuullaan lapsen ikä ja kehitys huomioiden. Varhaiskasvatuksessa tuki rakentuu lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisesta sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöihin liittyvistä ratkaisuista. Varhaiskasvatuksessa huolehditaan siitä, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä ryhmän jäsenenä. Kannustamalla lasta ja antamalla hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin tuetaan lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä. Lapsen tarvitsema tuki ja toimenpiteet kirjataan päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt varhaiskasvatuksen aikana ja siirryttäessä esiopetukseen.

5.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet ja vastuut

Varhaiskasvatuksen järjestäjä on velvollinen antamaan lapselle hänen tarvitsemaansa tukea päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Lapsen tuen tarve arvioidaan ja tukea järjestetään viivytyksettä. Tuki varhaiskasvatuksessa järjestetään yleisenä, tehostettuna ja erityisenä tukena inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Jokaisella lapsella on lähtökohtaisesti oikeus saada tukea omassa lapsiryhmässään erilaisin joustavin järjestelyin. Mikäli lapsen tuen tarpeet sitä edellyttävät, lapsella on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen pienryhmässä tai erityisryhmässä.

Lapsen kannalta on tärkeää, että tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen aikana sekä lapsen siirtyessä perusopetukseen.

Tuen järjestämisen ja toteuttamisen vastuut

Varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää tuen järjestämisen käytännöistä, toteuttamisesta, toimintatavoista ja arvioinnista päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. Varhaiskasvatuksen järjestäjä seuraa ja arvioi annettavan tuen vaikuttavuutta ja riittävyyttä.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää yhteistyörakenteista, vastuista ja toimintatavoista liittyen huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä monialaiseen yhteistyöhön. Monialaisen yhteistyön osalta päätetään myös työnjako eri toimijoiden kanssa tuen järjestämisessä. Varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden tulee osallistua arvioinnin tekemiseen, jos tuen tarpeen arviointi sitä edellyttää.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä vastaa siitä, että lapsen oikeus saada varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja sekä varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämiä tulkitsemis- ja avustamispalveluja ja apuvälineitä toteutuu.

Päätöksen tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä tukipalveluista tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta. Jos kyseessä on yksityisen palveluntuottajan tuottama varhaiskasvatus, päätöksen tekee palveluntuottajan esityksestä varhaiskasvatuksen toimipaikan sijaintikunta.

Jos tukea tarvitseva lapsi osallistuu useamman kuin yhden varhaiskasvatuksen järjestäjän varhaiskasvatukseen, on tuki suunniteltava, toteutettava ja arvioitava yhteistyössä.

LIITE: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.05.2022 / 11 §

Tuen tarpeen arviointi, tuen antaminen sekä toimintakulttuurin ja toimintatapojen kehittäminen kuuluvat koko henkilöstölle heidän koulutuksensa, työnkuviensa ja vastuidensa mukaan.

Toimipaikan johtaja vastaa varhaiskasvatuksessa annettavasta laadukkaasta tuesta, sen toteutumisesta ja henkilöstön ajantasaisesta osaamisesta lasten tuen tarpeita vastaavalla tavalla. Johtaja huolehtii, että henkilöstö suunnittelee lapsen tuen osana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Suunniteltu tuki arvioidaan lapsen tarpeiden mukaan, vähintään kerran vuodessa.

Lapsella on oikeus varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluihin ja opetukseen hänen tuen tarpeensa sitä edellyttäessä. Erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen suunnitteluun ja arviointiin tarvittaessa. Erityisopettajan antama tuki voi olla lapsikohtaista ja/tai ryhmässä toteutettavaa opetusta. Tuki voi olla säännöllistä, osa- tai kokoaikaista. Sitä voidaan toteuttaa samanaikaisopetuksena tai yhteisopettajuutena lapsen ryhmän opettajan kanssa. Erityisopettajan asiantuntemusta hyödynnetään myös henkilöstön ja huoltajien konsultoinnissa. Varhaiskasvatuksen opettajaksi ja/tai varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi kelpoinen henkilö on vastuussa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattavasta tuen suunnittelusta ja toteuttamisen arvioinnista.

Perhepäivähoitaja vastaa ryhmänsä lasten tuen toteuttamisesta. Tuen suunnittelu ja arviointi voidaan tehdä yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajan ja/tai erityisopettajan kanssa. Lapsen edun sitä edellyttäessä, voidaan yhteistyössä huoltajan kanssa keskustella, että lapsi siirtyy päiväkotiin saadakseen tarvitsemaansa tukea.

Varhaiskasvatuksessa voi olla lapsi- tai ryhmäkohtaisia avustajia, joiden tehtävänä on tukea lasta tai lapsia ryhmässä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa toimintaan. Tämä voi myös tarkoittaa esimerkiksi sitä, että avustaja auttaa muita lapsia, kun varhaiskasvatuksen opettaja toimii tukea tarvitsevan lapsen kanssa ja tuo vuorovaikutustilanteeseen lapsen yksilöllisiin tavoitteisiin liittyviä pedagogisia sisältöjä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan varhaiskasvatuksessa annettavan tuen järjestämisen käytännöt päiväkodissa ja perhepäivähoidossa.

Kuvaa lapsen tuen järjestämistä ohjaavat paikalliset periaatteet ja käytännöt

5.2. Yhteistyö tuen aikana

Varhaiskasvatus järjestetään yhteistyössä siten, että jokainen lapsi saa oman kehityksensä ja tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa sekä tarvitsemaansa tukea. Lapsen tuki edellyttää toimivia paikallisia yhteistyörakenteita ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittämistä.

5.2.1. Lapsen ja huoltajan kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilöstön jaettu tieto lapsesta ja hänen tarpeistaan on lähtökohta varhaisen ja riittävän tuen antamiseen. Huoltajan kanssa keskustellaan lapsen oikeudesta tukeen, tuen järjestämisen keskeisistä periaatteista sekä lapselle annettavasta tuesta ja tuen toteuttamisen muodoista. Lapsi osallistuu yhteistyöhön tarkoituksenmukaisella, ikäänsä ja kehitysvaiheeseensa sopivalla tavalla. Lasta kuullaan ja hänen mielipiteensä huomioidaan.

Huoltajaan ollaan yhteydessä heti, kun lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen haasteita tai henkilöstöllä herää huoli lapsen hyvinvoinnista. Huoltajalle annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Tarvittaessa keskusteluissa käytetään tulkkia. Lapsen tuen toteuttamisen tavoitteet voidaan saavuttaa parhaiten silloin, kun kaikki osapuolet osallistuvat yhteistyöhön.

Lapsi voi saada tukea myös muiden lapsia ja perheitä koskevien palvelujen kautta. On tärkeää, että paikalliset lasten ja perheiden palvelut muodostavat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden lapsen tuen järjestämisessä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa lasten ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön käytännöt tuen aikana.

5.2.2. Monialainen yhteistyö

Monialaista yhteistyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Yhteistyökäytännöt ja periaatteet tulee sopia lastenneuvolan, lastensuojelun, kasvatus- ja perheneuvolan ja muiden sosiaalitoimen palvelujen kanssa niitä tilanteita varten, joissa neuvotellaan lapsen asioista tai edellytetään viranomaisten puuttumista. Monialainen yhteistyö toteutetaan ensisijaisesti huoltajan suostumuksella. Yhteistyötä tehtäessä tulee noudattaa salassapitoa ja tietojen vaihtoa koskevia säännöksiä.

Varhaiskasvatusta järjestetään myös erikoissairaanhoidon piirissä. Varhaiskasvatuspalvelujen ja sairaalan tai muun vastaavan tahon keskinäisellä yhteistyöllä varmistetaan varhaiskasvatuksen jatkuvuus lapsen kunnon ja jaksamisen mukaisesti. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsen turvallisten ihmissuhteiden säilymiseen.

Lapsi voi vaikean vammaisuuden tai sairauden vuoksi tarvita pidennettyä oppivelvollisuutta. Päätös pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamisesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Pidennettyyn oppivelvollisuuteen liittyvistä päätöksistä ja toteuttamisen vaihtoehdoista määrätään Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa monialainen yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa.

5.3. Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatukseen osallistuminen on hyvä perusta lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Vaikeuksia ehkäistään ennalta pedagogisilla järjestelyillä ja erilaisilla työtavoilla. Näihin kuuluvat muun muassa suunnitelmallinen toiminnan eriyttäminen, ryhmien joustava muuntelu ja oppimisympäristöjen muokkaaminen. Selkeä päiväjärjestys ja päivittäisten toimintojen rytmittäminen tukevat kaikkia lapsia. Lapselle määritellään sopivin tuen taso ja tuen muodot tuen antamisen periaatteiden mukaisesti, mikäli laadukas pedagogiikka ei vastaa lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Varhaiskasvatuksen tuen muodot tarkoittavat lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia tukitoimia. Aloite lapsen tuen vahvistamisesta voi tulla ryhmän henkilöstöltä, huoltajalta tai muilta asiantuntijoilta.

Lapsella on oikeus saada tukea sopivalla tuen tasolla heti, kun tuen tarve on havaittu. Lapsen tuen saanti ei edellytä lääketieteellistä diagnoosia tai muuta terveydenhuollon tai sosiaalihuollon lausuntoa. Lapsella on myös oikeus tuen palveluihin ja apuvälineisiin tuen tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksen järjestäjä vastaa niistä tukitoimista ja apuvälineistä, joita lapsi tarvitsee varhaiskasvatukseen osallistumiseensa. Tällaisia ovat esimerkiksi

- *liikkumiseen ja muihin fyysisiin toimintoihin liittyvät järjestelyt, kuten pyörätuoliliuskat ja kaiteet tai*

- *lapsen kommunikaatioon, näköön, kuuloon, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen liittyvät apuvälineet, kuten kommunikointia tukevat lelut, digitaaliset sovellukset, pelit tai äänikirjat.*

Varhaiskasvatuksessa käytettävät tuen tasot ovat yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki. Tuen tasojen välillä siirrytään joustavasti ja tuen taso arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Tehostetun tai erityisen tuen edellytyksenä ei ole, että lapsi on ensin saanut muulle tasolle kuulunutta tukea. Tehostettua tai erityistä tukea saava lapsi on otettava huomioon päiväkodin ja perhepäivähoidon henkilöstön mitoituksessa.

5.3.1. Yleinen tuki

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa tai hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea heti tuen tarpeen ilmettyä osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Yleistä tukea toteutetaan lapsen omassa ryhmässä.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Yleinen tuki muodostuu yksittäisistä tuen muodoista, esimerkiksi yksittäisistä pedagogisista ratkaisuista sekä tukitoimista, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lapsen tuki on lyhytkestoista ja/tai intensiteetiltään matalampaa verrattuna tehostettuun ja erityiseen tukeen. Lapsen yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastataan käyttämällä esimerkiksi soveltuvia materiaaleja, välineitä, opetusohjelmia tai osa-aikaista erityisopettajan antamaa tukea.

Yleinen tuki ei edellytä hallintopäätöksen antamista, vaan tukea annetaan aina tuen tarpeen ilmetessä. Yleinen tuki järjestetään varhaiskasvatuksen opettajan ja muun henkilöstön yhteistyössä. Mahdollisista tukipalveluista, kuten tulkitsemis- ja avustamispalveluista ja apuvälineistä, tehdään hallinnollinen päätös.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa

- *yleisen tuen käytännön järjestäminen*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken*
- *yhteistyö huoltajan ja lapsen kanssa*
- *menettelytavat ja yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa ja yleisen tuen järjestämisessä.*

5.3.2. Tehostettu tuki

Varhaiskasvatuksessa lapselle on annettava tukea yksilöllisesti ja yhteisöllisesti suunniteltuna tehostettuna tukena, kun yleinen tuki ei riitä. Tuki on intensiteetiltään voimakkaampaa ja yksilöllisempää kuin yleinen tuki. Tukea annetaan lyhytkestoisesti tai pidempään jatkuvana lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja se aloitetaan heti tuen tarpeen ilmettyä. Tehostettua tukea annetaan niin kauan kuin lapsi tarvitsee sitä.

Lapsen tukea tehostetaan tuen suunnittelulla ja toteuttamistapojen lisäämisellä tai niitä vahvistamalla. Tuki muodostuu säännöllisistä ja samanaikaisesti toteutettavista useista tuen muodoista. Oikea-aikaisesti annettu tehostettu tuki ennaltaehkäisee lapsen myöhempää tuen tarpeiden moninaistumista.

Lapsen mahdollista myöhempää diagnoosia tai kuntoutuksen aloittamista ei voida käyttää tuen saamisen ehtona. Tehostetun tuen antamisesta tehdään hallintopäätös.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa

- *tehostetun tuen käytännön järjestäminen*
- *toimintatavat lapsen tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä*
- *lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä*
- *menettelytavat ja yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa ja tehostetun tuen järjestämisessä.*

5.3.3. Erityinen tuki

Varhaiskasvatuksessa lapselle on annettava tukea yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena, kun yleinen tuki tai tehostettu tuki ei riitä. Erityistä tukea voidaan antaa vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta, merkittävästi toimintakykyä alentavasta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen. Erityinen tuki on vahvin varhaiskasvatuksessa annettavan tuen taso. Lapsen tuen tarpeen vaatiessa tuki voidaan aloittaa suoraan erityisen tuen tasolla.

Lapsella on oikeus saada erityistä tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Erityinen tuki muodostuu useista tuen muodoista ja tukipalveluista, ja on jatkuvaa ja kokoaikaista. Erityisen tuen antamisesta tehdään hallintopäätös.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa

- *erityisen tuen käytännön järjestäminen*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä*
- *menettelytavat ja yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten kohdalla lapsen ohjautuminen pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin ja monialainen yhteistyö prosessissa*
- *yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kanssa sekä muu yhteistyö, eri toimijoiden vastuut ja työnjako*
- *yhteistyö huoltajan ja lapsen kanssa*
- *toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tai yleisenä tukena.*

5.3.4. Tuen muodot

Tuen eri muotoja käytetään kaikilla tuen tasoilla lapsen tuen tarpeen mukaisesti. Tuen muotoja voi toteuttaa samanaikaisesti heti tuen tarpeen ilmettyä osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Varhaiskasvatuksen työtapoja ja oppimisympäristöjä muunnellaan lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tukitoimet suunnitellaan pedagogisesti niin, että lapsen osallisuus, oikeus oppia ja toimia osana vertaisryhmää toteutuvat lapsen edun mukaisesti. Lapsen tuki voi sisältää ***pedagogisia****,* ***rakenteellisia*** *ja* ***hoidollisia*** *tuen muotoja.*

Lapsen tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa. Lapsiryhmän kokoa muodostettaessa huomioidaan tukea tarvitsevien lasten etu, tuen tarve ja taso sekä se, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa.

Pedagogisiin tuen muotoihin *lukeutuvat toistuvien toimintojen sekä lapselle selkeän ja ennakoitavan päivärytmin luominen. Lapsen tukeen kuuluvat muun muassa sensitiiviset*

ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat. Näitä voivat olla puhetta korvaavat kommunikaatiomenetelmät, kuten viittomat, kuvat tai erilaiset teknologiset ratkaisut. Lapsen tarpeisiin vastaaminen edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä yhteisiä ja johdonmukaisia pedagogisten ja erityispedagogisten työtapojen ja menetelmien käyttöä. Pedagogisiin tuen muotoihin kuuluvat myös varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelu, havainnointi, dokumentointi ja arviointi.

Lapsen yksilöllisistä tarpeista nousevia, erityispedagogisia menetelmiä voidaan suunnitella, soveltaa ja toteuttaa joko yhden lapsen, pienen ryhmän tai koko lapsiryhmän yhteisenä toimintana. Varhaiskasvatuksen inklusiivisen arvoperustan mukaisesti pedagogisen tuen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ensisijaisesti käyttää toimintatapoja, joissa lapsen tarvitsema tuki toteutuu osana vertaisryhmää.

***Rakenteellisiin tuen muotoihin** kuuluu lapsen tuen tarpeen havaitsemiseen ja sen toteuttamiseen liittyvän henkilöstön osaamisen ja erityispedagogisen osaamisen lisääminen. Rakenteellisia tuen muotoja ovat myös ryhmän lapsimäärän pienentäminen sekä henkilöstön mitoitukseen ja/tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut sekä niiden muuttaminen lapsen tuen tarpeen mukaan. Ryhmän henkilöstörakennetta voidaan vahvistaa esimerkiksi varhaiskasvatuksen erityisopettajalla. Lapsimäärän pienentämisellä muutetaan henkilöstön ja lasten suhdelukua siten, että lapsen tukea voidaan suunnitellusti toteuttaa ja varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa. Lisäksi varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustamispalvelut, apuvälineiden käyttäminen, esteettömyyden huomioiminen sekä pien- tai erityisryhmä voivat olla lapsen tarvitsemia rakenteellisia tuen muotoja.*

***Hoidollisen tuen muodot** tarkoittavat menetelmiä ja toimintatapoja, joilla vastataan lapsen tarvitsemaan hoitoon, hoivaan ja avustamiseen. Lapsen terveydenhoidolliset tarpeet huomioidaan osana hoidollisen tuen muotoja. Näitä voivat olla esimerkiksi lapsen pitkäaikaissairauksien hoitoon, lääkitykseen, ruokavalioon ja liikkumiseen liittyvät avustamisen tarpeet ja apuvälineet. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa tehdään yhteistyötä esimerkiksi varhaiskasvatuksen henkilöstön ohjauksen ja konsultaation osalta.*

Varhaiskasvatuksen toimipaikoissa arvioidaan aina tapauskohtaisesti, voidaanko lääke- tai sairaudenhoito toteuttaa osana lapsiryhmän perustoimintaa. Jokaisen lapsen kohdalla tehdään lapsen tilanteen kokonaisarviointi. Lapsen lääke- tai sairaudenhoito ei ole riippuvainen varhaiskasvatuslain mukaisesta tuen tasosta, vaan hoitoa annetaan tuen tasosta riippumatta lapsen tarpeen mukaan.

Tuen pedagogisten, rakenteellisten ja hoidollisten toimintatapojen tulee olla lapsen edun ja tuen tarpeen mukaisia, ja niissä käytetään paikallista ja tapauskohtaista harkintaa. Esimerkiksi lapsen apuvälineiden käyttöä tai avustamista suunniteltaessa tulee ensisijaisesti järjestää nämä tukitoimet niin, että lapsi on osa vertaisryhmää ja mukana samoissa tiloissa ja tilanteissa muun lapsiryhmän kanssa.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa: pedagogiset, rakenteelliset ja hoidolliset tuen muodot.

Kuvaa tuen käytännön järjestäminen.

Kuvaa yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken.

Kuvaa huoltajalle ja lapselle tiedottamiseen ja huoltajan ja lapsen kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat.

Määrittele tulkitsemis- ja avustamispalveluihin sekä apuvälineisiin liittyvät hallinnolliset käytänteet varhaiskasvatuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

5.4. Lapsen tuen arviointi

Varhaiskasvatuksessa lapsen tukea arvioidaan kaikilla tuen tasoilla. Lapsen tuen tarvetta, sekä tuen riittävyyttä ja toteutumista arvioidaan tarpeen mukaan, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa esimerkiksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tarkistamisen yhteydessä tai tuen tarpeen tai oppimisympäristön muuttuessa. Lapsen tuen tarpeen arvioinnin prosessi voi alkaa varhaiskasvatuksen henkilöstön tekemien havaintojen pohjalta. Myös huoltaja, lastenneuvolan tai sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö voi tehdä aloitteen.

Tuen antamisen kokonaisuutta tarkasteltaessa arvioidaan aina kunkin lapsen kohdalla, mitkä ratkaisut parhaiten toteuttavat lapsen etua. Lapsen mielipide ja toivomukset huomioidaan ja huoltajan kanssa toimitaan yhteistyössä arvioitaessa tuen tarvetta, tukitoimenpiteitä ja toteuttamista.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen arviointiin tarpeen mukaan. Sosiaali- ja terveysviranomaiset osallistuvat arvioinnin tekemiseen varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä, jos arviointi edellyttää myös muuta kuin varhaiskasvatushenkilöstön pedagogista asiantuntemusta tuen tarpeen arvioimiseksi ja tuen ratkaisujen perusteeksi.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa lapsen tuen tarpeen arviointiin liittyvät käytännöt ja vastuut.

5.5. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana

Lapsen tarvitsema tuki eli tuen taso, muodot ja niiden toteuttaminen sekä niihin liittyvät vastuut ja työnjako kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Sen laadinnasta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö ja/tai varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhteistyössä muun henkilöstön ja lapsen huoltajan kanssa. Henkilöstön tehtävänä on tukea huoltajan ja lapsen osallisuutta suunnitelman laatimisessa ja arvioinnissa. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Lapsen mielipide selvitetään ja huomioidaan suunnitelmaa laadittaessa ja sitä arvioitaessa (luku 1.3).

Tuen tarvetta ja toteutumista arvioidaan ja suunnitelma tarkistetaan tarpeen mukaan vähintään kerran vuodessa tai tuen tarpeen muuttuessa. Toiminnan tavoitteiden saavuttaminen kirjataan ja tavoitteita muutetaan lapsen muuttunutta tuen tarvetta vastaavaksi. Suunnitelmasta tulee ilmetä, jos tuen tarve ja toimenpiteet ovat päättyneet. Tuen tarve arvioidaan aina lapsen aloittaessa esiopetuksen. Esiopetukseen osallistuvan lapsen kasvun ja oppimisen tuesta määrätään esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen osalta mahdollinen tuki tulee yhteensovittaa esiopetuksessa annettavan tuen kanssa ja kirjata lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Ennen tehostetun tai erityisen tuen aloittamista lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan mahdollisten aiemmin toteutettujen tukitoimien ja niiden vaikuttavuuden arviointi. Arviointi pitää sisällään kuvauksen tukitoimista, niiden vaikuttavuuden arvioinnista ja kehittämisestä sekä perustelut siitä, millaisista tuen toimista lapsi hyötyy ja mitkä parhaiten toteuttavat yksilöllisesti lapsen etua.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa hyödynnetään tehtäessä hallinnollista päätöstä annettavasta tehostetusta tai erityisestä tuesta tai tukipalveluista. Mikäli lapsen tuen tarvetta on arvioitu lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa, tulee arviointi huomioida annettaessa tehostetun tai erityisen tuen hallinnollista päätöstä tai päätöstä tukipalveluista. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään hallinnollisen päätöksen sisällön mukaisesti.

Kun lapsi saa varhaiskasvatuksessa tukea, hänen varhaiskasvatussuunnitelmaansa kirjataan luvussa 1.3 kuvatun lisäksi seuraavat asiat:

Pedagogiset tuen muodot

- *varhaiskasvatuspäivän rakenteeseen ja päivärytmiin liittyvät ratkaisut*
- *oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut*
- *tarvittavat erityispedagogiset menetelmät*
- *vuorovaikutus- ja kommunikointitavat, esimerkiksi viittomien ja kuvien käyttö*
- *käytännöt, miten lapsi pääsee osalliseksi vertaisryhmän toimintaa, esimerkiksi esteettömyyden huomiointi.*

Rakenteelliset tuen muodot

- *tuen toteuttamiseen liittyvän osaamisen ja erityispedagogisen osaamisen vahvistaminen*
- *henkilöstön mitoitukseen ja rakenteeseen liittyvät ratkaisut*
- *lapsiryhmän kokoon ja ryhmärakenteeseen liittyvät ratkaisut*
- *tulkitsemis- ja avustamispalvelut sekä apuvälineiden käyttö*
- *pien- tai erityisryhmä tai muu tarvittava ryhmämuoto*
- *varhaiskasvatuksen erityisopettajan osa- tai kokoaikainen opetus tai konsultaatio.*

Hoidolliset tuen muodot

- *perushoitoon, hoivaan ja avustamiseen liittyvät menetelmät*
- *terveydenhoidolliset tarpeet, esimerkiksi lapsen pitkäaikaissairauksien hoitoon, lääkitykseen, ruokavalioon ja liikkumiseen liittyvä avustaminen ja apuvälineet.*

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- *yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa*
- *lapsen tuen toteuttamisen vastuut*
- *erityisasiantuntijoiden palvelujen käyttö*
- *sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden asiantuntijoiden antama ohjaus ja konsultaatio*
- *mahdollisten kuljetusten järjestelyt ja vastuut.*

Tuen vaikuttavuuden arviointi

- *tuen tarpeen, riittävyyden ja toteutumisen seuranta*
- *tukitoimien vaikutusten arviointi, arvioinnin perusteella tehtävät johtopäätökset ja toimenpiteet sekä arviointiajankohdat.*

Lisäksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan mahdolliset sosiaali- ja terveyspalvelut, kuten lapsen saama kuntoutus, jos se on olennaista lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisen näkökulmasta.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman täydentäminen tuen näkökulmasta sekä suunnitelman laatimiseen ja arviointiin liittyvät paikalliset vastuut ja käytännöt.

5.6. Päätös tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä tukipalveluista

Lapselle annettavasta tehostetusta tai erityisestä tuesta tai tukipalveluista on varhaiskasvatuksen järjestäjän tehtävä viipymättä hallintopäätös, joka perustuu tuen tarpeen arviointiin. Hallintopäätösmenettelyssä noudatetaan hallintolakia. Ennen päätöksen tekemistä varhaiskasvatuksen järjestäjän on kuultava lapsen huoltajaa tai muuta laillista edustajaa. Myös huoltaja voi hakea tehostettua tai erityistä tukea lapselle. Hallintopäätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta, ja päätös on toistaiseksi voimassa. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, koska huoltaja voi hakea siihen muutosta valittamalla. Päätös on aina perusteltava. Hallintopäätös muutetaan tai kumotaan, mikäli tuen tarve muuttuu.

Tehostetun ja erityisen tuen päätöksessä mainitaan ja päätetään seuraavista asioista:

- tuen muodoista

- varhaiskasvatuksen toimipaikasta

- tukipalveluista.

Jos lapsen tuesta ei tehdä tehostetun tai erityisen tuen päätöstä, silloin tukipalveluista tehdään erillinen hallintopäätös. Päätöksessä mainitaan ja päätetään seuraavista asioista:

- tukipalvelut.

Varhaiskasvatuslain piiriin kuuluvassa yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen hallintopäätöksen tekee palveluntuottajan esityksestä varhaiskasvatuksen toimipaikan sijaintikunta. Lapsen saadessa varhaiskasvatusta ostopalveluna hankitussa varhaiskasvatuksessa hallintopäätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta. Myös palvelusetelin myöntänyt kunta tekee tukea koskevan hallintopäätöksen.

Lapsen varhaiskasvatusta voi järjestää useampi kuin yksi varhaiskasvatuksen järjestäjä. Mikäli lapsi osallistuu kahden eri kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen esimerkiksi vuoroasumistilanteessa, hallintopäätöksen tekevät erikseen molemmat kunnat. Tällöin varhaiskasvatuksen järjestäjillä on velvollisuus toimia tuen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa yhteistyössä lapsen edun mukaisesti. Kukin toimija tekee hallintopäätöksen itse.

Hallintopäätös tehostetusta tai erityisestä tuesta tai tukipalveluista on pantava täytäntöön heti. Päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Täytäntöönpanolla ennen päätöksen lainvoimaa on keskeinen merkitys oikeusturvan kannalta. Päätöksellä ei voida päättää lapsen sosiaali- ja terveyspalveluista, kuten lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineistä tai vammaispalvelulain mukaisista palveluista ja tukitoimista.

Lapsen tuen tarvetta, riittävyyttä ja toteutumista arvioidaan tarpeen mukaan (ks. luku 5.4). Hallintopäätös muutetaan tai kumotaan, mikäli tuen tarve muuttuu lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tarkistamisen tai muun arvioinnin yhteydessä.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Kuvaa tehostetun ja erityisen tuen sekä tukipalveluiden hallintopäätösmenettelyt (huoltajan ja lapsen kuuleminen sekä päätöksen laatiminen, muuttaminen ja kumoaminen).

5.7. Vantaalaisia tarkennuksia lapsen tukeen

Inkluusion tavoitteena on, että jokainen lapsi oppii, kokee osallisuutta ja sitoutuu toimintaan. Tuen järjestäminen on meillä yksi keino varmistaa, että inkluusion tavoite toteutuu.

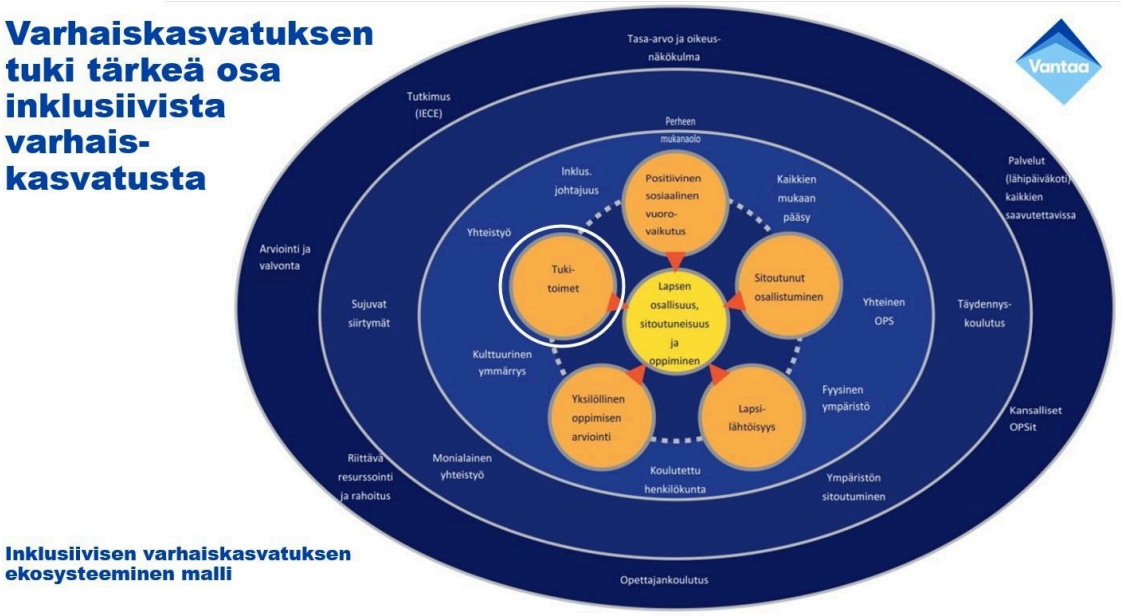

Lapsi saa tukea kaikissa varhaiskasvatusmuodoissa sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Tuen järjestämisen lähtökohta on lapsen tuen tarve varhaiskasvatusympäristössä, ja miten tähän tarpeeseen voidaan varhaiskasvatuksen pedagogisella toiminnalla vastata. Suunnittelemme lapsen tuen tiiviisti osaksi ryhmän toimintaa, ja ryhmän toimintasuunnitelmassa puolestaan huomioimme myös yksittäisten lasten tuen tarpeet.

Yleinen tuki alkaa, kun lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan arvio tarvittavista yksittäisestä tai yksittäisistä tuen muodoista. Nämä yksittäiset tuen muodot ovat toimenpiteitä, joita ei ryhmän peruspedagogiikassa muuten toteutettaisi. Yleisestä tuesta emme tee päätöstä.

Meillä tuki muodostaa jatkumon varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, ja samat tuen muodot ovat käytössä kaikissa ikävaiheissa. Sekä pedagogiset, rakenteelliset kuin hoidolliset tuen muodot ovat mahdollisia kaikilla tuen tasoilla. Kohdennamme ryhmään rakenteellisia tuen muotoja, jos lapsen tarvitsemia pedagogisia ja/tai hoidollisia tuen muotoja ei muuten voida toteuttaa. Rakenteellisen tuen kohdentamisessa huomioimme sekä yksittäisen lapsen tarpeen että ryhmän kokonaistilanteen.

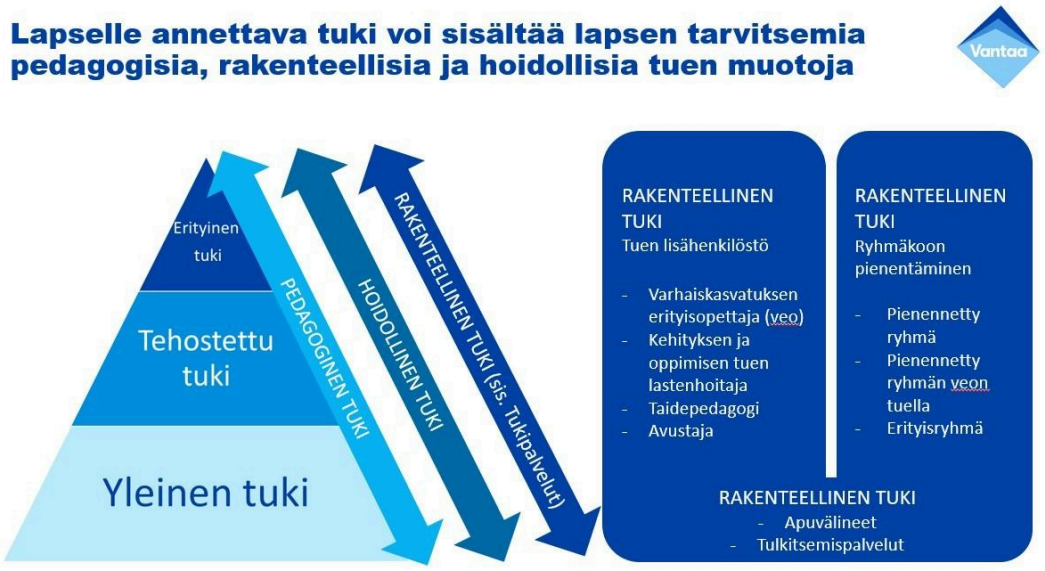

Tuen tarpeen arviointi tapahtuu aina ensisijaisesti varhaiskasvatuksessa. Tuen saaminen ei meillä Vantaalla edellytä millään tuen tasolla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen suositusta tai lausuntoa. Tuen tarvetta arvioitaessa emme arvioi tuen tason tarvetta, vaan yksilöllisesti suunniteltujen tuen muotojen tarvetta - tuen taso määrittyy tämän suunnitelman perusteella.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmassa tuen prosesseja ja käytänteitä kuvataan yleisellä tasolla, ja tarkemmat prosessikuvaukset löytyvät Tuen käsikirjasta.

Tuen järjestämisen lähtökohtia

LIITE: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.05.2022 / 11 §

- Lapsen tuen toteuttamiseen osallistuu koko kasvattajayhteisö varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen erityisopettajan pedagogisella ohjauksella.
- Päiväkodin johtaja varmistaa, että lapsi saa tarvitsemansa tuen ja tuki kohdentuu oikein.

Tuen tarpeen arviointi

- Varhaiskasvatuksen opettaja havainnoi, dokumentoi ja ottaa puheeksi, millaisissa tilanteissa lapsi tarvitsee yksilöllisempää tukea, ja millaisesta tuesta lapsi voisi hyötyä.
- Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tukee ryhmän henkilöstöä tuen tarpeen arvioinnissa. Tuen tarpeen arvioinnin väline on lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, ja tuen tarpeen arviointiin liittyy aina suunnitelma tuen toteuttamisesta.
- Varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja hyödyntävät Pedagogisen tuen valikkoa pedagogisen tuen suunnittelun ja arvioinnin tukena kaikilla tuen tasoilla.
- Koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa tuen tarpeen arvioinnista niissä tilanteissa, kun lapsi on vasta aloittamassa varhaiskasvatuksessa, ja hakemuksesta on ilmennyt, että lapsella on säännöllinen tai kokoaikainen tuen tarve. Erityisesti näissä tilanteissa hyödynnetään sosiaali- ja terveydenhuollon näkemystä tuen tarpeen arvioinnissa.
- Kieli- ja kulttuurikoordinaattori tukee varhaiskasvatuksen henkilöstöä kaksi- ja monikielisen lapsen tuen tarpeen arvioinnissa kokonaiskielien kehityksen ja suomi toisena kielenä oppimisen osalta.

Tuen toteuttamisen käytäntöjä

- Varhaiskasvatuksen opettaja arvioi ja tekee tarkennuksia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan aina tarvittaessa, ja siten varmistaa, että lapsen muuttuvat tuen tarpeet ja niihin vastaaminen huomioidaan ryhmän pedagogisessa toiminnassa.
- Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu kaikilla tuen tasoilla tuen tarpeen arviointiin, tuen suunnitteluun sekä tuen toteutumisen arviointiin, jos se arvioidaan tarpeelliseksi. Erityisesti niissä tilanteissa, kun lapsen tuen tarpeeseen vastaaminen edellyttää useampia tuen muotoja, joita toteutetaan säännöllisesti tai kokoaikaisesti, varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu pääsääntöisesti lapsen vasun laadintaan.
- Varhaiskasvatuksen opettaja tai varhaiskasvatuksen erityisopettaja kutsuu tarvittaessa myös oppilashuollon sekä sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä mukaan lapsen vasun laadintaan. Osana suunnittelua ja arviointia sovitaan yhteistyöstä ja vastuista, jotta lapsen ja mahdollisesti koko perheen tuki muodostaa toisiaan täydentävän kokonaisuuden.
- Varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja tekevät tiivistä yhteistyötä huoltajien kanssa, kun lapsen tuen tarvetta arvioidaan, tuen antamista suunnitellaan ja tuen toteutumista arvioidaan. Jos huoltaja kieltää tuen tarpeen arvioinnin tai tuen antamisen, varhaiskasvatus voi silti tukea järjestää, jos tuen antaminen on lapsen edun toteutumisen kannalta välttämätöntä. Huoltaja ei voi kieltää kirjaamasta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tukea koskevia asioita. Tuen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot voidaan siirtää varhaiskasvatuspaikasta toiseen tai esiopetukseen (Varhaiskasvatuslaki 41§). Myös niissä tilanteissa, joissa lapsi saa varhaiskasvatusta kahdessa kunnassa tai lapsi muuttaa toiseen kuntaan, voidaan välttämättömät tiedot siirtää huoltajien vastustuksesta huolimatta. Tällaisissa tilanteissa toimitaan luvussa 2.3. kuvattujen käytäntöjen mukaisesti.

Rakenteellisen tuen muodoista päättäminen

- Vantaalla on käytössä rakenteellisen tuen muotoja sekä ryhmäkoon pienentämiseksi että lisähenkilöstön kohdentamiseksi vastaamaan lasten tuen tarpeisiin.
- Jos lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa arvioidaan, että lapsen tuen tarpeeseen vastaaminen edellyttää rakenteellisen tuen muotoa tai muotoja, varhaiskasvatuksen opettaja ja päiväkodin johtaja selvittävät yhdessä, voidaanko tähän tarpeeseen vastata toimintayksikössä jo olevien lisäresurssien avulla.

- Päiväkodin johtaja johtaa lisäresurssien kohdentumista toimintayksikkötasolla, jotta ne vastaavat parhaalla mahdollisella tavalla ryhmissä ilmenevään tarpeeseen.
- Päiväkodin johtaja ja koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja tekevät esityksen rakenteellisen tuen lisäresurssin kohdentamiseksi yksikköön.
- Varhaiskasvatuspäällikkö tekee päätöksen lisäresurssin kohdentamisesta, mikäli se tarvittavien pedagogisten ja/tai hoidollisten tuen muotojen toteuttamiseksi on välttämätöntä.
- Tehostetun ja erityisen tuen sekä yleisen tuen tukipalveluita koskevaan hallintopäätökseen kirjataan ne rakenteellisen tuen muodot, joista on sovittu toimintayksikkö- ja/tai palveluyksikkötasolla.

Hallintopäätös tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä yleisen tuen tukipalveluista

- Varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja kuulevat huoltajat hallintopäätöstä varten. Tarvittaessa päiväkodin johtaja osallistuu huoltajan kuulemiseen. Huoltajan kuuleminen liittyy tiiviisti lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen.
- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa hyödynnetään hallintopäätöksen perusteluna, kun tehostetusta tai erityisestä tuesta tai yleisen tuen tukipalveluista tehdään hallintopäätös.
- Varhaiskasvatuksen erityisopettajat ohjaavat hallintopäätöksen valmistelussa ja huolehtivat päätökseen kirjattavien tietojen tarkastuksesta.
- Varhaiskasvatuspäällikkö tekee kaikki tukea koskevat hallintopäätökset.
- Päätöstiedot kirjataan VaSaan.

Lapsen tuki perhepäivähoidossa

- Perhepäivähoitaja vastaa lapsen tuen toteuttamisesta omassa lapsiryhmässään
- Koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja konsultoi ja ohjaa perhepäivähoitajaa lapsen tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa sekä tuen toteutumisen arvioinnissa. Tarvittaessa koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja antaa myös osa-aikaista erityisopetusta.
- Kieli- ja kulttuurikoordinaattori tukee perhepäivähoitajaa kaksi- ja monikielisen lapsen tuen tarpeen arvioinnissa ja tuen suunnittelussa kokonaiskielien kehityksen ja suomi toisena kielenä oppimisen osalta.
- Perhepäivähoidossa rakenteellinen tuki voi toteutua ryhmäkoon pienentämisenä.
- Perhepäivähoitaja ja koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja keskustelevat huoltajien kanssa varhaiskasvatuksen järjestämisestä päiväkodissa, jos siten voitaisiin paremmin vastata lapsen tuen tarpeeseen.

Lapsen tuki yksityisessä varhaiskasvatuksessa

- Tuen tarpeen arvioinnissa ja tuen toteuttamisen käytännöissä noudatetaan samoja periaatteita sekä yksityisessä että kunnallisessa varhaiskasvatuksessa
- Koordinoiva varhaiskasvatuksen opettaja arvioi yhdessä varhaiskasvatuksen opettajan kanssa, mitä tuen muotoja lapsi tarvitsee, ja sitä kautta tunnistetaan tarvittava tuen taso.
- Varhaiskasvatuksen opettaja ja koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja kuulevat huoltajat hallintopäätöstä varten. Tarvittaessa päiväkodin johtaja osallistuu huoltajan kuulemiseen.
- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa hyödynnetään päätöksen perusteluna, kun tehostetusta tai erityisestä tuesta tai yleisen tuen tukipalveluista tehdään hallintopäätös.
- Yksityisestä varhaiskasvatuksesta vastaava varhaiskasvatuspäällikkö tekee tukea koskevat hallintopäätökset.

Tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen

- Varhaiskasvatuksen opettaja tai erityisopettaja vastaa siitä, että esiopetukseen siirtyessä lapsen tehostetun tuen aloittaminen ja tuen järjestäminen käsitellään moniammatillisesti yhdessä oppilashuollon työntekijän kanssa. Moniammatillinen käsittely kirjataan pedagogiseen arvioon.

- Jos lapsi tarvitsee erityistä tukea esiopetuksessa, varhaiskasvatuksen opettaja tai erityisopettaja kirjaa pedagogisen selvityksen, joka käsitellään moniammatillisesti oppilashuollon kanssa, mikäli lapsella on ollut erityinen tuki jo varhaiskasvatuksessa. Jos lapselle ei ole kohdentunut vielä erityistä tukea varhaiskasvatuksessa, voidaan hallintopäätös esiopetuksen erityisestä tuesta tehdä myös lääkärin tai psykologin lausunnon perusteella.
- Prosessikuvaus pidennetyn oppivelvollisuuden ja erityisen tuen päätöksenteosta löytyy Tuen käsikirjasta.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- Pedagogisen tuen valikko
- Tuen käsikirja

5.8. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan varhaiskasvatuksessa annettavan tuen järjestämisen käytännöt päiväkodissa ja perhepäivähoidossa.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan

- *lapsen tuen järjestämistä ohjaavat paikalliset periaatteet ja käytännöt*
- *lapsen tuen tarpeen arviointiin liittyvät käytännöt ja vastuut*
- *tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa: pedagogiset, rakenteelliset ja hoidolliset tuen muodot*
- *lapsen varhaiskasvatussuunnitelman täydentäminen tuen näkökulmasta luvun 5.5 mukaisesti, suunnitelman laatimiseen ja arviointiin liittyvät paikalliset vastuut ja käytännöt*
- *lasten ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön käytännöt tuen aikana*
- *monialainen yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt varhaiskasvatuksen aikana ja siirryttäessä esiopetukseen*
- *tehostetun ja erityisen tuen sekä tukipalveluiden hallintopäätösmenettelyt (huoltajan ja lapsen kuuleminen sekä päätöksen laatiminen, muuttaminen ja kumoaminen).*

Yleinen tuki

- *yleisen tuen käytännön järjestäminen*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken*
- *yhteistyö huoltajan ja lapsen kanssa*
- *menettelytavat ja yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa ja yleisen tuen järjestämisessä.*

Tehostettu tuki

- *tehostetun tuen käytännön järjestäminen*
- *toimintatavat lapsen tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä*
- *lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä*

- *menettelytavat ja yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa ja tehostetun tuen järjestämisessä.*

Erityinen tuki

- *erityisen tuen käytännön järjestäminen*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä*
- *menettelytavat ja yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten kohdalla lapsen ohjautuminen pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin ja monialainen yhteistyö prosessissa*
- *yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kanssa sekä muu yhteistyö, eri toimijoiden vastuut ja työnjako*
- *yhteistyö huoltajan ja lapsen kanssa*
- *toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tai yleisenä tukena.*

Varhaiskasvatuslaissa säädetyt tuen muodot

- *tuen käytännön järjestäminen*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken*
- *huoltajalle ja lapselle tiedottamiseen ja huoltajan ja lapsen kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat.*

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa määritellään tulkitsemis- ja avustamispalveluihin sekä apuvälineisiin liittyvät hallinnolliset käytänteet varhaiskasvatuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

6. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus

Kaikessa varhaiskasvatuksessa noudatetaan laissa, sopimuksissa ja näissä perusteissa varhaiskasvatukselle asetettuja yleisiä tavoitteita ja toimintaperiaatteita. Nämä tavoitteet ja toimintaperiaatteet koskevat myös vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä voi tarjota varhaiskasvatuspalvelua, joka perustuu vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen. Tällaisia ovat esimerkiksi Steiner-, Montessori-, Freinet- ja Reggio Emilia -pedagogiikat tai tiettyyn katsomukseen perustuva varhaiskasvatuspalvelu.

Huoltajan valitessa lapselleen vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvan varhaiskasvatuspalvelun, tulee huolehtia siitä, että huoltaja saa riittävästi tietoa toiminnan erityistavoitteista ja arvoista.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma voi olla omaleimainen, mutta se ei voi olla ristiriidassa varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön tai varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kanssa.

Kuvaa mitkä ovat vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen liittyvät varhaiskasvatuksen arvoperustaa, pedagogisia periaatteita ja ratkaisuja täydentävät näkökulmat.

Kuvaa miten nämä näkökulmat tulevat esille varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, työtavoissa ja pedagogisessa toiminnassa.

6.1. Vantaalaisia tarkennuksia vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan perustuvaan varhaiskasvatukseen

Meillä vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan perustuvaa varhaiskasvatusta järjestetään yksityisten palveluntuottajien toimesta. Näissä pedagogisissa suuntauksissa on jatkumo esiopetukseen ja perusopetukseen.

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

- Palveluntuottaja tarkentaa omaan suunnitelmaansa, miten kyseinen pedagogiikka täydentää varhaiskasvatussuunnitelman perusteita ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaa. Vaihtoehtoisen pedagogiikan näkökulmia tarkennetaan suhteessa varhaiskasvatuksen arvoperustaan, pedagogisiin periaatteisiin ja ratkaisuihin.

- Palveluntuottaja tarkentaa omassa suunnitelmassaan, miten vaihtoehtoisen pedagogiikan näkökulmat tulevat esille varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, työtavoissa ja pedagogisessa toiminnassa.

6.2. Paikallisesti päätettävät asiat

Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma voi olla omaleimainen, mutta se ei voi olla ristiriidassa varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön tai varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää ja kuvaa suunnitelmassa sen lisäksi, mitä perusteasiakirjassa aiemmin määrätään,

- *mitkä ovat vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen liittyvät varhaiskasvatuksen arvoperustaa, pedagogisia periaatteita ja ratkaisuja täydentävät näkökulmat*
- *miten nämä näkökulmat tulevat esille varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, työtavoissa ja pedagogisessa toiminnassa.*

7. Toiminnan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Toiminnan arvioinnin tarkoituksena on tukea varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelmien toteuttamista sekä varhaiskasvatuksen kehittämistä. Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Varhaiskasvatuksen toiminnan arvioinnin tulee olla suunnitelmallista ja säännöllistä. Systemaattinen arviointi edellyttää järjestäjältä toimivaa arviointijärjestelmää. Arvioinnin avulla edistetään varhaiskasvatuksen laatua, tunnistetaan toiminnan vahvuuksia ja nostetaan esiin kehittämistarpeita ja kehitetään toimintaa.

7.1. Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää. Varhaiskasvatuksen toimintaa arvioidaan ja kehitetään kansallisen tason sekä järjestäjä-, yksikkö- ja yksilötason näkökulmista.

Kansallisen tason arvioinnin tehtävänä on tukea varhaiskasvatuksen järjestäjiä arviointia ja laadunhallintaa koskevissa asioissa. Kansallisen tason arvioinnit palvelevat varhaiskasvatuksen kehittämistä paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Arviointitietoja voidaan hyödyntää myös kansainvälisissä vertailuissa.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä seuraa ja arvioi säännöllisesti varhaiskasvatussuunnitelmia ja niiden toteutumista eri toimintamuodoissa. Varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää järjestäjä- ja yksikkötason arvioinnissa käytettävistä menettelytavoista. On tärkeää, että paikallisilla päättäjillä, huoltajilla sekä varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on ajantasaista tietoa varhaiskasvatuksen toteutumisesta ja sen laadusta. Keskeiset arviointitulokset tulee julkistaa. Järjestäjä- ja yksikkötason arviointi on keskeinen osa varhaiskasvatuksen johtamista ja kehittämistä paikallisesti. Lapsille ja heidän huoltajilleen on järjestettävä mahdollisuus säännöllisesti osallistua varhaiskasvatuksen arviointiin.

Henkilöstön tavoitteellinen ja suunnitelmallinen itsearviointi on keskeisessä asemassa varhaiskasvatuksen laadun ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Arvioinnin kohteena voi olla muun muassa henkilöstön vuorovaikutus lasten kanssa, ryhmässä vallitseva ilmapiiri, pedagogiset työtavat, toiminnan sisältö tai oppimisympäristöt. Lapsen tuen (luku 5) toteutuminen on keskeinen arvioinnin kohde.

Yksilötason arviointi tarkoittaa lasten varhaiskasvatussuunnitelmien toteutumisen arviointia. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista on tärkeää arvioida aina ennen sen päivittämistä tai uuden laatimista. Arvioinnin yhteydessä lapsi, huoltaja ja henkilöstö pohtivat omalta osaltaan, miten yhdessä kirjatut toiminnan tavoitteet ja sopimukset on huomioitu ja miten ne ovat toteutuneet varhaiskasvatuksen toiminnassa. Lapsen tuen arviointi sisältyy lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tätä arviointitehtävää kuvataan tarkemmin luvussa 5.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa, kunkin luvun lopussa, olevat paikallisesti päätettävät asiat ohjaavat paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa sekä sen arvioinnin suunnittelussa ja toteuttamisessa. Varhaiskasvatuksen järjestäjä tarkistaa varhaiskasvatussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta. Lisäksi paikalliset tarpeet ja kehittämistyön tulokset ohjaavat arviointia.

Ohjeistus paikallisesti päätettävistä asioista

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa tarkennetaan perusteissa kuvattuja varhaiskasvatuksen toiminnan arvioinnin periaatteita ja käytäntöjä.

Kuvaa paikallisen päätöksen mukaisesti, miten

- *varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään systemaattisesti varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa*
- *lapsen tuen toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään systemaattisesti päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa*
- *lapsilta, huoltajilta ja muilta yhteistyötahoilta saatua palautetta kerätään ja hyödynnetään laadun ylläpitämisessä ja parantamisessa*
- *arvioinnissa saatuja tietoja hyödynnetään varhaiskasvatuspalvelujen johtamisessa ja kehittämisessä*
- *arvioinnin keskeiset tulokset julkistetaan.*

7.2. Vantaalaisia tarkennuksia toiminnan arviointiin ja kehittämiseen

Vantaan varhaiskasvatuksen laadun arviointi paikallisella tasolla

Arvioimme ja kehitämme Vantaan varhaiskasvatusta arviointimallimme mukaisesti. Arviointimalli kokoaa vantaalaista varhaiskasvatuksen arviointia yhteen sekä tekee näkyväksi arvioinnin eri tasoja. Arviointimalli muuttuu ajassa erilaisten ilmiöiden ja arviointitarpeiden sekä valtakunnallisen ohjauksen vaikutuksesta. Kehitämme paikallista arviointiamme suhteessa valtakunnalliseen varhaiskasvatuksen laadun arviointiin.

Tavoitteenamme on arviointitiedon läpivirtaus organisaation eri tasoilla lapsiryhmistä aina poliittiseen päätöksentekoon saakka. Arviointi perustuu meillä toimijoiden väliseen luottamukseen. Painotamme avointa keskustelua ja dialogia kontrolliin perustuvien menetelmien sijasta. Johdamme arviointia systemaattisuutta, suunnitelmallisuutta ja jatkuvuutta tavoitellen.

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma ja sen sisältämät varhaiskasvatussuunnitelman perusteet määrittelevät meillä tavoitteet laadulle. Päivitämme Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaa palvelualueella, palveluyksiköissä ja toimintayksiköissä tapahtuneen arvioinnin ja yhteiskehittämisen pohjalta.

Vantaan varhaiskasvatuksen laadun arviointi pedagogisella tasolla

Meillä arviointia toteutetaan pääasiassa tavoitteellisena itsearviointina. Tämä edellyttää reflektiivistä työotetta ja kykyä perustella toimintaa pedagogisesti. Kohdistamme arviointia pedagogiseen toimintaan, oppimisympäristöihin ja toimintakulttuurin, emme lapsiin tai lasten ominaisuuksiin. Teemme näkyväksi varhaiskasvatuksen laatua lapsiryhmässä pedagogisen dokumentoinnin kautta, jonka myötä tarjoamme lapsille ja huoltajille mahdollisuuden osallistua arviointiprosessiin. Korostamme arvioinnissa vertaisoppimista, vertaisarviointia sekä hyvien käytäntöjen avointa jakamista ja hyödyntämistä. Monipuolisesti toteutetun arvioinnin avulla varmistamme, että huomio kiinnittyy riittävässä määrin lapsen kokemukseen tilanteesta, riippumatta siitä millaisilla kriteereillä toimintaa arvioidaan.

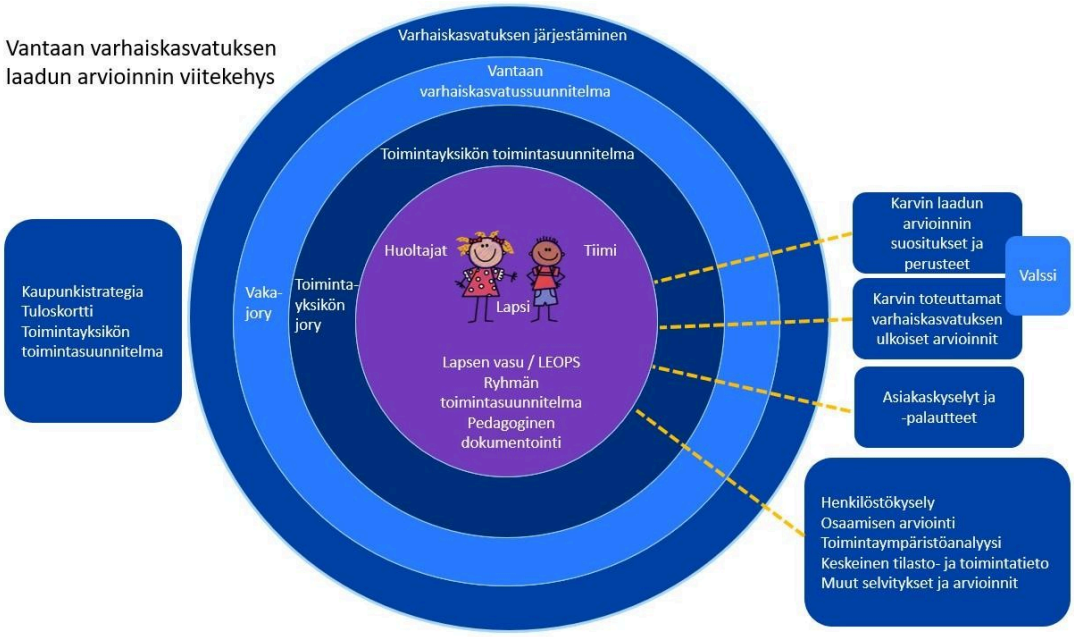

Prosessit ja käytänteet – Näin toimimme Vantaalla

Arviointi ja kehittäminen lapsiryhmässä

- Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa ryhmän toiminnan suunnittelusta, arvioinnista ja kehittämisestä yhdessä tiimin kanssa.
- Ryhmän henkilöstö suunnittelee, arvioi ja kehittää toimintaa pedagogisen dokumentoinnin pohjalta yhdessä lasten kanssa.
- Ryhmän henkilöstö arvioi säännöllisesti inklusiivista toimintakulttuuria lasten näkökulmasta
- Lapsi, huoltajat ja henkilöstö arvioivat lapsen tuen toteutumista ja toiminnan tavoitteiden toteutumista.
- Varhaiskasvatuksen henkilöstö arvioi säännöllisesti omaa osaamistaan ja kehittymistarpeitaan sekä yksilönä että tiiminä ja yhdessä päiväkodin johtajan kanssa.

Toimintayksikön toimintasuunnitelman käyttäminen kunnallisessa varhaiskasvatuksessa arvioinnin, kehittämisen ja johtamisen välineenä

- Päiväkodin johtaja varmistaa, että yksiköllä on selkeät tavoitteet ja yhteisesti sovitut toimintatavat ja että toimintaa arvioidaan sovitusti.
- Toimintayksiköt laativat toimintakauden alussa toimintayksikön toimintasuunnitelman, jonka toteutumista arvioidaan vähintään kaksi kertaa vuodessa.
- Varhaiskasvatuspäällikkö arvioi vuosittain yhdessä päiväkodin johtajan kanssa toimintayksikön toimintasuunnitelmaa.

Toimintayksikön toimintasuunnitelman käyttäminen yksityisessä varhaiskasvatuksessa arvioinnin, kehittämisen ja johtamisen välineenä

- Yksityisen päiväkodin johtaja varmistaa, että yksiköllä on selkeät tavoitteet ja että toimintaa arvioidaan säännöllisesti.
- Yksityisestä varhaiskasvatuksesta vastaava varhaiskasvatuspäällikkö arvioi vuosittain yhdessä päiväkodin johtajan tai ryhmäperhepäiväkodin vastuuhenkilön kanssa toimintayksikön toimintaa.
- Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista arvioidaan ja kehitetään toimintasuunnitelman, yksiköissä tehtävien ohjaus- ja valvontakäyntien sekä yksityisen varhaiskasvatuksen verkostotapaamisten avulla.

Arviointiraportin käyttäminen arvioinnin, kehittämisen ja johtamisen välineenä

Arviointiraportti vahvistaa ja systematisoi tiedolla johtamista sekä lisää arviointitiedon läpivirtausta organisaatiossa. Arviointiraporttia päivitetään vuosittain.

- **Päiväkodin johtajan näkökulmasta**: Arviointiraportti vahvistaa kokonaisymmärrystä alueellisesta ja kaupunkitasoisesta tilanteesta sekä tukee esimerkiksi yksikön toimintasuunnitelman laadinnassa ja osaamisen kehittämisen johtamisessa.
- **Varhaiskasvatuspäällikön näkökulmasta**: Arviointiraportti toimii tavoitteiden asettamisen ja perehdyttämisen välineenä.
- **Varhaiskasvatuksen johtajan ja varhaiskasvatuksen johtoryhmän näkökulmasta**: Arviointiraportti toimii varhaiskasvatuksen strategisten tavoitteiden sekä tuloskortin tavoitteiden asetannan välineenä. Arviointiraportin palvelualuekohtainen tieto tuo lautakuntatyöskentelyyn perusteltua tietoa päätöksen teon tueksi. Arviointiraportti toimii hankevalmistelun tukena.

Työkalupakki – Näitä työkaluja käytämme Vantaalla

Laadun arviointi paikallisella tasolla

Arviointi tapahtuu prosessinomaisesti arviointitiedon keräämisen, analysoinnin, johtopäätösten tekemisen, kehittämistoimien määrittelyn ja toiminnalle asetettujen tavoitteiden jatkuvana kehänä. Arvioinnissa keskeisimpiä välineitä ovat:

- Arviointiraportti
- Varhaiskasvatuksen palvelualueen ja Kasvatuksen ja oppimisen toimialan tuloskortit
- Toimintayksikön toimintasuunnitelma
- Lapsiryhmän toimintasuunnitelma
- Lasten varhaiskasvatussuunnitelmat

Laadun arviointi pedagogisella tasolla

Lapsiryhmässä keskeisimpiä arvioinnin työkaluja ovat:

- Pedagoginen dokumentointi
- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- Lapsiryhmän toimintasuunnitelma

7.3. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa tarkennetaan perusteissa kuvattuja varhaiskasvatuksen toiminnan arvioinnin periaatteita ja käytäntöjä. Lisäksi paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa päätetään ja kuvataan, miten

- *varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään systemaattisesti varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa*
- *lapsen tuen toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään systemaattisesti päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa*
- *lapsilta, huoltajilta ja muilta yhteistyötahoilta saatua palautetta kerätään ja hyödynnetään laadun ylläpitämisessä ja parantamisessa*
- *arvioinnissa saatuja tietoja hyödynnetään varhaiskasvatuspalvelujen johtamisessa ja kehittämisessä*
- *arvioinnin keskeiset tulokset julkistetaan.*

Muutoksenhakuohje 1/ Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kasvatuksen ja oppimisen lautakunnalta.**

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai
tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan opetuslautakunnan yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta https://www.vantaa.fi/vantaa-info)
Puhelin: (09) 83911 (vaihde)
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus

Muutoksenhakuohje 7/ Oikaisuvaatimus-/ valituskielto

3.1. Tähän p**äätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa**, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän **päätökseen, joka koskee hankintaoikaisua**, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)